

BIBLICKÉ ZÁKLADY

**STUDIJNÍ PŘÍRUČKA,
odkrývající radostný a
pokojný charakter pravého
křesťanství**

DUNCAN HEASTER
www.carelinks.net

ÚVOD

Každý, kdo přijímá fakt, že Bůh *existuje* a že Bible je jeho zjevení člověku, potřebuje vážně usilovat o nalezení její základní zvěsti. Zdá se, že mnozí z těch, kteří se nazývají „křesťany“, přistupuje k tomuto úkolu velice chabě: několik veršů z Nového zákona o nedělích, nikdy neotevřená Bible kdesi po domě, matné rozpomenutí na pár biblických příběhů. Není divu, že s takovým lehkovážným přístupem k Božím mocným slovům pravdy je tolik zmatení a nejistoty v životech a myslích mnohých.

Naproti tomu existují lidé s nepatrným křesťanským zázemím, kteří se rozhodli, že se pokusí nalézt podobu biblické zvěsti. Zjistili však, že kohokoli osloví, snaží se jim nabídnout množství nauk či lidských filosofí, jež však nedokážou *podstatným* způsobem zrcadlit slova Bible.

Účelem „Biblických základů“ je analyzovat biblickou zvěst systematickým způsobem. Jsou určeny k přímému přečtení jako kniha, nebo k alternativnímu použití jako korespondenční kurz. Odpovědi na otázky z konce každé studijní části lze zaslat na níže uvedenou adresu; budou poté předány osobnímu učiteli, který si s vámi bude dopisovat a sledovat váš pokrok ve studiu. Počítáme i se čtenáři, kteří nebudou pravidelně odpovídat na otázky, ale dají přednost *kladení otázek* v situacích, kdy je jim něco nejasného či nesouhlasí s námi předloženou interpretací. I v takovýchto případech se mohou spolehnout na osobní odpověď – ovšemže za předpokladu nasměrování otázky na níže uvedenou adresu.

Autor je přesvědčen, že základní biblická zvěst je krystalicky čistá. Vždy však budou existovat jisté pasáže či témata, která se mohou zdát při povrchním přístupu v rozporu se základní linií Písma. Některé z nich, zajímavější možná jen některé čtenáře, jsou probírány spolu s vedlejšími aspekty evangelií v tzv. Polemikách. Bylo by možné porozumět základní biblické zvěsti bez čtení těchto částí, očekává se však, že mnoho studentů většinu z nich prostuduje. Jako základní překlad je v této příručce používána tzv. „Authorized Version“ – v případě nejasností jsou citovány i jiné verze. /Jako základní český překlad je používán tzv. ekumenický: „Bible. Písmo svaté Starého a Nového zákona.“. V případě některých textových nejasností je citována i „Bible kralická“ (v textu označena jako BK) či „Nová smlouva“ (Křesťanská misijní společnost 1994) – pozn. překladatele/.

Za pomoc při vytváření této knihy je třeba poděkovat mnoha lidem; zvláště se cítím zavázán Clivu Riversovi za jeho příspěvek mistrovských fotografií. Toto čtvrté (C. B. M.) vydání se mírně liší od vydání dřívějších; byly v něm zohledněny cenné připomínky a doplnění mých misijních spolupracovníků Davida Evanse, Grahama Jackmana, Andrewa Walkera a Johna Woodalla. Avšak můj hlavní dluh je spojen se stovkami lidí z Afriky,

Západní Indie, Filipín i východní Evropy, kteří mě svým hledačstvím i žízni po pravdě stále nutili promýšlet tyto „Biblické základy“. Krása a síla se vždy zvýrazní, je-li nahlížena z tolika různých úhlů. Témata knihy byla diskutována a stávala se předmětem nadšení či argumentačních střetů v přeplněných vozech taxi, v otevřených nákladních vozech, ve ctihodných konferenčních místnostech, na přehrázách balkonech hotelů i pod noční oblohou vesnic v buši – za účasti biblických studentů všech typů. Moji Bratři v Kristu, od nichž se mi dostalo privilegia věnovat se této práci, mi byli stálým zdrojem posily i pomoci. Podstata mnoha tzv. Polemik z této knihy byla často přetřásána mezi námi v hotelových pokojích po skončení vyčerpávajících setkání se skupinou studentů biblického korespondenčního kurzu. Pospolitost a přátelství, které se vytváří, jsme-li spojeni dohromady základním učením o biblické pravdě, je nepochybně v lidské zkušenosti nezastupitelné. Právě těmto všem „spolupracovníkům pro Boží království“ teď skládám hold v naději, že jim předložený svazek pomůže při hlásání pravého evangelia „všem národům“.

Chápání skutečné pravdy evangelia, tak jak je vykládáno na stránkách Bible, ovlivní každou částku našich životů a povede muže i ženy z celého světa k tomu, aby velebili Boží slávu určeným způsobem – nyní i provždy. Každý, kdo nalezne pravdu, nalezne „drahocennou perlu“ a zažije sám Jeremiášovy pocity: „Jakmile se objevila tvá slova, pozřel jsem je. Tvá slova mi byla veselím a radostí srdce“ (Jr 15,16). K dosažení tohoto stavu se před každou lekcí ujistěte modlitbou o Boží pomoci při chápání jeho slova.

A „nyní vás svěřuji Bohu a slovu jeho milosti, které má moc vás proměnit a dát vám podíl mezi všemi, kdo jsou posvěceni“ (Sk 20,32).

D. H.

Použité zkratky jednotlivých knih Bible

(v souladu s ekumenickým překladem)

Gn	První Mojžíšova	Na	Nahum
Ex	Druhá Mojžíšova	Abk	Abakuk
Lv	Třetí Mojžíšova	Sf	Sofonjáš
Nu	Čtvrtá Mojžíšova	Ag	Ageus
Dt	Pátá Mojžíšova	Za	Zacharjáš
Joz	Jozue	Mal	Malachiáš
Sd	Soudců	Mt	Matouš
Rt	Rút	Mk	Marek
1 S	První Samuelova	L	Lukáš
2 S	Druhá Samuelova	J	Jan
1 Kr	První Královská	Sk	Skutky apoštolské
2 Kr	Druhá Královská	Ř	Římanům
1 Pa	První Paralipomenon	1 K	1.list Korintským
2 Pa	Druhá Paralipomenon	2 K	2.list Korintským
Ezd	Ezdráš	Ga	Galatským
Neh	Nehemjáš	Ef	Efezským
Est	Ester	Fp	Filipským
Jb	Jób	Ko	Koloským
Ž	Žalmy	1 Te	1.list Tesalonickým
Př	Příslaví	2 Te	2.list Tesalonickým
Kaz	Kazatel	1 Tm	1.list Timoteovi
Pís	Píseň písní	2 Tm	2.list Timoteovi
Iz	Izajáš	Tt	Titovi
Jr	Jeremjáš	Fm	Filemonovi
Pl	Pláč	Žd	Židům
Ez	Ezechiel	Jk	List Jakubův
Da	Daniel	1 Pt	1.list Petrův
Oz	Ozeáš	2 Pt	2.list Petrův
Jl	Jóel	1 J	1.list Janův
Am	Ámos	2 J	2.list Janův
Abd	Abdijáš	3 J	3.list Janův
Jon	Jonáš	Ju	List Judův
Mi	Micheáš	Zj	Zjevení Janovo

Otázky na konci každé kapitoly jsou dvojího typu: s nabídkou možných odpovědí (kde je třeba vybrat jednu z nich jako správnou) a klasické otázky, které vyžadují na místě odpovědi několik vět. Napište prosím své odpovědi na oddělený list papíru a nezapomeňte připojit zřetelně své jméno a adresu.

Vaše odpovědi uvítáme na adrese:

info@carelinks.net

www.carelinks.net

or

PO Box 3034, South Croydon CR2 0ZA ENGLAND

Pozn. českého překladatele

Pokud autor „vstupuje“ do biblického citátu interpretací či vysvětlením, jsou jeho slova oddělena přímou závorkou /takto/. Stejným způsobem jsou vsunuty do autorského textu překladatelské poznámky, pokud si je vynutil český kontext či některá etymologická vysvětlení vázaná na český jazyk. Autorova doplnění či vysvětlivky jsou odděleny stejně jako v originále závorkami klasickými (takto).

Miloš Bednář, Praha 2001

Biblické základy

Část 1: „Zvěst o Božím království“

Kapitola 1: Bůh 1

- 1.1 Existence Boha
- 1.2 Osobnost Boha
- 1.3 Boží jméno a povaha
- 1.4 Andělé

Přídavek č.1: „Bůh je duch“

Kapitola 2: Boží Duch 18

- 2.1 Definice
- 2.2 Inspirace
- 2.3 Dary Ducha svatého
- 2.4 Odnětí těchto darů
- 2.5 Bible jako jediná autorita

Přídavek č.2: Princip personifikace

Kapitola 3: Boží sliby 51

- 3.1 Úvod
- 3.2 Slib v Edenu
- 3.3 Slib Noemu
- 3.4 Slib Abrahamovi
- 3.5 Slib Davidovi

Kapitola 4: Bůh a smrt 74

- 4.1 Povaha člověka
- 4.2 Duše
Duch člověka
- 4.3 Smrt je stav nevědomí

- 4.4 Vzkříšení
- 4.5 Soud
- 4.6 Místo odměny: nebe, nebo země?
- 4.7 Zodpovědnost Bohu
- 4.8 Peklo

Kapitola 5: Království Boží 98

- 5.1 Vymezení Království
- 5.2 Království není ustaveno nyní
- 5.3 Království Boží v minulosti
- 5.4 Království Boží v budoucnu
- 5.5 Milénium

Kapitola 6: Bůh a zlo 116

- 6.1 Bůh a zlo
- 6.2 Dábel a satan
- 6.3 Démoni

Přídavek č.3: Co se stalo v Edenu?

Část 2:

„Zvěst o...jménu Ježíše Krista“ (Sk 8,12)

Kapitola 7: Ježíšův původ 138

- 7.1 Starozákonní proroctví o Ježíši
- 7.2 Narození z panny
- 7.3 Kristovo místo v Božím plánu
- 7.4 „Na počátku bylo Slovo“

Kapitola 8: Ježíšova přirozenost 152

- 8.1 Úvod
- 8.2 Rozdíly mezi Bohem a Ježíšem
- 8.3 Ježíšova přirozenost
- 8.4 Ježíšova lidskost
- 8.5 Vztah mezi Bohem a Ježíšem

Přídavek č. 4: „Byl v podobě Boží“

Kapitola 9: Ježíšova činnost 166

- 9.1 Ježíšovo vítězství
- 9.2 Ježíšova krev
- 9.3 Oběť za nás i za sebe
- 9.4 Ježíš jako náš představitel
- 9.5 Ježíš a Mojžíšův zákon
- 9.6 Sabat

Kapitola 10: Křest jako spojení s Ježíšem 185

- 10.1 Životní důležitost křtu
- 10.2 Jak bychom měli být pokřtěni?
- 10.3 Význam křtu
- 10.4 Křest a spása

Kapitola 11: Život v Kristu	198
11.1 Úvod	
11.2 Svatost	
11.3 Praktický křesťanský život	
11.4 Manželství	
11.5 Bratrská pospolitost	
 DODATEK 1: Souhrn základní biblické nauky	 221
DODATEK 2: Náš postoj k tomu, jak se poučit o biblické pravdě	225
DODATEK 3: Blížkost Kristova návratu	227

Část 1:

„Zvěst o Božím království“

KAPITOLA 1

BŮH

1.1 Existence Boha

„Kdo k němu (Bohu) přistupuje, musí věřit, že Bůh jest a že se odměňuje těm, kdo ho hledají“ (Žd 11,6). Cílem tohoto studia je pomoci těm, kdo chtějí přistoupit k Bohu a mají prvotní víru, „že Bůh jest“; nebudeme se proto zabývat svědectvími upevňujícími víru v Boží existenci. Zkoumání spleť struktury našich těl (srov. Ž 139,14), zřejmá konstrukční plánovitost u rostlin, vnoření do rozlehlosti prostoru za jasné noci – tyto a nepočítané dalších pozorných reflexí života činí s jistotou z ateismu cosi neuvěřitelného. Věřit, že neexistuje žádný Bůh, vyžaduje zajisté více víry než věřit, že existuje. Bez Boha není žádný řád, účel či prapůvodní vysvětlení vesmíru – a tento fakt se tudíž promítá i do života ateistů. Vezmeme-li to v potaz, není překvapující, že většina lidských bytostí přiznává jistý stupeň víry v Boha – dokonce i ve společnostech, kde převažujícím „bohem“ lidských životů je materialismus.

Je však značný rozdíl mezi vágním pojetím, že existuje nějaká vyšší moc, a pevnou jistotou v to, co nám nabízí On na oplátku za věrnou službu. Tento moment je zdůrazněn v Žd 11,6:

„musíme věřit, že Bůh jest

A

že se odměňuje těm, kdo ho hledají“.

Velká část Bible je výčtem dějin Božího lidu Izraele; stále znovu je přitom ukazováno, že jejich přijetí faktu Boží existence není doprovázeno vírou v Boží zaslíbení. Jejich významným vůdcem Mojžíšem jim bylo řečeno: „Proto poznej...a vezmi si k srdci, že Hospodin je Bůh nahoře na nebesích i dole na zemi; žádný jiný není. Dbej *tudíž* na jeho nařízení a příkazy...“ (Dt 4,39-40).

A tak i pro nás platí: uvědomění si Boží existence ještě neznamená, že jsme pro Boha automaticky přijatelní. Jestliže skutečně souhlasíme, že máme Stvořitele, pak bychom měli „dbát *tudíž* na jeho... příkazy“. Účelem těchto studijních kapitol je vysvětlit, jakéže příkazy to jsou a jak je dodržovat. Jakmile shledáme, že nám toto vše poskytuje Písmo, posílí to naši víru v Boží existenci:

„Víra je tedy ze zvěstování a zvěstování z pověření Božího“ (Ř 10,17). Podobně Izajáš 43,9-12 ukazuje, jak nás pochopení Božích proroctví o budoucnosti přivede k poznatku, že „já (Bůh) jsem byl (dřív než první den)“ (Iz 43,13) – tj. že Boží jméno „jsem, který jsem“ je dokonale pravdivé (Ex 3,14). Apoštol Pavel přišel do města zvaného Beroja, nyní v severním Řecku. Jako obvykle hlásal evangelium, avšak místo aby tito lidé s jeho

slovy pouze souhlasili, „přijali evangelium (tj. „dobré zprávy“ od Boha, nikoli od Pavla) s velikou dychtivostí a každý den zkoumali v Písmu, zdali je to tak, jak zvěstuje Pavel. A tak mnozí z nich uvěřili...“ (Sk 17,11-12). Jejich víra vyrostla na základě nezaujatého, pravidelného („každý den“) a systematického zkoumání Bible. Získání pravé víry tedy u nich nebylo způsobeno tím, že by je k ní Bůh přiměl nějakým chirurgickým zásahem na duchovním srdci bez vazby na působení svých slov. Jak tedy mohou světští lidé, přicházející na křížácká tažení Billy Grahama nebo na kampaně letničních církví, vycházet ven jako „věřící“? V kolika takových případech následuje denní zkoumání Písma? Tento nedostatek víry, pravdivě založené na Bibli, vede nepochybně k prázdnotě, kterou mnozí tito „konvertité“ zakoušejí v následném křesťanském životě, a často vyústí v opuštění evangelického hnutí.

Účelem tohoto studijního kurzu je poskytnout vám rámec pro vlastní systematické zkoumání Písma, a tak i vy možná „proto“ uvěříte. Vztah mezi nasloucháním pravdivému evangeliu a docílením té pravé víry je často osvětlen v záznamech o hlásání evangelia:

- „...mnozí z Korint'ánů, kteří Pavla *poslouchali*, uvěřili a dali se pokřtít“ (Sk 18,8);
- „...Bůh si mě...vyvolil, aby ode mne pohané *uslyšeli* slovo evangelia a uvěřili“ (Sk 15,7);
- „...tak *zvěstujeme*, a tak jste uvěřili“ (1 K 15,11);
- „Semen“ v podobenství o rozsévání je Boží slovo (L 8,11), zatímco ve výroku o hořčici představuje její zrnko víru (L 17,6) – to nám ukazuje, že víra přichází přijetím „slova víry“ (Ř 10,8) či „slov víry a pravého učení“ (1 Tm 4,6) do srdce otevřeného víře v boha a v jeho slovo (srv. Ga 2,2 a Žd 4,2);
- Apoštol Jan praví v psaném záznamu Ježíšova života, že „mluví pravdu, abyste i vy uvěřili“ (J 19,35). A tak je Boží slovo současně pravdou (J 17,17) – abychom i my uvěřili.

1.2 Osobnost Boha

Je to vznešené a slavné biblické téma: Bůh je skutečná osoba, jíž se lze dotknout a která má tělo, ve své vnější podobě podobné našemu. K podstatě křesťanství patří též to, že Ježíš je Syn Boží. Kdyby Bůh nebyl fyzická osoba, pak by pro něj bylo nemožné mít syna, který je „obrazem jeho osoby“ (Žd 1,3 podle BK). Dále platí, že jestliže je „Bůh“ pouze idea

4 BŮH

naši myslí či nakupenina ducha kdesi v prázdnotě vesmíru, stává se velice obtížné navázat s takovýmto „Bohem“ živý osobní vztah. Je tragické, že většina náboženství má tuto nereálnou a nepostižitelnou koncepci Boha.

Je pochopitelné, že při Bohu tak nekonečně významnějším než my se víra mnoha lidí poněkud leká zřetelných slibů, že vposled Boha uvidíme. Pro hříšného člověka je nemožné vidět Boha (Ex 33,20) – nebýt však naší hříšnosti, bylo by to možné, neboť Bůh je bytostí, která může „být viděna“. Izrael však postrádal víru k tomu, aby spatřil Boží „tvářnost“ (J 5,37). Taková víra vychází z poznání Boha a z víry v jeho slova:

„Blaze těm, kdo mají čisté srdce, neboť oni uvidí Boha“ (Mt 5,8).

„... jeho (Boží) služebníci mu budou sloužit, budou hledět na jeho tvář a na čele ponosou jeho jméno“ (Zj 22,3-4).

Takováto nádherná naděje – jestliže ji věrně důvěřujeme – má pak hluboký dopad na naše životy:

„Usilujte o pokoj se všemi a o svatost, bez níž nikdo nespatří Pána“ (Žd 12,14).

Neměli bychom přísahat, protože „kdo přísahá při nebi, přísahá při trůnu Božím a při tom, který na něm sedí“ (Mt 23,22).

„... spatříme ho takového, jaký jest /manifestován v Kristu/. Každý, kdo má tuto naději v něho, usiluje být čistý, tak jako on je čistý“ (1 J 3,2-3).

V tomto životě je naše chápání nebeského Otce velice neúplné – můžeme se však těšit, že navzdory husté tmě tohoto života se s ním nakonec setkáme. Je nepochybné, že našemu lepšímu „zření“ na něho napomůže vyšší rozumové pochopení. Takto mohl mít Jób z absolutní hlubiny lidského utrpení potěšení ze zcela osobního vztahu s Bohem, který bude plně prožívat posledního dne života:

„A kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa, užřím Boha, já ho užřím, pro mne tu bude, mé oči ho uvidí, ne někdo cizí...“ (Jb 19,26-27).

A apoštol Pavel volá z jiného typu životní bolesti a chaosu:

„Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však užijeme tváří v tvář“ (1 K 13,12).

Starozákonní svědectví

Novozákonní zaslíbení se opírají o pozoruhodná starozákonní svědectví o osobním Bohu. Nemůže být sdostatek zdůrazněno, jak podstatné je pro pravdivé pochopení povahy na Bibli založeného náboženství zhodnocení přirozenosti Boha. Starý zákon hovoří o Bohu soustavně jako o osobě. Hluboce osobní vztah k Bohu, jak o něm hovoří Starý i Nový zákon,

je nezastupitelný pro pravou křesťanskou naději. Následující pasáže jsou silnými argumenty ve prospěch osobního Boha:

- „I řekl Bůh: ‚Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby‘“ (Gn 1,26). Tak je člověk učiněn obrazem podle podoby Boha, jak je manifestováno skrze anděly. Jakub 3,9 hovoří o lidech, „kteří byli stvořeni k Boží podobě“. Naše stvoření jakožto obrazů Božích jistě znamená, že můžeme cosi usuzovat o reálném objektu, jehož jsme obrazem. Tak není Bůh, jehož znázorňujeme, čímsi mlhavým, co si nedokážeme představit. Ezechiel viděl Boha na trůnu nad cherubíny jako siluetu, jež „vypadala jako člověk“. Toto vše má praktický význam; protože jsme obrazem Božím a protože je jeho podoba vtištěna do každé části našich těl, musíme dát toto tělo Bohu – zrovna jako lidé museli dát denár, který obsahoval císařův obraz, císařovi (L 20,25).
- „On /Bůh/ zná naše slepení“ (Ž 103,14 podle BK), tj. uspořádání. Přeje si, abychom jej pojímali jako osobní bytost, jako Otce, ke kterému máme osobní vztah.
- Popisy místa, kde Bůh žije, jasně vypovídají o tom, že „Bůh“ má své osobní místo k žití: „Bůh je v nebi“ (Kaz 5,1); „pohleděl ze svých svatých výšin; Hospodin shlédl z nebe na zem“ (Ž 102,20); „Vyslyš v nebesích, v sídle, kde přebýváš“ (1 Kr 8,39). Můžeme se však dočíst ještě detailněji, že Bůh má „trůn“ (2 Pa 9,8; Ž 11,4; Iz 6,1 a 66,1). Takovýto jazyk by byl stěží užíván o blíže nedefinované esenci, existující někde v nebeských dálavách. Když Bůh manifestuje sám sebe, hovoří se o něm jako o „scházejícím dolů“. To naznačuje jeho nebeské stanoviště. Je nemožné pochopit myšlenku „Boží manifestace /Božího projevení“, aniž bychom uznávali osobní podstatu Boha.
- Izajáš 45 je plný odkazů o Božím osobním zapojení do záležitostí jeho lidu: „Já jsem Hospodin a jiného už není... já Hospodin konám všechny tyto věci... Já Hospodin jsem to stvořil. Běda tomu, kdo se chce přít se svým tvůrcem... Já jsem vlastníma rukama roztáhl nebesa... Obrátte se ke mně a dojdete spásy, veškeré dálavy země“. Zejména tato poslední věta ukazuje na osobní Boží existenci – přeje si, aby se k němu lidé obrátili a pochopili očima víry jeho hmatatelnou existenci.
- Bůh se nám vyjevuje jako Bůh odpouštějící, hovořící k lidem. Avšak odpuštění a řeč mohou přicházet pouze od cítící a vnímající bytosti – jde o mentální úkony. Tak David byl muž podle Božího srdce (1 S 13,14), což ukazuje na to, že Bůh má mysl (srdce). Tyto

6 BŮH

orgány mohou být do určité míry zmnožovány v člověku, byť ten není svou přirozeností „podle Božího srdce“. Pasáže jako „Hospodin litoval, že na zemi učinil člověka, a trápil se ve svém srdci“ (Gn 6,6) ukazují Boha jako bytost s vědomím a cítěním. To nám pomáhá pochopit, že jej můžeme skutečně potěšit i zarmoutit – jako dítě svého pokrevního otce.

• Není-li Bůh osobou...

Není-li Bůh skutečnou osobní bytostí, pak se lze stěží zabývat koncepcí duchovního vývoje. Je-li Bůh veskrze spravedlivý, avšak není osobní bytostí, pak nemůžeme skutečně pochopit jeho spravedlnost, projevovanou v lidských bytostech. Židovstvo i část křesťanstva zastávají pojetí, že Boží spravedlnost vstupuje do našich životů skrze mlhavého „Ducha svatého“, který nás nějak uzpůsobí k Božímu duševnímu obrazu a jsme takto pro něj přijatelní. Obráceně platí, že jestliže jednou uznáme, že existuje osobní bytost zvaná Bůh, pak můžeme s jeho pomocí a pod vlivem jeho slov vylepšovat své povahy a zrcadlit typické Boží rysy v našich životech.

Účelem Božího konání je zjevovat se v mnoha a mnoha posvěcených bytostech. Právě toto označuje jeho památné jméno Jahve Elohim (v přibližném překladu: „Ten, který bude mocnými“, tj. kdo rozseje svou moc mezi mnohé). Popisy odměny pro věrné v přicházejícím Božím království na zemi ukazují, že tato existence bude hmatatelná a tělesná a že už nebude více podléhat slabostem lidské přirozenosti. Jób toužil po „pozdějším dni“, kdy bude jeho tělo vzkříšeno (Jb 19,25-27); Abraham je jedním z mnohých, „kteří spí v prachu země a procitnou... k životu věčnému“ (Da 12,2), takže mohl obdržet slib věčného vlastnictví kenaanské země, lokalizované zde na zemi (Gn 17,8). „Jeho věrní budou zvučně plesat... ať plesají na svých ložích... a konají tresty na národech“ (Ž 132,16; 149,5 a 7). Neschopnost Židů i pohanů respektovat tyto pasáže Písma a stejně tak i doslovný, fyzický charakter slibů daných Abrahamovi, vedla k chybnému pojetí „nesmrtelné duše“ jakožto reálné formy lidské existence. Takováto idea však nemá naprosto žádnou oporu v Bibli. Bůh je nesmrtelná a slavná bytost, pracující k naplnění svého cíle tak, aby mohli být muži i ženy povoláni k životu v jeho budoucím království na této zemi a sdílet rysy jeho osobnosti, vyjádřené v tělesné formě.

Věrným je slíbeno, že se stanou účastnými božské přirozenosti (2 Pt 1,4). Obdržíme tělo podobné tomu Ježíšovu (Fp 3,21) – a my víme, že bude mít v Království tělo fyzické. Doktrína o osobnosti Boha má proto vztah i k evangeliu o království Božím.

Nemůže existovat žádná rozumná koncepce uctívání Boha či náboženského nebo osobního vztahu k němu, aniž bychom uznali, že Bůh je skutečnou bytostí a že jsme byli učiněni k jeho obrazu. Nyní musíme rozvinout také podobu jeho mysli, abychom mohli být zcela jako on v království Božím. Více smyslu i útěchy lze tak získat z těch slov, kde se hovoří o Bohu jako o milujícím Otci, který nás dovede také kárat jako otcové syny (např. Dt 8,5). V souvislosti s Kristovým utrpením čteme, že „bylo Hospodinovou vůlí zkrušit ho“ (Iz 53,10), ačkoli „vzýval Hospodina... on uslyšel můj hlas... mé volání proniklo až k jeho sluchu“ (Ž 18,7). Boží slib Davidovi o potomku, který by měl být současně Božím synem, vyžadoval zázračné zrození z lidské bytosti, která byla skutečně k obrazu a podobě svého Otce.

Správné pochopení Boha je klíčem, který nám otevře mnoho dalších životně důležitých oblastí biblického učení. Jako však jedna lež ústí v druhou, tak i falešná koncepce Boha zatemňuje systém pravdy, který nám Písmo nabízí. Jestliže jste shledali tuto část přesvědčivou – byť i jen částečně –, vzniká otázka: „Skutečně znáte Boha?“ Budeme nyní zkoumat biblické učení o něm ještě hlouběji.

1.3 Boží jméno a povaha

Jestliže existuje Bůh, pak je rozumné předpokládat, že vymyslí nějaké způsoby, jak nám o sobě říct. Věříme, že právě Bible vyjevuje Boha člověku a že v ní lze spatřit zjevenou Boží povahu. Proto je Boží slovo pokládáno za jeho „semeno“ či „símě“ (1 Pt 1,23), neboť při příznivé reakci v naší mysli se formuje nové stvoření s Božími rysy (Jk 1,18; 2 K 5,17). Proto čím více se obracíme k Božímu slovu a čerpáme pro sebe poučení, tím více se přizpůsobíme „podobě jeho syna“ (Ř 8,29). Ten byl povahově dokonalý obraz Boha (Ko 1,15). Právě to je cenné na studiu historických částí Bible; jsou plné případových studií o tom, jak Bůh jednal s lidmi i národy, a vždy se nám zde představují tytéž základní charakteristiky.

V hebrejštině i řečtině odráží osobní jméno často povahu jeho nositele a/nebo informaci o něm. Několik zjevných příkladů:

- „Ježíš“ = „Spasitel“, protože „spasí svůj lid z jeho hříchů“ (Mt 1,21).
- „Abraham“ = „Otec velkého množství“, „neboť jsem tě učinil otcem mnohých národů“ (Gn 17,5 podle BK).

8 BŮH

- „Eva“ = „Živa/Životodárná“, „protože se stala matkou všech živých“ (Gn 3,20).
- „Šimeón“ = „Vyslyš(ený)“, protože „Hospodin uslyšel, že nejsem milována, a dal mi také tohoto“ (Gn 29,33).

V Jr 48,17 je znalost lidí z Moábu kladena souběžně se znalostí jména Moáb. Podobně je v Žalmech kladen sám Bůh a jeho jméno, slovo či aktivity (Ž 103,1; 105,1; 106,1-2+12-13).

Dá se tedy očekávat, že Boží jméno a tituly nám o něm poskytnou nemálo informací. Podrobné studium Božího jména lze doporučit po křtu; rozvoj hlubšího porozumění Boží povaze vyjádřené v jeho jménu by měl pokračovat po celý náš život v Pánu. Následující část chápejte proto jako pouhý úvod.

Když se Mojžíš dožadoval hlubších znalostí o Bohu, aby to posílilo jeho víru ve velice traumatickém období jeho života, anděl „zavolal: Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, nejvyšší milosrdný a věrný, který osvědčuje milosrdenství tisícům pokolení, který odpouští vinu, přestoupení a hříchy; avšak viníka nenechává bez trestu...“ (Ex 34,5-7).

To je jasný důkaz, že Boží jméno s sebou nese osobitosti jeho povahy. To, že je Bůh jejich nositelem, je důkazem jeho osobního bytí.

Bůh si vybral jedno specifické jméno, pod nímž chce být svým lidem znám a připomínán. Toto jméno je určitým souhrnem i trestů jeho záměru s lidmi.

Izraelité byli otroky v Egyptě a bylo třeba, aby jim byl připomenut Boží úmysl s nimi. Mojžíšovi bylo řečeno, aby jim oznámil Boží jméno, a tím je více motivoval opustit Egypt a zahájit cestu do zaslíbené země (srovnej 1 K 10,1). Také my potřebujeme pochopit základní principy týkající se Božího jména před tím, než budeme pokřtěni a než zahájíme svou cestu směřující do Božího království.

Bůh řekl Izraeli, že jeho jméno je JAHVE, což znamená „jsem, který jsem“, či přesněji přeloženo, „budu, který budu“ (Ex 3,14). Poté bylo toto jméno poněkud rozšířeno: „Bůh dále Mojžíšovi poručil: Řekni Izraelcům toto: ‚Posílá mě k vám Hospodin /Jahve/, Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův.‘ To je navěky mé jméno, jím si mě budou připomínat od pokolení do pokolení“ (Ex 3,15).

Boží plné jméno je tedy „Hospodin Bůh“.

Starý zákon je psán většinou hebrejsky a překlady do jiných jazyků se nevyhnutelně ztrácí mnoho detailů, obsažených v hebrejských slovech pro Boha. Jedno z takových obvyklých hebrejských slov je „elohim“ – překladem „Bůh“ se ztrácí původní význam „mocní / mocné bytosti“ či

„mocnosti“. Boží „památník“, jméno, pod nimž si ho máme podle jeho přání zapamatovat, je tak

**JAHVE ELOHIM,
znamenající
TEN, KDO SE ZJEVÍ VE SKUPINĚ MOCNÝCH.**

Je tak Božím záměrem vyjevit svou povahu i podstatu své bytosti ve velké skupině lidí. Poslušností k jeho slovům můžeme rozvinout některé z Božích rysů v nás samotných už nyní, a tak Bůh sám sebe zjevuje – ovšemže ve velmi omezeném smyslu – v pravých věřících už v tomto životě. Avšak Boží jméno je i proroctvím o nastávajícím čase, kdy bude země naplněna lidmi jako je on – ve smyslu povahy i přirozenosti (srovnej 2 Pt 1,4). Chceme-li být spojeni s Božím záměrem, a tím jako Bůh už více neumírat a žít navždy v úplné mravní dokonalosti, pak se musíme propojit s jeho jménem. Cesta k tomu vede přes křest v to jméno – Jahve Elohim (Mt 28,19). Tento akt z nás také činí potomky („semeno“) Abrahama (Ga 3,29), jimž bylo slíbeno věčné dědictví země (Gn 17,8; Ř 4,13) – tu skupinu „mocných“ („elohim“), v níž se naplní proroctví Božího jména. Detailněji to bude vysvětleno v oddíle 3.4.

1.4 Andělé

Vše, co jsme dosud probírali v této naší kapitole, vychází z předpokladu, že andělé:

- jsou skutečné a osobní bytosti;
- nesou Boží jméno;
- jsou bytostmi, skrze něž Duch svatý provádí Boží vůli;
- jsou v souladu s Boží povahou a cíli,
- jsou proto jsou přímým Božím projevem.

V kapitole 1.3 jsme konstatovali, že jedním z nejobvyklejších hebrejských slov překládaných jako „Bůh“ je „elohim“, což ve skutečnosti znamená „mocné bytosti“. Ukazuje se, že to slovo často poukazuje na anděly, kteří – jakožto Boží „mocné bytosti“ – nesou toto jméno. Protože reprezentují Boha, mohou být s užitkem také zvaní „Bůh“.

Záznam stvoření světa v První Mojžíšově nám říká, že Bůh vydával určité příkazy týkající se tohoto aktu – a „stalo se tak“. Byli to andělé, kdo vyplnili tyto příkazy:

10 BŮH

„... andělé, vy silní bohatýři, kteří plníte, co řekne, vždy poslušni jeho slova!“ (Ž 103,20).

Je tedy rozumné předpokládat, že kdykoli čteme o Bohu tvořícímu svět, je tato činnost fakticky prováděna anděly. To je naznačeno i v Jóbovi 38,4-7. Na tomto místě je dobrá příležitost shrnout události stvoření, tak jak jsou zaznamenány v První Mojžíšově 1:

- 1. den** „I řekl Bůh: ‚Bud’ světlo!‘ A bylo světlo.“ (v. 3)
- 2. den** „I řekl Bůh: ‚Bud’ klenba /nebe, prostora/ uprostřed vod a odděluj vody /na zemi/ od vod /v oblacích/ ... a stalo se tak.“ (v. 6-7)
- 3. den** „I řekl Bůh: ‚Nahromad’te se vody pod nebem na jedno místo /vytvářejíce moře a oceány/ a ukaž se souš!‘ A stalo se tak.“ (v. 9)
- 4. den** „I řekl Bůh: ‚Bud’te světla na nebeské klenbě...‘ A stalo se tak.“ (v. 14-15)
- 5. den** „I řekl Bůh: ‚Hemžete se vody živočišnou havětí a létavci létejte...‘ I stvořil Bůh ... rozmanité druhy /živých tvorů/.“ (v. 20-21) – závěrečná věta vlastně nahrazuje „a stalo se tak“.
- 6. den** „I řekl Bůh: ‚Vydej země rozmanité druhy živočichů, dobytek, plazy...‘ A stalo se tak.“ (v. 24)

Člověk byl stvořen téhož šestého dne. „I řekl Bůh: ‚Učiňme člověka, aby byl našim obrazem podle naší podoby...‘“ (v. 26). Tento verš jsme již komentovali v kapitole 1.2. Na tomto místě bychom rádi poznamenali, že „Bůh“ zde neodkazuje na osobního Boha samotného – „učiňme člověka“ ukazuje, že „Bůh“ je zde vztažen k více než jedné osobě. Hebrejské slovo „elohim“, překládané jako „Bůh“, zde tedy znamená „mocné bytosti“ s odkazem na anděly. Jedná se tedy o velice skutečné bytosti, které sdílejí s Bohem totožnou přirozenost.

V Bibli lze nalézt dvojí „přirozenost“ a z podstaty věci vyplývá, že nelze obě sdílet současně:

Božská přirozenost („svatá přirozenost“)

- On je bezhříšný (dokonalý) – (Mt 5,48; Jk 1,13; Ř 6,23 a 9,14; srovnej též Ž 90,2);
- neumírá, tj. je nesmrtelný (1 Tm 6,16);
- je plný moci a energie (Iz 40,28).

Toto je přirozenost Boha a andělů; po svém vzkříšení ji získal i Ježíš (Sk 13,34; Žd 1,3; Zj 1,18). Takováto přirozenost je slíbena i nám (L 20,35-36; Iz 40,28 ve srovnání s v. 31; 2 Pt 1,4).

Lidská přirozenost

- jsme pokoušeni ke hříchu (Jk 1,13-15) narušeným nitrem, srdcem i myslí člověka (Jr 17,9; Mk 7,21-23);
- jsme odsouzeni ke smrti (Ř 5,12 a 17; 1 K 15,22);
- jsme omezeni ve své moci, a to jak fyzicky (Iz 40,30), tak mentálně (Jr 10,23).

Toto je přirozenost, kterou nyní vlastní všichni lidé – dobří i zlí. Jejím vyústěním je smrt (Ř 6,23). Takovouto přirozenost měl i Ježíš během svého smrtelného života (Mk 10,18; Ř 8,3; Žd 2,14-18).

Slovo „přirozenost“ je zde užíváno ve specifickém smyslu jako překlad lat. „natura“ (angl. „nature“); v běžném jazyce je často překládáno jako „povaha“ / „náatura“! / nebo „příroda“.

Andělská zjevení

Andělé, mající božskou přirozenost, musí být bezhříšní a tudíž i nesmrtelní – víme již (Ř 6,23), že hřích přináší smrt. Často, když se andělé objevili na zemi, vypadali jako obyčejní lidé:

- Andělé přišli k Abrahamovi s poselstvím od Boha; jsou popsáni jako „tři muži“, s kterými jednal Abraham původně jako s lidskými bytostmi – prostě proto, že tak vypadali: „Dám přinést trochu vody, umyjte si nohy a zasedněte pod strom“ (Gn 18,4).
- Dva z oněch andělů šli poté k Lotovi do Sodomy. A jak jím, tak i lidmi ze Sodomy byli opět poznáni pouze v lidské podobě. „I přišli ti dva poslové do Sodomy“ a Lot je pozval přenocovat u sebe. Avšak sodomští muži přišli k jeho domu a výhrůžně se ho ptali: „Kde máš ty muže, kteří k tobě této noci přišli?“ Lot je prosil: „Nedělejte nic zlého těm mužům.“ Inspirovaný záznam této příhody je tedy také nazývá „muži“: „Ti muži /=andělé/ vlastníma rukama vtáhli Lota“ a zachránili jej; „A ti muži řekli Lotovi... Hospodin nás poslal, abychom zničili“ Sodomu (Gn 19,1.5.8.10. 12.13).
- Novozákonní komentář k tomuto incidentu potvrzuje, že andělé vystupují v lidské podobě: „S láskou přijímejte i ty, kdo přicházejí odjinud – tak někteří /tj. Abraham a Lot/, aniž to tušili, měli za hosty anděly“ (Žd 13,2).
- Jákob zápasil celou noc s podivným mužem („s kýmsi“ – Gn 32,25), o němž je nám později řečeno, že to byl anděl (Oz 12,5).

12 BŮH

- Dva muži v bílém zářícím rouchu byli přítomni při vzkříšení (L 24,4) i nanebevzetí (Sk 1,10) Ježíše. Šlo evidentně o anděly.
- Domysleme sami závěry ze slov „lidská míra, kterou použil anděl“ (Zj 21,17).

Andělé nehřeší

Andělé nemohou zemřít, protože mají Božskou přirozenost. Víme-li, že hřích přináší smrt, vyplývá odtud, že nemohou ani hřešit. Původní řecká i hebrejská slova, překládaná jako „anděl“, znamenají „posel“; andělé jsou poslové či služebníci Boha, plně ho poslouchají, a proto je nemožné myslit si o nich, že jsou hříšní. Tak je řecké slovo „aggelos“, překládané nejčastěji jako „anděl“, při hovoru o lidských bytostech překládáno jako „poslové“ – např. Jan Křtitel (Mt 11,10) a jeho poslové (L 7,24); poslové Ježíše (L 9,52) a muži, kteří vyzvídali v Jerichu (Jk 2,25). Je samozřejmě možné, že „andělé“ ve smyslu *lidských* poslů mohou hřešit.

Následující pasáže jasně ukazují, že všichni ti andělé (nejenom někteří z nich!) jsou svou povahou poslušní Bohu, a proto nemohou hřešit:

„Hospodin si postavil trůn na nebesích, všemu vládne svou královskou mocí (tj. v nebi není myslitelná žádná vzpoura proti Bohu). Dobrořečte Hospodinu, jeho andělé, vy silní bohatýři, kteří plníte, co řekne, vždy poslušní jeho slova! Dobrořečte Hospodinu, *všechny* jeho zástupy, vy, kdo jste v jeho službách a plníte jeho vůli!“ (Ž 103,19-21).

„Chvalte ho, *všichni* jeho andělé... *všechny* jeho zástupy“ (Ž 148,2).

„Což není *každý* anděl jen duchem, vyslaným k službě těm, kdo mají dojít spasení? (Žd 1,14).

Opakování slova „*všichni* (*každý*)“ ukazuje, že andělé nejsou rozděleni do dvou skupin, jedné dobré a té druhé hříšné. Důležitost jasného porozumění přirozenosti andělů vyplývá z toho, že právě podílení se na této přirozenosti představuje odměnu pro věrné: „Ti, kteří budou hodni... nebudou se ženit ani vdávat... ani už nemohou zemřít, neboť jsou rovni andělům“ (L 20, 35-36). Toto pochopení je životně důležité! Andělé nemohou zemřít (viz kontext Žd 2,16). „Kdyby andělé mohli hřešit, pak by i ti, kteří jsou hodni odměny při Kristově návratu, byli ještě také schopni hřešit. Při vědomí, že hřích přináší smrt (Ř 6,23), by tudíž nemohli mít věčný život – máme-li možnost hřešit, máme i způsobilost umírat. Tak zbavuje tvrzení o hřešících andělech Boží slib věčného života smyslu – chápeme-li současně, že naší odměnou je podílet se na přirozenosti andělů. Odkaz na rovnost s anděly (L 20,35-36) „bez rozlišení“ ukazuje, že

neexistuje žádné třídění andělů na dobré či špatné – existuje pouze jedna kategorie andělů.

Kdyby andělé mohli hřešit, pak by byl Bůh ponechán bezmocný spravedlivě působit v našich životech a v záležitostech světa – při zohlednění jeho tvrzení, že působí skrze své anděly (Ž 103, 19-21). Bůh dosahuje všech věcí mocí svého Ducha působením skrze anděly (Ž 104,4). Jejich neposlušnost vůči němu je tak zhora nemožná. Křesťané by se měli denně modlit za příchod Božího království na zem a za to, aby jeho vůle byla učiněna zde, stejně jako je nyní činěna na nebesích (Mt 6,10). Kdyby tam museli Boží poslušní andělé soupeřit s hříšnými, pak by jeho vůle nemohla být plně vykonávána a stejná situace by byla i v budoucím Božím království. Strávit věčnost ve světě, který by byl neustálým bojištěm mezi hříchem a poslušností, by bylo stěžejí povzbudivou perspektivou – to však není našťestí „náš“ případ.

Andělé a věřící

Existuje dobrý důvod věřit, že každý skutečný věřící má anděly – snad každý právě jednoho speciálního – a že ti jim pomáhají v jejich životech:

- „Hospodinův anděl se položí táborem kolem těch, kteří se bojí Boha, a bude je bránit“ (Ž 34,8).
- „... jednoho z těchto nepatrných, kteří ve mně věří (tj. slabých učedníků – viz Za 13,7 a Mt 26,31)... jejich andělé v nebi jsou neustále v blízkosti mého nebeského Otce“ (Mt 18,6,10).
- Raní křesťané pevně věřili, že Petr má strážného anděla (Sk 12,14-15).
- Izraelité prošli Rudým mořem a byli vedeni andělem pouští do zaslíbené země. Průchod Rudým mořem představuje náš křest ve vodě (1 K 10,1), a tak není nerozumné předpokládat, že i my jsme podobně vedeni a podporováni andělem na naší cestě pouští života do zaslíbené země Božího království.

Jestliže by andělé mohli být zlí (ve smyslu hříšní), pak by se takové sliby andělského řízení a ovlivňování našich životů stávaly spíše kletbou než požehnáním.

Vidíme tedy, že andělé jsou bytosti:

- s Boží věčnou přirozeností;
- které nemohou hřešit;
- které vždy plní Boží pokyny;
- skrze které Boží duch-moc hovoří a činí (Ž 104,4).

14 BŮH

Avšak...?

Mnoho „křesťanských“ církví se domnívá, že andělé mohou hřešit a že nyní existující hříšní andělé jsou zodpovědní za hřích a problémy na zemi. O této chybné koncepci budeme obšírněji diskutovat v 6. kapitole. Nyní zmíníme jen následující:

- Bylo navrhováno pojetí o existenci dřívějšího stvoření než toho, které je zaznamenáno v Gn 1. Lze si také představit, že současní andělé získali vědomí „dobrého a zlého“ (Gn 3,5) prostřednictvím podobné situace, ve které se nacházíme my v tomto životě. Že některé z těch bytostí, které žili v oněch časech, hřešili, nelze vyloučit – ale toto vše je druh spekulace, kterou se lidská mysl tak ráda oddává. Bible nám říká to, co potřebujeme vědět o současné situaci: totiž, že žádní hříšní andělé nejsou a že všichni andělé jsou zcela poslušni Bohu.
- V nebi nemohou být žádné hříšné bytosti, víme-li, že Bůh má „čisté oči, které se nemohou dívat na zlo“ (Abk 1,13). Podobně objasňuje Žalm 5,5-6: „Zlý nemůže být u tebe hostem. Potřeštěnci nesmějí“ být v tvém nebeském bydlíšti. Představa o vzpouře hříšných andělů proti Bohu v nebi je zcela protikladná dojmu z těchto pasáží.
- Řecké slovo překládané jako „anděl“ znamená „posel“ a může odkazovat i na lidské bytosti, jak jsme si již ukázali. Takovíto lidští „poslové“ samozřejmě hřešit mohou.
- Jednou z nejběžnějších pověr pohanství je, že existují zlé hříšné bytosti, které můžeme obviňovat ze všeho zlého v našich životech. Stejným způsobem vstoupily pohanské ideje o Vánocích do toho, co se pokládá za křesťanství – a tak i ono je zasaženo pohanskými představami.
- Je jen hrstka míst v Bibli, které by mohly být nepochopeny a jevit se jako podpora myšlenky o hříšných andělech, kteří nyní působí. Ty rozebírá např. publikace „In Search of Satan“ („Pátrání po Satanovi“), která je na trhu v Anglii. Nelze dopustit, aby podobné pasáže protiřečily bohatství biblického učení s opačným vyzněním, které vám předkládáme.

Přídavek č.1: „Bůh je duch“ (Jan 4,24)

Ve druhé kapitole se podíváme podrobněji na biblické učení o Božím Duchu. Argumenty tam předložené můžeme shrnout takto: Boží

Duch je jeho moc či dech, skrze jehož aktivitu je člověku zjevena Boží bytost, jeho podstata i povaha. A v tomto smyslu „Bůh je duch“ podle Jana 4,24, protože jeho duch zobrazuje jeho osobnost.

Bůh je popisován z mnoha aspektů, např.:

- „Náš Bůh je oheň stravující“ (Žd 12,29).
- „Bůh je světlo“ (1 J 1,5).
- „Bůh je láska“ (1 J 4,8).
- „To Slovo /ř. *logos* – plán, účel, idea/ bylo Bůh“ (J 1,1).

A tak po „Bůh je“ následují jeho charakteristiky. Je zjevně chybné argumentovat, že abstraktní kvalita lásky je „Bůh“, jenom proto, že čteme „Bůh je láska“. Můžeme o někom prohlásit, že je „laskavost sama“ – to však neznamená, že by „laskavost“ existovala bez svého fyzického nositele; je to způsob, jak se nám tato kvalita vyjevuje.

Protože je Duch Boží moc, často čteme, jak jej Bůh vysílá či řídí, aby uvedl věci do souladu se svou vůlí a povahou. Existuje mnoho příkladů, které ukazují odlišnost Boha a jeho ducha. Např. :

- „Ten /Bůh/, jenž do nitra mu /Mojžíšovi/ vložil svatého ducha svého“ (Iz 63,11);
- „Vložím /Bůh/ na něho /Ježíše/ svého Ducha“ (Mt 12,18);
- „Otec z nebe dá Ducha svatého“ (L 11,13);
- „Duch sestoupil... z nebe“ (J 1,32);
- „Sešlu /Bůh/ svého Ducha na všechny lidi“ (Sk 2,17).

Časté odkazy na „Božího Ducha“ /dosl. „Ducha z Boha“ nebo „Ducha od Boha“/ by tak měly být dostatečným důkazem, že Duch není Bůh osobně. Tyto rozdíly mezi Bohem a jeho Duchem představují ještě jednu obtíž pro ty, kdo věří, že Bůh je „trojice“, v níž Bůh Otec je rovný s Ježíšem a Duchem svatým.

A co je ještě velice důležité: neosobní Bůh by vedl k nesmyslnosti modlitby, kdy by modlitba byla jen dialogem mezi naším vědomím a pojmem Boha, který existuje jen v naší vlastní mysli. Nám je však stále připomínáno, že se modlíme k Bohu, který je v nebi (1 Kr 8,30; Kaz 5,2; Mt 5,16 a 6,9), a že Ježíš je nyní po pravici Boží a předkládá mu naše modlitby (1 Pt 3,22; Žd 9,24). Není-li Bůh osobou, ztratily by tyto pasáže smysl. Jestliže však chápeme Boha jako skutečného milujícího Otce, pak se předkládané mu modlitby stávají velice reálnou a téměř hmatatelnou věcí – fakticky hovorem s druhou bytostí, o níž věříme, že je ochotna i schopna nám odpovédět.

Kapitola 1 : Otázky

1. Co nejvíce pomůže rozvíjet naši víru v Boha?
 - a) navštěvování kostela;
 - b) zbožné studium Bible;
 - c) hovory s křesťany;
 - d) pozorování přírody.
2. Který z následujících výroků představuje správné pochopení Boha?
 - a) je pouhou idejí v naší mysli;
 - b) je neurčitou autoritou, existující na nebesích;
 - c) žádný Bůh není;
 - d) je skutečnou bytostí, která k nám hovoří o sobě v Bibli.
3. Je Bůh
 - a) jednotou /jednotným jsoucnem/?
 - b) trojicí?
 - c) mnoho bohů v jednom?
 - d) žádným způsobem nedefinovatelný?
4. Co znamená Boží jméno „Jahve Elohim“?
 - a) Ten, který bude;
 - b) Ten, kdo se zjeví ve skupině mocných;
 - c) Velký Bůh;
 - d) Síla.
5. Co znamená slovo „anděl“?
 - a) podobný člověku;
 - b) okřídlený;
 - c) posel;
 - d) asistent.
6. Mohou andělé hřešit?
7. Co vás nejvíce přesvědčuje o tom, že Bůh existuje?

KAPITOLA 2

BOŽÍ DUCH

2.1 Boží Duch – definice

Protože Bůh je skutečná osobní bytost, která má tudíž citění a emoce, lze očekávat, že má nějaký způsob, jak se podělit o svá přání a city s námi, se svými dětmi. Stejným způsobem pak působí v našich životech v souladu se svou povahou. Bůh činí všechny tyto věci prostřednictvím svého „Ducha“. Chceme-li znát Boha a být s ním v aktivním přibuzenství, potřebujeme znát, co tento „Boží Duch“ je a jak funguje.

Není vůbec snadné přesně definovat, co slovo „Duch“ znamená. Jdete-li např. na svatbu, můžete poznamenat: „Vládl tam skutečně dobrý duch!“ Mínete tím, že atmosféra byla dobrá, že jaksi všechno kolem té svatby bylo dobré; každý byl elegantně oblečen, jídlo bylo výborné, lidé spolu laskavě hovořili, nevěsta vypadala krásně atd. Všechny tyto rozličné věci vytvářely dohromady „ducha“ svatby. Rovněž Boží Duch jistým způsobem shrnuje všechno o něm, o Bohu. Hebrejské slovo, které překládáme jako „duch“, znamená přísně vzato „dech (vanutí)“ či „moc (sílu)“; Boží Duch je tak Boží „dýchání“ – skutečná Boží podstata, která zrcadlí jeho myšlení. V 5. kapitole uvedeme příklady užití slova „duch“ o něčí mysli či dispozici.

Je běžným biblickým učením, že jak člověk myslí, tak i jedná (Př 23,7; Mt 12,34); i malé zaměření na naše vlastní jednání to potvrdí. Myslíme na něco, a pak to uděláme. Náš „duch“ či mysl se třeba zaměří na skutečnost, že jsme hladoví a toužíme po potravě. Vidíme v kuchyni jeden banán nazbyt; žádostivost „ducha“ je poté převedena do akce a my sáhneme po banánu, oloupeme jej a sníme. Tento prostinký příklad nám ukazuje, proč hebrejské slovo pro „ducha“ znamená jak dech či myšlení, tak také „moc“. Náš duch, to podstatné z nás, odkazuje na naše myšlenky, a tím také na ty aktivity, které uskutečníme, abychom vyjádřili ony myšlenky či naše postoje. U Božího Ducha jde o totéž – jen v mnohem vznešenějším měřítku; jde o moc, jíž Bůh znázorňuje své podstatné bytí, své postoje a cíle.

Boží moc

Mnoho pasáží jasně ztotožňuje Božího Ducha s jeho mocí. Aby stvořil veškerenstvo, „vznášel se duch Boží nad vodami. I řekl Bůh: ‚Bud’ světlo!‘ A bylo světlo“ (Gn 1,2-3). Duch Boží byl mocí, jíž byly stvořeny všechny věci, např. světlo. „Jeho duch dal nebesům velkolepost, jeho ruka proklála útočného hada“ (Jb 26,13). „Nebesa byla učiněna Hospodinovým slovem, dechem jeho úst pak všechn jejich zástup“ (Ž 33,6). Boží Duch je tedy popsán jako:

20 BOŽÍ DUCH

- jeho dech
- jeho slovo
- jeho prst
- jeho ruka.

Je to proto jeho moc, již provádí všechny věci. Tak i věřící se narodili znovu díky Boží vůli (J 1,13), která je jeho duchem (J 3,3-5). Jeho vůle se stává součástí aktivit jeho Ducha. Hovoříme-li o úplném stvoření přírody, čteme: „Sesíláš-li svého Ducha, jsou stvoření znovu, a tak obnovuješ tvářnost země“ (Ž 104,30). Tento duch/moc je také udržovatelem všech věcí, stejně jako prostředků k jejich vytvoření. Je snadné si myslit, že tento tragický život se bez aktivního přísunu Božího Ducha jen potácí a klopýtá. Jóbovi, který pocítil jistou únavu ze života, to bylo připomenuto jedním prorokem: „Kdyby měl (Bůh) na mysli jenom sebe a svého ducha i dech k sobě zpět stáhl, tu by všechno tvorstvo rázem vyhnulo, člověk by se obrátil v prach“ (Jb 34,14-15). V podobném stavu deprese požádal David Boha, aby obnovil v jeho nitru pevného ducha, tj. aby chránil jeho život (Ž 51,12).

V kapitole 4.2 uvidíme, že to, co udržuje náš život, je duch daný nám i všemu stvoření. Při narození (Ž 104,30; Gn 2,7) je do nás vložen Bohem „dech ducha života“ (Gn 7,22). To z něj činí „Boha duchů všech tvorů“ (Nu 27,16; srovnej též Žd 12,9). Protože je Bůh životní síla, udržující všechno stvoření, je jeho Duch všudypřítomný. David poznal, že skrze svého Ducha byl Bůh stále s ním, ať šel kamkoli, a že skrze onoho ducha/moc byl schopný znát každé zákoutí Davidovy mysli či jeho myšlení. Tak je Boží Duch prostředkem, jímž je Bůh všudypřítomný – ač osobně přebývá v nebi.

„Víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné, co chci dělat... Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří?... I kdybych... chtěl přebývat při nejzazším moři, tvoje ruka (tj. skrze Ducha) mě tam doprovodí.“ (Ž 139,2.7.9-10)

Patřičné porozumění tomuto tématu nám objevuje Boha jako mocnou a aktivní bytost. Mnoho lidí dospívalo s nejasnou „vírou“ v Boha, ale ve skutečnosti představoval „Bůh“ v jejich myslích pouhý pojem, černou skříňku v části mozku... Pochopení pravého Boha a jeho velice reálné přítomnosti všude kolem nás prostřednictvím jeho Ducha může zcela změnit naše pojetí života. Jsme obklopeni Duchem, stále svědčícího o aktivitách, které nám zjevuje Bůh. David shledal posilu z toho plynoucí jako zcela převratnou: „Nad mé chápání jsou tyto divy, jsou nedostupné, nestačím na to“ (Ž 139,6). Avšak ruku v ruce s takovýmto poznáním jde zodpovědnost; musíme přijmout fakt, že naše myšlení i skutky jsou zcela vystaveny Božímu

pohledu. Potřebujeme přenést tento poznatek do našich myslí, protože se snažíme dopátrat, jakou zastáváme před Bohem pozici. To platí zejména při přemýšlení o křtu. Také Boží majestátní slova k Jeremiášovi se vztahují i na nás: „Může se někdo skrýt ve skrýších a já ho neuvidím? je výrok Hospodinův. Nenaplníji (duchem) snad nebe i zemi?“ (Jr 23,24).

Duch svatý

Vidíme tedy, že Boží Duch je obsáhlý pojem k pochopení; je to Boží mysl i jeho povahové sklony a také moc, jíž své myšlenky aktivizuje /„vyzbrojuje“/. „Jak člověk uvažuje ve svém srdci, takový i je“ (Př 23,7 – překl. z angl. verzí); a tak i Bůh je totožný se svými myšlenkami a v tomto smyslu i se svým Duchem (J 4,24) – to však neznamená, že by Bůh nebyl Bohem osobním (viz Příklad č. 1). Jako pomoc pro pochopení širší Božího Ducha čteme někdy o jeho „Duchu svatém“.

Termín „Duch svatý“ lze nalézt téměř výlučně v Novém zákoně. Je rovnocenný se starozákonními obraty „duch Boží“ či „duch Hospodinův“. To je zřejmé z pasáží jako je 2. kapitola Skutků, kde je zaznamenáno vylití Ducha svatého na apoštoly o letnicích. Petr vysvětloval, že šlo o naplnění Jóelova proroctví, v němž je popsáno vylití „svého (Božího) Ducha“ (Sk 2,17). Také L 4,1 zaznamenává, že „plný Ducha svatého vrátil se Ježíš od Jordánu“; později v téže kapitole o tom hovoří Ježíš jako o naplnění toho, co řekl Izajáš v 61,1: „Duch Panovníka Hospodina je nade mnou“. V obou případech (i v mnoha dalších) je Duch svatý rovnocenný se starozákonním termínem „duch Boží“. Všimněme si také, jak je Duch svatý paralelně ztotožňován s Boží mocí v následujících verších:

- „Sestoupí na tebe (Marie) Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní“ (L 1,35).
- „Mocí Ducha svatého... v moci znamení a divů, v moci Ducha (Božího)“ (Ř 15,13.19).
- „Naše evangelium přišlo ... v moci Ducha svatého“ (1 Te 1,5).
- O slibu seslání Ducha svatého učedníkům se hovoří jako o „vyzbrojení mocí z výsosti“ (L 24,49).
- Sám Ježíš byl „pomazán (obdařen)... Duchem svatým a mocí“ (Sk 10,38).
- Pavel mohl opřít své kázání o nepopíratelné zpřítomnění Boží moci: „Má řeč a mé kázání se... prokazovaly Duchem a mocí“ (1 K 2,4).

2.2 Inspirace

Definovali jsme Božího ducha jako jeho moc, myšlenky a povahové sklony, které se projevují aktivitami, jež jeho Duch koná. V předchozí kapitole jsme si všimli, jak se Boží duch projevoval při práci na stvoření: „Jeho duch dal nebesům velkolepost“ (Jb 26,13) – duch Boží se vznášel nad vodami, aby působil na účinné stvoření (Gn 1,2). Čteme však také, že „Hospodinovým slovem“ byla učiněna nebesa (Ž 33,6) – v přibězích 1. Mojžíšovy je doloženo, že „Bůh řekl“, že mají být určité věci vytvořeny, a stalo se tak.

Boží duch je tak velmi často a velice přesně zobrazován v jeho slovech – podobně jako naše slova vyjadřují naše vnitřní myšlenky a přání, čili skutečně „nás“. Ježíš moudře podotkl: „Čím srdce (mysl) přetéká, to ústa mluví“ (Mt 12,34). Jestliže bychom měli řídit a kontrolovat svá slova, pak se musíme nejprve zabývat svými myšlenkami. Tak i Boží slova zrcadlí jeho ducha či myšlenky. Je požehnáním, že máme v Bibli Boží slova zaznamenaná, a můžeme tak rozumět Božímu duchu či mysli. Bůh dosáhl tohoto zázraku, kdy byl vyjádřen jeho Duch v psaných slovech, procesem INSPIRACE. Základem tohoto termínu je slovo „spirit“ – „duch“:

IN-SPIR(IT)-ACE

A protože „duch“ je fakticky „dech“ či dýchání, znamená „inspirace“

V-DECH-NUTÍ

To znamená, že slova psaná lidmi pod vlivem Boží „inspirace“ byla vlastně slova Božího ducha. Pavel posiluje u Timotea vědomí, že jeho obeznámenost s Biblí nesmí vést k zapomenutí onoho podivuhodného faktu, že jde o slova Božího ducha, poskytující vše potřebné k pravdivému poznání Boha:

„Od dětství znáš svatá Pisma, která ti mohou dát moudrost ke spasení, a to vírou v Krista Ježíše. Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven (přesněji: *důkladně vystrojený* podle „Nové smlouvy“) ke každému dobrému činu“ (2 Tm 3,15-17).

Jestliže mohou inspirovaná Pisma poskytovat v úplnosti tolik znalostí o Bohu, pak není třeba nějakého „vnitřního světla“, aby nám vyjevilo pravdu o Bohu. Jak často však lidé hovoří o svých osobních pocitech a zkušenostech jako o zdroji svých znalostí o Bohu! Jestliže přijetí

víry v Boží inspirované slovo stačí kohokoli kompletně vystrojit pro křesťanský život, pak není třeba žádné jiné moci ke spravedlnosti v našich životech. Vznikla-li by taková potřeba, pak by nás Boží slovo nebylo schopno důkladně vystrojit – jak nám Pavel slibuje. Držet Bibli v našich rukách a věřit, že jde skutečně o Slovo Božího ducha, vyžaduje ovšem jistou víru. Izraelité se zajímali o to, co Boží slova sdělují, rozumově – stejně jako mnozí „křesťané“ dnes. My všichni musíme pečlivě promyslit obsah veršů z Židům 4,2:

„I nám se přece dostalo zaslíbení jako těm na poušti (Izraeli). Ale zvěst, kterou slyšeli, jim neprospěla, když ji vírou nepřijali“.

Místo vzrůstání víry směrem k naplněnosti mocí Božího ducha (obdrženým slovem) vypadá mnohem atraktivněji použití spirituální zkratky: zdůvodnit si, že moc spravedlnosti na nás padne znenadání a najednou (což nás učiní přijatelnými pro Boha), spíše než zakusit námahu vědomého přivedení našich životů k poslušnosti Božímu slovu, a tím ponechat Božího Ducha pravdivě ovlivňovat naše srdce.

Tato neochota akceptovat ohromnou duchovní sílu obsaženou v Božích slovech vede mnohé „křesťany“ k otázce, zda je celé Písmo plně inspirované Bohem. Navrhovali, abychom mnoho z toho, co čteme v Bibli, pokládali pouze za osobní názory moudrých starců. Avšak Petr účinně potírá takovéto mlhavé zdůvodnění:

„Tím se nám potvrzuje prorocké slovo, a činíte dobře, že se ho držíte... Toho si buďte především vědomi (je to životně důležité!), že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečností. Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, posláni od Boha“ (2 Pt 1,19-21).

Pisatelé Bible

Pevná víra v úplnou inspirovanost Písma je proto životně důležitá; ti, kteří psali Bibli, byli neodolatelně vedeni Duchem, který je inspiroval – jejich slova tak nebyla doslova jejich. Slovo Boží je pravda (J 17,17) a je dobré k napominání i nápravě (2 Tm 3,16) – nepřekvapí, že pro mnohé lidi je neoblíbené, neboť pravda zraňuje. Prorok Jeremiáš zakusil mnohá protivenství za to, že nadále mluvil Bohem inspirovanými slovy, a tak se rozhodl nezaznamenávat ani nezveřejňovat slova, jimiž byl obdařen. Protože je však sepisování Božího slova více výsledkem Boží vůle než lidských přání, byl „uchvácen Duchem svatým“ a neměl v podstatě na vybranou... „Po celé dny jsem jen pro smích, každý se mi vysmívá... Řekl jsem: ‚Nebudu Hospodinovo slovo připomínat, už nebudu v jeho jménu mluvit‘,

avšak je v mém srdci jak hořící oheň, je uzavřeno v mých kostech, jsem vyčerpán tím, co musím snášet, dál už nemohu“ (Jr 20,7.9).

Podobně když se Bileám rozhodl proklínat Izrael, Boží duch jej donutil naopak žehnat mu (Nu 24,1-13; srovnej též Dt 23,5).

Překvapující množství lidí, které Bůh inspiroval k tomu, aby pronášeli jeho slova, prošlo etapou váhání a neochoty. Jejich seznam je působivý:

- Mojžíš (Ex 4,10)
- Ezechiel (Ez 3,14)
- Jonáš (Jon 1,2-3)
- Pavel (Sk 18,9)
- Timoteus (1 Tm 4,6-14)
- Bileám (Nu 22-24)
- Elíhú (Jb 32,6-20)

Toto vše potvrzuje poučení z 2 Pt 1,19-21: Boží slova nejsou osobními názory lidí, nýbrž výsledkem inspirace, díky níž tito lidé sepsali, co jim bylo zjeveno.

Ještě jedním důkazem pro řečené je skutečnost, že pisatelé Bible nahlédli, že ne zcela rozumí věcem, o nichž píšou. „Hledali“ správné vysvětlení – „bylo jim zjeveno, že tím neslouží sami sobě, nýbrž vám... zvěstovali vám spasení...“, o němž psali (1 Pt 1,12). Jimi zaznamenaná slova tak ve skutečnosti nebyla jejich interpretací, i když se mohlo zdát, že je sami našli. Následující odkazy nám poskytují zjevné příklady: Daniel (Da 12,8-10); Zachariáš (Za 4,4-13); Petr (Sk 10,17).

Kdyby byli tito lidé inspirováni pouze částečně, neměli bychom přístup k pravdivým slovům či Božímu duchu. Jestliže to, co zapsali, je skutečně Boží slovo, pak z toho vyplývá, že muselo být kompletně převzato během fáze inspirace skrze Božího ducha – jinak by nemohlo jít o Boží slovo v čisté podobě. Přijetí faktu, že Boží slovo je skutečně a úplně slovem Božím, nám poskytuje ještě více motivace ke čtení a poslušnosti. „Co jsi řekl, je důkladně protříbené, tvůj služebník si to zamiloval“ (Ž 119,140).

A tak jsou jednotlivé knihy Bible výsledkem Boží aktivity skrze jeho ducha – spíše než literárním dílem lidí. Tato pravda se nám také vyjeví, uvážíme-li, jak Nový zákon odkazuje na texty starozákonní:

- „Duch svatý už ústy Davidovými mluvil...“ (Sk 1,16 – takto Petr citoval ze žalmů; srovnej též Žd 3,7).
- „Duch svatý dobře pověděl ústy Izajáše“ (Sk 28,25 – tak Pavel cituje Izajáše). Lukáš 3,4 hovoří o „knize slov Izajáše“ – ne o „knize Izajáše“.

Pro rané křesťany byli proto lidští autoři Bible relativně nedůležití; důvodem byla jejich inspirovanost Božím duchem – byl to on, kdo byl důležitý.

Uzavřeme tuto část přehledem veršů, které demonstrují, že nám se Boží duch projevuje skrze Boží psané slovo:

- Ježíš přímo prohlašoval, že „slova, která jsem k vám mluvil, jsou Duch“ (J 6,63). I on hovořil inspirován Bohem (J 17,8 a 14,10).
- Jsme popisováni jakožto znovuzrození z Ducha (J 3,3-5) a z Božího slova (1 Pt 1,23).
- „... slova, která posílal Hospodin zástupů svým duchem skrze...proroky“ (Za 7,12).
- „... nechám na vás proudit svého ducha, uvedu vám ve známost svá slova...“ (Př 1,23); zde se spojuje pravdivé pochopení Božího slova s dopadem činnosti jeho Ducha na nás – čtení Písma bez chápání by nemělo žádný smysl a signalizovalo by, že se nám Boží duch/mysl nezjevil/a.

Síla a moc Božího slova

Boží duch odkazuje nejen k Boží mysli/povaze, ale také k síle, kterou Bůh vyjadřuje své myšlenky. Lze očekávat, že jeho duch – slovo není pouze stavem jeho mysli, ale také dynamickou silou, která je v něm obsažena.

Pravdivé ocenění této síly by nás mělo přimět k horlivosti získat z ní užitek; jakékoli pocity obtíží s tím spojených by měly být překonány naší znalostí toho, že poslušnost Božímu slovu nám dodá potřebnou sílu k zrychlenému postupu od maličkostí tohoto života směrem ke spáse. Pavel psal na základě mnoha relevantních zkušeností:

„Nestydím se za evangelium /slovo/ Kristovo: je to moc Boží ke spasení...“ (Ř 1,16).

Biblické studium a jeho přenesení do našich životů je proto dynamickým procesem. Nelze je srovnat s chladným akademickým přístupem teologů či s tzv. křesťanstvím „dobrého pocitu“ mnohých církví, kdy se krátce cituje několik pasáží, leč beze snahy po jejich pochopení či praktikování. „Slovo Boží je živé a mocné“; „Boží mocné slovo“ (Žd 4,12 a 1,3). „Slovo Boží... projevuje svou sílu ve vás, kteří věříte“ (1 Te 2,13). Skrze to slovo se Bůh aktivně projevuje v myslích pravých věřících každou hodinu každého dne.

Základní evangelijní zvěst, kterou se učíte, je tak opravdovou Boží mocí; jestliže jí dovolíte působit, může pracovat ve vašem životě na proměně v Boží dítě a ukazovat tak v tomto životě Božího ducha/mysl – až do

určitého stupně. Tím jste připravováni ke změně své přirozenosti v Boží a duchovní – ta nastane při Kristově návratu (2 Pt 1,4). Pavlovo kázání „se prokazovalo Duchem a mocí“ (1 K 2,4).

Jsmo obklopeni těmi, jejichž víra v Bibli jakožto Boží slovo je poloviční – a to navzdory jejich tvrzením o oddanosti Kristu. Podobně prohlašují, že věří v Boha, ale nedokážou ho přijmout jako skutečnou osobu. Odmítáním úplně inspirovanosti Písma a jeho nadřazenosti nad našimi osobními pocity či přesvědčeními odmítají Boží moc. Vybavují se slova z 2 Tm 3,5: „... budou se tvářit jako zbožní, ale svým jednáním to budou popírat“, tj. popírat slova evangelijní zvěsti.

Náš fundamentalismus je vysmíván „světem“ („Nevěříte tomu *takto*, není-liž pravda?“) a stejně dopadal Pavel a jeho skupina zvěstovatelů: „Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je mocí Boží“ (1 K 1,18).

Uvažujeme-li toto vše, držíce Bible v rukách, což k ní můžeme nemít stále více respektu a necítit při jejím čtení stále větší horlivost porozumět a řídit se podle ní?

Postoj Božího lidu k jeho slovu

Citlivé čtení biblického textu naznačuje, že bibliční pisatelé nejen poznali, že jsou inspirováni, ale také pojednávali o jiných biblických autorech jako o inspirovaných. Pán Ježíš je v tomto ohledu vynikajícím příkladem. Když cituje z Davidových žalmů, uvádí to slovy: „David v Duchu svatém...“ (Mt 22,43). Věděl tedy o inspirovanosti Davidových slov. Hovořil také o Mojžíšových „spisech“ (J 5,45-47) – tím ukazoval, že věří tomu, že Mojžíš osobně napsal Pentateuch /prvních 5 knih Bible/. Někteří bibliční kritikové mají pochyby, zda uměl Mojžíš psát, avšak Kristův postoj je zřetelně protikladný tomu jejich. Nazval Mojžíšovy spisy „Boží přikázání“ (Mk 7,8-9). Častá jsou též tvrzení, že velkou část Starého zákona tvoří mýty, avšak Ježíš ani Pavel jej takto nikdy nechápali. Ježíš hovořil o královně ze Sáby jako o historické osobě („královna jihu“ – Mt 12,42); neřekl: „Jak tvrdí příběh o královně ze Sáby...“.

Postoj apoštolů byl stejný jako postoj jejich Pána. To stvrzuje Petr, který řekl, že jeho osobní zkušenost poslechu Kristových slov na vlastní uši byla překonána „ještě pevnějším prorockým slovem“ (2 Pt 1,19 podle Nové smlouvy). Petr věřil, že Pavlovy dopisy byly stejně tak „Písmem“ jako „jiná Písma“, což je běžná fráze používaná pro starozákonní spisy. Petr tedy považoval Pavlovy dopisy za stejně autoritativní jako Starý zákon.

Ve Skutcích, Dopisech i ve Zjevení je mnoho odkazů či narážek na evangelia (srovnej např. Skutky 13,51 či Mt 10,14), což je znakem nejen

toho, že vše bylo inspirováno stejným Duchem, ale i toho, že evangelijní záznamy byly chápány novozákonními autory jakožto inspirované. Pavel cituje v 1 Tm 5,18 jak Dt 25,4 (tedy ze Starého zákona), tak i L 10,7 jako „Písmo“. Pavel důrazně připomíná, že jím šířené evangelium je od Krista, nikoli „z člověka“, tedy jeho vlastním dílem (Ga 1,11-12; 1 K 2,13; 11,23; 15,3). To rozpoznali ostatní apoštolové a označují Pavlova slova také jako „Písmo“ – např. když je v Jakubově listě citován ve verši 4,5 Pavel z Ga 5,17.

Bůh k nám „hovořil“ v Kristu – není proto vůbec nutné nějaké další zjevení (Žd 1,2). Je třeba poznamenat, že Bible naznačuje existenci i dalších spisů, které nejsou nyní k dispozici – např. knihu Jašer, spisy Nathanovi a Eliášovi, či další Pavlův list do Korintu; z Janova třetího listu vyplývá, že napsal i další nezachovaný dopis

2.3 Dary Ducha svatého

Při svém jednání s lidmi v průběhu rozličných období jim Bůh svěřoval užívání své moci („svatého Ducha“). Nikdy to však nebylo v podobě „nekrytého šeku“ a neumožňovalo to libovůli; použití Ducha svatého bylo vždy vázáno na určitý konkrétní účel. Jakmile ho bylo dosaženo, dar Ducha svatého byl odebrán. Musíme si zapamatovat, že Boží duch funguje vždy ve směru naplnění cíle, který má Bůh na mysli. Tento cíl často dovoluje krátkodobé utrpení v lidských životech, aby se naplnil cíl dlouhodobý (viz oddíl 6.1) – nelze tedy očekávat, že by byl Boží svatý Duch užíván ke zmírnění lidského utrpení v tomto životě. Jakákoli dosažená úleva v tomto směru je vyjádřením Božího vyššího účelu. To je ve znatelném protikladu k současným populárním křesťanským postojům ke svatému Duchu, které se domnívají, že víra v Krista přináší hmatatelný prospěch, např. uzdravení z nemoci – domněle díky Duchu svatému. To by vysvětlovalo, proč v zemích zmítanými boji jako je Uganda se vynořil značný nárůst lidí, kteří se prohlašují za vlastníky duchovních darů uzdravování, a proč takováto tvrzení často spadají historicky vjedno s obdobími velké lidské nouze. Konstatování o vlastnictví Ducha tak vyvolává jisté podezření – jestliže někdo hledá zážitky překračující současný lidský horizont, je snadné tvrdit, že našel cosi vyhovujícího...

Mnoho dnešních „křesťanů“ tvrdí, že mají zázračné dary Ducha – avšak po otázce o jejich přesném účelu následuje příznačná nejistota. Bůh vždy předává svého Ducha k dosažení zvláštních a vymezených cílů.

Z těchto důvodů vědí ti, kdo skutečně vlastní dary Ducha, naprosto přesně, k jakému účelu je musí používat – proto také dosahují při jejich využívání více než jen dílčích úspěchů. To kontrastuje s mnoha neúspěchy či jen částečnými úspěchy, které při léčení zakoušejí ti, kdo prohlašují v dnešní době, že mají duchovní dary uzdravování.

Všechny následující příklady naznačují specifické důvody a cíle, které stojí za přidělením darů Ducha. V žádném z těchto případů není nikdy s vlastnictvím darů spojen nějaký subjektivní prvek a ani vlastníci darů je nejsou schopni používat podle vlastního uvážení. Protože hovoříme o Božím duchu, je nemyslitelné, že by jeho použití mohli řídit lidé a chápat přitom, že jim byl přidělen, aby vykonali určité zvláštní přání Boha a nadřadili je přání těch, kteří měli Ducha jen k dočasnému použití (srovnej Iz 40,13).

- V raných izraelských dějinách bylo přikázáno udělat důkladný stan („tabernákl“ – svatyně), v kterém by byl uchováván oltář i jiné svaté předměty; pro výrobu všech těch předmětů, nutných k uctívání Boha, byly dodány detailní instrukce. K dokončení toho všeho předal Bůh svého Ducha konkrétním lidem. Byli „naplněni duchem moudrosti; ti zhotoví Áronovi roucho...“ atd. (Ex 28,3).
- Jeden z těchto lidí, Besaleel, byl „naplněn Božím duchem, totiž moudrostí, důvtipem a znalostí každého díla, aby uměl ... pracovat se zlatem... opracovávat kameny... k zhotovení jakéhokoli díla“ (Ex 31,3-5).
- Čtvrtá Mojžíšova 11,14-17 zaznamenává, jak část Ducha/moci přidělená Mojžíšovi mu byla odňata a přidělena starším Izraele, aby byli schopni správně posuzovat stížnosti lidí a zmenšilo se tak Mojžíšovo břímě. Těsně před Mojžíšovou smrtí byl z něho dar Ducha přenesen na Jozuu, takže mohl také řádně vést Boží lid (Dt 34,9).
- Od časů, kdy Izraelité vstoupili do své země, až do doby jejich prvního krále (Saula) jim vládli mužové zvaní soudci. V průběhu tohoto období byli často utiskováni svými nepřáteli, avšak kniha Soudců zaznamenává, jak na některých soudcích spočinul duch Boží a ti dokázali zázračně osvobodit Izrael od dobyvatelů – takovým příkladem jsou Otniel (Sd 3,10), Gedeón (Sd 6,34) a Jiftách (Sd 11,29).
- Jiný soudce, Samson, obdržel Ducha, aby zabil lva (Sd 14,5-6), pobil třicet mužů (Sd 14,19) a aby roztrhl provazy, kterými byl spoután (Sd 15,14). Vidíme, že „Ducha svatého“ neměl v těchto případech Samson k dispozici nepřetržitě – spočinul na něm vždy ke splnění určitých úkolů a poté byl opět odebrán.

- Když měl Bůh zvláštní zprávu pro svůj lid, Duch někoho inspiroval a ten mluvil Boží slova. Jakmile tato zpráva skončila, dar mluvit přímo v Božím zájmu byl odebrán, a slova oné osoby se stala zase jeho vlastními, nikoli už Božími. Jeden z mnoha příkladů:
„Duch Boží vyzbrojil Zekarjáše... i řekl jim /lidu/: ‚Toto praví Bůh: Proč přestupujete Hospodinovy příkazy?‘“ (2 Pa 24,20)
Jiné příklady můžete nalézt ve stejné knize, verše 15,1-2, a u Lukáše 4,18-19.

Z řečeného by mělo být zřejmé, že dar Božího ducha pro použití k jednotlivým účelům nebyl

- zárukou spásy;
- něčím, co trvá po celý život dotyčného;
- mystickou silou v nás;
- něčím, co lze získat extatickým „osobním zážitkem“.

Je třeba říct, že existuje mnoho mlhavých úvah o darech Ducha svatého. Lidé prohlašují, že „obdrželi Ducha svatého“, a v mnoha evangelijních sálech kazatelé mávají lákadlem „získání darů Ducha“ před těmi, kteří si myslí, že „přijímají Ježíše“. Je třeba se naléhavě tázat: „Jaké dary?“ Je nemyslitelné, aby lidé přesně nevěděli, jaké dary mají. Samson dostal dar ducha, aby zabil lva (Sd 14,5-6); protože se střetl se řvoucím zvířetem, musel přesně vědět, k jakému účelu mu byl Duch dán. Nemohl ani na chvíli zapochybovat. To je v příkrém rozporu s těmi, kdo dnes prohlašují, že obdrželi Ducha svatého, a přitom nemohou vykonat žádný určitý skutek. Navíc ani nevědí, jaký typ daru údajně mají.

Není zajisté jiné možnosti, než usuzovat, že takoví lidé měli dramatický citový zážitek spojený s křesťanstvím a že následující prudký obrat v jejich přístupu k životu v nich zanechal pocit čehosi nového v nich samých. U vědomí toho se vrhli na biblické pasáže o darech svatého Ducha a odvodili si z nich: „To je přesně to, co zakouším já!“ Jejich pastor je poplácá po zádech a říká: „Naprosto správně! Chvalte Boha!“ a používá takovéto případy jako „důkaz“, když se pokouší přesvědčit druhé, aby přijali Ducha svatého. Hlavní příčina této parodie spočívá v nedostatečném porozumění Bibli, které měla dotyčná osoba před svou údajnou „konverzí“.

Protože bojujeme proti šálivosti našich vlastních citů (Jr 17,9), musíme stát pevně na půdě biblických principů. Studium fungování Božího ducha je nejzjevnějším příkladem této potřeby. Nám všem se líbí pomyšlení, že Boží moc s námi spolupůsobí v našich životech. Ale jak a proč tak Bůh činí? Vlastníme skutečně dary Ducha jako ti, o nichž se hovoří v Bibli? Přejeme-li si pravdivě poznat Boha a mít s ním živoucí vztah, pak uznáme naléhavost důkladného pochopení těchto věcí.

Důvody pro použití darů v prvním století

Zapamatujeme si základní zásady, které jsme se již naučili o darech Božího ducha, a přejdeme k novozákonním záznamům o těchto darech, které byly k dispozici v rané církvi (tj. ve skupinkách věřících, které žily v generaci po Ježíšově éře).

Kristův poslední pokyn pro apoštoly zněl: jděte do celého světa a kaďte evangelium (Mk 16,15-16). Činili tak – s tematikou Kristovy smrti a vzkříšení v popředí jejich zvěsti. Připomeňme si však, že tehdy ještě – jak víme – neexistoval žádný Nový zákon. Jak tak stáli na trzích a v synagogách a hovořili o člověku Ježíši Nazaretském, mohl jejich příběh znít poněkud bizarně – tesař z Izraele, který byl dokonalý, který zemřel a byl posláze vzkříšen, aby se přesně naplnila starozákonní prorocství, a který je nyní žádal, aby se dali pokřtít a následovali jeho příkladu.

V oněch dnech se pokoušeli i jiní lidé rozvinout tento kult. Šlo o jistý způsob dokazování, že zvěst kázaná křesťany pocházela spíše od Boha samého, než aby byla filosofií skupiny rybářů ze severního Izraele.

Za našich dnů se odvoláváme na novozákonní záznamy o činnosti i učení Ježíše, abychom dokázali, že naše zvěst je od Boha; v oněch dnech však – dříve než to bylo zapsáno a k dispozici – Bůh dovoloval kazatelům použít svého svatého Ducha k podtržení pravdy o vyřčeném. To byl zcela specifický důvod, proč použít tyto dary před zraky světa – absence psaného Nového zákona znesnadňovala novým skupinkám věřících růst ve víře. Množství praktických problémů, které mezi nimi vznikalo, by nemělo jasné řešení; bylo by pro ně málo vodítek, jak růst ve víře v Krista. Z těchto důvodů byly tedy dary Ducha svatého dány k dispozici pro vedení prvních věřících skrze inspirované zprávy – dokud nebyl zapsán a rozšířen novozákonní záznam o těchto zprávách i o Ježíšově učení.

Jako vždy byly tyto důvody pro udělení Ducha svatého jasné objasněny:

- „Vystoupil /Ježíš/ vzhůru /na nebesa/... dal dary /Ducha/ lidem... aby své svaté dokonale připravil k dílu služby /kázání/ – k budování Kristova těla“, tj. věřících (Ef 4,8 a 12).
- A tak Pavel psal věřícím v Římě: „Toužím vás spatřit, abych se s vámi sdílel o některý duchovní dar a tak vás posílil“ (Ř 1,11). Pokud jde o použití darů pro upevnění kázání evangelia, čteme:
- „Naše evangelium k vám nepřišlo pouze v slovech, ale v moci Ducha svatého a v přesvědčivé plnosti“ skrze vykonané zázraky (1 Te 1,5; srovnej 1 K 1,5-6).

- Pavel nemohl mluvit o „něčem, co by nevykonat Kristus skrze mne, slovem i /zázračným/ skutkem, v moci znamení a divů, v moci Ducha, aby pohané přijali evangelium“ (Ř 15,18-19).
- Co se týče kazatelů evangelia, čteme: „Bůh potvrzoval jejich svědectví znameními, divy... i rozdělením Ducha svatého“ (Žd 2,4).
- Kázání evangelia na Kypru bylo podepřeno zázraky, takže „když místodržitel uviděl, co se stalo, uvěřil, pln údivu nad učením Páně“ (Sk 13,12). A tak jej zázraky dovedly ke skutečnému uznání vyučované doktríny. Také v Ikoniu „Pán dosvědčoval svou milost tím, že jim dával moc konat znamení a zázraky“ (Sk 14,3).

Toto vše je shrnuto komentářem o podřízení apoštolů příkazu kázat: „Oni pak vyšli, všude kázali; a Pán s nimi působil a jejich slovo potvrzoval znameními“ (Mk 16,20).

Zvláštní věci v určeném čase

Tyto dary Ducha tak byly přidělovány k vykonání zvláštních věcí v určeném čase. To ukazuje na chybné prohlašování, že zázračné držení těchto darů je trvalým zážitkem po dobu osobního života. Apoštolové včetně Petra byli „naplnění Duchem svatým“ o svátku letnic, brzy po Ježíšově nanebevstoupení (Sk 2,4). Byli proto schopni mluvit cizími jazyky, aby zahájili tímto nápadným způsobem kázání křesťanského evangelia. Když se je představitelé moci pokoušeli zarazit, odpověděl jim přesvědčivě Petr, „naplněn Duchem svatým“ (Sk 4,8). Po jejich propuštění z vězení jim bylo umožněno díky těmto darům pokračovat v kázání – „všichni byli naplnění Duchem svatým a s odvahou mluvili slovo Boží“ (Sk 4,31).

Pozorný čtenář si povšimne, že se neříká, že „již naplnění Duchem“ dělali ony věci. Byli naplnění Duchem, aby vykonali určité věci – je však třeba být opětovně naplněn k dosažení dalšího cíle Božího plánu. Podobně byl Pavel „naplněn Duchem svatým“ při svém křtu, ale o několik let později byl opět „naplněn Duchem svatým“, aby potrestal slepotou hříšníka (Sk 9,17 a 13,9).

Když mluvil o zázračných darech, psal Pavel, že první věřící je vlastnili „podle míry Kristova obdarování“ (Ef 4,7). Řecké slovo pro „míru“ znamená podle Strongovy konkordance „limitovanou dávku či stupeň“. Pouze Ježíš měl dary bez odměřování, tj. s úplnou volností použít je podle svého přání (J 3,34).

Vymezíme nyní ony dary Ducha, o jejichž vlastnictví se zdá být nejvíce zmínek v prvním století.

Dary Ducha v prvním století**PROROCTVÍ**

Řecké slovo pro „proroka“ znamená někoho, kdo dále-říká (či: vpřed-říká) Boží slova – tj. jakákoli osoba, inspirovaná k tomu, aby mluvila Boží slova, která občas zahrnují předpověď budoucích událostí (viz 2 Pt 1,19-21). Tak „proroci“ – ti s darem proroctví – přišli „z Jeruzaléma do Antiochie. Jeden z nich, jménem Agabus, veden Duchem předpověděl, že po celém světě nastane veliký hlad. To se také stalo za císaře Klaudia. Proto se učedníci rozhodli, že každý podle svých možností pomůže bratřím...“ Tento druh vysoce specifického proroctví, které se viditelně splnilo za několik let, zcela chybí u těch, kdo nyní prohlašují, že mají dar proroctví; raná církev si byla skutečně tak jista, že disponuje darem proroctví, že věnovala čas i peníze k ulehčení potíží, které byly prorokovány. Mezi dnešními takzvanými „Duchem naplněnými“ církvemi lze nalézt jen málo příkladů tohoto typu.

UZDRAVOVÁNÍ

Když apoštolové kázali dobré zprávy („evangelium“) o přicházejícím Božím království dokonalosti na zemi, bylo vhodné, že mohli potvrdit svou zvěst činěním zázraků – to bylo předzvěstí o podobě budoucího času, kdy „se rozevrou oči slepých a otevrou se uši hluchých. Tehdy kulhavý poskočí...“ (Iz 35,5-6). Více se o poměrech v Božím království dozvíme v 5. kapitole. Až bude Boží království zřízeno na zemi, tak už sliby jako ty výše zmíněné nebudou realizovány jen napůl a též odpadnou nejasnosti, zda Království již nastalo či nikoli. A tak tvořilo Boží zázračné stvrzení zvěsti o onom Království jeho konečnou a definitivní podobu, která nemůže být popřena; z těchto důvodů se mnoho zázračných uzdravení, která předvedli prvotní věřící, odehrávalo před zraky veřejnosti. Klasický příklad lze nalézt u Petrova uzdravení chromého žebráka, kterého každý den ráno posadili u chrámové brány. Skutky 3,2 zmiňují, že jej tam usazovali každý den – šlo tedy jistě o důvěrně známou podívanou. Po Petrově uzdravení použitím daru Ducha „vyskočil na nohy, vzpřimil se a začal chodit. Vešel s nimi do chrámu, chodil, skákal radostí a chválil Boha. Když poznali, že je to ten, co sedal a žebrol před chrámem u Krásné brány, žasli a byli u vytržení nad tím, co se stalo. Protože se držel Petra a Jana, všichni se k nim v úžasu sběhli do sloupoví...“ (Sk 3,8-11).

Petr pak ihned zahájil na volném prostranství řeč o vzkříšení Krista. Můžeme si být jisti, že když měli lidé před sebou nesporný a nevyvratitelný důkaz v podobě uzdraveného žebráka, mohli brát Petrova slova jako slova od Boha. V bráně chrámu v „hodině modlitby“ (Sk 3,1) se jistě tlačilo hodně

lidí – jako v nákupním centru v sobotu dopoledne. Právě místo tohoto typu vybral Bůh k tomu, aby upevnil zvěstování svých slov takovým zjevným zázrakem. Obvyklá tvrzení „letničních“ léčitelů se týkají záležitostí, souvisejících s tímto tématem, a došlo k nim vždy spíše v zastrčených církevních budovách než přímo na ulicích, či spíše při seanci „věřících“ vzrušených pocitem očekávaného „zázraku“ než před skeptickou veřejností.

Budiž řečeno, že pisatel těchto řádků má nemalé zkušenosti z diskusí o těchto sporných otázkách se současnými kandidáty na vlastnictví Ducha a také se svědectvím mnoha tvrzení o držení Ducha. Avšak moje „osobní svědectví“ o spatření mnoha neprůkazných „uzdravení“ a – při nejlepším – částečného léčení nemusí být obzvláště rozváděné; každý poctivý člen těchto církví připouští, že mnoho z toho pokračuje. Při mnoha příležitostech jsem oznamoval svým letničním přátelům, kteří to myslí nepochybně dobře: „Jsem ochoten věřit, že můžete disponovat těmito velkými silami. Bůh však vždy jasně ukázal, kdo má jeho moc a kdo nikoli; není tedy ode mne nerozumné požadovat, abyste mi tuto skutečnost předvedli – poté bych mohl být více nakloněn akceptovat tento bod vašeho učení, které mohu stěží v současnosti uvést do souladu s Písmem“. Nikdy mi však jasná „demonstrace Ducha a síly“ nebyla předvedena.

V protikladu k mému postoji si ortodoxní Židé prvního století nepřipustili myšlenku, že by křesťané mohli mít Boží zázračné dary Ducha. Avšak dokonce i oni museli připustit, že „Bůh skrze ně způsobil zřejmý zázrak. Všichni, kdo bydlí v Jeruzalémě, to vědí, a my to nemůžeme popřít“ (Sk 4,16). Skutečnost, že lidé přátelštěji naklonění moderním „letničním“ mohou rozumně popřít, že tito skutečně dosáhli zázraků, je jistě významným bodech této diskuse. Kdyby jen jediný zázrak vešel do titulků novin v Jeruzalému, není rozumné navrhnout, aby v případě stejného zázraku, demonstrovaného na londýnském Trafalgar Square či v Nyaharuru Park v Nairobi, bylo uznáno po celém světě, že Boží zázračné dary Ducha jsou dnes opět k dispozici? Místo toho letniční očekávají, že svět „zabere“ na následující typ „důkazů“ coby důvodů pro jejich víru:

- Vyléčení (v konečné fázi) žaludečních vředů; předpokládá se, že proces vyléčení začal po modlitebním shromáždění.
- Znetvořené údy rostou rovně.
- Zlepšuje se zrak či sluch – ač se často vše vrací do původního stavu.
- Ustává skleslost.

K těmto příkladům je třeba dodat případ, kdy sanitky přivezly v Nairobi (Keňa) nemocniční pacienty na léčitelskou kampaň T. O. Osborna; řidiči, kteří museli řešit etické dilema zda zůstat či se vrátit, se rozhodli setrvat – a udělali dobře, neboť trpícím se žádné léčby nedostalo.

Veřejné transparenty však vyzývají k návštěvě podobných setkání: „Přijďte v očekávání zázraku!“ Psychologicky je jeviště přichystáno na všechny typy autosugesce i podobné manýry. Nikde není v Novém zákoně ani nejmenší zmínka či pokyn, že by bylo třeba před uskutečněním zázraku provádět podobnou masivní psychologickou masáž.

Podobný atak na psychiku je dosahován deformací mysli pomocí opakovaných modliteb, rytmem bubnů či burčující hudbou. Je nepochybné, že jakékoli rozumové uvědomění si Boha – a čehokoli jiného – je tím vším zakryto. Autor se může odvolat na několik takových mítinků na různých místech, kdy pokaždé zakoušel palčivé bolení hlavy z úsilí udržet racionální a vyrovnaný biblický pohled tváří v tvář pokušení ztratit se v rytmu bubnů a potleskávání. Všechno toto, co se objevuje jako nutná předehra pro letniční „zázrak“, je dostatečným důkazem, že „uzdravení“ jsou spíše výsledkem emocionálního a psychologického podmiňování, než přímou aktivitou Božího ducha.

Petr byl naopak schopen použít pravého daru činit zázraky k uzdravování lidí položených *mu vstříc* na ulicích (Sk 5,15); Pavlovo použití těchto darů bylo osobně dosvědčeno nevěřícím vládním úředníkem (Sk 13,12-13), a rovněž i mnoha pohany z města Lystra (Sk 14,8-13). Tyto věci byly činěny veřejně – jak žádal skutečný účel a přirozenost darů Ducha – a nemohly být jen tak odbyty nějakým jiným vysvětlením než respektováním faktu, že zde šlo o Boží moc otevřeně předvedenou jeho služebníky.

Účinek jednoho z Kristových zázraků uzdravení byl podobný: „... všichni žasli /kdo viděl vyléčení ochrnutého/ a chválili Boha: „Něco takového jsme ještě nikdy neviděli.““ (Mk 2,12).

JAZYKY

Apoštolům, drsným rybářům, jimiž někteří z nich byli, se dostalo významného poslání vyjít do celého světa a kázat evangelium (Mk 16,15-16). Jejich první reakcí možná bylo: „Vždyť já neznám žádné *cizí* jazyky!“ Nešlo dokonce ani o případ typu: „Ve škole jsem nebyl dobrý na jazyky“ – žádné výuky se jim totiž předtím nedostalo. Když došlo na tyto záležitosti, bylo o nich napsáno, že „jsou to lidé neučení a prostí“ (Sk 4,13). A dokonce i pro vzdělanější kazatele (např. Pavla) byla jazyková bariéra stále ještě vážnou překážkou...Když se obrátili noví věřící, znamenala důvěra potřebná pro vzájemnou výměnu vědomostí (při absenci psaného Nového zákona), že neporozumění jazyku toho druhého bylo nemalým problémem.

K překonání těchto problémů byl předán dar mluvení cizí řečí („jazyky“) i schopnost porozumět jí. Existuje evidentně silný rozpor mezi tímto pohledem na „jazyky“ a hlediskem mnohých „znovuzrozených“ křesťanů, kteří popisují svá extatická pronášení nepochopitelných zvuků jako „jazyky“. Toto zmatení může být objasněno poukazem na biblickou definici „jazyků“ jakožto „cizí řeči“.

O židovském svátku letnic, brzy po Kristově nanebevstoupení, byli apoštolové „naplněni Duchem svatým a začali ... mluvit cizími jazyky ... sešlo se jich mnoho /opět: veřejná prezentace darů!/ a užasli, protože každý z nich je slyšel mluvit svou vlastní řečí. Byli ohromeni a divili se: „Což nejsou všichni, kteří tu mluví, z Galileje? Jak to, že je slyšíme každý ve své rodné řeči: Parthové, Médové... slyšíme je mluvit v našich jazycích...“ Žasli...“ (Sk 2,4-12). Je nepravděpodobné, že dvojí důraz na úžas a údiv lidí by byl nutný, kdyby slyšeli pouze hatmatilku, pronášenou těmi, kdo prohlašují, že mají ten dar v dnešní době. Z toho vzniká lehký úšklebek či lhotejnost spíše než úžas a přesvědčení na základě pochopení pronesených slov, což se dělo v 2. kapitole Skutků.

Vedle jasné paralely mezi „jazyky“ a „(cizí) řečí“ ve Skutcích 2,4-11 jsou „jazyky“ očividně použity ve významu „(cizí) řeč“ i v jiných částech Nového zákona; obrat „kmeny, národy a jazyky“ je užit pětikrát ve Zjevení ve smyslu lidé z celého světa (Zj 7,9; 10,11; 11,9; 13,7; 17,15). Řecké slovo pro „jazyky“ se objevuje v řecké verzi Starého zákona (zvané „Septuaginta“) rovněž ve smyslu (cizí) řeč (viz Gn 10,5; Dt 28,49; Da 1,4).

Přehled příkazů týkajících se použití daru jazyků je v 1 K 14; verš 21 cituje Izajáše 28,11 a hovoří o tom, jak bude tento dar použit ke svědectví proti Židům: „V Zákoně je psáno: „Jinými jazyky a ústy cizozemců budu mluvit k tomuto lidu...““ Izajáš 28,11 odkazuje v první řadě na útočníky, kteří napadnou Izrael a budou mluvit k Židům řečí („jazyky“), již nebudou znát. Paralela mezi „jazyky“ a „rty“ naznačuje, že „jazyky“ je míněna cizí řeč. V 1 K 14 je i mnoho dalších míst, která odkazují na význam „jazyků“ jako cizí řeči. Tato kapitola je Pavlovou inspirovanou kritikou zneužívání zmiňovaných darů, které se objevovalo v rané církvi – to nám umožňuje dobrý vhled do podstaty darů jazyků a proroctví. Pokusíme se nyní krátce okomentovat důležitá místa.

Za klíčový lze pokládat verš 37:

„Pokládá-li se někdo za proroka nebo za člověka obdařeného duchem, měl by poznat, že to, co vám píšu, je přikázání Páně.“

Prohlašuje-li kdokoli, že je duchovně obdarován, musí tedy přijmout, že příkazy, předcházející použití těchto darů, jsou inspirovány

Bohem. Kdokoli tedy dnes nerespektuje ony pokyny, tak vlastně otevřeně připouští, že nevidí překážku v opovrhování Božím inspirovaným slovem.

Verše 10-17:

„Na světě je mnoho různých řečí a každá má svá slova. Jestliže však neznám význam těch slov, budu pro mluvícího cizincem a on zase bude cizincem pro mne. Tak i vy: když tak horlivě usilujete o duchovní dary, snažte se, abyste měli hojnost těch, které slouží růstu celé církve.

A proto ten, kdo mluví jazyky, necht' prosí, aby je dovedl také vykládat. Kdybych se modlil ve vytržení, modlil by se můj duch, ale má mysl by toho nebyla účastna. Co tedy? Budu se modlit ve vytržení ducha, ale budu se také modlit s vědomou myslí. Budu zpívat chvalozpěvy ve vytržení ducha, ale budu zpívat také s vědomou myslí. Kdybys děkoval Bohu ve vytržení, jak by ten, kdo do toho není zasvěcen, mohl říci Amen k tvému ikůvzdání, když nerozumí tomu, co říkáš? Ty sice dobře vzdáváš díky, ale druhý z toho nemá žádný užitek.“

Mluvit jazykem, kterému přítomní na bohoslužbě nerozumí, je tedy neúčinné. Používání zatemňujícího jazyka je odmítáno – neboť jak by mohlo být vyřčeno pravdivé „Amen“ na konci „modlitby“, sestávající z drmolení, kterému nikdo nerozumí? Pamatujme, že „Amen“ znamená „budiž“, tj. „úplně souhlasím s tím, co bylo řečeno v této modlitbě“. Pavel říká, že mluvení jazykem, kterému bratři nerozumí, je nemůže vzdělávat.

Pamatuji si na distribuci brožur, doprovázející tažení Billy Grahama a apelující na lidi, aby se vrátili k přístupu ke křesťanství, který je více založen na Bibli. Jedna rozrušená žena se mě snažila přesvědčit, že moje christadelphánské učení je „vedeno ďáblem“ – činila to ovšem desetiminutovým brebentěním „jazyky“... Tím jsem nemohl být nikterak „poučen“; jde nepochybně přesně o to, co Pavel odmítá.

Verš 18:

„Děkuji Bohu, že mám dar mluvit jazyky více než vy všichni.“

Pavel potřeboval dar cizí řeči („jazyky“) více než ostatní vzhledem k rozsáhlému cestování a kázání o Kristu.

Verš 19:

„Ve shromáždění však – abych poučil i druhé – raději řeknu pět slov srozumitelně než tisíce slov ve vytržení.“

To je zcela jasné. Krátká věta o Kristovi v angličtině mi dá více než hodiny kázání v řeči, které jako Angličan nerozumím, nebo v podobě nesrozumitelné hatmatilky.

Verš 22:

„Mluvení jazyky není tedy znamením k víře, nýbrž k nevěře, prorocká řeč však nevede k nevěře, nýbrž k víře.“

Užívání jazyků tak sloužilo zejména pro veřejné kázání evangelia. Avšak dnes se většina nároků na vlastnictví „jazyků“ objevuje mezi skupinami „věřících“ či (očividně) v jejich individuální, osobní zkušenosti, když jsou sami. Existuje trvalý nedostatek příkladů takových lidí, kteří by byli schopni zázračně hovořit cizími jazyky při šíření evangelia. Na počátku 1990. let se otevřely dveře příležitostí hlásat Krista ve východní Evropě, avšak (tzv.) „evangelické“ církve musely kvůli jazykové bariéře rozšiřovat svou literaturu v angličtině! Což by nebyl zajisté použit dar jazyků – byl-li by skutečně k dispozici? A evangelista pro masy, Reinhardt Seiber, pyšníci se, že je obdarován Duchem, musel hovořit k davům v ugandské Kampale skrze tlumočníka.

Verš 23:

„Kdyby se celá církev sešla ve shromáždění a všichni by mluvili ve vytržení, a přišli by tam lidé nezasvěcení a nevěřící, cožpak neřeknou, že blázníte?“

A přesně takový případ se i stal. Muslimové i pohané se společně vysmívali v západní Africe bizarnímu chování těch, kteří prohlašovali, že mají dar jazyků. Dokonce i rozumní křesťané, kteří by nakoukli na mítink letničních, by se ocitli v pokušení domnívat se, že jejich členové jsou šílení...

Verš 27:

„Pokud jde o mluvení jazyky, ať promluví dva nebo tři, jeden po druhém, a někdo ať vykládá.“

Během jakéhokoli shromáždění mají tedy mluvit jazyky dva nebo tři lidé. Je nepravděpodobné, že by při nějakém setkání bylo třeba mluvit více než třemi odlišnými jazyky. Jakékoli shromáždění by brzy ztratilo svou souvislost, kdyby musela být každá pronášená věta překládána více než dvakrát. Kdyby byly dary jazyka k mání na shromáždění v centrálním

Londýně a přítomni by byli Angličané a několik francouzských a německých turistů, tak by mohl začátek vypadat asi takto:

Pastor: „Good evening.“

Řečník s prvním jazykem: „Bon soir.“

Řečník s druhým jazykem: „Guten abend.“

Přirozeně musí mluvit „v řadě“, jeden po druhém. Zmatek by nastal v okamžiku simultánního mluvení; avšak vzhledem k podstatnému emocionálnímu naladění přítomných „mluvících jazyky“ se tento jev vskutku objeví z úst mnoha lidí současně. Jednou jsem to pozoroval: jedna osoba začala a ovlivnila rychle ostatní, aby činili totéž.

Dar jazyků bývá často užíván ve spojitosti s darem prorockví, takže inspirovaná zpráva od Boha může být předávána (darem prorockví) jazykem (darem jazyků), který je řečníku cizí. Příklad takového použití obou darů lze nalézt ve Skutcích 19,6. Kdyby však na shromáždění v Londýně, navštíveném Angličany i mnoha francouzskými návštěvníky, mluvil řečník francouzsky, přítomní Angličané „by nebyli poučeni“. Aby každý mohl rozumět, měl by být tedy přítomen i dar vykládat jazyky (řeč) – v našem příkladu schopnost překládat z francouzštiny do angličtiny. Podobně v případě položení otázky jedním z Francouzů by anglický řečník nerozuměl bez pomoci – dokonce i kdyby měl dar mluvit francouzsky, ovšem bez skutečné znalosti řeči. Řešit tuto situaci by mohla pouze přítomnost daru interpretace (výkladu).

Bez přítomnosti alespoň jednoho člověka s tímto darem, když je to potřebné, by dar jazyků vůbec neměl být použit: „... někdo ať vykládá. Kdyby neměli vykladače, ať ve shromáždění mlčí...“ (1 K 14,27-28). Skutečnost, že je mnoho těch, kdo si v moderní době nárokují mluvení „jazyky“ v podobě řeči, již nikdo nerozumí, a že tak činí bez vykladačů, je tak jasným případem zřejmého nerespektování výše uvedených pokynů.

Verše 32 a 33:

„Prorok přece ovládá svůj prorocký dar. Bůh není Bohem zmatku, nýbrž Bohem pokoje.“

Vlastnictví darů Ducha svatého není proto spojeno s typem zážitků, které zažívá nějaká osoba mimo rámec normálního vědomí; duch je spíše pod kontrolou jeho uživatele, než aby šlo o sílu, která funguje místo něj a on koná vše nedobrovolně. Často se chybně prohlašuje, že démoni či „zlí duchové“ posedli ty „nespasené“, zatímco Duch svatý naplňuje věřící. Ale moc ducha, o které se hovoří v 1 K 14,32, byla předmětem ovládání pro

svého nositele, a to ke specifickým účelům; nešlo o oživující sílu dobra v protikladu k síle zla, která je obsažena v lidské přirozenosti... Vedle toho jsme si již dříve ukázali, že moci Ducha svatého se dostalo apoštolům v určitém čase k vykonání specifických věcí – nešlo o to, být s nimi trvale přítomno.

Zdá se, že prosba vlastníkům oněch darů, aby je používali způsobem odpovídajícím Boží lásce k pokoji a nenávisti k zmatku (v. 33), nedošla u dnešních „letničních“ církví sluchu.

Verš 34:

„... Jako ve všech obcích Božího lidu, ženy nechtě ve shromážděních mlčí. Nedovoluje se jim, aby mluvily; mají se podřizovat, jak to říká i Zákon.“

V tomto kontextu užívání duchovních darů je nepopíratelně vyloženo, že by je ženy neměly používat během bohoslužby. Velká nevážnost k řečenému nastává, jestliže současné projevy nesrozumitelného mluvení jsou vysvětlitelné termíny jako emocionální vydráždění, přecházející během shromáždění z jednoho na druhého. Ženy, děti – vskutku každý, kdo je přítomen s poddajnou myslí, může být zasažen takovým podnětem a následně se extaticky projevovat, což je pokládáno za „jazyky“.

Význačnost žen v domnělém „mluvení jazyky“ a „prorocství“ v moderních církvích nelze nikterak usmířit s jasnými příkazy těchto veršů. Směšný a bezohledný argument, že Pavel nenáviděl ženy, je vyvrácen o několik veršů dále: „Pokládá-li se někdo za proroka nebo za člověka obdařeného Duchem, měl by poznat, že to, co vám píšu, je přikázání Páně.“ (1 K 14,37). Přikázání Páně – nikoli osobně Pavlovo.

Kdo věří v inspirovanost Bible, musí tedy akceptovat, že ona přikázání z 1 K 14 je třeba brát vážně; otevřeně se jim posmívat značí nedostatek víry v plnou inspirovanost Písma – nebo výpověď o sobě, že dotyčný není duchovně obdarován, a to při zohlednění faktu, že někdo, kdo postrádá tyto dary, bude popírat, že příkazy z 1 K 14 jsou příkazy Páně pro nás. Logika tohoto argumentu je výmluvná a drtivá. Jak byste v jeho světle mohli zůstat členy takové církve, či toužit spojit se s ní?

2.4 Odejmutí darů

Zázračné dary Božího ducha budou opět věřícími použity, aby bylo docíleno po návratu Krista přeměny tohoto současného světa v království

Boží. Tyto dary jsou proto nazývány „moc budoucího věku“ (Žd 6,5) a Jól 2,26-3,2 popisuje velké vylití duchovních darů, nastane-li pokání Izraele. Samotný fakt, že tyto dary obdrží věřící při Kristově návratu, je dostatečným důkazem, že nejsou k dispozici nyní – při zohlednění toho, že pro jakékoli křesťana s očima otevřenými pro Písmo i pro světové události musí Pánův návrat přijít zajisté brzy (viz Dodatek č.3).

Existují jasná biblická proroctví, že v jistém okamžiku období mezi prvním stoletím (kdy byly dary k dispozici) a druhým příchodem musí být tyto dary odebrány:

„Proroctví – to pomine; jazyky – ty ustanou; poznání – to bude překonáno. Vždyť naše poznání je jen částečné, i naše prorokování je jen částečné; až přijde plnost, tehdy to, co je částečné, bude překonáno.“ (1 K 13,8-10)

Duchovní dary z prvního století musely být odejmuty, „až přijde plnost“. Nemůže jít o druhý příchod Krista, neboť pak budou dary opět předány. Řecké slovo, překládané jako „plnost“, znamená doslova „to, co je dokonalé či kompletní (ucelené)“ – jako kontrastní k něčemu „jen“/bezhraničnému.

Tato dokonalá věc nahradí částečné poznání, které měli prvotní křesťané jako výsledek působení daru proroctví. Připomeňme si, že proroctví byl dar předávat dál inspirované slovo Boží; právě psaný záznam takovýchto slov vytvořil Bibli.

V prvním století mohl průměrný věřící znát pouze úryvky toho, co známe jako Nový zákon. Mohl slyšet něco z proroctví od starších své církve o různých praktických otázkách; mohl znát nástin Ježíšova života a možná slyšel o jednom či dvou Pavlových listech, které byly čteny. Ale od okamžiku, kdy byl zkompletován a obíhal písemný záznam prorockých slov, skončila potřeba mít ještě navíc k dispozici dar proroctví. Zkompletovaný Nový zákon tak nahradil působení duchovních darů:

„Veškeré Písmo pochází z Božího Ducha a je dobré k učení, k usvědčování, k nápravě, k výchově ve spravedlnosti, aby Boží člověk byl náležitě připraven /dokonalý/...“ (2 Tm 3,16-17)

To, co činí dokonalým či kompletním, je „veškeré Písmo“; jakmile „veškeré Písmo“ bylo inspirováno a zapsáno, tak přišla „plnost“ a zázračné dary byly odebrány.

Verše 8-14 ze 4. kapitoly listu Efezským pěkně vyplňují mezeru pomyslné skládačky:

„Vystoupil /Ježíš/ vzhůru /na nebesa/, ... dal /duchovní/ dary lidem... k budování Kristova těla, až bychom všichni dosáhli jednoty víry /tj. jedné víry/a poznání Syna Božího, a tak dorostli

zralého lidství... Pak už nebudeme nedospělí, nebudeme zmitání a unášení závanem kdejakého učení.“

Dary prvního století byly poskytnuty, dokud člověk nedosáhne dokonalosti či zralosti; 2 Tm 3,16-17 říká, že „Boží člověk /je/ dokonalý“ tím, že přijme vedení „veškerým Písmem“. Jakmile je tedy k dispozici celé Písmo, pak je nadále neomluvitelné být zmatený množstvím učení, které nabízejí rozličné církve. Existuje pouze jedna Bible, a protože „tvoje slovo je pravda“ (J 17,17), lze nalézt „jednotu víry“ (onu jednu víru, o které mluví Ef 4,13) studiem jejích stránek. Právě křesťané proto dosáhli stavu oné jedné víry; v tomto smyslu jsou kompletní („dokonalí“) coby výsledek „toho, co je dokonalé“ či kompletní – psaného a uceleného Božího slova.

V rozebírání textu si povšimněte, jak Ef 4,14 přirovnává stav těch, kdo jsou pod vlivem zázračných darů, k duchovnímu dětství, a jak – v kontextu prorokování – byly odebrány tyto zázračné dary. Totéž říká 1 K 13,11. Dělat tolik povyku kolem vlastnění duchovních darů není proto znakem duchovní zralosti. Každý čtenář těchto slov by měl nyní učinit pokrok k hlubšímu ocenění psaného Božího slova, k potěše nad úplností Božího podstatného projevení sama sebe v tomto textu pro nás a v reakci na něj pokornou poslušností.

Současná prohlášení o vlastnictví Ducha

Nakonec je třeba ještě učinit i další poznámky na vrub opakovaných prohlášení těch, kteří se domnívají, že i nyní mají k dispozici zázračné dary:

- Současné „mluvení jazyky“ směřuje k mnohonásobnému opakování stejných krátkých slabik, např. „Lala, lala, lala, shama, shama, Jesus, Jesus...“ To není jazyková skladba, kterou by bylo možno spojit s nějakým jazykem. Když někdo slyší mluvit jiné cizím jazykem, je obvykle možné rozeznat, že spolu komunikují podle určitých slovních vzorů – třebaže konkrétním slovům nemusíme rozumět. Moderní mluvení jazyky však není takto charakterizováno a navíc neposkytuje poučení, což bylo účelem darů prvního století.
- Někteří letniční prohlašují, že mluvení jazyky je znakem „spasení“ a doprovází proto každé pravé obrácení. To je v nemalém rozporu s popisem raných církví jako těla, kde nositelé odlišných obdarování byli jeho odlišnými částmi. Ne každý byl paží či nohou a rovněž ne každý vlastnil libovolný dar, např. jazyky. Je to zřejmé po přečtení 1 K 12,17 a 27-30:
„Kdyby celé tělo nebylo než oko, kde by byl sluch? A kdyby celé tělo nebylo než sluch, kde by byl čich? ... Vy jste tělo Kristovo, a každý z vás je jedním z jeho údů. A v církvi ustanovil Bůh jedny za

apoštoly, druhé za proroky, třetí za učitele; potom jsou mocné činy, pak dary uzdravování, služba potřebným, řízení církve, řeč ve vytržení. Jsou snad všichni apoštoly? Jsou všichni proroky? Jsou všichni učitelé? Mají všichni moc činit divy? Mají všichni dar uzdravovat? Mají všichni schopnost mluvit ve vytržení rozličnými jazyky? Dovedou je všichni vykládat?“

Stejně stanovisko lze nalézt o několik veršů dříve:

„Jednomu je skrze Ducha dáno slovo moudrosti, druhému slovo poznání podle téhož Ducha, někomu zase víra v témž Duchu, někomu dar uzdravování v jednom a témž Duchu, někomu působení mocných činů, dalšímu zase prorockví, jinému rozlišování duchů, někomu dar mluvit ve vytržení, jinému dar vykládat, co to znamená. To všechno působí jeden a týž Duch, který uděluje každému zvláštní dar, jak sám chce. Tak jako tělo je jedno, ale má mnoho údů, a jako všechny údy těla jsou jedno tělo, ač je jich mnoho, tak je to i s Kristem.“ (1 K 12,8-12)

Zdůraznění takových momentů nelze opomenout.

Ještě jeden problém pro letniční argumentaci vzniká tím, že Filip obrátil na víru mnoho lidí v Samařsku – tj. poté, co porozuměli evangeliu, byli pokřtěni ve vodě, avšak neobdrželi dary Ducha; posléze k nim přišli Petr a Jan: „Oni tam přišli a modlili se za ně, aby také jim byl dán Duch svatý... vložili tedy na ně ruce a oni přijali Ducha svatého... Šimon viděl, že ten, na koho apoštolové vložili ruce, dostává Ducha svatého...“ (Sk 8,15-18). Je možné, že toto předávání darů Ducha nastávalo jen zavedením rukama, což není moderními příznivci příliš hojně praktikováno.

Jiní letniční říkají, že mluvení jazyky není důkazem spasení. To ukazuje, že v učení vyznavačů vlastnictví darů existují nemalé rozdíly. Tak někteří „charismatici“ věří, že Boží království bude na zemi, zatímco jiní je umisťují na nebe. Katoličtí „charismatici“ vyhlašují, že jim Duch svatý říká, aby uctívali Marii a papeže, zatímco letniční „charismatici“ tvrdí, že Duch svatý, kterého obdrželi, jim přikazuje demaskovat papeže jako antikrista a odmítat katolickou doktrínu. Avšak Ježíš nepochybně tvrdil, že ti, kterým se dostane Přímlovce/Utěšitel („který je Duchem svatým“), budou vedeni „do veškeré pravdy... v onen den se mě již nebudete /potřebovat/ na nic ptát ... Přímlovce (Utěšitel)... vás naučí všemu a připomene vám všechno, co jsem vám řekl.“ (J 16,13 a 23; 14,26).

Neměla by být žádná neshoda v základním učení mezi těmi, kdo mají Přímlovce – fakt, že rozkol existuje, znamená, že ti, kdo si ho nárokují pro sebe, nemohou být bráni vážně. Patrná neschopnost některých z těchto

uchazečů ospravedlnit biblicky svou víru je znamením toho, že nejsou vedeni Přímluvcem do veškeré pravdy a úplného poznání.

Velká důležitost, kterou někteří přikládají mluvení jazyky, nemá náležitou oporu v biblickém textu. Seznam duchovních darů z Ef 4,11 je dokonce ani nezmiňuje – objevuje se až na konci podobného seznamu v 1 K 12,28-30. Skutečně: v Novém zákoně jsou zaznamenány pouze tři případy jejich užití (Skutky 2,4; 10,46 a 19,6).

Činění si nároků mluvit jazyky a konat zázraky, údajně dosažené moderními charismatickými křesťany, musí být poměřováno s důležitými informacemi o aktivitě Božího Ducha, které jsme předložili v této kapitole. Základním hlediskem je to, že cokoli tito lidé předkládají jako dosažené, nemůže být výsledkem jejich ovládní Ducha svatého. Kdokoli tvrdí, že má ony dary, by měl za domácí úkol odpovědět na biblické argumenty, které zde předkládáme.

Je však smysluplné ptát se na vysvětlení, proč se některé jevy částečného uzdravení a „jazyků“ (ve smyslu nesrozumitelného mluvení) objevují. Došlo se k poznání, že lidské bytosti používají pouze část své mozkové kapacity – nejnižší odhady hovoří o pouhém 1 %. Také se ví, že mysl může řídit tělo téměř „fyzicky“; Hindové tedy chodí bosi po žhavých uhlících a nepopálí se, protože si vsugerují víru, že oheň nemůže pálit. V okamžicích stimulace můžeme využít mnohem větší procento mozkové kapacity než obvykle, a máme proto potenciál dosahovat s naším tělem (a na něm) takových efektů, které leží mimo oblast běžné zkušenosti. Voják si například v bojovém vzrušení dokonce delší dobu není schopen uvědomit, že přišel o ruku...

V podmínkách náboženské horlivosti, podněcování jistým typem hudby a pod vlivem charismatických vůdců je docela možné, že se objeví jevy nad rámec běžné lidské zkušenosti. „Zázraky“, kterých údajně docílují dnešní „Křesťané“, představují stejný typ výjimečnosti jako paranormální jevy u jiných náboženství; tak např. vyznavači vúdú zakouší stejný jev nesrozumitelného mumlání a muslimové mohou dosvědčovat podobné „zázraky“ jako dnešní moderní křesťanství. Avšak ústředním bodem existence duchovních darů prvního století byla zřejmá svrchovanost pravého křesťanství nad ostatními náboženstvími – také stejnorodost „zázraků“ současného křesťanství s ostatními náboženstvími ukazuje, že dnes dary Ducha svatého nejsou k dispozici.

Asi by byl těžko k vidění pokračující triumf islámu nad křesťanstvím na většině území Afriky, kdyby lidové „křesťanství“ dělalo skutečné zázraky s přesvědčující mocí a v rozsahu těch z prvního století. A ti, kdo budou skutečně mít „Přímluvce“ z darů Ducha svatého, budou činit

dokonce „větší skutky“ než Ježíš (J 14,12 a 16). Velké problémy přináší v této souvislosti námitka, že křesťané by mohli činit takové zázraky, kdyby měli více víry. Buď mají zázračné dary Přímlovce, nebo nikoli – jestliže však prohlašují, že je mají, pak „budou činit skutky, které já činím, a ještě větší“ (J 14,12) a ne „mohli by činit“!

2.5 Bible jako jediná autorita

Z toho, co jsme doposud viděli v této kapitole, vyplývá, že Boží Duch odkazuje k jeho mysli, cíli a k síle, kterou vše realizuje. Podtrhli jsme, že Duch se nám zjevuje výslovně na stránkách Božího slova. Mnoho problému současného křesťanství pochází od naprostého nedocení tohoto faktu. Protože je těžko uvěřit, že tak velkou mocí je obdařena jedna kniha, jejímž některým částem navíc těžko rozumíme, vzniká pokušení domnívat se, že existuje nějaká jiná forma Božího zjevení lidem, odlišná od Bible. Poněvadž naše od základů „úskočná“ (Jr 17,9) lidská přirozenost nalézá čistou pravdu Božího slova (J 17,17) nestravitelnou, mnozí podléhají tomuto pokušení tím, že si dělají nárok na jiné formy zjevení, pro běžné myšlení atraktivnější. Uvedme si několik příkladů:

<i>Náboženství</i>	<i>Jiné hlásané formy zjevení</i>	<i>Výhodnost/atraktivita</i>
Svědkové Jehovovy	Publikace společnosti „Strážná věž“, které jsou pokládány za inspirované.	Není vyžadováno žádné osobní úsilí k promýšlení správné interpretace Bible; odpověď na všechno.
Římské katolictví	Prohlášení papeže a hlásané názory kněží jsou automaticky brány jako pravdivá reflexe Boží mysli.	Není třeba osobně číst Bibli – v minulosti od toho církev odrazovala či to dokonce zakazovala. Důvěra v lidi převažuje nad úsilím dobrat se pravdy sám.

Mormoni	„Kniha Mormon“	Není třeba věřit v biblické učení – „Kniha Mormon“ nabízí šanci na universální spásu, zatímco Bible říká, že existuje mnoho lidí, kteří žijí a zemřou bez naděje, neboť nejsou povoláni znát evangelium.
„Charismatické“ křesťanství	„Vnitřní světlo“, prohlašované za Ducha svatého	Věří, že cokoli cítí, je správné, protože se domnívají, že je Boží Duch vede a inspiruje způsoby, které nepotřebují kontakt s Bibli.

Toto vše podtrhuje potřebu přijmout od základů Bibli jako Boží slovo a hledat na jejích stránkách pravdivou zvěst. Otázka „Proč je mnoho církví, když existuje jedna Bible?“ je důkladně zodpovězena, jakmile ohodnotíme, jak a do jaké míry hlásá každá církev navíc ještě jiné formy zjevení Ducha Božího (tj. jeho vůli, učení a myšlení) než ty biblické.

Chcete-li nalézt jednu pravou, jednu pravou víru a jeden pravý křest (Ef 4,4-6), musí k vám dolehnout hlasité a jasné zvolání: „Zpět k Bibli!“

Přídavek č. 2: Princip personifikace

Pro některé bude možná obtížné přijmout vysvětlení o personifikaci /zosobnění/ d'ábla, protože v Bibli se o něm často hovoří jako o osobě, což může někoho mást. To lze snadno vysvětlit poukazem na to, že personifikace neživých věcí jako je moudrost, bohatství, hřích, církev aj. je charakteristickým rysem Bible. Pouze v případě d'ábla se však kolem toho vyvojily fantastické teorie... Následující příklady chtějí ilustrovat výše řečené.

MOUDROST JE PERSONIFIKOVÁNA

„Blaze člověku, jenž našel moudrost, člověku, jenž došel rozumnosti. Nabýt jí je lepší nežli nabýt stříbra, její výnos je nad ryzí zlato. Je drahocennější než perly, nevyrovnej se jí žádné tvé skvosty“ (Př 3,13-15).

„Moudrost si vystavěla dům, vytesala sedm sloupů“ (Př 9,1).

Tyto verše v kontextu s celými kapitolami, v nichž se vyskytují, ukazují, že moudrost je zosobňována jako žena. Nikomu však proto nepřijde na mysl, že moudrost by byla doslova krásnou ženou, která se potuluje po světě. Všichni uznávají, že jde o velice žádoucí osobnostní rys, který by měli všichni lidé zkusit získat.

BOHATSTVÍ JE PERSONIFIKOVÁNO

„Nikdo nemůže sloužit dvěma *pánům*. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým potom pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku“ (Mt 6,24).

Zde je bohatství připodobněno k *pánovi*. Mnozí lidé touží velice silně získat bohatství a v tomto smyslu se stává jejich pánem. Ježíš nám zde říká, že nemůžeme usilovat o bohatství a současně přijatelným způsobem sloužit Bohu. Toto učení je prosté a účinné; nikdo však jistě nepředpokládá, že bohatství je člověk, zvaný Mamon...

HŘÍCH JE PERSONIFIKOVÁN

„Každý, kdo hřeší, je otrokem hříchu“ (J 8,34). „Vládl hřích a přinášel smrt“ (Ř 5,21). „Víte přece, když se někomu zavazujete k poslušné službě, že se stáváte služebníky toho, koho posloucháte – buď otročíte hříchu, a to vede k smrti, nebo posloucháte Boha, a to vede k spravedlnosti“ (Ř 6,16).

Stejně jako v případě bohatství je zde hřích připodobněn k *pánovi* a ti, kteří mu otročí, jsou jeho služebníky. Žádná analýza výše uvedených textů neospravedlňuje předpoklad, že by Pavel učil o hříchu jako o osobě.

DUCH JE PERSONIFIKOVÁN

„Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe...“ (J 16,13).

Ježíš zde říká učedníkům, že obdrží moc Ducha svatého – to se naplnilo o Letnicích, jak je zaznamenáno ve Skutcích 2,3-4. Zde se praví, že „se jim ukázaly jakoby ohnivé jazyky, rozdělily se a na každém z nich spočinul jeden; všichni byli naplněni Duchem svatým,“ který jim dodal pozoruhodnou moc činit divy, aby se prokázalo, že jejich autorita je od Boha. Duch svatý nebyl osobou, byl silou (energií) – když o něm však Ježíš mluvil, používal osobní zájmeno „on“ v aktivním smyslu, jako by šlo o osobu.

SMRT JE PERSONIFIKOVÁNA

„A hle, kuň sinavý, a jméno jeho jezdce Smrt“ (Zj 6,8).

IZRAELSKÝ NÁROD JE PERSONIFIKOVÁN

„Znovu tě zbuduji a budeš zbudována, *panno izraelská*. Znovu se ozdobíš bubínky a vyjdeš k tanci...“ (Jr 31,4). „Zřetelně jsem slyšel Efrajima, jak si stýská: ‚Potrestal jsi mě a byl jsem ztrestán, býval jsem jak neztkrocený býček. Obrat’ mě, chci se vrátit, vždyť ty, Hospodine, jsi můj Bůh‘“ (Jr 31,18).

Kontext těchto pasáží vyjevuje zřetelně, že prorok nepoukazuje na pannu či na Efrajima jako na osoby, leč na izraelský národ, který je takto personifikován – podobně jako je Velká Británie nazývána básnicky „Britannia“ či „John Bull“. Neexistuje žádná taková ženská či mužská postava – když však o nich někdo takto hovoří v knihách či je portrétuje, každý ví, že je míněna Velká Británie.

VĚŘÍCÍ V KRISTA JSOU PERSONIFIKOVÁNI

„Až bychom všichni dosáhli jednoty víry a poznání Syna Božího, a tak dorostli zralého lidství /var.: do *dokonalého člověka*/, měřeno mírou Kristovy plnosti“ (Ef 4,13). „Jedno *tělo* a jeden Duch, k jedné naději jste byli povoláni“ (Ef 4,4).

„Vy jste *tělo Kristovo*, a každý z vás je jedním z jeho údů“ (1 K 12,27). „Kristus je hlavou církve, *těla*, které spasil... Proto se raduji, že nyní trpím za vás a to, co zbývá do míry utrpení Kristových, doplňuji svým utrpením za jeho *tělo*, to jest církev“ (Ko 1,18+24). „Zasnoubil jsem vás jedinému muži, abych vás jako *čistou pannu* odevzdal Kristu“ (2 K 11,2). „Přišel den svatby Beránkovy, *jeho choť* se připravila“ (Zj 19,7).

Všechny tyto verše se evidentně vztahují ke společenství pravých věřících v Krista, o kterých se někdy také referuje jako o „církvi“ – ta však nesmí být zaměňována s jakoukoli současnou ortodoxní církví, které už dávno přestaly být pospolitostí pravých věřících v Krista.

O těchto pravých věřících – tj. o těch, kteří se přidržují pravdivého učení Bible a věří v něj – se hovoří jako o „čisté panně“ (označení čistoty životů, jež by měli vést) či jako o „těle“, což je vhodná metafora, protože stejně jako má fyzické tělo mnoho funkcí, tak i pravá církev musí splnit mnoho povinností a vykonávat rozličné funkce. Když se o církvi hovoří jako o těle, nikdo se chybně nedomnívá, že by šlo o jednotlivce – stejně tak by neměl být zaměňován ďábel či satan za groteskní monstrum či padlého

anděla, jak jsou také někdy tato slova překládána či jak jsou tyto chybné ideje rozšiřovány nepravými církvemi.

/V této části jsme vycházeli z díla „*Christendom Astray*“ od Roberta Robertse. Tato kniha je sice napsána angličtinou 19. století, nebyla však podle našeho názoru dodnes překonána ve svém osvětlení základních biblických pravd a jejich oddělení od některých mýtů pozdějšího křesťanstva. Knihu je možno získat u vydavatele.

Kapitola 2 : Otázky

1. Které z následujících slov vyjadřuje význam slova „duch“?
 - a) moc;
 - b) svatý;
 - c) dech;
 - d) prach.
2. Co je Duch svatý?
 - a) osoba;
 - b) moc;
 - c) Boží moc;
 - d) součást Trojice.
3. Jak byla napsána Bible?
 - a) Lidé sepisovali své vlastní myšlenky.
 - b) Lidé psali to, o čem si mysleli, že je ve shodě s Božím míněním.
 - c) Lidé zapisovali Boží slova, inspirováni jeho Duchem.
 - d) Jistá část Bible inspirována byla, jiná však nikoli.
4. Které z následujících tvrzení je skutečným důvodem, proč byly seslány zázračné dary Ducha?
 - a) k povzbuzení ústního zvěstování evangelia;
 - b) k rozvoji rané církve;
 - c) aby byli lidé „dotlačeni“ stát se spravedlivými;
 - d) k záchraně apoštolů od osobních těžkostí.
5. Odkud se můžeme poučit o Boží pravdě?
 - a) částečně z Bible, částečně z našeho vlastního přemýšlení;
 - b) od Ducha svatého, hovořícího k nám přímo a odděleně od biblického textu;
 - c) pouze prostřednictvím zbožného biblického čtení;
 - d) od náboženských duchovních/kněží.
6. Vyjmenuj některé z darů ducha, jež byly k dispozici v prvním století.
7. Kdy byly odebrány? Je možné je mít nyní?
8. Účinkuje i dnes Duch svatý v našich životech?

KAPITOLA 3

BOŽÍ SLIBY

3.1 Boží sliby – úvod

V tomto bodě našeho studia jsme dosáhli širokého porozumění tomu, kdo je Bůh a jak koná. Objasnili jsme si při tom mnoho obecně sdílených nepochopení, spojených s těmito tématy. Nyní se chceme zaměřit více pozitivně na to, co Bůh „zaslíbil těm, kdo ho milují“ (Jk 1,12 a 2,5) a zachovávají jeho přikázání (J 14,15).

Boží sliby ze Starého zákona v sobě zahrnují skutečnou naději křesťana. Při přelíčení, kdy mu šlo o život, hovoří Pavel o budoucí odměně, kvůli které je připraven vše ztratit: „Nyní stojím před soudem, protože trvám na zaslíbení, které dal Bůh našim otcům... pro tuto naději... jsem obžalován“ (Sk 26,6-7). Velkou část svého života strávil hlásáním „radostné zprávy /evangelia/, že slib, daný našim praotcům, splnil Bůh nám... a vzkřísil Ježíše“ (Sk 13,32-33). Pavel objasňuje, že víra v ony sliby dává naději ve vzkříšení z mrtvých (Sk 26,6-8 a srovnej též 23,8) a poznání o druhém příchodu Ježíše, o soudu a o budoucím Božím království (Sk 24,25; 28,20 a 31).

Toto vše rozbíjí mýtus, že Starý zákon je pouze letmou historií Izraele, která nehovoří o věčném životě. Bůh se nerozhodl náhle před 2 000 lety, že nám skrze Ježíše nabídne věčný život. Tento cíl měl od počátku:

„... naději na věčný život, jež slíbil pravdomluvný Bůh před věky, a ve svůj čas zjevil své slovo v kázání...“ (Tt 1,2-3)

„... život věčný, který byl u Otce a nám byl zjeven.“ (1 J 1,2)

Vidíme-li, že Bůh měl za cíl dát lidem věčný život od počátku, pak je nepravděpodobné, že by o tom mlčel po dobu 4 000 let kontaktů s lidstvem, jak o nich píše Starý zákon. Ve skutečnosti je Starý zákon plný prorockví a zaslíbení přinášejících více detailů o této naději, kterou Bůh připravil pro své lidi. Z tohoto důvodu je porozumění Božím slibům, daným židovským otcům, životně důležité i pro naši spásu: tolik, že Pavel připomněl věřícím v Efezu, že dříve než toto vše věděli, „byli bez Krista, odloučení od společenství Izraele, bez účasti na smlouvách Božího zaslíbení, bez naděje a bez Boha na světě“ (Ef 2,12). Je však třeba dodat, že se nepochybně domnívali, že jim jejich dřívější pohanská víra poskytuje nějakou naději i znalost Boha. Neznat starozákonní Boží zaslíbení je tedy vážná věc – stav „bez naděje a bez Boha na světě“. Vzpomeňte si, jak Pavel definuje křesťanskou naději: „zaslíbení, které dal Bůh našim /židovským/ otcům“ (Sk 26,6).

Je smutnou skutečností, že jen málo církví klade důraz na tyto části Starého zákona. „Křesťanství“ zakrňelo v náboženství, založené jen na

Novém zákoně – a dokonce i pak z něho používající jen několik veršů. Ježíš kladl zjevně důraz na to, že správná cesta zahrnuje celek:

„Neposlouchají-li Mojžíše /tj. prvních pět knih Bible, které napsal/ a Proroky, nedají se přesvědčit, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.“
(L 16,31)

Přirozené myšlení lidí se možná domnívalo, že víra v Ježíšovo vzkříšení stačí (srovnej L 16,30), avšak Ježíš řekl, že bez důkladného porozumění Starému zákonu to nebude plně možné. Příčiny kolapsu víry učedníků po ukřižování byly Ježíšem vystopovány v jejich nedostatečné pozornosti ke Starému zákonu:

„Jak jste nechápaví! To je vám tak těžké uvěřit /totiž správně/ všemu, co mluvili proroci? Což neměl Mesiáš to vše vytrpět a tak vejít do své slávy? Potom začal od Mojžíše a *všech* proroků a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve *všech* částech Písma“ (L 24,25-27).

Povšimněte si důrazu na to, jak o něm mluví *celý* Starý zákon. Nebylo tomu tak, že by učedníci nikdy nečetli či neslyšeli slova Starého zákona – oni jim správně neporozuměli, a proto jim nemohli skutečně věřit. A tak je správné porozumění Božím slovům – více než jen pouhé jejich čtení – nezbytné pro růst pravé víry. Židé byli až fanatičtí při čtení Starého zákona (Sk 15,21), ale protože nerozuměli odkazům na záležitosti spojené s Ježíšem a jeho evangeliem, tak jim ani opravdově nevěřili. Ježíš jim proto řekl:

„Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. Nevěříte-li tomu, co on napsal, jak uvěříte mým slovům?“ (J 5,46-47).

Navzdory veškerému jejich čtení Bible, nechápali skutečnou zvěst o Ježíši, ačkoli rádi přemýšleli o těch místech, kde byla ujišťování o spáse. Ježíš jim musel říct:

„Zkoumáte Písma /tj. nesprávně – porovnej se Sk 17,11/ a myslíte si /jste přesvědčeni/, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně“ (J 5,39).

A tak je tomu i s mnoha lidmi, kteří mají obrys znalostí o některých událostech či částech učení Starého zákona; jsou to ovšem znalosti, které náhodně sesbírali. Nádherná zvěst o Kristovi a o evangeliu o Božím království jim stále uniká. Cílem této kapitoly je převést vás z této pozice ke skutečnému významu hlavních zaslíbení Starého zákona:

- v zahradě Eden;
- Noemu;
- Abrahamovi;
- Davidovi.

Informace o nich lze nalézt v prvních pěti knihách Bible (Genesis – Deuteronomium), napsaných Mojžíšem, a u starozákonních proroků. Všechny prvky křesťanského evangelia jsou obsaženy už zde. Pavel vysvětluje, že jeho kázání tohoto evangelia neříká „nic než to, co předpověděli proroci i Mojžíš: Mesiáš má trpět, jako první vstane z mrtvých a bude zvěstovat světlo lidu...“ (Sk 26,22-23). V jeho posledních dnech zní píseň stejně: „Od rána do večera k nim hovořil /Pavel/ a vydával svědectví o Božím království... důkazy z Mojžíšova zákona i z proroků“ (Sk 28,23).

Naděje Pavla, tohoto nejpřednějšího křesťana, by měla být nadějí, která motivuje i nás; protože představovala nádherné světlo na konci tunelu jeho života, mělo by tomu tak být i pro každého seriózního křesťana. Zapálení touto motivací můžeme nyní „zkoumat Písma“.

3.2 Slib v Edenu

O patetickém příběhu lidského pádu pojednává 3. kapitola Genese. Had byl proklet za dezinterpretaci Božích slov a pokoušení Evy, aby je neposlechla. Muž i žena byli potrestáni za svou neposlušnost. Paprsek naděje však dopadá na tento temný obraz, když Bůh říká hadovi:

„Mezi tebe a ženu položím nepřátelství /zášť, odpor/, i mezi símě tvé a símě její. Ono /ženské símě/ ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu“ (Gn 3,15).

Tento verš je velice významově zahuštěn – je třeba pečlivě definovat různé pojmy, které jsou zde obsaženy. „Símě“ („semeno“ podle BK) znamená potomka, nebo dítě, může však odkazovat také na lidi spojené se zvláštním „semenem“. Uvidíme později, že Abrahamovým „semenem“ byl Ježíš (Ga 3,16); jsme-li tedy „v“ Ježíši skrze křest, pak jsme také tím semenem (Ga 3,27-29). Toto slovo „símě“ také odkazuje na ideu (lidského) semena (1 Pt 1,23), takže právě símě bude mít charakteristické rysy svého otce.

Símě hada musí proto odkazovat k něčemu, co má rodinnou podobu hada:

- překrucující Boží slova;
- lhoucí;
- vedoucí ostatní do hříchu.

Uvidíme v 6. kapitole, že neexistuje osoba v doslovném smyslu slova, která by toto vše činila, avšak že existuje v našem dosahu:

- „starý člověk“ našeho těla (Ř 6,6);

- „přirozený člověk“ (1 K 2,14);
- „staré lidství, které hyne klamnými vášněmi“ (Ef 4,22);
- „starý člověk i s jeho skutky“ (Ko 3,9).

Tento „člověk“ hříchu v našem dosahu je biblický „dábel“, símě hada.

Símě ženy musí být specifické individuum – „ty /hadí símě/ *jemu* rozdrtíš patu“ (Gn 3,15). Tato osoba musí permanentně ničit hadí símě, tj. hřích – „drtit jeho hlavu“. Bít do hadovy hlavy představuje smrtelný úder – víme-li, že jeho srdce je v jeho hlavě. Jedinou osobou, která je vhodným kandidátem pro ono símě ženy, musí být Pán Ježíš:

„Ježíš Kristus zlomil /na kříži/ moc smrti /a tím i moc hříchu – viz Ř 6,23/ a zjevil nepomíjející život v evangeliu“ (2 Tm 1,10).

„Bůh poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích“ (Ř 8,3), tj. biblického ďábla, símě hada.

Ježíš „se zjevil, aby hříchy sňal“ (1 J 3,5).

„... dáš mu jméno Ježíš /znamenající Spasitel/, neboť on vysvobodí svůj lid z jeho hříchů“ (Mt 1,21).

Ježíš byl doslova „učiněn z ženy“ (viz Ga 4,4) jakožto syn Marie, ačkoli jeho otcem byl Bůh. Byl tak v tomto smyslu také símě ženy, byť poskytnut Bohem způsobem, jaký se už u žádného jiného člověka neopakoval. Toto símě ženy muselo být přechodně zraňováno hříchem, semenem hada – „ty *jemu* rozdrtíš patu“ (Gn 3,15). Hadí kousnutí na patě je normálně jen dočasné zranění – na rozdíl od toho trvalého, které způsobí hadovi úder na hlavu. Mnoho obrátů naší řeči má biblické kořeny: tak „porazit na hlavu“ (tj. zcela zastavit či ukončit střet) je pravděpodobně založeno na tomto proroctví o Ježíšových úderech na hlavu hada.

Odsouzení hříchu, hadova semene, se událo prvotně skrze Kristovu oběť na kříži – povšimněte si, jak výše citované verše hovoří o Kristově vítězství nad hříchem v minulém čase. Dočasné zranění na patě, které musel vytrpět Ježíš, je tak odkazem na jeho smrt po dobu tří dnů. Jeho vzkříšení svědčí o tom, že šlo skutečně jen o dočasné zranění, a to na rozdíl od smrtelného úderu, jenž zasadil hříchu. Je zajímavé, že nebiblické historické prameny zaznamenávají, že oběti na kříži byly přibity hřeby k dřevěnému sloupu skrze patu. Tak byl Ježíš „zraněn na patě“ prostřednictvím své smrti. Izajáš 53,4-5 popisuje Krista jakožto „raněného“ od Boha skrze smrt na kříži. To je přímo narážka na proroctví z Gn 3,15, že Kristus bude „rozdrcen“ (na patě) semenem hada. Je třeba konstatovat, že v konečné fázi se zde Bůh projevuje prostřednictvím zla, kterému Kristus čelí, a že je to *On*, kdo je v Iz 53,10 popisován jako aktér tohoto utrpení – ovládnutím sil zla,

ktelé zraní jeho Syna. A tak se Bůh projevuje také zlými zážitky u každého z jeho dětí.

Podoba tohoto konfliktu v dnešní době

Mohla by ve vás vzklíčit tato otázka: „Jestliže Ježíš zničil hřích a smrt (símě hada), proč jsou dnes stále ještě přítomny?“ Odpověď zní, že Ježíš zničil na kříži moc hříchu sám v sobě – proroctví z Gn 3,15 je především o střetu mezi Ježíšem a hříchem. Protože nás však přizval, abychom se i my podíleli na jeho vítězství, znamená to, že můžeme v konečné fázi také přemoci hřích a smrt. Ti, kdo nedostali toto pozvání, či je odmítli, budou samozřejmě hřích a smrt nadále zakoušet. Hřích a smrt sice nemizí ani ze života pravých věřících, ti však mohou obdržet svým spojením se semenem ženy (křtem v Krista – viz Ga 3,27-29) odpuštění svých hříchů, a tak být nakonec zachráněni od smrti, která je výsledkem hříchu. Ježíš tedy výhledově „zlomil moc smrti“ na kříži (2 Tm 1,10), třebaže to nenastane do té doby, než bude na konci milénia dokončen Boží záměr se zemí. Pak skutečně přestanou lidé umírat a smrt už se nikdy nebude na zemi vyskytovat: „Musí totiž kralovat /Kristus v první fázi Božího království/, dokud Bůh nepodmaní všechny nepřátele pod jeho nohy“. Jako poslední nepřítel bude podmaněna smrt“ (1 K 15,25-26).

Jsme-li tedy „pokřtěni v Krista“, pak se stávají zaslíbení o Ježíšovi – jako to v Gn 3,15 – též našimi osobními; už nemůže jít nadále jenom o zajímavé části Bible – jde o proroctví a zaslíbení, učiněná přímo pro nás! Jakožto símě ženy prožijeme i my vítězství hříchu nad námi, a to v krátkém čase. Jestliže se Ježíš nevrátí za našeho života, pak budeme i my zraněni na patě jako byl Ježíš a také zemřeme. Jsme-li však opravdu semenem ženy, pak bude ono „zranění“ pouze dočasné. Ti, kdo jsou skutečně pokřtěni v Krista ponořením pod vodu, se spojují s jeho smrtí i vzkříšením, symbolizovaným vynořením z vody (viz Ř 6,3-5).

Jsme-li skutečné símě ženy, pak budou naše životy znázorňovat slova z Gn 3,15 a budeme stále kolem sebe pociťovat konflikt („nepřítelství“) mezi dobrým a špatným. Sám velký apoštol Pavel popisuje téměř schizofrenický konflikt mezi hříchem a svým skutečným „já“, který v něm zuřil (Ř 7,14-25).

Po křtu v Krista by měl tento konflikt s hříchem, který je přirozeně kolem nás, zesílit a pokračovat pak po všechny naše dny. Je třeba říci, že je to obtížné, protože síla hříchu je veliká. Nemusí tomu tak být, podíváme-li se na věc z jiné stránky, totiž ve světle faktu, že jsme v Kristu, který již takový konflikt vybojoval a zvítězil. Povšimněte si, jak jsou v Ef 5,23-32 popsáni věřící jako žena – jsme-li semenem ženy, jsme tedy také ta žena.

Stejným způsobem jako semeno ženy představuje Ježíše a ty, kdo se snaží být jako on, tak i semeno hada mluví o hříchu (biblický „ďábel“) a těch, kteří o své vůli vykazují podstatné rysy hříchu a hada. Takoví lidé budou ignorovat či zkreslovat Boží slova, což je nakonec dovede k zahanbení hříchu a odcizení od Boha, jak se stalo i Adamovi a Evě. Víme-li, že Židé byli lidé, kteří vlastně vydali Ježíše na smrt – tj. zranili semeno ženy na patě –, lze očekávat, že jsou hlavním příkladem hadova semena. Tak to i stvrzuje Jan Křtitel a Ježíš:

„Ale když spatřil /Jan/, že mnoho farizeů a saduceů /skupina Židů odsuzujících Ježíše/ přichází ke křtu, řekl jim: „Plemeno zmijí /tj. jimi zplození, jimi stvoření/, kdo vám ukázal, že můžete utéci před nadcházejícím hněvem?““ (Mt 3,7).

„Ježíš znal jejich /farizeů/ smýšlení a řekl jim... Plemeno zmijí: Jak může být vaše řeč dobrá, když jste zlí?“ (Mt 12,25 a 34).

Stejně charakteristické rysy hada má i svět – dokonce i ten náboženský. Pouze pokřtění v Krista jsou spojeni se semenem ženy; všichni ostatní jsou semenem hada – v různém stadiu. Příkladem pro nás musí být způsob, jakým Ježíš jednal s lidmi, kteří byli semenem hada:

- modlil se k nim v duchu lásky a skutečného zájmu, avšak:
- nenechal se ovlivnit jejich způsoby ani myšlením a
- způsobem svého života jim ukázal milující Boží povahu.

Přes to vše jej nenáviděli. Jeho snaha být vždy poslušný Bohu v nich vyvolávala žárlivost. Dokonce i jeho rodina (J 7,5; Mk 3,21) a blízcí přátelé kolem sebe vystavěli pomyslné ohrady a někteří od něho dokonce odešli pryč. Pavel zakoušel totéž, když si stěžoval na ty, kteří s ním kdysi přestáli všechna nebezpečí:

„Stal jsem se vaším nepřítelem tím, že vám říkám pravdu?“ (Ga 4,16).

Pravda není nikdy populární; přes tento poznatek žít v pravdě znamená vytvořit si vždy nějaký druh potíží, ústící často v pronásledování:

„Ten, který se narodil pouze z těla, pronásledoval toho, který se narodil z moci Ducha /pravdivým poznáním Božího slova – viz 1 Pt 1,23/, tak je tomu i nyní“ (Ga 4,29).

Jsmo-li opravdově sjednoceni s Kristem, musíme pocítit i některá z jeho utrpení a měli bychom se také podílet na jeho nádherné odměně. Je to opět Pavel, kdo nám k tomu poskytuje ojedinělý příklad:

„Věrohodné je to slovo: Jestliže jsme s ním /Kristem/ zemřeli, budeme s ním i žít. Jestliže s ním vytrváme, budeme s ním i vládnout... A tak všechno snáším...“ (2 Tm 2,10-12).

„Jestliže pronásledovali mne /Ježíše/, i vás budou pronásledovat... to vše vám učiní pro mé jméno“ (J 15,20-21), totiž protože jsme pokřtěni ve jméno Ježíše (Sk 2,38; 8,16).

Tváří v tvář takovýmto větám jsme pokoušeni zdůvodnit si, že „jestliže spojit se s Ježíšem, semenem ženy, znamená toto vše, pak to raději neučiním“. Od nás se však samozřejmě neočekává, že podstoupíme něco, co nemůžeme přiměřeně zvládnout. Zatímco sebeobětování je do jisté míry vyžadováno, abychom se s Kristem plně sjednotili, naše společenství s ním vyústí v tak báječnou odměnu, že „utrpení nynějšího času se nedají srovnat s budoucí slávou, která má být na nás zjevena“. A dokonce i nyní umožňuje Kristova oběť, že naše modlitby za pomoc při strastech života jsou u Boha velice účinné. Nádavkem k řečenému jsou i následující slavnostní ujištění, silně podtržená v mnoha christadelfiánských Biblích:

„Nepotkala vás zkouška nad lidské síly. Bůh je věrný: nedopustí, abyste byli podrobeni zkoušce, kterou byste nemohli vydržet, nýbrž se zkouškou vám připraví i východisko a dá vám sílu, abyste mohli obstát. (1 K 10,13).

„To jsem vám pověděl, abyste našli ve mně pokoj. Ve světě máte soužení. Ale vzchopte se, já jsem přemohl svět. (J 16,33).

„Co k tomu dodat? Je-li Bůh s námi, kdo proti nám? (Ř 8,31).

3.3 Slib Noemovi

Jak se vyvíjely lidské dějiny od časů Adama a Evy, člověk se stával stále více špatným. Věci dosáhly stavu, kdy civilizace byla tak morálně zkažená, že Bůh se rozhodl takový systém věcí zlikvidovat – s výjimkou Noeho a jeho rodiny (Gn 6,5-8). Bylo mu řečeno, aby postavil archu, v níž by on i zástupci všech živočichů žili po dobu, kdy bude svět ničen potopou. Mimochodem, existují dostatečné vědecké důvody věřit, že tato obrovská potopa skutečně nastala – nemluvě o jasném vyjádření v Písmu! Povšimněte si, že zničena nebyla země (tj. doslova tato planeta), ale právě špatné lidské pokolení, které ji obývalo: „zahynulo všechno tvorstvo, které se na zemi pohybuje“ (Gn 7,21). Jak Ježíš (Mt 24,37), tak i Petr (2 Pt 3,6-12) spatřovali v soudu nad Noemovým světem paralelu se soudem, který nastane při Kristově druhém příchodu. Nebetyčná špatnost člověka Noemových časů tak odpovídá současnému světu, který bude trestán při Kristově návratu.

Vzhledem k očividné hříšnosti člověka a spuštěném programu sebedestrukce této planety vznikla víra, dokonce mezi křesťany, že tato

země bude zničena. Tato myšlenka jasně demonstruje naprosté nedocnění základní biblické zvěsti – že Bůh JE v aktivním vztahu k událostem na této planetě a že se brzy vrátí Ježíš Kristus, aby zřídil Boží království zde na této zemi. Jestliže by člověku bylo dovoleno zničit tuto planetu, pak by tyto sliby nemohly být splněny. Pozoruhodný důkaz toho, že Boží království BUDE na zemi, lze nalézt v oddíle 4.7 a v 5. kapitole. Zatím by následující tvrzení měla být dostatečným potvrzením toho, že země ani sluneční soustava nebudou zničeny:

- „A vystavěl sobě... zemi, kterouž utvrdil na věky“ (Ž 78,69 – BK).
- „... země stále trvá“ (Kaz 1,4).
- „... slunce s měsícem... hvězdy ... nebesa ... on tomu dal povstat navěky a navždy, nařízení, které vydal, nepomine“ (Ž 148, 3-6).
- „zemi naplní poznání Hospodina, jako vody pokrývají moře“ (Iz 11,9; Nu 14,21) – obtížně splnitelné, kdyby Bůh nechal zemi zničit. Toto zaslíbení nebylo ještě vyplněno.
- „... onen Bůh, jenž vytvořil zemi, jenž ji učinil... nestvořil ji, aby byla pustá, vytvořil ji k obývání“ (Iz 45,18). Kdyby Bůh stvořil zemi jen proto, aby ji pak viděl zničenou, byla by jeho práce marností.

Avšak jak vidíme v Genesis, Bůh toto vše slíbil Noemovi. Poté, co začal zase žít v novém světě vytvořeném potopou, se možná Noe obával, že by mohla nastat další celková katastrofa. Tato myšlenka ho musela napadat vždy, kdykoli po potopě začalo zase pršet... A tak Bůh vyhotovil smlouvu (v podobě řady slibů), že se to už nikdy nestane:

„Hle, já /povšimněte si důrazu na „já“ – je to zázrak, že si Bůh vybral jako příjemce zaslíbení smrtelného člověka!/ ustavuji svou smlouvu s vámi... Ustavuji s vámi svou smlouvu. Už nebude vyhlazeno všechno tvorstvo vodami potopy a nedojde již k potopě, která by zahladila zemi“ (Gn 9,9-11).

Tato smlouva byla stvrzena duhou:

„Kdykoli zahalím zemi oblakem /dešťovým/ a na oblaku se ukáže duha, rozpomenou se na svou smlouvu mezi mnou a vámi ... na věčnou smlouvu mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem, které je na zemi ... Toto /duha/ je znamení smlouvy“ (Gn 9,14-17).

Protože jde o věčnou smlouvu mezi Bohem na jedné straně a lidmi i ostatními živými tvory na zemi, vyplývá z ní, že země bude obývána lidmi i ostatními živými tvory navěky. To je samo o sobě důkazem, že Boží království bude spíše na zemi než na nebi.

Tak jsou sliby Noemovi základem evangelia o Božím království; ukazují, jak je Boží pozornost zaměřena na tuto planetu a jak s ní má věčné

záměry. Dokonce i v hněvu pamatuje na slitování (Abk 3,2) a jeho láska je taková, že se dokonce stará i o své zvířecí stvoření (1 K 9,7 a srovnej i Jon 4,11).

3.4 Slib Abrahamovi

Evangelium, jak ho učil Ježíš i apoštolové, nebylo podstatně odlišné od toho, co znal Abraham. Od Boha, skrze Písmo „dostal už Abraham zaslíbení“ (Ga 3,8). Pochopíme-li, co bylo vyloženo Abrahamovi, získáme prazákladní obraz křesťanského evangelia. Existují i jiné náznaky, že „evangelium“ se neobjevilo až v období Ježíšova působení:

- „My vám přinášíme radostnou zprávu /evangelium/, že slib, daný našim /židovským/ praotcům, splnil Bůh...“ (Sk 13,32-33).
- „... zvěstování Božího evangelia, jež Bůh ústy svých proroků /tj. i Abrahama – Gn 20,7/ předem zaslíbil ve svatých Písmech“ (Ř 1,1-2).
- „Proto bylo evangelium zvěstováno i mrtvým...“ (1 Pt 4,6), tj. věřícím, kteří žili a zemřeli před prvním stoletím.
- „I nám se přece dostalo zaslíbení jako těm /Izraeli/ na poušti“ (Žd 4,2).

Sliby Abrahamovi se týkaly dvou základních témat:

- 1) Abrahamova semene (zvláštního potomka);
- 2) krajiny, která byla Abrahamovi zaslíbena.

Tyto sliby jsou komentovány v Novém zákoně. Při zachování našeho přístupu, aby Bible vysvětlovala sama sebe, budeme kombinovat učení obou zákonů tak, abychom získali úplný obraz o smlouvě s Abrahamem.

Abraham žil původně v Uru, prosperujícím městě, nyní na území Iráku. Moderní archeologie zde objevila vysokou úroveň civilizace, již bylo dosaženo v Abrahamových časech. Existoval bankovní systém i občanská správa s odpovídající infrastrukturou. Abraham žil v tomto městě, aniž znal něco odlišného; nakolik víme, šlo o světského člověka. Pak se mu však dostalo mimořádné výzvy od Boha: opustit onen civilizovaný život a vydat se na cestu do zaslíbené země. Kde přesně leží a jak vše udělat nebylo úplně jasné. Vše je řečeno už tím, že šlo o přestěhování na vzdálenost 1 500 mil. Onou zemí byl Kenaan – dnes Izrael.

Příležitostně se Abrahamovi v průběhu jeho života zjevoval Bůh a opakoval i rozšiřoval svá zaslíbení. Ta jsou základem i Kristova evangelia –

stejného povolání jakého se dostalo Abrahamovi se tak dostává i nám: opustit pomíjivé věci tohoto života a kráčet vpřed životem ve víře, pokládající Boží zaslíbení za přední hodnotu a řídíce se podle jeho slov. Můžeme si dobře představit, jak asi Abraham uvažoval o slibech během své cesty: „Abraham věřil, a proto uposlechl, když byl povolán /z Uru/, aby šel do země /Kanaan/, kterou měl dostat za úděl; a vydal se na cestu, ačkoli nevěděl, kam jde“ (Žd 11,8).

Uvažujeme-li o Božích slibech poprvé, také cítíme, že přesně neznáme, jak bude vypadat zaslíbená země Božího království. Naše víra v Boží slova by však měla být taková, že i my horlivě poslechneme. Abraham nebyl žádný putující nomád, který by neměl nic lepšího na práci než riskovat s těmito sliby. Byl z prostředí, které se velice podobalo – v základních podmínkách – našemu vlastnímu. Komplex mučivých rozhodnutí, před něž byl postaven, byl podobný tomu, který stojí před námi, uvažujeme-li o přijetí Božích zaslíbení a konání podle nich – divné pohledy kolegů z práce, potutelný výraz v očích sousedů („On pěstuje náboženství!“) ... tyto záležitosti by byly povědomé i Abrahamovi. K překonání toho všeho potřeboval obrovskou motivaci. Jedinou věcí, která mu poskytovala takovou motivaci v průběhu mnoha let dlouhého cestování, bylo přitom slovo zaslíbení. Jistě se ta slova naučil nazpaměť a denně promýšlel, co pro něj znamenají.

Tím, že projevíme podobnou víru i skutky o ni opřené, můžeme dosáhnout i stejné pocty jako Abraham – být zváni Božími přáteli (Iz 41,8), nalézt bližší poznání Boha (Gn 18,17-19) a mít jistou naději věčného života v Království. Znovu zdůrazňujeme, že Kristovo evangelium je založeno na těchto slibech Abrahamovi. Musíme dobře znát sliby Abrahamovi, abychom v kristovskou zvěst věřili pravdivě. Bez nich naše víra není vírou. Usilovně bychom proto měli číst a znovu pročitat rozhovory mezi Bohem a Abrahamem.

Země

1. „Odejdi ze své země... do země, kterou ti ukážu“ (Gn 12,1).
2. Abraham „postupoval po stanovištích... k Bét-elu /ve středním Izraeli/... řekl Hospodin Abramovi: ‚Rozhlédni se z místa, na němž jsi, pohlédni na sever i na jih, na východ i na západ, neboť celou tu zemi, kterou vidíš, dám tobě a tvému potomstvu až navěky... projdi křížem kráčem tuto zemi, neboť ti ji dávám‘“ (Gn 13,3+ 14-17).
3. „... uzavřel Hospodin s Abramem smlouvu: ‚Tvému potomstvu dávám tuto zemi od řeky Egyptské až k řece veliké, řece Eufratu‘“ (Gn 15,18).

4. „A tobě i tvému potomstvu dávám do věčného vlastnictví zemi, v níž jsi hostem, tu celou zemi kenaanskou“ (Gn 17,8).
5. „Zaslíbení, že dostane /Abraham/ svět za dědictví...“ (Ř 4,13).
Vidíme zde postupné zjevování Abrahamovi:
 1. Existuje země a já bych byl rád, kdybys do ní cestoval.
 2. „Nyní jsi dorazil na to území. Ty i tvoje děti zde budete žít navždy.“ Povšimněte si, jak je tento slib věčného života zaznamenán bez pompy či důrazu; lidský autor by to nepochybně vyjádřil „šťavnatěji“.
 3. Území zaslíbené země bylo vymezeno podrobněji.
 4. Nepředpokládalo se, že se Abraham dočká vyplnění slibu v tomto životě – musel být „cizincem“ v oně zemi, ačkoli později tam měl žít navždy. Logickým vývodem je, že země a později bude vzkříšen, aby bylo možno vyplnit slib.
 5. Inspirovaný Pavel očividně chápal sliby Abrahamovi jakožto významné dědictví celého světa.

Písmo poněkud odbočuje, jen aby nám připomnělo, že Abraham se nedočkal naplnění slibů během svého života:

„Věřil, a proto žil v zemi zaslíbené jako cizinec /obraz dočasnosti pobytu/, bydlil ve stanech...“ (Žd 11,9).

Žil v zemi jako cizinec – pravděpodobně se stejným pocitem skryté nejistoty a nerovnoprávnosti, jaký zažívá imigrant. Ve své vlastní zemi žil těžce se svým potomstvem. Spolu se svými potomky Izákem a Jákobem (pro něž byly ony sliby také zopakovány) „zemřeli ti všichni ve víře, i když se splnění slibů nedožili, nýbrž jen zdálky je zahlédli a pozdravili, vyznávající, že jsou na zemi jen cizinci a přistěhovalci“ (Žd 11,13). Věnujte pozornost čtyřem etapám:

- Znát zaslíbení – to realizujeme tímto studiem.
- Být o nich „přesvědčen“ – půjde-li o růst přesvědčení jako u Abrahama, co více si přát?
- S radostí je přijímat – křtem v Krista (Ga 3,27-29).
- Vyznávat světu naším způsobem života, že tento svět není naším skutečným domovem, ale že žijeme v naději na budoucí věk, jenž přijde na zemi.

Jestli si vážíme těchto věcí, pak se Abraham stává naším velkým hrdinou a příkladem. Konečné poznání, že naplnění zaslíbení leží v budoucnosti, získal unavený starý muž po smrti své ženy; musel fakticky koupit část zaslíbené země, v níž ji pohřbil (Sk 7,16). Bůh mu z ní opravdu „nedal do vlastnictví ani píď“, slíbil však, že ji dá natrvalo jemu i jeho potomkům“ (Sk 7,5). Současné semeno Abrahamova cítí možná tutéž

nepřiměřenost při koupi či pronájmu pozemků – v zemi, která byla slíbena jako naše osobní věčné dědictví!

Bůh však dodržuje své sliby. Určitě přijde den, kdy budou Abraham i všichni, jimž se dostalo oněch zaslíbení, odměněni. Žd 11,13+ 39-40 zdůrazňuje tento moment:

„Ve víře zemřeli ti všichni, i když se splnění slibů nedožili; neboť Bůh, který zamýšlel pro nás něco lepšího, nechtěl, aby dosáhli cíle bez nás.“

Všichni opravdoví věřící budou tedy odměněni stejným způsobem a v pravý čas, tj. při posledním soudu (2 Tm 4,1+8; Mt 25,31-34; 1 Pt 5,4). Z toho vyplývá, že Abraham a ostatní, kteří znají ona zaslíbení, musí být vzkříšeni, aby mohli být vůbec souzeni – stane se to krátce před soudem. Jestliže tedy neobdrží zaslíbené nyní, ale až po svém vzkříšení a soudu při Kristově návratu, pak není jiná možnost než přijmout, že takoví jako Abraham jsou nyní ve stavu nevědomí a čekají na Kristův příchod. Naproti tomu je známo, že barevné mozaiky kostelů po celé Evropě zobrazují Abrahama v nebi, jak užívá slíbenou odměnu za život ve víře už nyní. Tisíce lidí vyplňovaly po stovky let minulost těmito obrazy a nábožensky přijímaly takové ideje. Budete mít Bibli podepřenou odvahou opustit tuto linii?

Semeno/potomek

Jak jsme si již vysvětlili v oddíle 3.2, sliby „semene“ se týkají primárně Ježíše a sekundárně těch, kdo jsou „v Kristu“ a tudíž také brání jako semeno Abrahamovo:

1. „Učiním tě velkým národem, požehnám tě... v tobě dojdou požehnání veškeré čeledi země“ (Gn 12,2-3).
2. „Učiním, že tvého potomstva bude jako prachu země. Bude-li kdo moci sečíst prach země, pak bude i tvé potomstvo sečteno... celou tu zemi, kterou vidíš, dám tobě a tvému potomstvu až navěky“ (Gn 13, 15-16).
3. „Pohleď na nebe a sečti hvězdy, dokážeš-li je spočítat... Tak tomu bude s tvým potomstvem... Tvému potomstvu dávám tuto zemi“ (Gn 15,5+18).
4. „A tobě i tvému potomstvu dávám do věčného vlastnictví ... zemi kenaanskou. A budu jim Bohem“ (Gn 17,8).
5. „... tvé potomstvo jistotně rozmnožím jako nebeské hvězdy a jako písek na mořském břehu. Tvé potomstvo obdrží bránu svých nepřátel a ve tvém potomstvu dojdou požehnání všechny pronárody země...“ (Gn 22,17-18).

A opět dochází k tomu, že Abrahamovo pochopení „semene“ se postupně rozšiřovalo:

1. Nejprve mu bylo pouze řečeno, že nějakým způsobem bude mít mimořádné množství potomstva a že skrze jeho „semeno“ bude požehnána celá země.
2. Později uslyšel, že bude mít semeno, které přijde a zahrne v sobě mnoho lidí. Tito lidé budou spolu s ním trávit věčný život v zemi, do které dorazil, tj. v Kenaanu.
3. Dále mu bylo řečeno, že jeho potomstva bude tolik jako hvězd na nebi. To mu mohlo naznačit, že bude mít mnoho potomků v duchovním smyslu (hvězdy v nebi) stejně jako ve smyslu tělesném (jako „prachu země“).
4. Předchozí zaslíbení bylo ještě podtrženo ujištěním, že to množství lidí, které se stane součástí jeho potomstva, by mělo mít osobní vztah k Bohu.
5. Ono potomstvo získá vítězství nad svými nepřáteli.

Povšimněte si, že zmíněné potomstvo musí přinést „požehnání“, které bude k dispozici lidem z celého světa. V Bibli je idea požehnání často spojena s odpuštěním hříchů. Konec konců, toto je největší požehnání, jaké si kdy stoupenec Boha může přát. A tak čteme věci jako „blaze tomu, jehož hřích je přikryt“ (Ž 32,1) či „kalich požehnání“ (1 K 10,16), popisující pohár vína, který představuje Kristovu krev, skrze níž je odpuštění možné.

Jediným Abrahamovým potomkem, který přinesl odpuštění hříchů do světa, je samozřejmě Ježíš; novozákonní komentáře zaslíbení daných Abrahamovi tomu poskytují pevnou oporu:

„Slib byl dán Abrahamovi a ‚jeho potomku‘; nemluví se o potomcích /tj. v plurálu/, nýbrž o potomku /tj. v singuláru/: je jím Kristus“ (Ga 3,16).

„... smlouva, kterou Bůh uzavřel s vašimi otci, když řekl Abrahamovi: ‚V tvém potomstvu budou požehnány všechny národy na zemi.‘ Především pro vás povolal svého služebníka a poslal ho k vám, aby vám přinesl požehnání a odvrátil každého od jeho hříchů“ (Sk 3,25-26).

Všimněte si, jak zde Petr cituje a interpretuje Gn 22,18:

potomek/semeno = Ježíš

požehnání = odpuštění hříchů

Slib, že Ježíš, potomek, zvítězí nad svými nepřáteli, se nám plastičtěji vyjevuje, čteme-li jej s odkazem na vítězství nad hříchem – největším nepřítelem Božích lidí, a proto také Ježíše.

Připojení k semeni/potomku

Od teďka by mělo být zřejmé, že Abraham chápal základní prvky kristovského evangelia. Avšak tyto živoucí sliby směřovaly k Abrahamovi a k jeho potomku – Ježíši. A co kdokoli jiný? Dokonce ani pokrevní Abrahamův potomek nebude automaticky učiněn nějakou částí onoho zvláštního semene (J 8,39; Ř 9,7). Musíme se stát jaksi důvěrně částí Ježíše, takže se rovněž podílíme na slibech, daných onomu potomku. To nastává křtem v Ježíše (Ř 6,3-5); často čteme o křtu v jeho jméno (Sk 2,38; 8,16; 10,48; 19,5). Ga 3,27-29 to nemohlo vyjádřit jasněji:

„Neboť vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, také jste Krista oblékli. Není už rozdíl mezi židem a pohanem, otrokem a svobodným, mužem a ženou. Vy všichni jste jedno /svou existencí/ v Kristu Ježíši /svým křtem/. Jste-li Kristovi /křtem v něj/, jste potomstvo Abrahamovo a dědicové toho, co Bůh zaslíbil“

A zaslíbil věčný život na zemi prostřednictvím daru „požehnání“ v podobě odpuštění od Ježíše. Skrze křest v Krista, potomka, máme podíl na zaslíbeních, kterých se mu dostalo; jsme tak v Ř 8,17 zvaní „spoludědicové Kristovi“.

Připomeňte si, že toho požehnání skrze potomka se muselo dostat lidem ze všech koutů země a oním potomstvem se muselo stát velké množství lidí – jako je písku na mořském břehu a hvězd na nebi. Vyplývá z toho, že stát se potomstvem je umožněno díky tomu, že nejprve obdrží požehnání. Tak bude to semeno (singulár) „přičteno ku Pánu v každém věku“ (tj. půjde o mnoho lidí – Ž 22,31 podle BK).

Můžeme shrnout dva typy zaslíbení Abrahamovi:

1. Země

Abraham a jeho potomek, Ježíš, jakož i ti, kdož jsou v něm, zdědí kenaanskou krajinu a rozšířením pak celou zemi a budou tam žít navždy. Za svého života ji neobdrží, ale stane se tak posledního dne, když se vrátí Ježíš.

2. Semeno/potomek

Tím byl prvořadě Ježíš. Skrze něho budou překonány hříchy („nepřátelé“) lidstva, takže požehnání v podobě odpuštění bude k dispozici po celém širém světě.

Křtem ve jméno Ježíše se stáváme částí tohoto semene.

Tato dvě témata se táhnou jako červená nit učením Nového zákona a nikoli překvapivě je často zaznamenáno, že byli lidé pokřtěni po poslechu jejich výkladu. To bylo a je cestou, jíž mohou být tato zaslíbení učiněna i pro nás. Nyní již chápeme, proč Pavel – už jako starý muž pohlížející do tváře

smrti – mohl definovat svou naději jako „naději Izraele“ (Sk 28,20): pravá křesťanská naděje je původní židovskou nadějí. Kristův výrok, že „spása je ze Židů“ (J 4,22), musí také odkazovat k potřebě stát se duchovními Židy, takže můžeme mít užitek ze slibů spásy skrze Krista, které obdrželi židovští otcové.

Čteme, že první křesťané hlásali:

1. „Zvěst o Božím království a
2. o jménu Ježíše Krista“ (Sk 8,12).

Právě tyto dvě věci byly vysvětleny Abrahamovi, ovšem pod mírně odlišnými tituly:

1. Zaslíbení země a
2. zaslíbení semene/potomka.

Povšimněte si, že zmíněná „zvěst“ o Království a Ježíši je shrnuta ve Sk 8,5 (a srovnej též 8,12) ve „zvěstování Krista“. Až příliš často je to vykládáno jako „Ježíš tě miluje! Řekni jen, že věříš v jeho smrt za nás, a budeš spasený člověk!“ Avšak výraz „Kristus“ v sobě evidentně zahrnuje učení o mnoha věcech týkajících se jeho i jeho přicházejícího Království. Dobré zprávy o tomto Království, které byly hlášány Abrahamovi, hrají velkou roli v raném hlásání evangelia.

V Efezu byl Pavel „po tři měsíce; rozmlouval s lidmi a přesvědčoval je o království Božím“ (Sk 19,8); v provincii Asie „hlásal na svých cestách Boží království“ (Sk 20,25) a jeho labutí píseň v Římě byla tatáž: „... vydával svědectví o Božím království. Přesvědčoval je o Ježíšovi... důkazy ze ...zákona i z proroků“ (Sk 28,23+31). Bylo toho tolik co říct a ukázat, že základní evangelijní zvěst o Království a Ježíši nebyla pouze záležitostí prohlášení „věřím v Ježíše“. Boží zjevení Abrahamovi bylo podrobnější a zaslíbení, kterých se mu dostalo, jsou základem pravého křesťanského evangelia.

Ukázali jsme, že křest v Ježíše nás činí součástí onoho semene a tedy také schopnými zdědit příslušná zaslíbení (Ga 3,27-29). Sám křest však k získání slíbené spásy nestačí. Musíme zůstat v tom semeni, v Kristu, máme-li dostat zaslíbení k semeni vztažená. Křest je proto právě jen začátek; vstupujeme do závodu, který je následně třeba proběhnout. Nezapomeňte, že být Abrahamovým potomkem čistě technicky ještě neznamená, že jsme pro Boha přijatelní. Izraelité jsou jistým způsobem Abrahamovým semenem, ale to neznamená, že mohou být spaseni, aniž by se dali pokřtít a přizpůsobili své životy Kristu i příkladu Abrahama (Ř 4,13-14; 9,7-8). Ježíš jim řekl: „Vím, že jste potomci Abrahamovi; ale chcete mě zabít... Kdybyste byli děti Abrahamovi, jednali byste jako on“ (J 8,37+39) – to znamenalo žít život víry v Boha i v Krista, zaslíbeného potomka (J 6,29).

„Potomek“ musí mít charakteristické rysy svého předka. Máme-li být skutečným potomkem Abrahamovým, pak musíme být nejen pokřtění, ale také mít velice reálnou víru v Boží sliby – takovou, jakou měl on. Je proto zván „otcem všech..., kteří věří...“ také jdou ve stopách víry našeho otce Abrahama, ... kterou měl“ (Ř 4,11-12). „Pochopte tedy /tj. vezměte si to k srdci!/, že syny Abrahamovými jsou lidé víry“ (Ga 3,7).

Skutečná víra se musí projevit v nějakém druhu akce, jinak není – v Božích očích – vírou (Jk 2,17). Prvním předvedením, že skutečně věříme těmto zaslíbením, která jsme prostudovali, je dát se pokřtít – vše řečené se nás tedy týká osobně (Ga 3,27-29). Věříte tedy skutečně Božím zaslíbením? To je otázka, kterou si musíme nepřetržitě klást po celý náš život.

Stará a nová smlouva

Od tohoto momentu by mělo být zřejmé, že sliby dané Abrahamovi v sobě zahrnují Kristovo evangelium. Jiný velký soubor slibů učinil Bůh Židům v rámci Mojžíšova zákona. Ty prohlašovaly, že jestliže budou Židé poslušní tohoto zákona, pak budou hmatatelně požehnáni v tomto životě (Dt 28). V této řadě slibů (či „smlouvě“) nebyl přímý slib věčného života. Vidíme, že byly uzavřeny dvě „smlouvy“:

1. S Abrahamem a jeho potomstvem, slibující odpuštění a věčný život v Božích království po návratu Krista. Takový slib byl také učiněn v Edenu a Davidovi.
2. S židovským lidem za časů Mojžíše, slibující jim pokoj a štěstí v tomto přítomném životě – dodrží-li zákon, který dal Bůh Mojžíšovi.

Bůh slíbil Abrahamovi odpuštění a věčný život v Království, ale možné to bylo pouze skrze Ježíšovu oběť. Z tohoto důvodu vykládáme, že Ježíšova smrt na kříži stvrdila sliby dané Abrahamovi (Ga 3,17; Ř 15,8; Da 9,27; 2 K 1,20) – proto je jeho krev zvána „krví nové smlouvy /či: zákona/“ (viz Mt 26,28). Právě k zapamatování této skutečnosti nám Ježíš řekl, abychom pravidelně přijímali kalich vína jako symbol jeho krve, a tak si to vše připomínali (viz 1 K 11,25): „Tento kalich je nová smlouva zpečetěná mou krví“ (L 22,20). Pokud neporozumíme těmto věcem, nemá žádný smysl „lámání chleba“ na památku Ježíše a jeho aktivit.

Ježíšova oběť učinila možným odpuštění a věčný život v Božím království; sliby dané Abrahamovi proto učinil jistou věcí – stal se tak „ručitelem lepší smlouvy“ (Žd 7,22). Žd 10,9 mluví o Ježíšovi, že „ruší první, aby ustanovil druhé“. To také ukazuje, že poté, co Ježíš potvrdil sliby dané Abrahamovi, vypořádal se ještě s jednou smlouvou. Jedinou toho typu byla ta, která byla uzavřena prostřednictvím Mojžíše. Z již citovaných veršů o

Ježíši, stvrzujícím novou smlouvu svou smrtí, vyplývá, že existovala stará smlouva, kterou zrušil (Žd 8,13). To znamená, že ačkoli smlouva týkající se Ježíše byla nejprve uzavřena, nevstoupila v platnost před Kristovou smrtí – proto se jí říká „nová“ smlouva. Smyslem té „staré“ smlouvy, uzavřené skrze Mojžíše, bylo ukázat dopředu na činnost Ježíše a podtrhnout důležitost víry v zaslíbeních týkajících se Krista (Ga 3,19+21). Opačně, víra v Krista potvrzuje pravdu zákona, předaného Mojžíšovi (Ř 3,31). Pavel to zajímavě shrnuje: „Zákon byl tedy našim dozorcem až do příchodu Kristova, až do ospravedlnění z víry“ (Ga 3,24). Z tohoto důvodu byl Mojžíšův zákon uchován a jeho studium nám stále ještě přináší užitek.

Tyto věci není snadné pochopit při prvním čtení; můžeme je shrnout takto:

- Sliby týkající se Krista učiněné Abrahamovi – Nová smlouva
- Sliby Izraeli spojené se zákonem předaným Mojžíšovi – Stará smlouva
- Smrt Krista – Stará smlouva skončila (Ko 2,14-17), Nová smlouva vešla v platnost.

Z tohoto důvodu nejsou nyní nutné věci jako odvádění desátku, dodržování sabatu atd. – viz oddíl 9.5. Nová smlouva bude uzavřena s rodovým Izraelem, pokud dojde k pokání a přijetí Krista (Jr 31,31-32; Ř 9,26-27; Ez 16,62 a 37,26). Jakýkoli Žid to samozřejmě může učinit už nyní a nechat se pokřtít, čímž se neprodleně přiřadí k Nové smlouvě (ve které není žádného rozdílu mezi Židem a pohanem – Ga 3,27-29).

Správné ocenění těchto věcí nás přivádí k poznání o jistotě Božích slibů. Skeptikové obviňovali poněkud neférově rané křesťanské kazatele z toho, že neposkytovali pozitivní zvěst. Pavel na to odpovídá výrokem, že vzhledem k Božímu potvrzení svých slibů na vrub Kristovy smrti není související naděje nějakou riskantní záležitostí, ale zcela jistou nabídkou: „Bůh je svědek, že mé slovo /z kázání/ k vám není zároveň ‚ano‘ i ‚ne‘! Vždyť Boží Syn Ježíš Kristus, kterého jsme u vás zvěštovali my... nebyl zároveň ‚ano‘ i ‚ne‘, nýbrž v něm je jasné ‚Ano‘! Ke všem zaslíbením Božím, kolik jich jen jest, bylo v něm řečeno ‚Ano‘... Amen“ (2 K 1,17-20).

To vše jistotně torpěduje přístup typu: „Nu, připouštím, že na tom všem *může být* něco pravdy...“

3.5 Slib Davidovi

Stejně jako Abraham i mnoho dalších příjemců Božích zaslíbení neměl David lehký život. Vyrůstal jako nejmladší syn velké rodiny, což znamenalo v Izraeli kolem roku 1000 před Kristem starat se o ovce a dělat poslíčka svým poněkud dominantním starším bratrům (1 S 16-17). Během let získal takovou úroveň víry v Boha, jaké dosáhli jen nemnozí.

Jednoho dne musel Izrael čelit extrémní výzvě od svých agresivních sousedů, Pelištejců – měli nechat jednoho svého muže bojovat s obřím Goliášem, pelištejským šampiónem, s podmínkou, že tábor vítěze tohoto klání bude vládnout nad národem, z jehož řad je poražený. S Boží pomocí a použitím praku zvítězil nad Goliášem David – to mu získalo dokonce větší popularitu než měl jejich král (Saul). „Neúprosná jako hrob je žárlivost“ (Pís 8,6) – slova, jež se ukázala pravdivými, když Saul po dobu následujících 20 let pronásledoval Davida a honil ho doslova jako kysu po poušti jižního Izraele.

Nakonec se David stal králem a aby ukázal, jak si váží lásky, kterou mu Bůh projevovat během pouštního období jeho života, rozhodl se postavit mu chrám. Boží odpověď zněla, že chrám postaví Davidův syn Šalomoun a že Bůh sám chce vybudovat dům Davidovi (2 S 7,4-13). Pak následoval podrobný výčet zaslíbení, který opakoval mnohé z toho, co již bylo řečeno Abrahamovi, a ještě některé další detaily přidával:

„Až se naplní tvé dny a ty ulehneš ke svým otcům, dám po tobě povstat tvému potomku, který vzejde z tvého lůna, a upevním jeho království. Ten vybuduje dům pro mé jméno a já upevním jeho královský trůn navěky. (14) Já mu budu Otcem a on mi bude synem. Když se proviní, budu ho trestat metlou a ranami jako kteréhokoli člověka. Avšak svoje milosrdenství mu neodejmu, jako jsem je odňal Saulovi, kterého jsem před tebou odvrhl. Tvůj dům a tvé království budou před tebou trvat navěky, tvůj trůn bude navěky upevněn“ (v. 12-16).

Na základě našeho předešlého studia bychom očekávali, že oním „potomkem“ bude Ježíš. Jeho popis coby Božího syna (viz verš 14 výše) to potvrzuje, stejně jako odkazy na jiné části Bible:

- „Já jsem potomek z rodu Davidova,“ říká Ježíš (Zj 22,16).
- „/Ježíš/ tělem pocházel z rodu Davidova“ (Ř 1,3).
- „Z Davidova potomstva dal Bůh Izraeli podle svého slibu Spasitele Ježíše“ (Sk 13,23).
- Anděl řekl panně Marii ohledně jejího syna Ježíše: „Pán Bůh mu dá trůn jeho otce /předka/ Davida... a jeho království nebude konce“

(L 1,32-33). Zde se hodí zaslíbení o Davidově potomku z 2 S 7,13 na Ježíše.

S potomkem zřetelně identifikovaným jako Ježíš se nyní mnoho detailů stává příznačnými:

- „Tvůj potomek... vzejde z tvého lůna... Já mu budu Otcem a on mi bude synem“ (2 S 7,12+14); „Toho, jenž vzejde z tvých beder, dosadím na trůn“ (Ž 132,11). Ježíš musel být Davidovým potomkem v doslovném, tělesném smyslu – přesto měl jako otce Boha. To bylo realizovatelné jen narozením z panny, jak je popsáno v Novém zákoně. Ježíšovou matkou byla Marie z rodu Davidova (viz L 1,32), ale neměl žádného lidského otce. Bůh zázračně zapůsobil na Mariino lůno skrze Ducha svatého tak, aby počala Ježíše. Anděl to komentoval takto: „... proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží“ (L 1,35). „Narození z panny“ bylo jediným způsobem, jakým bylo možné slib Davidovi správně splnit.
- „Vybuduje dům pro mé jméno“ (2 S 7,13) – tato věta ukazuje, že Ježíš vystaví pro Boha chrám, a to v doslovném i duchovním smyslu. Ezechiel popisuje v kapitolách 40 – 48, jak bude tento chrám v Jeruzalémě vybudován v době milénia (prvních tisíc let Božího království po Ježíšově návratu na zem). Boží „dům“ je tam, kde chce žít On – Izajáš 66,1-2 nám říká, že přijde pobývat v srdcích těch lidí, kteří přijímají s pokorou jeho slova. Ježíš tedy postaví Bohu k přebývání duchovní chrám, vytvořený z pravých věřících. Popis Ježíše jako úhelného kamene (1 Pt 2,4-8) a kristovců jako /živých/ kamenů tohoto chrámu (1 Pt 2,5) tak nyní zapadá na své místo.
- „... upevním jeho /Kristův/ královský trůn navěky... tvůj /Davidův/ dům a tvé království... tvůj trůn bude navěky upevněn“ (2 S 7,13+16; srovnej též Iz 9,6-7). Kristovo království bude tedy mít svůj základ v Davidově království Izraele; to znamená, že přicházející království Boží bude obnoveným královstvím Izraele – více o tom v oddíle 5.3. K naplnění tohoto slibu musí Kristus vládnout z Davidova „trůnu“ jako místa pro vladaře. Ten je situován přímo v Jeruzalému. Tak zde máme ještě jeden důkaz, že k naplnění těchto zaslíbení je nutné, aby Království bylo ustaveno na zemi.
- „Tvůj dům a tvé království budou před tebou trvat navěky“ (2 S 7,16). Zde se naznačuje, že David bude svědkem zřízení Kristova věčného království. Šlo fakticky o nepřímý slib, že bude vzkříšen při Kristově návratu a dostane se mu možnosti vidět na vlastní oči,

jak je Království budováno po celém světě a jak Ježíš vládne z Jeruzaléma.

Je nezbytné a životně důležité pochopit všechny tyto okolnosti spojené se sliby Davidovi. Ten mluvil radostně o těchto věcech jako o „věčné smlouvě... Je to veškerá má spása a veškeré blaho“ (2 S 23,5). To vše se vztahuje také na naši spásu – mít z toho radost by podobně i pro nás mělo být veškerým blahem. Opět se tedy ukazuje, jak je tato část doktríny důležitá. Je tragédií, že křesťanstvo učí věci, které zjevně protirečí těmto báječným pravdám:

- Jestliže Ježíš fyzicky „preexistoval“, tj. existoval jako osoba před svým narozením, pak jsou beze smyslu sliby, že bude Davidovým „semenem“ či potomkem.
- Jestliže bude království Boží v nebi, pak Ježíš nemůže obnovit Davidovo království Izraele ani vládnout z Davidova „trůnu“ jakožto vladařského místa. Za Davida se vše odehrávalo na zemi, a tak i obnovení musí být na stejném místě.

Naplnění v Šalomounovi?

Jistá část zaslíbení daných Davidovi došla naplnění v jeho tělesném synovi, v Šalomounovi. Vystavěl pro Boha hmotný chrám (1 Kr 5-8) a jeho království velice prosperovalo. Všechny okolní národy poslaly své zástupce, aby složily Šalomounovi hold (1 Kr 10), a z provozování chrámu vzešla velká milost i požehnání. Šalomounova vláda proto ukazovala do budoucna na ještě významnější vyplnění davidovských slibů, které nastane v Kristově království.

Někteří prohlašovali, že sliby dané Davidovi byly již kompletně splněny v osobě Šalomouna, ale z následujícího vyplývá, že to není možné:

- Časté novozákonní důkazy ukazují, že „potomkem“ byl Kristus, nikoli Šalomoun.
- Království tohoto „potomka“ muselo být věčné – což Šalomounovo nebylo.
- David poznal, že se sliby týkají věčného života, což vylučovalo, že by odkazovaly na jeho tehdejší rodinu: „I když můj dům před Bohem takový není, ustanovil pro mne věčnou smlouvu“ (2 S 23,5).
- Potomkem Davidovým je Mesiáš, spasitel od hříchu (Iz 9,6-7; 22,22; Jr 33,5-6+15; J 7,42). Avšak Šalomoun se později odvrátil od Boha (1 Kr 11,1-13; Neh 13,26) jako následek svých sňatků s ženami, které nesdílely naději Izraele.

Kapitola 3 : Otázky

1. Které z Božích zaslíbení hovoří o konfliktu mezi silou hříchu a Ježíšem?
 - a) slib Noemovi;
 - b) slib v Edenu;
 - c) slib Davidovi;
 - d) slib Abrahamovi.
2. Která z následujících tvrzení jsou pravdivá ve vztahu ke slibu v Edenu?
 - a) símě hada je Lucifer;
 - b) Kristus je símě ženy;
 - c) símě hada bylo přechodně zraněno Kristem;
 - d) símě ženy bylo poškozeno Kristovou smrtí.
3. Kde bude žít navždy Abrahamovo potomstvo?
 - a) v nebi;
 - b) na zemi, v království se středem v izraelské zemi;
 - c) někteří v nebi, někteří na zemi.
4. Co z následujícího bylo slíbeno Davidovi?
 - a) že jeho významný potomek bude vládnout navěky;
 - b) že jeho „semeno“ bude mít království v nebi;
 - c) že toto semeno bude Božím Synem;
 - d) že jeho potomek, Ježíš, bude žít v nebi před svým narozením na zemi.
5. Jak se můžeme stát my Abrahamovým semenem?
6. Bude země někdy zničena?
7. Jakým způsobem mohou Boží zaslíbení potvrdit vaši odpověď na předchozí otázku?
8. Vysvětli zaslíbení v Edenu podle Gn 3,15.

KAPITOLA 4

BŮH A SMRT

4.1 Povaha člověka

Zdá se, že většina lidských bytostí věnuje jen málo času úvahám o smrti či o své vlastní povaze, která je základní příčinou smrti. Taková absence sebeprověření vede k absenci sebepoznání, a proto se lidé ženou bezcílně životem a činí svá rozhodnutí na základě diktátu svých vlastních povahových sklonů. Odmítá se brát v potaz skutečnost, že život je tak krátký a že na každého z nás až příliš brzy dolehne konečnost smrti. „Co je váš život? Jste jako pára, která se na okamžik ukáže a potom zmizí!“ (Jk 4,14). „Vždyť jsme smrtelní, jsme jako po zemi rozlitá voda, která se nedá sebrat“ (2 S 4,14). „Jsou jako tráva, která odkvétá hned ráno /tj. naše mládí/: zrána rozkvetne a už odkvétá, večer uvadne a uschne“ (Ž 90,5-6). Mojžíš jako skutečně přemýšlivý člověk toto vše rozpoznal, a prosil Boha: „Nauč nás počítat naše dny, ať získáme moudrost srdce“ (Ž 90,12). Z hlediska krátkosti života bychom proto měli učinit prioritou číslo jedna získání pravé moudrosti.

Lidská reakce na definitivnost smrti je různá. Některé kultury se pokusily učinit smrt a pohřební obřady součástí života, aby zmenšily pocit ztráty a konečnosti. Většina z těch, kteří jsou nositeli jména „křesťan“, došla k názoru, že člověk má „nesmrtelnou duši“, nebo nějaký prvek nesmrtelnosti v sobě, a tak přežije smrt a bude i poté přebývat na nějakém místě odměny či trestu. Je-li smrt nejzákladnějším problémem a tragédií lidské zkušenosti, lze očekávat, že lidská mysl je nemálo nacvičena zmenšit její dopad na psychiku – proto se vynořila celá řada falešných teorií o smrti a pravé povaze člověka. Jako obvykle je třeba je prověřit slovy Bible, abychom našli skutečnou pravdu o tomto životně důležitém tématu. Je dobré si zapamatovat, že úplně první lži zaznamenanou v Bibli je ta hadova ze zahrady Eden. Navzdory Božímu zřetelnému prohlášení, že člověk „propadne smrti“, zhřeší-li (Gn 2,17), ujišťoval had: „Nikoli, nepropadnete smrti“ (Gn 3,4). Takovýto pokus negovat definitivnost a celkovost smrti se stal charakteristickým pro všechna falešná náboženství.

Abychom pochopili naši pravou povahu, musíme uvažovat o tom, co říká Bible o stvoření člověka. Tento záznam je podán prostým jazykem, a jestliže řečené bereme doslova, pak není nejmenší pochyby, kým přesně jsme svou přirozeností (doslovnosti knihy Genesis se věnuje Přídavek č. 3). „I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země... z níž jsi byl vzat /Adam/. Prach jsi a v prach se navrátíš“ (Gn 2,7; 3,19). Není zde absolutně žádný náznak, že má člověk nějakou vrozenou nesmrtelnost, či že by některá jeho část žila i po smrti.

Existuje zjevný biblický důraz na fakt, že člověk je od základu složen z pouhého prachu: „My jsme hlína“ (Iz 64,7); „... člověk byl z prachu země...“ (1 K 15,47); člověk „svým základem tkví v prachu“ (Jb 4,19); „člověk by se obrátil v prach“ (Jb 34,15). Abraham připustil, že je jen „prach a popel“ (Gn 18,27). Ihned po neuposlechnutí svých příkazů v Edenu Bůh „člověka zapudil“ (Gn 3,24) a nepřipustil, „aby vztáhl ruku po stromu života, jedl a byl živ navěky“ (tamtéž, v. 22). Kdyby měl člověk v sobě od přirozenosti prvek nesmrtnosti, tak by to nebylo nutné.

Podmíněná nesmrtnost

Často opakovanou zprávou evangelia je, že člověk může nalézt způsob k získání věčného života prostřednictvím Kristovy činnosti. Protože jde o jediný typ nesmrtnosti, o kterém se Bible zmiňuje, vyplývá z toho, že myšlenka věčného a vědomého utrpení těch, kteří konali v životě nesprávně, nemá žádnou biblickou oporu. Jediným způsobem získání nesmrtnosti je cesta dodržování Božích pokynů – ti poslušní stráví nesmrtnost v dokonalém stavu coby odměnu za spravedlnost.

Následující úryvky by měly být dostatečným důkazem, že nesmrtnost je podmíněná a není něčím, co máme k dispozici přirozeným způsobem:

- „Kristus ... zjevil nepomíjející život v evangeliu“ (2 Tm 1,10; 1 J 1,2).
- „... nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě /tj. vězíci ve vás/ život. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v poslední den“ (J 6,53-54) – abych mu dal „život věčný“. Kristovo zdůvodnění v této 6. kapitole Janova evangelia vychází z toho, že je „chléb života“ a jediné správnou reakcí na tento fakt může vzejít naděje na nesmrtnost (J 6,47+ 50-51+57-58).
- „Bůh nám dal věčný život, a ten život je v jeho Synu“ (1 J 5,11). Pro ty, kteří nejsou „v Kristu“, nemůže být žádná naděje na nesmrtnost. Pouze skrze Krista byla nesmrtnost učiněna možnou; on je „původce /věčného/ života“ (Sk 3,15) – „všem, kteří ho poslouchají, stal se původcem věčné spásy“ (Žd 5,9). Nesmrtnost pro člověka tak byla vytvořena činností Krista.
- Skutečný věřící hledá nesmrtnost, a za to bude odměněn darem věčného života – něčím, co nelze mít přirozeně (Ř 2,7; 6,23; J 10,28). Naše smrtelné tělo „musí obléci nesmrtnost“ při návratu Krista (1 K 15,53); nesmrtnost je tak čímsi zaslíbeným, nikoli nyní vlastněným (1 J 2,25).

- Bůh jediný má nesmrtelnost obsaženou sám v sobě (1 Tm 6,16).

4.2 Duše

Ve světle předešlého by mělo být nepochopitelné, že člověk může mít od přírody „nesmrtelnou duši“ či nějaký nesmrtelný element v sobě. Pokusíme se teď objasnit nesrovnalosti, které obklopují slovo „duše“.

Hebrejská i řecká slova („nefeš“, resp. „psyché“), která překládáme v Bibli jako „duše“, jsou také překládána takto:

tělo	dech
bytost/tvor	srdce
mysl	osoba
on sám	

„Duše“ tak odkazuje k osobě, tělu či vlastnímu „já“. Slavné „Zachraňte naše duše“ (SOS) znamená zjevně „Zachraňte nás před smrtí!“ „Duše“ je proto „ty“, nebo souhrn všech věcí, které tvoří osobu. Je tedy pochopitelné, že mnohé moderní verze Bible (např. anglická New International Version) zřídka slovo „duše“ užívají a místo toho volí překlady „ty“ či „osoba“. Bohem stvoření živočichové jsou nazýváni „živočišná havěť... hbití živočichové“ (Gn 1,20-21). A hebrejské slovo, překládané zde jako „živočichové“, je „nefeš“ – to je jinde překládané jako „duše“: např. v Gn 2,7 je „... i byl člověk duší živou“ (podle BK). A tak je člověk „duší“ zrovna tak, jako jsou „dušemi“ i živočichové. Jediným rozdílem mezi lidstvem a živočištvem je mentální převaha těch prvních; člověk je stvořen k obrazu Božímu (Gn 1,26; viz oddíl 1.2). Někteří lidé jsou povoláni znát evangelium, čímž se pro ně otvírá naděje na nesmrtelnost (2 Tm 1,10). Pokud jde o naši základní přirozenost a charakter naší smrti, neexistuje žádný rozdíl mezi člověkem a zvířaty:

„Vždyť úděl synů lidských a úděl zvířat je stejný: Jedni jako druhí /povšimněte si dvojího zdůraznění stejnosti/ umírají ... člověk nemá žádnou přednost před zvířaty... Vše /tj. člověk i zvířata/ spěje k jednomu místu /hrobu/, všechno vzniklo z prachu a vše se v prach navrací“ (Kaz 3,19-20). Inspirovaný pisatel Kazatele se modlil, aby Bůh pomohl člověku uvědomit si přetěžkou skutečnost, „že je to s nimi jako se zvířaty“ (Kaz 3,18). Lze proto očekávat, že mnozí shledají tento fakt jako stěží akceptovatelný. Vskutku, může to být velice ponižující, když si uvědomíme, že jsme svou přirozeností toliko živočichové, přežívající na bázi stejného pudu sebezáchovy, výběru těch nejzdatnějších a plození. Citovaný verš z Kazatele 3,18 také říká, že

Bůh lidi „tříbí“, aby nahlédli, že je to s nimi jako se zvířaty. To znamená, že ti, kdo jsou dostatečně pokorní k tomu, aby se stali jeho věrnými, uznají tuto pravdu – ti, kteří to nedokážou, v tomto „testu“ propadnou. V průběhu 20. století se po světě nenápadně rozšířila filosofie humanismu – idea, že lidští tvorové jsou nositelé nejvyšší důležitosti a hodnoty. Je pozoruhodným úkolem objasnit náš názor na vliv humanismu. Pomoci mohou přímočará slova z Žalmu 39,6: „... není než pouhá marnost každý člověk, jakkoli pevně stojící“ (BK). „Cesta nezávisí na člověku, ani jistota kroku...“ (Jr 10,23).

Jednou ze základních věcí, kterou víme, je poznatek, že všichni lidští tvorové (ba všechna „živá stvoření“) nakonec zemřou. „Duše“ tedy umírá; to je přesný protiklad něčeho, co je nesmrtelné. Nepřekvapí, že asi třetina všech výskytů slova „duše“ v Bibli je spojena se smrtí a zničením duše. Již sám fakt, že slovo „duše“ je použito tímto způsobem, ukazuje, že nemůže jít o něco nezničitelného či nesmrtelného:

- „Zemře ta duše, která hřeší“ (Ez 18,4).
- Bůh může zničit duši (Mt 10,28). Další odkazy na duše, které jsou ničeny: Lv 23,30; Př 6,32; Ez 22,27.
- Všechny „duše“, které byly v městě Chasór, byly vybity mečem (Joz 11,11; srovnej též 10,30-39).
- „... všeliká duše živá umřela“ (Zj 16,3 v BK; srovnej též Ž 78,50).
- Mojžíšův zákon často varuje, že pokud nějaká „duše“ nedodrží určitý zákon, bude zabita (např. Nu 15,27-31).
- Odkazy na duši zardoušenou či zlákanou do léčky mohou mít smysl pouze při pochopení smrtelnosti duše (Př 18,7; 22,25; Jb 7,15).
- „... jejich duše si život nezachová“ (Ž 22,29).
- Kristus „položil duši svou v oběť“, takže jeho „duše“ alias život byla dána jako oběť za hříchy (Iz 53,10+12 v BK).

Ve většině veršů, ve kterých se objevuje slovo „duše“, jde spíše o odkaz na osobu či tělo než na nějakou nesmrtelnou jiskru v nás. Výraznými příklady zde jsou:

- „... krev duší...“ (Jr 2,34 v BK).
- „Prohřeší-li se někdo /„nefeš“/ tím, že slyšel vyslovit kletbu... a jestliže to neoznámí... když se někdo /„nefeš“/ dotkne čehokoli nečistého... když někdo /„nefeš“/ pronese přísahu...“ (Lv 5,1-4).
- „... má duše... celé nitro mé... dobrořeč, má duše, Hospodinu... on tě sytí dobrem“ (Ž 103,1-2+5).
- „Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život /„duši“/, ten o něj přijde; kdo však přijde o život /„duši“/ pro mne... zachrání jej“ (Mk 8,35). Toto je dostatečným důkazem, že duše neznamena nějaký

spirituální prvek v člověku; „duše“ (řecky „psyché“) znamená právě něčí tělesný život – jak je to i zde přeloženo.

4.3 Duch člověka

V myslích mnoha lidí existuje nešťastné zmatení při rozlišování duše a ducha. To je navíc zhoršováno skutečností, že v některých jazycích i biblických překladech mají slova „duše“ a „duch“ pouze jeden ekvivalent. Duše, podstatně referující o všech složkách osoby, může také někdy poukazovat na ducha. Normálně je však v biblickém použití „duše“ a „ducha“ významový rozdíl; duše a duch mohou být „rozděleny ve dvě“ (viz Žd 4,12).

Hebrejské a řecké slovo pro „ducha“ („ruach“, resp. „pneuma“) je také překládáno následujícím způsobem:

život
duch
mysl
vítr
dech

Myšlenku „ducha“ jsme již studovali v oddíle 2.1. Bůh používá svého Ducha k ochraně stvoření přírody, a to včetně člověka. Duch Boží, který je obsažen v člověku, je proto životní silou v něm. „Tělo bez ducha je mrtvé“ (Jk 2,26). „... a vdechl /Bůh/ mu /Adamovi/ v chřípí dech /duch/ života. Tak se stal člověk živým tvorem /duší/“ (Gn 2,7). Jób hovoří o „Božím dechu“ jsoucím „v mých chřípích“ (Jb 27,3; srovnej též Iz 2,22). Duch života v nás je nám tedy dán při narození a zůstává v nás, dokud je naše tělo naživu. Jakmile je Boží Duch odněkud odebrán, ihned dochází k uhybnutí – duch je životní síla. Kdyby Bůh „svého ducha i dech k sobě zpět stáhl, tu by všechno tvorstvo rázem vyhynulo, člověk by se obrátil v prach. Máš-li tedy rozum, poslyš toto“ (Jb 34,14-16). Poslední věta opět naznačuje, že člověk shledává toto osvětlení své skutečné podstaty obtížně vyjádřitelné patřičnými termíny.

Když Bůh stahuje svého ducha od nás zpět v okamžiku smrti, tak nejen umírá naše tělo, ale také ustává naše vnitřní vědomí. Zhodnocení tohoto faktu dovedlo Davida k důvěře v Boha – nikoli ve stvoření tak slabé jako je člověk. Verše 3 – 5 Žalmu 146 jsou pravým opakem požadavků humanismu: „Nedoufejte v knížata, v člověka, u něhož záchrany není. Jeho duch /dech/ odchází, on se vrací do své země /do prachu, z něhož jsme

učinění/, tím dnem berou za své jeho plány. Blaze tomu, kdo má ku pomoci Boha Jákobova...”

Při smrti „prach se vrátí do země, kde byl, a duch se vrátí k Bohu, který jej dal“ (Kaz 12,7). Již dříve bylo řečeno, že Bůh je všude přítomen skrze svého Ducha. V tomto smyslu „Bůh je Duch“ (J 4,24). Když zemřeme, „naposledy vydechneme“ – to znamená, že Boží Duch v nás se od nás odloučí. Tento duch je vstřebán Božím Duchem, který je všude kolem nás; takovým způsobem se při smrti „duch navrátí k Bohu“.

Protože Boží Duch udržuje při životě veškeré stvoření, nastává stejný proces smrti i u zvířat. Lidé i zvířata v sobě mají obsaženého téhož ducha, či životní sílu. „Vždyť úděl synů lidských i zvířat je stejný: Jedni jako druzí umírají, jejich duch /dech/ je stejný, člověk nemá žádnou přednost před zvířaty...” (Kaz 3,19). Pisatel pak pokračuje, že neexistuje žádný rozeznatelný rozdíl v tom, kam přijde duch člověka a duch zvířat (Kaz 3,21). Tento popis stejného ducha i téhož způsobu smrti u člověka i zvířat se zde objevuje též jako připomínka, že při potopě byli zničeni stejnou smrtí jak lidé, tak i zvířata, v obou případech mající duch života od Boha (Gn 2,7 a 7,15). „A zahynulo všechno tvorstvo, které se na zemi pohybuje, ptactvo, dobytek i zvěř a také všechna na zemi se hemžící havěť, i každý člověk. Všechno, co mělo v chřípích dech ducha života... pomřelo... všechno bylo smeteno ze země“ (Gn 7,21-23). Povšimněte si, jak je v zde již citovaném verši Ž 90,5 smrt připodobněna k potopě. Záznam v Gn 7 jasně ukazuje, že člověk je ve svém základním určení v téže kategorii jako „všechno tvorstvo... vše, co mělo dech ducha života“. Důvodem je stejný duch života, který v sobě mají.

4.4 Smrt je stav nevědomí

Z toho, co jsme se doposud naučili o duši i duchu, by mělo vyplývat, že mrtvá osoba je zcela ve stavu nevědomí. Zatímco skutky těch, kteří mají k Bohu odpovědnost, jím budou zapamatovány (Mal 3,16; Zj 20,12; Žd 6,10), není v Bibli nic, co by naznačovalo, že máme v posmrtném stavu nějaké vědomí. Lze těžko argumentovat proti následujícím prohlášením stran této věci:

- „Jeho /lidský/ duch odchází, on se vrací do své země, tím dnem /okamžikem/ berou za své jeho plány“ (Ž 146,4).
- „... mrtví nevědí zhola nic... jak jejich láska, tak jejich nenávisti jejich horlení dávno zanikly...” (Kaz 9,5-6). Neexistuje žádná

„moudrost v říši mrtvých“ (Kaz 9,10) – žádné myšlení, a tak ani žádné vědomí.

- Jób říká, že ve smrti „jako by nikdy nebyl“ (Jb 10,19); viděl smrt jako zapomnění, nevědomí a úplnou neexistenci – jako tomu bylo před narozením.
- Člověk umírá stejně jako zvířata (Kaz 3,18); jestliže tedy člověk někde přežívá svou smrt ve vědomém stavu, musí tomu tak být i se zvířaty – avšak Písmo i věda o tom mlčí.
- Bůh „pamatuje, že jsme jen prach. Člověk, jehož dny jsou jako tráva, rozkvétá jak polní kvítí; sotva ho ovane vítr, už tu není, už se neobjeví na svém místě“ (Ž 103,14-16).

Že smrt znamená vpravdě nevědomí, a to i pro spravedlivé, je demonstrováno opakovanou prosbou Božích služebníků, aby bylo umožněno prodloužit jejich životy – věděli, že po smrti už nebudou moci chválit a oslavovat Boha, neboť smrt je stav nevědomí. Dobrymi příklady jsou zde Chizkiáš (Iz 38,17-19) a David (Ž 6,4-5; 30,9; 39,13; 115,17). O smrti se opakovaně hovoří jako o spánku či odpočinku, a to stejně pro spravedlivé i špatné (Jb 3,11+13+17; Da 12,13).

Máme nyní k dispozici dostatečný důkaz, abychom mohli bez obalu prohlásit, že populární pojetí o spravedlivých, kteří odcházejí ihned po své smrti do stavu blaženosti, a jsou takto odměněni v nebi, není prostě v Bibli k nalezení. Pravdivé učení o smrti i lidské přirozenosti dodává člověku nemalý pocit klidu. Po všech traumatech a bolestech lidského života představuje hrob místo úplného zapomnění. Pro ty, kdo neznají Boží požadavky, bude trvat toto zapomnění navždy. Už nikdy nebude znovu otevřen starý účet tohoto tragického a nenaplněného přírodního života; marné naděje ani obavy lidské mysli už nedojdou naplnění.

Při biblickém studiu máme k dispozici systém k postupnému objevování pravdy; bohužel však existuje také systém omylů lidského náboženského uvažování, a to jako důsledek malé pozornosti k textu Bible. Zoufalé úsilí člověka změkčit definitivnost smrti ho dovedlo k víře v „nesmrtelnou duši“. Ve chvíli, kdy přijmeme existenci takovéhoho nesmrtelného prvku v člověku, se musíme nutně domnívat, že kamsi po smrti odchází. To vedlo k myšlence, že ve smrti musí být nějaký rozdíl mezi osudy spravedlivých a hříšných. Pokračující v této úvaze, došlo se k závěru, že musí existovat místo pro „dobré nesmrtelné duše“, zvané nebe, a místo pro „špatné nesmrtelné duše“, zvané peklo. Ukázali jsme již dříve, že „nesmrtelná duše“ je biblicky nemožná. V dalším rozebereme ideje, spojené s populárním pohledem na tyto otázky:

1. Že v okamžiku smrti se nám dostává odměny za naše životy v podobě „nesmrtelné duše“, následně převedené na patřičné místo.
 2. Že rozdělení na spravedlivé a hříšné nastává už při smrti.
 3. Že odměnou pro spravedlivé je cesta do nebe.
 4. Že má-li každý „nesmrtelnou duši“, pak musí přijít buď do nebe, nebo do pekla.
 5. Že hříšné „duše“ přijdou na místo trestu, zvané peklo.
- Účel naší analýzy není pouze negativní; budeme-li uvažovat detailně o těchto bodech, věříme, že odkryjeme mnoho prvků biblické pravdy, tvořících živou součást pravdivého obrazu o lidské přirozenosti.

4.5 Vzkříšení

Bible zdůrazňuje, že odměnou spravedlivým bude vzkříšení, a to při Kristově příchodu (1 Te 4,16). Vzkříšení tzv. zodpovědných mrtvých (viz dále oddíl 4.8) bude první věcí, již Kristus učiní; následovat bude soud. Jestliže jde „duše“ do nebe v okamžiku smrti, pak by nebylo vzkříšení potřebné. Pavel říká, že kdyby nebylo vzkříšení, pak by snaha o poslušnost Bohu byla zbytečná (1 K 15,32). Copak by takto uvažoval, kdyby věřil, že bude také odměněn po smrti přechodem své „duše“ do nebe? Lze učinit závěr, že věřil ve vzkříšení těla jako o jediné formě odměny. Kristus v nás vzbudil očekávání, že náhradou za náš nynější život ve víře bude „vzkříšení“ (L 14,14).

Při svém návratu Kristus „promění tělo naší poníženosti v podobu těla své slávy“ (Fp 3,21). Protože má i nyní skutečnou tělesnou podobu (aktivizovanou ovšem čistě Duchem, nikoli krví), budeme se i my podílet na podobné odměně. Při soudu obdržíme odplatu za to, jak jsme žili své životy v těle (2 K 5,10). Těm, kteří prožili svůj život plni žádostivosti, bude odejmuto jejich současné smrtelné tělo, které se následně rozloží „na prach“, zatímco ti, kteří se snažili ve svých životech nahradit tělesno Duchem, „kdo zasévá pro Ducha, sklídí život věčný“ (Ga 6,8) v podobě duchovního (duchem naplněného) těla.

Existuje ještě další dostatečný důkaz, že odměna spravedlivým bude v tělesné podobě. Jakmile to přijmeme, vyjeví se životní důležitost vzkříšení. Naše současné tělo přestane prokazatelně existovat smrtí; jestliže můžeme věčný život a nesmrtelnost zakusit pouze v tělesné podobě, pak z toho vyplývá, že smrt musí být stavem nevědomí, a to do té doby, dokud nebude naše tělo stvořeno znovu a neobdrží Boží přirozenost.

Celá 15. kapitola 1. listu Korintským hovoří detailně o vzkříšení; vždy se vyplatí číst ji pozorně. Verše 35 – 44 vysvětlují, jak je zaseto semeno a jak potom vzhází ze země a obdrží od Boha příslušné tělo. Podobně tomu bude s mrtvými, kteří obdrží odměnou (nové) tělo. Protože Kristus vstal z hrobu a jeho smrtelné tělo bylo proměněno na nesmrtelné, budou sdílet podobný osud i praví věřící (Fp 3,21). Křtem se napojujeme na Kristovu smrt i vzkříšení, demonstrující tak naši víru v to, že i my se budeme podílet na odměně, které se mu dostalo vzkříšením (Ř 6,3-5). Nynějším sdílením jeho utrpení se budeme též podílet na jeho odměně: „Stále nosíme /nyní/ na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven“ (2 K 4,10). „... ten, kdo vzkřísil z mrtvých Krista Ježíše, obživí i vaše smrtelná těla Duchem...“ (Ř 8,11). S touto nadějí proto očekáváme „vykoupení svého *těla*“ (Ř 8,23) tím, že bude učiněno nesmrtelným.

Této naději v získání odměny v podobě zvěčnění těla dobře rozuměli Boží lidé raných dob. Abrahamovi bylo slíbeno, že osobně a navždy zdědí zemi kenaanskou – to bylo stejně jisté, jako že ji projde křížem krážem (Gn 13,17; viz oddíl 3.4). Jeho důvěra v Boží zaslíbení jej nutně dovedla k víře, že jeho tělo bude v budoucnosti nějakým způsobem oživeno a učiněno nesmrtelným – a tak bude umožněno sliby splnit.

Jób se jasně vyslovil, že chápe budoucí odměnu v tělesné podobě, a to navzdory tomu, že jeho (současné) tělo bude v hrobě požíráno červy: „Já vím, že můj vykupitel je živ a *jako poslední* se postaví nad prachem. A kdyby mi i kůži sedřeli, ač zbaven masa /lépe var.: ve svém těle, dosl. ze svého masa/, užřím Boha, já ho užřím, pro mne tu bude, mé oči ho uvidí, ne někdo cizí, mé ledví po tom prahne v mém nitru“ (Jb 19,25-27). Totožná byla naděje Izajášova: „mrtvá těla vstanou“ (Iz 26,19).

Velice podobná slova jsou k nalezení při popisu smrti Lazara, osobního přítele Ježíše. Namísto utěšování jeho sester tím, že by hovořil o jeho duši, jak přijde do nebe, mluvil Ježíš o dni vzkříšení: „Tvůj bratr vstane“. Okamžitá reakce Lazarovy sestry Marty ukazuje, jak mnoho bylo právě toto oceňováno ranými křesťany: „Řekla mu Marta: ‚Vím, že vstane při vzkříšení v poslední den‘“ (J 11,24). Podobně jako Jób, nechápala smrt jako bránu k blaženému životu v nebi, ale těšila se na vzkříšení „v poslední den“. Pán slibuje: „Každý, kdo slyšel Otce a vyučil se u něho... já ho vzkřísím v poslední den“ (J 6,44-45).

4.6 Soud

Biblické učení o soudu tvoří jeden ze základních principů víry, kterému je třeba jasně porozumět před křtem (Sk 24,25; Žd 6,2). Písmo hovoří často o „dni soudu“ (např. 2 Pt 2,9 a 3,7; 1 J 4,17; Ju 6), což je čas, kdy obdrží ti, jimž se dostalo znalosti o Bohu, svůj „plat“. Všichni musí stanout „před soudnou stolicí Boží“ (Ř 14,10); „všichni se musíme ukázat před soudným stolkem Kristovým“ (2 K 5,10), abychom obdrželi odplatu za naše životy v tělesné podobě.

Danielovy vidiny týkající se Kristova druhého příchodu spatřují jednu z těchto soudných stolic v podobě trůnu (Da 7,9-14). Některé detaily nám pomohou osvětlit podobenství. To o hřivnách přirovnává soud k situaci po návratu pána, který si zavolá své služebníky a hodnotí, jak dobře využili peníze, které jim zanechal (Mt 25,14-29). Podobenství o rybáři přirovnává evangelijní zvěst k rybářské síti, shrnující dohromady všechny druhy lidí; muži se pak posadí (srovnej se soudnou stolicí) a oddělují dobré ryby od těch špatných (Mt 13,47-49). Interpretace je zřejmá: „... při skonání věku vyjdou andělé, oddělí zlé od spravedlivých“.

Z doposud řečeného je správné odvozovat, že po Pánově návratu a vzkříšení budou společně shromážděni všichni ti, kdo byli osloveni evangeliem, na jisté místo v určitém čase, a tam střetnou Krista. Budou muset složit účty ze svého konání a on pak označí ty, kteří jsou či nejsou přijatelní dostat odměnu v podobě vstupu do Království. Pouze takovýmto způsobem obdrží spravedliví svou odměnu. Toto vše lze nalézt v koncentrované podobě v podobenství o ovcích a kozlech: „Až přijde Syn člověka ve své slávě a všichni andělé s ním, posadí se na trůnu své slávy /Davidův trůn v Jeruzalému, L 1,32-33/; a budou před něho shromážděny všechny národy /tj. lidé ze všech národů – viz Mt 28,19/. I oddělí jedny od druhých, jako pastýř odděluje ovce od kozlů, ovce postaví po pravici a kozly po levici. Tehdy řekne král těm po pravici: ‚Pojďte, požehnaní mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa‘“ (Mt 25,31-34).

Odměnou spravedlivých je tedy dědictví Božího království – splnění příslušných slibů daných Abrahamovi. To bude ovšem až po soudu, který nastane při Kristově návratu. Proto je nemožné dostat slíbenou odměnu nesmrtelného těla před Kristovým návratem; je proto nutné z toho vyvodit, že v periodě mezi smrtí a vzkříšením nemá věřící žádnou vědomou formu existence.

Opakovaně je tak potvrzován biblický princip, že teprve po Kristově návratu bude následovat odplata – nikoli dříve:

- „Když se pak ukáže nejvyšší pastýř, dostane se vám nevadnoucího vavřínu slávy“ (1 Pt 5,4; viz též 1,13).
- „Před Bohem a Kristem Ježíšem, který bude soudit živé i mrtvé, tě zapřísahám pro jeho příchod a jeho království... je pro mne připraven vavřín spravedlnosti, který mi dá v *onen den* Pán, spravedlivý soudce“ (2 Tm 4,1 a 8).
- Při návratu Mesiáše v posledních dnech „mnozí z těch, kteří spí v prachu země /srovnej Gn 3,19/, procitnou; jedni k životu věčnému, druzí k pohaně...“ (Da 12,2).
- Až přijde Kristus jako soudce, „všichni v hrobech... vyjdou: ti, kdo činili dobré, vstanou k životu, a ti, kdo činili zlé, vstanou k odsouzení“ (J 5,28-29).
- „... přijdu brzo /Ježíš/, a má odplata se mnou; odplatím každému podle toho, jak jednal“ (Zj 22,12). Nejdeme si do nebe pro svůj „plat“ – Kristus jej přinese z nebe k nám.

Jestliže Ježíš přináší odplatu s sebou, pak to znamená, že byla pro nás připravena v nebi a dopravena k nám na zem bude při jeho druhém příchodu; naše „dědictví“ země zaslíbené Abrahamovi je v tomto smyslu „připraveno pro vás v nebesích a Boží moc vás skrze víru sřeží ke spasení, které bude odhaleno v posledním čase“ (1 Pt 1,4-5), tj. při Kristově příchodu. Naše odměna je tak jistá, jako bychom ji už dostali; stejně tak jsou jistá Boží zaslíbení, takže On hovoří o neexistujících věcech tak, jako by existovaly (Ř 4,17).

Z faktu, že odplata bude realizována pouze při soudu po Kristově návratu, vyplývá, že spravedliví a špatní přijdou po smrti na totéž místo – do hrobu. Ve smrti není mezi nimi činěn žádný rozdíl. To potvrzuje i následující:

- Jónatan byl spravedlivý, Saul nikoli, avšak „neodloučili se od sebe ani ve smrti“ (2 S 1,23).
- Saul, Jónatan i Samuel přišli po smrti na stejné místo (1 S 28,19).
- Spravedlivý Abraham byl po smrti „připojen k svému lidu“ či předkům, kteří byli modláři (Gn 25,8; Joz 24,2).
- Duchovně moudří i pošetilci zakusí tutéž smrt (Kaz 2,15-16).

Toto vše je v příkrém rozporu s tvrzením populárního „křesťanství“. Jejich učení o tom, že spravedliví přijdou do nebe ihned po smrti, znevažuje potřebnost vzkříšení i soudu. Viděli jsme však, že tyto události jsou životně důležité v Božím plánu spásy, a tím i v evangelijní zvěsti. Populární přístup předpokládá, že spravedlivý člověk zemře a je

odměněn odchodem na nebesa, kam ho budou následovat ostatní lidé – následující den, měsíc či rok. To je v ostrém kontrastu k biblickému učení, že *všichni* spravedliví budou odměněni *společně* a současně:

- Ovce jsou odděleny od kozlů na soudu, a to jedna po druhé. Jakmile soud skončí, Kristus řekne *všem* ovčím shromážděným po jeho pravici: „Pojďte, požehnání mého Otce, ujměte se království, které je vám připraveno od založení světa“ (Mt 25,34). A tak všechny ovce zdědí království ve stejném okamžiku (srovnej též 1 K 15,52).
- Při „sklizni“ Kristova návratu a soudu se budou všichni, kteří pracovali a žili podle evangelia, „společně radovat“ (J 4,35-36; srovnej i Mt 13,39).
- Zj 11,18 definuje „čas k soudu nad mrtvými“ jako čas, kdy Bůh „odmění své služebníky... všechny svaté... kdo má úctu k jeho jménu“, tj. všechny věřící společně.
- 11. kapitola epistolý Židům je výčtem mnoha spravedlivých lidí Starého zákona. 13. verš komentuje: „Ve víře zemřeli ti všichni, i když se nedožili splnění slibů“ daných Abrahamovi, slibů o spáse v podobě vstupu do Božího království (Žd 11,8-12). Z toho lze odvodit, že při své smrti neodcházejí tyto lidé jeden po druhém na nebesa pro svou odměnu. Důvodem je i obsah veršů 39 a 40: „Ti všichni ... se nedočkali splnění toho, co bylo zaslíbeno, neboť Bůh, který zamýšlel pro nás něco lepšího, nechtěl, aby dosáhli cíle /aby „nepřišli k dokonalosti“ podle BK/ bez nás.“ Odklad při udělování společné odměny měl tedy svoji příčinu v Božím plánu, aby se všichni věřící „stali dokonalými“ společně a v témž okamžiku. To nastane při soudu po Kristově návratu.

4.7 Místo odměny: nebe, nebo země?

Vedle výše zmíněných důvodů musí každý, kdo má stále ještě pocit, že Boží království (tj. slíbená odměna) bude spíše lokalizováno v nebi než na zemi, objasnit i následující skutečnosti:

- Tzv. „modlitba Páně“ prosí o příchod Božího království (tj. modlí se za návrat Krista) a o to, aby se Boží vůle realizovala na zemi, stejně jako je tomu nyní v nebi (Mt 6,10). Modlíme se tedy vlastně za příchod Božího království na zem. Je tragédií, že se tisíce lidí modlí bezmyšlenkovitě každý den tato slova a přitom stále věří, že

Boží království je už nyní plně ustaveno na nebesích a že země bude zničena.

- „Blaze tichým, neboť oni dostanou zemi za dědictví“ (Mt 5,5) – tedy nikoli: „... neboť jejich duše přijdou do nebe“... To též odkazuje k Žalmu 37, jehož celkové vyznění podtrhuje, že konečná odměna spravedlivých bude na zemi. Právě na těch místech, kde si svévolníci užívali své dočasné nadvlády, se dostane spravedlivým náhrada v podobě věčného života a vlastnictví téže země, kde kdysi dominovali ti špatní (Ž 37,34-35). „Pokorní obdrží zemi... pozeňnaní obdrží zemi... spravedliví obdrží zemi a budou v ní bydlet navždy“ (Ž 37,11+22+29).
- „David... zemřel a byl pohřben... nevstoupil na nebe“ (Sk 2,29+34). Petr naopak vysvětluje, že jeho naděje spočívá ve vzkříšení mrtvých při Kristově návratu (Sk 2,22-36).
- Země je arénou pro Boží konání s lidstvem: „Nebesa, ta patří Hospodinu, zemi dal však lidem“ (Ž 115,16).
- Zj 5,9-10 se vztahuje k vidění o tom, co budou spravedliví zpívat po příznivém výsledku soudu: „(Kristus) nás učinil královským kněžstvem našeho Boha a ujmeme se vlády nad zemí“. Tento obraz vládnutí v Božím království na zemi je zcela vzdálen od vágní představy, že si budeme užívat „štěstí“ kdesi na nebesích.
- Proroctví z 2. a 7. kapitoly Daniela nastiňují poslušnost politických mocností, které budou nakonec vystřídány při Kristově návratu Božím královstvím. Území tohoto království bude „*pod* celým nebem“ a zaplní „celou zemi“ (Da 7,27; 2,35; srovnej též v. 44). Toto věčné království „bude dáno lidu svatých Nejvyššího“ (Da 7,27); jejich odměnou je tedy věčný život v tomto království, umístěném na zemi, tedy *pod* nebem.

4.8 Zodpovědnost Bohu

Má-li člověk od přírody „nesmrtelnou duši“, pak musí nutně někde trávit svůj věčný osud – ať už jako místo odměny, nebo trestu. To obsahuje i fakt, že každý je potom zodpovědný Bohu. Na základě biblického učení jsme naproti tomu ukázali, že člověk je od přirozenosti jako zvířata, tedy bez jakékoli vrozené nesmrtelnosti. Některým lidem však byla nabídnuta perspektiva věčného života v Božím království. Mělo by být zřejmé, že dosud nikdo z lidí, kteří již prožili své životy, nebyl vzkříšen; člověk žije a

umírá stejně jako ostatní živočichové a rozkládá se v prach. Protože však přijde soud, při kterém budou někteří odvrženi a jiní odměněni věčným životem, musíme z toho vyvodit, že bude existovat jistá kategorie lidí, kteří budou vzkříšeni – k odsouzení, či k odměně.

Ať je tomu jakkoli, někdo bude vzkříšen v závislosti na tom, zda je určen se zodpovídat tomuto soudu. Základnou pro naše souzení bude to, jak reagujeme na seznámení s Božím slovem. Kristus objasňuje: „Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by jej soudil: Slovo, které jsem mluvil, to jej bude soudit v poslední den“ (J 12,48). Ti, kdo neznají Kristova slova či jim nerozumějí, nemají příležitost přijmout ho či odmítnout, a nebudou se proto soudu odpovídat. „Ti, kteří neměli zákon /tj. Boží zákon neznali/ a hřešili, také bez zákona zahynou; ti, kteří znali zákon a hřešili, budou odsouzeni podle zákona“ (Ř 2,12). A tak ti, kteří neznají Boží požadavky, zahynou podobně jako zvířata, zatímco ti, kteří vědomě porušují Boží zákon, musí být souzeni – a proto také vzkříšeni, aby se mohli soudu zúčastnit.

Z Božího pohledu „hřích se nezapočítává, pokud není zákon... hřích je porušení /Božího/ zákona... ze zákona pochází poznání hříchu“ (Ř 5,13; 1 J 3,4; Ř 3,20). Bez vědomí Božích zákonů, tak jak jsou zjeveny v jeho slovech, „hřích se nezapočítává“, a proto nebude takováto osoba souzena ani vzkříšena. Ti, kteří neznají Boží slovo, tak zůstanou mrtví stejně jako zvířata či rostliny, a mají tedy stejné postavení. „Člověk... nemusí mít rozum, podobá se zvířatům, jež zajdou“ (Ž 49,21). „Ženou se jak ovce do podsvětí...“ (Ž 49,15).

Zodpovědnými Bohu za naše činy nás činí znalost jeho cest, a budeme proto nutně vzkříšeni a objevíme se před soudnou stolicí. Mělo by být proto dobře chápáno, že vzkříšeni nebudou jen spravedliví či pokřtění, ale všichni ti, kdo jsou Bohu odpovědní z důvodu svých znalostí o něm. Toto je v Bibli často opakované téma:

- Jan 15,22 ukazuje, že znalost Slova přináší zodpovědnost: „Kdybych byl nepřišel /Ježíš/ a nemluvil k nim, byli by bez hříchu. Nyní však nemají výmluvu /či „záminku“/ pro svůj hřích“. Podobně se říká v listu Římanům 1,20-21, že znalost Boha ponechává člověka „bez výmluvy“.
- „Každý, kdo slyšel Otce a vyučil se u něho... toho vzkřísím /Kristus/ poslední den“ (J 6,44-45).
- Bůh pouze „přimhuřuje oko“ nad těmi, kdo nepoučení neznají jeho cesty. Ty, kdo je znají, sleduje a očekává jejich reakci (Sk 17,30).
- „Ten služebník, který zná vůli svého pána, a přece není hotov podle jeho vůle jednat, bude velmi bit. Ten, kdo ji nezná, a udělá něco,

zač si zaslouží bití, bude bit méně /např. tím, že zůstane mrtvý/. Komu bylo mnoho dáno, od toho se mnoho očekává, a komu mnoho svěřili, od toho budou žádat tím více“ (L 12,47-48) – o kolik víc to platí o *Bohu*?

- „Kdo ví, co je činit dobré, a nečiní, má hřích“ (Jk 4,17).
- Izrael má speciální zodpovědnost Bohu vzhledem k tomu, že jim Bůh vyjevil sám sebe (Ámos 3,2).
- Vzhledem k tomuto učení o zodpovědnosti „by bylo pro ně /kdo se později obrátil k Bohu/ lépe, kdyby vůbec nebyli poznali cestu spravedlnosti, než aby se po jejím poznání odvrátili od svatého přikázání, které jim bylo svěřeno“ (2 Pt 2,21). Další relevantní pasáže: J 9,41 a 3,19; 1 Tm 1,13; Oz 4,14; Dt 1,39.

Znalost Boha nás tedy činí zodpovědnými před soudnou stolicí. Lidé bez této znalosti nebudou vzkříšeni, neboť nepodléhají soudu, a tento jejich nedostatek znalosti je činí „podobné zvířatům, jež zajdou“ (Ž 49,21). Existují hojné náznaky, že ne všichni, kdo kdy žili, budou vzkříšeni:

- Lidé starověkého národa z Babylóna po své smrti „neprocitnou“, protože ignorovali pravého Boha (Jr 51,39; Iz 43,17).
- Izajáš se povzbuzoval: „Hospodine, Bože náš /Izraelitů/, byli jsme pod mocí jiných /např. filištýnských a babylónanů/ ... /jsou mrtví/ neobživnou, stíny nepovstanou“ (Iz 26,13-14). V textu je třikrát zdůrazněno, že nebudou vzkříšeni: neobživnou ... nepovstanou ... každá památka na ně bude zničena“. Naproti tomu Izrael má před sebou perspektivu vzkříšení vzhledem k jejich znalosti pravého Boha: „Tvoji /izraelští/ mrtví obživnou, má mrtvá těla vstanou!“ (Iz 26,19).
- Hovoříme-li o Božím lidu Izraeli, je nám řečeno, že při Kristově návratu „mnozí z těch, kteří spí v prachu země, procitnou; jedni k životu věčnému, druzí k pohaně a věčné hrůze“ (Da 12,2). „Mnozí“ tedy, nikoli všichni z Židů budou vzkříšeni – podle jejich zodpovědnosti Bohu coby jeho vyvolení lidé. Ti z nich, kteří zcela ignorují jejich pravého Boha, „padnou a již nepovstanou“, neboť nejsou schopni nalézt „slovo Hospodinovo“ (Ámos 8,12+14).

Naučili jsme se tedy:

1. Znalost Božího slova přináší zodpovědnost ve vztahu k němu.
2. Pouze zodpovědní v tomto smyslu budou vzkříšeni a souzeni.
3. Ti, kteří neznají pravého Boha, zůstanou proto mrtvými stejně jako zvířata.

Důsledky z těchto závěrů jsou těžkým úderem lidské pýše a tomu, čemu bychom rádi od přirozenosti věřili: miliony lidí, žijící nyní i v historii

v nevědomosti o pravém evangeliu, vážně mentálně nemocní, kteří nejsou schopni pochopit biblickou zvěst, nemluvňata a malé děti, které zemřely dříve než byly dostatečně staré k tomu, aby se mohly orientovat v evangeliu – všechny tyto skupiny spadají do kategorie těch, kteří nemají správnou znalost o Bohu, a nejsou mu proto odpovědní. To znamená, že nebudou vzkříšeni – a to i bez ohledu na duchovní status jejich rodičů. Řečené směřuje zúplna proti jádru humanismu i proti všem našim přirozeným přáním a pocitům... Avšak skutečná pokora před Božími slovy o nejzazší pravdě, vhodně skloubená s prostým názorem naší vlastní přirozenosti, nás přivádí k přijetí takovéto pravdy. Upřímná prověrka skutečností lidské zkušenosti – dokonce i bez vedení Písmem – vede taktéž k závěru, že nemůže existovat žádná naděje pro výše zmíněné skupiny.

Naše zpochybňování Božích cest v těchto záležitostech není očividně na místě: „Človče, co vlastně jsi, že odmlouváš Bohu?“ (Ř 9,20). Můžeme doznat naše nepochopení, nikdy však nesmíme obviňovat Boha z krivdy či nespravedlnosti. Důsledkem připuštění toho, že Bůh by mohl být nějakým způsobem nemilujícím či chybujícím, by bylo otevření hrůzné vyhlídky na všemocného Boha, Otce i Stvořitele, který zachází se svým stvořením nerozumným a nespravedlivým způsobem. Popis toho, jak král David přišel o své dítě, je čtením, které nám může pomoci. 2 S 12,15-24 zaznamenává, jak se David usilovně modlil za své dítě, dokud bylo naživu, jak však současně realisticky přijal vyústění událostí v podobě jeho smrti: „Dokud dítě ještě žilo, postil jsem se a plakal, neboť jsem si říkal: Kdoví, zda se Hospodin nade mnou neslituje a zda dítě nezůstane naživu. Teď zemřelo. Proč bych se měl postit? Což je mohu ještě přivést zpět? ... ono se ke mně nevrátí.“ Pak David utěšil svou ženu a co nejdříve měli jiné dítě.

Nakonec je třeba říci, že mnozí lidé cítí, že po pochopení těchto principů zodpovědnosti ve vztahu k Bohu si už nepřejí získat o něm další vědomosti, pokud by se mu měli odpovídat a jít k soudu. Do jisté míry je však pravděpodobné, že takoví lidé už zodpovědní jsou a jejich znalost Božího slova je donutila uvědomit si skutečnost, že Bůh je činný v jejich životech a nabízí jim skutečné příbuzenství. Vždy je třeba si zapamatovat, že „Bůh JE láska“. On „si nepřejí, aby někdo zahynul“ a „dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný“ (1 J 4,8; 2 Pt 3,9; J 3,16). Bůh chce, abychom byli v jeho království.

Taková čest a privilegium přináší nevyhnutelně odpovědnost. Ta však není zamýšlena jako příliš těžká či zavazující; jestliže Boha skutečně milujeme, pak si vážíme toho, že jeho nabídka spásy není automatickou odměnou za jisté činy, ale z jeho strany jde o láskyplné přání udělat vše, co

může, pro své děti, aby jim poskytl věčný život ve štěstí – tuto báječnou povahu je třeba ocenit.

Jakmile zhodnotíme a vyslyšíme Boží volání skrze jeho slovo, poznáme, že když jsme v obtížích, Bůh nás střeží s obzvláštní intenzitou a netrpělivě hledá znamení naší odezvy na svou lásku – spíše než aby čekal na naše klopýtnutí v odpovědném žití. Nikdy z nás nespustí své laskavé oči. Nikdy nemůžeme zapomenout či ze sebe sejmut to, že jej známe, a uniknout tak příslušné odpovědnosti ve prospěch tělesného uspokojení. Místo toho bychom se měli těšit ze zvláštní sounáležitosti, již máme s Bohem, a tak důvěřovat ve velikost jeho lásky, že budeme vždy usilovat dozvědět se o něm co možná nejvíce. Naše láska k Božím cestám a přání znát je, abychom je mohli pečlivě sledovat, by měla převážet náš přirozený strach z jeho svrchované svatosti.

4.9 Peklo

Populární představa o pekle je ta, že jde o místo trestu pro nehodné „nesmrtelné duše“ ihned po smrti, či o místo mučení pro ty, kdo neuspějí u soudu. My jsme přesvědčeni, že Bible učí o pekle jako o hrobu, kam přicházejí všichni lidé po smrti.

Slovo „peklo“ zní v hebrejském originále „šéol“ a znamená „přikryté místo“. Anglické „hell“ je vlastně jen zvukovou variantou šéolu, takže čteme-li „hell“, nejde vlastně o plně přeložené slovo. Tak např. slovo „helmet“ je doslova „hell-met“, tedy pokrytí hlavy /přilba, pozn. překladatele/. V biblickém smyslu je ono „pokryté místo“ alias „peklo“ prostě „hrob“. Existuje mnoho příkladů, kdy je originální „šéol“ překládán právě jako „hrob“. Některé moderní verze (anglických) překladů užívají skutečně slovo „hell“ vzácně a překládají vhodněji „grave“ (hrob). Několik příkladů, kdy je „šéol“ překládán jako „grave“ /český ekumenický překlad zde volí slovo „podsvětí“, by mělo rozrušit obvyklou představu pekla jako místa ohně /odtud české „peklo“, pozn. překladatele/ či mučení pro ty špatné:

- „At' svévolníci... v podsvětí /orig.: šéol/ zmlknou“ (Ž 31,18) – nemají tedy křičet jako při mučení.
- „Avšak mne Bůh ze spárů podsvětí /v orig.: šéol/ vykoupí“ (Ž 49,16) – tj. Davidova duše či tělo bude vzkříšena z hrobu, či chcete-li, pekla.

Víra v peklo jako v místo trestu pro svévolníky, z něhož nelze uniknout, tak nemůže být uvedena v soulad s výše řečeným – spravedlivý člověk se může také dostat do pekla (hrobu) a zase z něj vyjít. To potvrzuje i Ozeáš 13,14: „Mám je /Boží lidi/ vyplatit ze spárů podsvětí /šéolu/, vykoupit ze smrti?“ Toto místo je citováno v 1 K 15,55 a aplikováno na vzkříšení při Kristově návratu. Podobně v proroctví o druhém vzkříšení (viz oddíl 5.5): „smrt a její říše vydaly své mrtvé“ (Zj 20,13). Povšimněte si souvislosti mezi smrtí, tj. hrobem, a „její říší“ (peklem) – viz i Ž 6,6. Velice jasná jsou Chanina slova v 1 S 2,6: „Hospodin usmrcuje i obživuje /prostřednictvím vzkříšení/, do podsvětí /šéol/ přivádí a vyvádí též odtud“.

Chápeme-li „peklo“ jako hrob, lze očekávat, že spravedliví z něj budou zachráněni aktem vzkříšení k věčnému životu. Je tedy docela dobře možné „peklo“ či hrob otevřít a později i opustit při vzkříšení. Nejpersvědčivějším příkladem je ten Ježíšův, jehož „duše nezůstane v říši smrti a jeho tělo se nerozpadne v prach“ (Sk 2,31), protože byl vzkříšen. Povšimněte si paralely mezi Kristovou „duší“ a jeho „tělem“. To, že „nezůstane v říši smrti“ předpokládá, že tam byl jen dočasně, tj. ony tři dny, které strávil v hrobě. To, že Kristus šel do „pekla“ by mělo být dostatečným potvrzením, že nejde o místo, kam vejdou jen hříšní.

Jak dobří, tak i špatní lidé přijdou do „pekla“, tj. do hrobu. Tak byl Ježíšovi „dán hrob se svévolníky“ (Iz 53,9). S tím jsou v souladu i další příklady, kdy spravedliví lidé přijdou do „pekla“, tj. do hrobu. Jákob řekl: „Ve smutku sestoupím za synem /Josefem/ do podsvětí“ (Gn 37,35).

Jedním z Božích principů je to, že trestem za hřích je smrt (Ř 6,23 a 8,13; Jk 1,15). Již dříve jsme ukázali, že smrt je stav naprostého nevědomí. Hřích ústí v totální destrukci, ne ve věčné mučení (Mt 21,41 a 22,7; Mk 12,9; Jk 4,12) – stejně jistě jako byli zničeni lidé potopou (L 17,27+29) či Izraelité na poušti (1 K 10,10). V obou těchto případech hříšníci *zemřeli* – nebyli vystaveni věčnému mučení. Je proto nemožné, aby byli hříšníci trestáni na věčnosti mučením a utrpením při plném vědomí.

Viděli jsme také, že Bůh nedává vinu za hřích (a nezapočítává nám jej) v případě, že nejsme obeznámeni s jeho slovy (Ř 5,13). Ti, kteří jsou na tom takto, zůstanou mrtví; ti, kteří znají Boží požadavky, budou vzkříšeni a souzeni při Kristově návratu. Hříšníci budou potrestáni smrtí, neboť tak zní rozsudek za hřích. Poté, co stanou před soudnou stolicí Kristovou, budou potrestáni opětovnou smrtí – ta bude již navždy. Hovoří se o „*druhé* smrti“ (Zj 2,11 a 20,6). Tito lidé zemřou jedinkrát a jejich smrt bude mít podobu úplného nevědomí. Po vzkříšení a odsouzení při Kristově návratu budou potrestáni druhou smrtí, která bude podobně jako smrt první představovat totální nevědomí a bude trvat navždy.

Právě v tomto smyslu je trest za hřích „věčný“ – tato smrt nebude mít žádný konec. Zůstat mrtvý navždy, to je ten věčný trest. Příklad biblického užití výrazu tohoto druhu lze nalézt v Dt 11,4. Je zde popsáno vyhubení faraónovy armády v Rudém /Rákosovém/ moři Hospodinem jako věčné a trvalé zničení, aby tato armáda nedělala už nikdy Izraeli potíže: „Zaplavil je vodou Rákosového moře... Hospodin je vyhubil – tak tomu je dodnes“.

Dokonce už v raných starozákonních časech chápali věřící, že posledního dne bude vzkříšení a následně se hříšníci se zodpovědností vrátí do hrobu. Jób 21,30+32 je velice zřetelný: „Zlý... bude odnesen /tj. vzkříšen/ v den hrozného prchlivosti... bude odnesen /poté/ do hrobky“. Jedno z podobství o Kristově návratu a soudu mluví o nepřátelích, kteří budou „zabiti“ v jeho přítomnosti (L 19,27). To se stěží shodne s myšlenkou, že hříšníci existují navždy ve vědomém stavu za stálého mučení... V každém případě by šlo svým způsobem o nelogický trest –*věčná* tortura za skutky cca 70 let. Bůh nemá žádné zalíbení v trestání špatných lidí; lze proto předpokládat, že na ně neuvalí věčný trest (Ez 18,23+31 a 33,11; srovnej 2 Pt 3,9).

Odpadlé křesťanstvo spojuje často „peklo“ s ideou ohně a mučení. To je v příkrém rozporu s biblickým učením o pekle (hrobu). „Ženou se jak ovce do podsvětí /hrobu/, sama smrt je pase“ (Ž 49,15) – to v sobě zahrnuje to, že hrob je místo pokojného zapomnění. Také Kristova duše a tělo netrpěly po dobu tří dnů v „pekle“ nějakým rozpadem (Sk 2,31). To by nebylo možné v případě, že by peklo bylo místo v ohni. Ezechiel 32,26-30 zobrazuje nejsilnější bohatýry okolních národů, jak leží v pokoji ve svých hrobech: „Bohatýři padli /v bitvě/... sestoupili do podsvětí se svou válečnou zbrojí a pod hlavy jim byly dány jejich meče... ulehli... s těmi, kdo sestupují do jámy.“ To ukazuje na zvyk pohřbívat bojovníky i s jejich zbrojí a ukládat jejich hlavu k odpočinku na meč. To je přece popis „pekla“ jakožto hrobu. Tito bohatýři stále ještě ležící v pekle (tj. ve svých hrobech) budou stěží podporovat myšlenku na peklo jako ohňové stanoviště.

Této ideji protiřečí i záznam Jonášových zážitků. Když byl zaživa spolknut velkou rybou, „modlil se v útrobach ryby k Hospodinu, svému Bohu a řekl: ‚volal jsem k Hospodinu... z lůna podsvětí jsem volal‘“ (Jon 2,2-3). Zde je tedy porovnání „lůno podsvětí“ s „útroby ryby“, které jsou vpravdě „přikrytým místem“, což je onen základní význam slova „šéol“. Evidentně tedy nešlo o místo ohně a Jonáš vyšel ven z „lůna podsvětí“, když jej velryba vyvrhla. To směřuje ke Kristovu vzkříšení z „pekla“ (hrobu) – viz Mt 12,40.

Oheň v obrazném smyslu

Je však třeba říct, že Bible obraz věčného ohně často používá – aby ukázala Boží hněv nad hříchem, který má vyústění v úplném zničení hříšníka a jeho pádu do hrobu. Tak byla Sodoma potrestána „věčným ohněm“ (Ju 7), tj. byla totálně zničena kvůli zvrhlosti jejích obyvatel. Dnes je toto město v troskách, ponořeno pod hladinou Mrtvého moře; v žádném případě nehoří, což by muselo probíhat, pokud bychom chápali „věčný oheň“ doslova. Podobně byl Jeruzalém varován před věčným ohněm Božího hněvu pro hříchy Izraele: „... zanítím v jeho branách oheň a ten pozře jeruzalémské paláce a neuhasne“ (Jr 17,27). Protože je Jeruzalém prorokovaným hlavním městem budoucího království (Iz 2,2-4; Ž 48,2-3), nezamýšlí jistě Bůh, abychom to četli doslovně. Význačné domy v Jeruzalémě byly vypáleny ohněm (2 Kr 25,9), ale tento oheň neplápolal věčně.

Podobně potrestal Bůh ohněm zemi Edóm, jež „se stane hořící smolou. Nevyhasne v noci ani ve dne, kouř z ní bude stoupat věčně. Po všechna pokolení zůstane v troskách... výr a krkavec v ní budou bydlet... v jejích palácích poroste hloží“ (Iz 34,9-15). Protože museli v rozbořené zemi Edóm existovat zvířata i rostliny, odkazuje řeč o věčném ohni na Boží hněv a jeho úplné zničení onoho místa a nelze ji brát doslovně.

Čas opakovaného Božího hněvu nad hříchy Jeruzaléma i Izraele je připodobněn ohni: „Můj hněv a mé rozhořčení se vyleje na toto místo /Jeruzalém/... a bude hořet a neuhasne“ (Jr 7,20; jiné příklady má Pl 4,11 a 2 Kr 22,17).

Oheň je také spojován s Božím soudem nad hříchy, zejména při Kristově návratu: „Hle, přichází ten den jako hořící pec; a všichni opovázlivci i všichni, kdo páchají svévolností, se stanou strništěm. A ten přicházející den je sežehne.“ (Mal 3,19). Když je strniště, či dokonce lidské tělo, spáleno ohněm, v prach se obrátí. Pro jakoukoli substanci, tím spíše pro lidské tělo, je nemožné hořet navždy (chápeme-li to v doslovném smyslu). Jazykový obrat o „věčném ohni“ nemůže proto vyjadřovat doslovně věčné mučení. Oheň nemůže trvat navždy, není-li nic, co by hořelo. Mělo by být zaznamenáno, že „peklo“ /„říše smrti“ v českém ekumenickém překladu/ je „uvrženo do hořícího jezera“ (Zj 20,14). To naznačuje, že peklo není totéž jako „hořící jezero“, které představuje kompletní destrukci. Symbolickým jazykem knihy Zjevení je nám řečeno, že peklo/hrob musí být totálně zničeno, protože na konci Milénia přestane existovat smrt.

Gehenna

V Novém zákoně existují dvě řecká slova, překládaná do angličtiny jako „hell“. Pro hebrejské „šéol“, o kterém jsme již pojednali, je to „Hádés“.

„Gehenna“ je jméno pro smetiště, které bylo těsně vedle Jeruzaléma a kde byly páleny odpadky z města. Jako vlastní jméno – tj. jméno skutečného místa – by mělo být ponecháno bez překladu: tedy „Gehenna“, nikoli překládané „peklo“. „Gehenna“ je aramejský ekvivalent hebrejského Geben-Hinnom, což bylo za Kristových časů městská skládka smetí, položená blízko Jeruzaléma (Joz 15,8). Do ohně, který zde stále hořel, byla také házena těla zemřelých, takže se Gehenna stala symbolem úplného zničení a zavržení.

Je třeba opět podtrhnout, že to, co bylo vrženo do ohně, zde nezůstávalo navždy – těla se rozkládala až na prach. „Náš Bůh je /bude/ oheň stravující“ (Ž 12,29) v den soudu; oheň jeho hněvu nad hříchem spíše stráví hříšníky (zničí je), než aby je nějak označil a nechal přežívat. V dobách předchozích Božích soudů nad izraelským národem rukou Babylóňanů byla Gehenna naplněna mrtvými těly hříšníků z řad Božího národa (Jr 7,32-33).

V době svého působení spojil Ježíš při používání slova „Gehenna“ všechny tyto starozákonné ideje dohromady. Často říkal, že ti, kdo budou odmítnuti před soudnou stolicí při jeho návratu, přijdou „do pekla /Gehenny/, do ohně neuhasitelného... kde červ jejich neumírá“ (alt. čtení M 9,43-44). Gehenna vyvolává v židovské mysli představy zavržení a zničení těla; vidíme tedy, že obraz věčného ohně je idiomem (obrazným výrazem), představujícím Boží hněv namířený proti hříchu i smrt hříšníků, která je navždy.

Odkaz na místo „kde červ jejich neumírá“ je evidentně částí téhož idiomu pro úplnou destrukci – je stěží představitelné, že by to měli být zrovna červi v plném smyslu slova, kteří nikdy nezemřou. Skutečnost, že Gehenna byla místem dřívějších trestů hříšníků z řad Božího národa, ukazuje opět na vhodnost použití tohoto obratu Kristem.

Kapitola 4 : Otázky

1. Co se stane, když zemřeme?
 - a) duše odejde do nebe;
 - b) staneme se zcela nevědomými a naše těla se rozpadnou v prach;
 - c) duše je někde „skladována“ až do doby konání soudu;
 - d) hříšné duše jdou do pekla a ty dobré do nebe.
2. Co je duše?
 - a) nesmrtelná část naší bytosti;
 - b) slovo ve významu „tělo/osoba/stvoření (bytost)“;
 - c) totéž jako duch;
 - d) cosi, co přijde po smrti do nebe, nebo do pekla.
3. Co je lidský duch?
4. Popište krátce lidskou přirozenost.
5. Jmenujte dva biblické verše prokazující, že smrt je stav nevědomí.
6. Co víte o soudné stoličce Kristově?
7. Kdo bude vzkříšen a souzen?
8. Co je peklo?
9. Co je Gehenna?

KAPITOLA 5

KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ

5.1 Vymezení Království

V předešlých kapitolách jsme si ukázali, že Božím cílem je odměnit své věřící věčným životem při návratu Krista. Tento věčný život bude tráven na zemi; opakované Boží sliby v této věci nikdy nenaznačují, že se věřící dostanou do nebe. „Evangelium /dobré zprávy/ o království Božím“ (Mt 4,23) bylo zvěstováno už Abrahamovi v podobě Božích zaslíbení věčného života na zemi (Ga 3,8). „Království Boží“ je proto čas po Kristově návratu, kdy budou tato zaslíbení realizována. Třebaže je Bůh v konečné instanci Králem veškerého svého stvoření – a to i nyní –, byli lidé obdařeni svobodnou vůlí k vládnutí ve světě i k řízení svého vlastního života podle svých představ. V současnosti je tak svět pokládán za „království člověka“ (Da 4,17).

Při Kristově návratu „se vlády nad světem ujal /=ujme/ náš Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků“ (Zj 11,15). Pak budou Boží vůle i přání úplně a veřejně vykonány na této zemi. Proto nás Ježíš nabádá k modlitbě: „Přijď tvé království. Staň se tvá vůle jako /je nyní/ v nebi, tak i na zemi“ (Mt 6,10). Z těchto důvodů je „království Boží“ frází, zaměnitelnou s „královstvím nebeským (či: z nebe)“ (Mt 13,11 a srovnej též Mk 4,11) – nikde však není obrat „království v nebi (či: na nebesích)“! Bude to tedy království z nebe, jež bude ustaveno Kristem na zemi při jeho návratu. Protože jsou andělé na nebesích naprosto poslušni Boží vůli, bude tomu tak i v budoucím království Božím, kdy bude země obývána pouze spravedlivými, kteří budou pak „rovni andělům“ (L 20,36).

Vstup do království Božího při Kristově návratu je proto konečným výsledkem veškerého našeho křesťanského usilování v tomto životě (Mt 25,34; Sk 14,22). Je-li tomu tak, je životně důležité správně porozumět této otázce. Filipovo zvěstování „Krista“ je definováno jako učení „zvěsti o Božím království a o Ježíši Kristu“ (Sk 8,5+12). Mnoho biblických pasáží nám připomíná, že „království Boží“ bylo těžištěm Pavlova kázání (Sk 19,8; 20,25; 28,23+31). Je proto vrcholně důležité, že plně chápeme toto učení o království Božím a vidíme, že tvoří ústřední část evangelijní zvěsti. „Musíme projít mnohým utrpením, než vejdemo do království Božího“ (Sk 14,22); je to světlo i konec tunelu tohoto života, a tak i motivací přinášet oběti, jež pravý křesťanský život obsahuje.

Nebúkadnesar, král babylónský, chtěl znát budoucnost světa (viz Da 2). Měl sen o velké soše, složené z odlišných kovů. Daniel vysvětlil, že hlava ze zlata představuje krále babylónského (Da 2,38). Po něm muselo následovat v oblasti kolem Izraele množství říší, jejichž situace je popsána

takto: „Prsty nohou dílem ze železa a dílem z hlíny znamenají, že království bude zčásti tvrdé a dílem křehké“ (Da 2,42).

Současná mocenská rovnováha světa je tvořena mnoha národy, některými silnými a jinými slabými. Ve svém výkladu dále hovořil Daniel o kameni, který udeřil sochu do nohou a zničil ji; sám se zvětšil v obrovskou skálu a zaplnil celou zemi (Da 2,42). Tento kámen představuje Ježíše (Mt 21,42; Sk 4,11; Ef 2,20; 1 Pt 2,4-8). „Skála“, kterou vytvoří po celé zemi, představuje věčné království Boží, které bude ustaveno při jeho druhém příchodu. Toto proroctví je samo o sobě potvrzením, že toto království bude na zemi, nikoli v nebi.

Fakt, že Království bude plně a reálně zřízeno při Kristově návratu, je tématem i dalších biblických pasáží. Pavel hovoří o Ježíši, který bude soudit živé a mrtvé „po svém příchodu a ve svém království“ (à 2 Tm 4,1). Micheáš 4,1 vyzvedává Danielovu myšlenku o Božím království, které je jako obrovská skála: „Ale stane se v posledních dnech, že utvrzena bude hora domu Hospodinova“, poté následuje popis toho, čemu bude toto království na zemi podobné (Mi 4,1-4; cit. podle BK). Bůh dá Ježíšovi Davidův trůn v Jeruzalémě: „Na věky bude kralovat... a jeho království nebude konce“ (L 1,33). To si vynucuje existenci jistého (pevného) bodu, z něhož začne Ježíš vládnout na Davidově trůnu – to bude počátek jeho království. To nastane při Kristově návratu. „Jeho království nebude konce“ se spojuje s Da 2,44: „Bůh nebes dá povstat království, které nebude zničeno navěky, a to království nebude předáno jinému lidu.“ Zj 11,15 používá podobná slova při popisu toho, jak se při druhém příchodu „vlády nad světem ujal náš Pán a jeho Mesiáš; a bude kralovat na věky věků“. Musí tedy nastat specifický čas, kdy začne Kristovo království a vládá ve světě: bude to při jeho návratu.

5.2 Království není ustaveno nyní

Existuje široce rozšířená představa, že je království Boží již nyní plně ustaveno a zahrnuje současné věřící – „církvi“. Zatímco praví věřící mají šanci, že budou „spaseni“ a obdrží možná místa v Království, je nepochybné, že nemůžeme být v plném slova smyslu v tomto království, neboť Kristus se ještě nevrátil, aby je založil.

Mělo by být zřejmé z dosud prostudovaného, že „tělo a krev nemůže mít podíl na království Božím“ (1 K 15,50). Jsme „dědici království, jež zaslíbil těm, kdo ho milují“ (Jk 2,5), neboť víme, že křest nás učinil

dědici zaslíbení daných Abrahamovi – zaslíbení, obsahujících základní evangelium o Království (Mt 4,23; Ga 3,8+27-29). Je proto prosté narazit na sliby o *dědictví* království při Kristově návratu, kdy budou naplněna zaslíbení daná Abrahamovi (Mt 25,34; 1 K 6,9-10; 15,50; Ga 5,21; Ef 5,5). Pravdivé použití těchto slov o budoucím dědictví ukazuje, že království není v držení věřících v současnosti.

Ježíš vyslovil jedno z podobeství, aby opravil ty, kdo si mysleli, že „království Boží se má zjevit ihned. Proto řekl: „Jeden muž vznešeného rodu měl odejít do daleké země, aby si odtud přinesl království“. Mezitím zanechal své služebníky s určitými závazky. „Když se však jako král vrátil, dal si předvolat služebníky“ a soudil je (L 19,11-27).

Muž vznešeného rodu představuje Krista odcházejícího do „daleké země“ na nebesích, aby obdržel království, s nímž se vrátí v čase soudu, tj. při druhém příchodu. Je proto nemožné, že by „služebníci“ měli mít v držbě království už nyní, v čase nepřítomnosti svého Pána.

Následující citace poskytují další stvrzení řečeného:

- „Moje království není z tohoto světa /věku/,“ prohlásil Ježíš přímo (J 18,36). Přesto současně mohl říci „Já jsem král“ (J 18,37) a ukázat tak, že jeho současná „královská hodnota“ neznamená, že by jeho království již muselo být ustaveno.
- Kristus řekl svým učedníkům, že již nikdy nebude pít víno „až do toho dne, kdy budu s vámi pít kalich nový v království svého Otce“ (Mt 26,29). To v sobě zřetelně obsahuje informaci, že toto království musí být v budoucnosti. Lidé chápali Kristovo kázání jako „radostnou zvěst /tj. provolání na vysoké úrovni/ o Božím království“ (L 8,1). „Blaze tomu, kdo bude /v budoucnu/ jíst chléb v království Božím,“ zněl jejich komentář (L 14,15).
- Toto téma pokračuje u Lukáše 22,29-30: „Já vám uděluji království... abyste v mém království jedli a pili u mého stolu.“
- Ježíš objasňuje znamení, která budou ohlašovat jeho druhý příchod a uzavírá tímto komentářem: „... až uvidíte, že se toto děje, vězte, že je blízko království Boží“ (L 21,31). Je nesmyslem předpokládat existenci Království už nyní – před druhým příchodem.
- „Musíme projít mnohým utrpením, než vejdemo do Božího království“ (Sk 14,22). Není divu, že se každý trpící věřící modlí opravdově, aby Království přišlo (Mt 6,10).
- Bůh „vás povolal do slávy svého království“ (1 Te 2,12); my musíme reagovat tím, že *hledáme* vstup do tohoto království už nyní svým duchovním životem (Mt 6,33).

Je království Boží mezi vámi?

Navzdory všem těmto nemalým zdůrazněním si mnoho ortodoxních „křesťanů“ vybírá jako základnu pro svou víru to, že Království existuje už nyní v srdcích věřících, a to na základě jedné izolované věty: „Vždyť království Boží je mezi vámi!“ (L 17,21). Některé anglické překlady navíc uvádějí méně správně, že Království je „s vámi“. Kontext ukazuje, že Ježíš hovořil k farizeům (v. 20) – „vámi“ tedy směřuje k nim. Nebyli zajisté křesťanskými věřícími – království Boží nebylo ustaveno v *jejich* srdcích.

Židé dělali velká veřejná představení svých horlivců při hledání Mesiáše. Ve zmiňované pasáži sezdá být „království Boží“ titulem pro Mesiáše, naznačující že on musí být králem tohoto království. Když Ježíš vstoupil do Jeruzaléma, Židé tedy volali: „Požehnaný /Mesiáš/, který přichází ve jménu Hospodinově, požehnáno buď přicházející království našeho otce Davida“ (Mk 11,10). Tak je kladen vedle sebe Mesiáš a „království“. Také Jan Křtitel kázal, že „se přiblížilo království nebeské. To je ten /Ježíš/, o němž je řečeno... /prorokováno/“ (Mt 3,2-3). V námi rozebírané části z Lukáše 17,20-24 odpovídá Ježíš na jejich otázku „kdy přijde Boží království“ hovorem o „Synu člověka“.

Kristovo stanovisko bylo takové, že Židé dělají takovou „show“ s vyhlášením toho, jak přijde Mesiáš (očekávající, že se náhle objeví v plné zbroji), že nedokázali rozpoznat, že Mesiáš – „království Boží“ – je již mezi nimi v osobě ponižovaného Ježíše. Varoval je proto: „Království Boží nepřichází tak, abyste to mohli vypožorovat... království Boží je mezi vámi“ (L 17,20-21).

5.3 Království Boží v minulosti

Království Boží je budoucí odměnou pro věřící. Jako takové pro ně představuje motivaci zasvětit své životy napodobování příkladu Krista – což v sobě zahrnuje krátkodobé utrpení a nepohodlí. Lze proto očekávat, že po všechny své dny budou stravováni stále se zvětšující touhou správně ocenit zázraky onoho budoucího věku a porozumět jim. Půjde o završení veškerého jejich duchovního snažení a úplná výpověď o Bohu, ke kterému přistupují s láskou jako ke svému Otci.

Písmo oplývá detaily o podobě tohoto království a budete je nacházet při celoživotním úsilí objevit alespoň některé z nich. Jedna cesta, jíž můžeme dojít k porozumění některých základních principů tohoto budoucího království, spočívá ve správném ohodnocení Božího království,

kteří již existovali v minulosti v podobě izraelského národa. Toto království musí být znovu ustaveno při Kristově návratu. Bible nám poskytuje mnoho informací o izraelském národu, abychom mohli pochopit v hrubém obrysu, jak bude organizováno budoucí Království.

Bůh je často popisován jako „král Izraele“ (Iz 44,6 v relaci k Iz 41,27; 43,15; Ž 48,3; 89,19; 149,2); lid izraelský potom jako jeho království. Tímto královstvím začali být uzavřením smlouvy na hoře Sínaj – krátce poté, co unikli z Egypta přes Rudé moře. Jako odpověď na jejich ochotu tuto smlouvu dodržet byli „mu /Bohu/ královstvím... a národem svatým“ (Ex 19,6). A tak, „když vyšel Izrael z Egypta... stal se Izrael Božím vladařstvím“ alias královstvím (Ž 114,1-2). Po přijetí příslušné dohody putoval Izrael sinajskou pouští a usadil se v zaslíbené zemi Kanaan. Protože jejich králem byl Bůh, vládli jim „soudcové“ (např. Gedeón a Samson), nikoli králové. Tito soudcové nebyli tedy králi, ale Bohem řízenými administrátory, ovládajícími určitou část krajiny – neměli tedy svrchovanost nad celou zemí. Byli často ustavováni Bohem ke zvláštním úkolům, např. dovést Izrael k pokání či jej osvobodit od nepřátel. Když požádali Izraelité soudce Gedeóna, aby byl jejich král, odpověděl: „Nebudu vašim vladařem... nad vámi bude vládnout Hospodin!“ (Sd 8,23).

Posledním soudcem byl Samuel. Za jeho vlády požádali Izraelité o lidského krále, aby byli jako národy kolem nich (1 S 8,5-6). Opravdoví Boží lidé byli v průběhu dějin v pokušení podcenit těsnost svého vztahu k Bohu a obětovat jej za zdání podobnosti s okolním světem. Tato pokušení jsou velice aktuální v našem současném světě. Bůh bědoval před Samuelem: „Zavrhl mne, abych nad nimi nekraloval“ (1 S 8,7). Bůh však jejich krále připustil, počínaje špatným Saulem. Po něm přišel spravedlivý David a celá linie králů, jeho potomků. Duchovněji založení králové poznali, že Izrael je stále ještě Božím královstvím, dokonce i když odmítli jeho královskou důstojnost. Poznali proto, že vedou Izrael spíše v Božím zastoupení než jako příslušníci svého rodu.

Pochopení těchto principů nám umožní objasnit popis Šalomouna, Davidova syna, vládnoucího „na trůně /Božím/, aby byl králem před Hospodinem“ (2 Pa 9,8; 1 Pa 28,5; 29,23). Šalomounova vláda míru a prosperity odkazovala k budoucímu Božímu království (či byla pro ně „typická“). Proto je zdůrazněno, že byl králem nad Izraelem v Božím zastoupení – podobně jako Ježíš bude také sedět na Božím trůnu jako král Izraele pro Boha (Mt 27,37+42; J 1,49; 12,13).

Mnoho ze spravedlivých králů, o nichž se píše ve Starém zákoně, se těšilo vládnutí typickému pro Kristovo budoucí království. Šalomoun vystavěl v Jeruzalémě chrám pro Boha – podobně tak učiní Kristus

v budoucím království (viz Ez 40-48). Tak jako Chizkiáš a Šalomoun dostali dary i poplatky od okolních národů (1 Kr 10,1-4; 2 Kr 20,12) a měli před očima izraelskou zemi, požehnanou nebývalou úrodností a prosperitou (1 Kr 10,5-15; Iz 37,30), i v Kristově celosvětovém království budou k vidění stejné věci – jen ještě ve větším měřítku.

Manželství

Přes svůj dobrý začátek udělal Šalomoun – když byl stále ještě velmi mlád – mnohé chyby v manželských vztazích, které postupně podřývaly jeho duchovní sílu tak jak stárnul. „Král Šalomoun si zamiloval mnoho žen cizinek... Moábky, Amónky, Edómky... z těch pronárodů, o nichž Hospodin Izraelcům řekl: „Nebudete vcházet k nim, a oni nebudou vcházet k vám. Jistě by naklonili vaše srdce ke svým bohům.“ Šalomoun k nim přilnul velkou láskou... jeho ženy odklonily jeho srdce k jiným bohům, takže jeho srdce nebylo cele při Hospodinu... Tak se Šalomoun dopouštěl toho, co je zlé v Hospodinových očích, a neoddal se cele Hospodinu... Hospodin se na Šalomouna rozhněval... Hospodin tedy řekl: „... zcela jistě odtrhnu království od tebe...“ (1 Kr 11,1-11).

Šalomounovo sklouzávání k odpadlictví bylo dlouhodobým procesem. Jeho vztahy se ženami, které s ním nesdílely jeho znalost izraelského Boha, ho dovedly k náklonnosti k jejich falešným bohům. Jeho láska k těmto ženám znamenala, že už více nespátřuje v těchto bozích duchovní překroucení pravého Boha, kterým i byli. Jak šel čas, jeho srdce už nadále neuctívalo izraelského Boha. „Jeho srdce nebylo cele při Hospodinu“, tj. jeho svědomí ho už nehryzalo při uctívání božských padělků... Jeho nedostatek plného nasazení pro pravého Boha znamenal „zlo v Hospodinových očích“, což vyústilo v Hospodinovo přerušení vztahů s Šalomounem. Izraeli bylo vždy opakováno, aby si nebral ženy z okolního světa (Ex 34,12-16; Joz 23,12-13; Dt 7,3).

Křtem v Krista se stáváme duchovním Izraelem. Jsme-li svobodni, měli bychom vstoupit do manželství pouze s tímto duchovním Izraelem „v Pánu“ (1 K 7,39), tj. s jiným pokřtěným věřícím „v Kristu“. Jsme-li již v čase křtu ženatí, neměli bychom se oddělovat od svých manželek – náš manželský vztah je posvěcen vzhledem k naší víře (1 K 7,12-14). Vědomý výběr pro manželství toho, kdo nezná pravého Boha, povede v dlouhodobém horizontu k našemu k našemu odpadnutí od víry. Šalomoun evidentně nedocenil důraznost Božího varování o takových ženách: „Jistě odkloní tvé srdce“ (à 1 Kr 11,2; Ex 34,16). Pouze mimořádná úroveň sebekontroly a intenzita pokání nás může přimět k výjimce z tohoto pravidla.

Již dříve jsme ukázali, jak není ortodoxním křesťanstvím docenována role židovské základny pro křesťanskou naději; oni neznají pravého Boha Izraele. Manželství s takovými lidmi vede obyčejně k postupnému úpadku od vznešených pravd, které jsou základem našeho spasení. Izák i Jákob putovali z těchto důvodů neobyčejně daleko, aby se oženili s ženami, které se skutečně přidržují pravé víry; Izák dokonce čekal až do věku 40 let než našel tu pravou ženu (Gn 24,3-4; 28,1). Tíseň Ezdráše a Nehemjáše poté, co slyšeli, že si někteří židé vzali nežidovky, ukazuje na vážnost této otázky (Ezd 9,12; Neh 10,29-30).

Zabývali jsme se touto záležitostí už zde, abychom podpořili hlubší zamyšlení; detailněji budeme diskutovat o manželství v oddíle 11.3.

Boží soud

Výsledkem Šalomounova odpadlictví bylo to, že se izraelské království rozdělilo na dvě části; Šalomounův syn Rechabeám vládl nad kmeny Juda a Benjamín, zatímco Jarobeám nad ostatními deseti kmeny. Toto království deseti kmenů se nazývalo Izrael či Efrajim a ony dva kmeny Judsko. Většina lidí ze všech těchto kmenů následovala špatný Šalomounův příklad – prohlašovali, že věří v pravého Boha, ale současně uctívali modly okolních národů. Opět a zase je Bůh v této věci zapřísahal skrze proroky, ale bezvýsledně. Z těchto důvodů je i potrestal vyhnáním z izraelského království do krajin jejich nepřátel. To bylo učiněno prostřednictvím Asyřanů a Babylóňanů, kteří napadli Izrael a vyhnali je do zajetí: „Měl jsi /Bože/ s nimi trpělivost po mnohá léta. Skrze své proroky jsi jim dával výstrahu svým duchem /slovem/, ale neposlouchali. Proto jsi je vydal do rukou národů cizích /je obklopujících/ zemi“ (Neh 9,30).

Království Izraele (z deseti kmenů) nemělo vůbec žádné dobré krále. Jarobeám, Achab, Jehú atd. – ti všichni jsou zaznamenáni v Královské knize jako modloslužebníci. Jejich posledním králem byl Hóšea, během jehož vlády byl Izrael dobyt Asýrií a deset kmenů odvedeno do zajetí (2 Kr 17). Z něho se již nikdy nevrátili.

Království Judy mělo několik dobrých králů (Chizkiáš a Jóšijáš), avšak většina z nich byla zlá. Vzhledem k opakovaným hříchům obyvatel se Bůh odvrátil od Judy coby svého království za vlády jejich posledního krále, Sidkijáše. To učinili Babylóňané, kteří je napadli a vzali do zajetí v Babylónu (2 Kr 25). Zůstali v Babylóně po dobu 70 let a pak se někteří vrátili zpět do Izraele pod vedením Ezdráše a Nehemjáše. Neměli pak už nikdy svého vlastního krále a vládli jim Babylóňané, Řekové a Římané. Ježíš se narodil za vlády Římanů. Protože Izraelité odmítli Ježíše, Římané na ně zaútočili roku 70 po Kr. a rozprášili je po celém světě. Vracet se začali

pouze v posledních 100 letech, ohlašující tak Kristův návrat (viz Dodatek 3).

Ezechiel 21,25-27 prorokoval toto ukončení Božího království, tak jak se projevovalo v izraelském národu: „Ty pak, bídny svěvolníku, izraelský kníže /tj. Sidkijáš/, jehož den nadchází... toto praví Panovník Hospodin: „Sejmi turban a sundej korunu /tj. Sidkijáš přestane být králem/, nastává změna... Sutiny, sutiny, sutiny ze všeho nadělám, jaké nikdy nebyly, dokud nepřijde ten, jemuž přísluší soud; já jsem ho jím pověřil“. Odstavec za odstavcem proroci lamentují nad koncem Božího království (Oz 10,3; Pl 5,16; Jr 14,21; Da 8,12-14).

Trojnásobné „sutiny“ z Ezechiela odkazují na tři invaze, provedené Nebúkadnezarem, králem babylónským. Pozorný student spatří v těchto verších ještě jeden příklad, jak mohou být Boží království i jeho král pojednány paralelně: Sidkijášovo zničení bylo současně zničením Božího království (viz oddíl 5.2). A tak skončilo Boží království, demonstrováno v izraelském národě: „Já zakrátko... zruším království izraelského domu“ (Oz 1,4). „A nebude už více, *dokud*...“ vede k tomu, že království bude oživeno, až „přijde ten, který je spravedlivý, a já /Bůh/ mu je předám“. Bůh „mu dá trůn jeho otce Davida... a jeho království nebude konce“ (L 1,32-33) – to nastane při Kristově návratu. A tehdy budou splněna zaslíbení o obnovení Království.

Ve starozákonních prorocích se objevuje závažné téma o *obnově* Božího království při Mesiášově návratu. Kristovi učedníci se k němu dobře obrátili: „Ti, kteří byli s ním, se ho ptali: „Pane, už v tomto čase chceš *obnovit království pro Izrael*?“, tj. „Bude už nyní splněno, co je v Ezechielovi 21,27?“ Ježíš odpověděl, že přesný čas jeho druhého příchodu nebudou nikdy znát. Andělé je však vzápětí ujistili, že se skutečně vrátí, a to právě tak, jak odešel (Sk 1,6-11).

Obnova Božího/izraelského království proto nastane při druhém příchodu. A tak Petr kázal, že Bůh pošle „Ježíše, Mesiáše... On zůstane v nebi /tj. musí tam zůstat/ až do chvíle, kdy bude všechno nové, jak o tom Bůh od věků mluvil ústy svých svatých proroků“ (Sk 3,20-21). Druhý příchod přinese znovuzřízení Božího království, které bude restaurováním starého království Izraele.

Obnova Božího království je skutečně tématem pro „všechny /Boží/ svaté proroky“:

- „Trůn bude upevněn milosrdenstvím a dosedne na něj /Ježíš/ v Davidově stanu /při druhém příchodu – L 1,32-33/ ten, jenž bude soudit... uplatňovat spravedlnost“ (Iz 16,5).

- „V onen den postavím padající Davidův stánek /tj. Davidův „trůn“ z L 1,32-33/ a jeho trhliny zazdím, opravím, co na něm pobořeno a zbuduji jej *jako za dnů dávných*“ (Am 9,11). V této větě je jasně řeč o obnově.
- „Jeho synů /Izraele/ bude *jako kdysi*, jeho pospolitost přede mnou obstojí“ (Jr 30,20).
- „Hospodin... *znovu* vyvolá Jeruzalém“ (Za 2,16) a učiní jej hlavním městem svého celosvětového království (srovnej Ž 48,2; Iz 2,2-4).
- „Změním úděl Judy i úděl Izraele a vybuduji je *jako na začátku*... *Opět* zde však bude slyšet hlas veselí... Změním totiž úděl této země *jako na počátku*... Na tomto místě /Jeruzalém/ ... budou *opět* nivy pastýřů... budou *opět* procházet ovce“ (Jr 33,7-13).

Návrat Krista k ustavení tohoto království je vskutku „nadějí Izraele“, ke které se musíme připojit křtem.

5.4 Království Boží v budoucnu

Předchozí studium kapitol 3 a 4 nám poskytlo solidní množství informací o tom, jak bude vypadat toto království. Viděli jsme, že Abrahamovi bylo slíbeno, že skrze jeho potomka budou požehnáni lidé ze všech částí světa; Ř 4,13 toto mínění rozšiřuje: celá země bude obývána lidmi, kteří jsou „v“ Abrahamově potomku, tj. v Kristu. Proroctví o soše z Da 2 vysvětluje, jak se Kristus vrátí coby malý kámen a jak se následně bude království postupně rozšiřovat po celém světě (srovnej Ž 72,8). To znamená, že království Boží nebude umístěno pouze v Jeruzalémě či v izraelské zemi, jak si někteří myslí. Ovšemže: tyto oblasti budou jeho srdcem.

Ti, kteří následují Krista v tomto životě, budou „učiněni královským kněžstvem našeho Boha; a ujmou se vlády nad zemí“ (Zj 5,10). Budeme vládnout nad osídlením různě velikým i početným – jeden bude vládnout nad deseti městy, jiný nad pěti (L 19,17). Kristus se s námi podělí o své vládnutí na zemi (Zj 2,27; 2 Tm 2,12). „Král /Ježíš/ bude kralovat spravedlivě a velmožově /věřící/ budou vládnout podle práva“ (Iz 32,1; Ž 45,16).

Kristovi je určeno, aby vládl navždy z Davidova obnoveného trůnu (L 1,32-33), tj. bude mít v Jeruzalémě Davidovo vůdčí postavení a hodnosti. Protože bude Kristus vládnout z Jeruzaléma, stane se právě toto místo hlavním městem budoucího Království. V této oblasti bude také vybudován

chrám (Ez 40-48). Lidé budou prokazovat úctu Bohu na různých místech po světě, ale tento chrám bude ohniskem světového uctívání. Národy „budou každoročně putovat, aby se klaněly Králi, Hospodinu zástupů, a slavili slavnost stánků“ kolem jeruzalémského chrámu (Za 14,16).

Toto každoroční putování do Jeruzaléma je prorokováno také v Iz 2,2-3: „I stane se v posledních dnech, že se hora /království – Da 2,35+44/ Hospodinova domu /chrámu/ bude tyčit nad vrcholy hor /tj. Boží království a chrám budou vyvýšeny nad lidská království/... a budou k ní proudit všechny pronárody. Mnohé národy půjdou a budou se pobízet: ‚Pojďme a vystupme na horu Hospodinovu, do domu Boha Jákobova. Bude nás učit svým cestám...‘ Ze Sijónu vyjde zákon, slovo Hospodinovo z Jeruzaléma“. To se jeví jako obraz prvních dnů Království, kdy lidé rozšiřují mezi ostatními informace o Kristově vládnutí a vystupují na „horu“ Božího království, které se bude pomalu rozšiřovat po celém světě. Zde vidíme zobrazení skutečného nadšení při náboženské zbožnosti.

Jednou z největších lidských tragédií našich dnů je to, že většina lidí „uctívá“ Boha z politických, společenských, kulturních či emocionálních důvodů, nikoli na bázi pravdivého pochopení jeho osobnosti jako Otce a Stvořitele. V Království bude existovat celosvětové nadšení poučit se více o Božích cestách; lidé budou touto touhou silně motivováni a budou cestovat ze všech koutů země do Jeruzaléma, aby získali o Bohu více vědomostí.

Namísto zmatků a neférovostí, vytvářenými lidskými právními systémy a soudním systémem, bude existovat jeden universální právní kodex – „zákon a slovo Panovníkovo“, prohlašované Kristem z Jeruzaléma.

„Všechny pronárody k ní budou *proudit*“ – to nás učí, že obyčejná touha najít pravdivé znalosti o Bohu zmenší třenice mezi národy, podobně jako je tomu mezi jednotlivci, kteří se oddali shromažďování takových znalostí už v tomto životě.

Tento popis všech národů *proudících* do Jeruzaléma je podobný obrazu, představovanému v Iz 60,5, kde Židé „proudí společně“ s pohany (nežidy) do Jeruzaléma uctít Boha. To ladí perfektně s proroctvím o Království ze Za 8,20-23:

„Znovu budou přicházet národy a obyvatelé mnoha měst. Obyvatelé jednoho města půjdou do druhého a řeknou: ‚Pojďme si naklonit Hospodina, pojďme vyhledat Hospodina zástupů /v Za 14,16 je přidáno: ‚každoročně‘/. Já půjdu také.‘ A budou přicházet četné národy i mocné pronárody, aby hledaly v Jeruzalémě Hospodina zástupů... v oněch dnech se chopí deset mužů z pronárodů všech jazyků pevně cípu roucha jednoho Judejce a řeknou: ‚Půjdeme s vámi. Slyšeli jsme, že s vámi je Bůh.‘“

To vytváří obraz židovského národa, který je učiněn „hlavou a ne chvostem“ národů, a to vzhledem ke své kajícínosti a poslušnosti (Dt 28,13). Židovská základna Božího plánu bude pak respektována každým. Rázně bude také ukončena nevědomost o tomto aspektu mezi současným křesťanstvím. Lidé budou poté s nadšením diskutovat o těchto otázkách a budou moci říct Židům: „*Slyšeli jsme*, že s vámi je Bůh.“ Konverzace se pak bude točit kolem duchovních věcí, ne kolem marných přeludů, které naplňují soudobé světské myšlení.

Je-li dán tento závazek zbožnosti, nepřekvapuje, že Kristus „bude soudit pronárody... I překují své meče na radlice, svá kopí na vinařské nože. Pronárod nepozdvihne meč proti pronárodu, nebudou se již cvičit v boji“ (Iz 2,4). Absolutní Kristova autorita a jeho naprostá spravedlnost při rozhodování sporů vyústí v to, že národy ochotně přemění své zbraně v zemědělské nářadí a upustí od veškerého vojenského výcviku. „V jeho dnech rozkvete spravedlivý“ (Ž 72,7) – bude pak zdůrazněna duchovnost a dostane se úcty těm, v nichž se zrcadlí Boží charakteristiky lásky, milosrdenství, spravedlnosti apod. Srovnajte to s opakem – dnešním vyzdvihováním pýchy, prosazováním vlastních názorů i sobeckých ambicí.

Ochotné přetavení „mečů na radlice“ bude součástí mnohem širší proměny zemědělství, která na zemi nastane. Jako důsledek Adamova hříchu byla země kvůli tomu prokleta (Gn 3,17-19), což mělo za následek to, že je v současné době třeba vynakládat veliké úsilí na dobývání potravy. V Království „země bude oplývat obilím, jež se bude vlnit i po vrcholech hor /kdysi neúrodných/, jeho klasy budou jako libanónské cedry“ (Ž 72,16). „Oráč půjde hned za žencem, a ten, kdo šlape hrozny, hned za rozséváčem. Z hor bude kanout mladé víno“ (Am 9,13) – takovým způsobem bude zlepšena úrodnost země a zmenšeno prokletí, jež bylo na vrub země vysloveno v Edenu.

Takový ohromný zemědělský podnik předpokládá účast mnoha lidí. Proroctví o Království vytvářejí dojem, že se lidé navrátí k soběstačnému rolnickému životnímu stylu:

„Každý bude bydlit pod svou vinnou révou, pod svým fíkovníkem, a nikdo ho nevydělí“ (Mi 4,4).

Tato soběstačnost překoná zneužívání práce, jak je obsaženo v jakémkoli systému zaměstnávání za mzdu. Trávení života prací pro obohacení druhých se stane záležitostí minulosti:

„Vystavějí domy a usadí se v nich, vysázejí vinice a budou jíst jejich plody. Nebudou stavět, aby se tam usadil někdo jiný, nebudou sázet, aby z toho jedl jiný... Co svými rukama vytvoří, to

moji vyvolení sami spotřebují. Nebudou se namáhat nadarmo“ (Iz 65,21-23).

Izajáš 35,1-7 obsahuje nenapodobitelné proroctví o tom, jak se změní neplodná půda: výsledkem bude atmosféra radosti a štěstí, vyzařující jakoby ze země, a to vzhledem k jednoduššímu a duchovnějšmu způsobu života těch, kteří na ni pracují: „Poušť... se rozveselí... rozjásá se pustina a rozkveté kvítím... radostně bude jásat a plesat... na poušti vytrysknou vody, potoky na pustině. Ze sálající stepi se stane jezero a z žíznivé země vodní zřídla“. Dokonce i přirozená agresivita mezi zvířaty bude odstraněna: „vlk a beránek se budou pást spolu“ a děti budou schopni si hrát s hady (Iz 65,25; 11,6-8).

Stejně jako bude podstatně redukována kletba, uvalena na bytosti přírody, tak dojde i ke zmenšení té, jež se týká lidstva. A tak hovoří Zj 20,2-3 symbolickým jazykem o d'áblu (hřích a jeho účinky), „spoutaném“ či drženém na uzdě během Milénia. Život bude prodloužen, takže zemře-li někdo ve 100 letech, bude pokládán za mladíka (Iz 65,20). Ženy zakusí méně strasti při porodu (Iz 65,23). „Tehdy se rozevřou oči slepých a otevřou se uši hluchých. Tehdy kulhavý poskočí jako jelen a jazyk němého bude plesat“ (Iz 35,5-6). To se bude dít díky opětovnému držení darů Ducha (srovnej Žd 6,5).

Nemůže být dostatečně zdůrazněno, že království Boží nebude jako ráj na tropickém ostrově, kde si budou spravedliví užívat jako si užívají dnes někteří lidé koupání a slunění uprostřed přírodních krás. Základním účelem království Božího je projevovat úctu Bohu, dokud nebude země plna poznáním jeho slávy, „jako vody pokrývají moře“ (Abk 2,14). To je konečný Boží cíl: „... jakože jsem živ, Hospodinova sláva naplní celou zemi“ (Nu 14,21). Úcta k Bohu znamená, že obyvatelé země budou oceňovat, chválit a napodobovat jeho spravedlivé vlastnosti. Bude-li země v tomto stavu, Bůh dovolí toto vše zrcadlit i ve fyzickém světě. A tak „pokorní obdrží zemi /v Království/ a bude je blažit dokonalý /duchovní/ pokoj“ (Ž 37,11) spíše než aby si užívali snadného života. Ti, „kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti... budou /jí/ nasyceni“ v Království (Mt 5,6).

Právě myšlenka o získání věčného života v Království je často používána jako „bonbónek“, aby se vzbudil v lidech zájem o křesťanství. Věčný život však bude spíše příležitostí realizovat skutečný důvod našeho pobytu v Království, totiž oslavit Boha. V čase, který nám bude vyměřen po našem křtu, by ocenění tohoto faktu mělo postupně narůstat. Pro pisatele, žijícího právě deset let v radosti z absolutní dokonalosti a dobrého svědomí u Boha, by to mělo stát za všechna traumata tohoto života. To, že tento

posvátný stav bude trvat navždy, je schopen nás jednoduše pobláznit či nás dovést za hranice lidského chápání.

Dokonce i když se na to díváme poněkud více tělesně, tak by nás měl pobyt v Božím království vrcholně motivovat k tomu, abychom opovrhovali světskými výhodami a materialismem. Namísto nadměrného zabývání se myšlenkami o bezprostřední budoucnosti, radil Ježíš: „Hledejte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno“ (Mt 6,30-34). Vše, co si dokážeme nyní představit či čeho chceme stůj co stůj dosáhnout, je nesrovnatelné s konečným dovršením věcí, jak bude v království Božím.

Musíme hledat „Boží/ spravedlnost“, tj. snažit se rozvíjet lásku k Boží povaze – to znamená přání být v Božím království nikoli proto, že chceme (my osobně) uniknout smrti a žít snadno a věčně, ale pro spravedlnost, která tam bude oslavena, a protože se chceme stát kompletně mravně dokonalí.

Až příliš často je naděje evangelia prezentována způsoby, které se odvolávají na lidskou sobeckost. Naše motivace být v Království se velice výrazně odlišuje ze dne na den. To, co zde připomínáme, je určitým ideálem; naší nejvyšší prioritou je naučit se chápat evangelium a demonstrovat křtem, že se mu podřizujeme, láskyplně poslušni Boha. Naše ohodnocení naděje, kterou nám Bůh nabízí, a naše přesné důvody, proč chceme pobývat v Království, porostou a budou dozrávat po našem křtu.

5.5 Milénium

Na tomto místě našeho studia života v Království se přemýšlivý čtenář patrně zeptá: „Nezdá se být celý tento obrázek Božího království trochu příliš lidský?“ Lidé budou v Království stále ještě plodit děti (Iz 65,23) a dokonce i umírat (Iz 65,20). Tito lidé budou mít stále ještě mezi sebou spory, které bude Kristus urovnávat (Iz 2,4), a budou muset stále ještě obdělávat půdu, aby přežili – byť to bude mnohem snadnější než v současnosti. To se zdá být nemálo vzdálené od slibů, že spravedliví obdrží věčný život, přirozenost jako má Bůh a že budou rovni andělům, kteří neuzavírají sňatky ani se nemnoží (L 20,35-36).

Odpovědí je skutečnost, že první část Božího království bude trvat tisíc let – „Milénium“ (viz Zj 20,2-7). V jeho průběhu budou na zemi dvě skupiny lidí:

1. Svatí – ti z nás, kteří následovali přijatelným způsobem Krista v tomto životě a kteří obdrží věčný život při Soudu. Povšimněte si: „svatý“ znamená „povolanou“ osobu a vztahuje se na jakéhokoli pravého věřícího.
2. Obyčejní smrtelní lidé, kteří neznali evangelium v okamžiku Kristova návratu – nemohli se tedy odpovídat před soudnou stolicí.

Svatí nebudou umírat či rodit děti, neboť obdrželi na Soudu Boží přirozenost. Popisy výše zmíněných lidských zážitků v Království je třeba tedy vztahovat na druhou skupinu, tedy ty, kteří jsou naživu při Kristově návratu, avšak neznají Boží požadavky. Odměnou spravedlivých je být „královským kněžstvem našeho Boha a ujmout se vlády nad zemí“ (Zj 5,10). Králové musí vládnout nad někým: ovládanými budou oni lidé, kteří žili v čase druhého příchodu v nevědomosti o evangeliu a byli proto ponecháni naživu. Tím, že jsme „v Kristu“, se budeme podílet na jeho odměně, kterou je kralování nad světem: „Kdo zvítězí... tomu dám moc nad národy: bude je pást železnou berlou... tak jako já jsem tu moc přijal od svého Otce“ (Zj 2,26-27).

Kristovo podobenství o hřivnách tak nyní zapadá na své místo – věrní služebníci budou odměněni deseti či pěti městy, aby nad nimi vládli v Království (L 19,12-19). Znalost Božích cest nebude rozšířena ihned po prohlášení Krista za krále v Jeruzalémě; lidé budou putovat do Jeruzaléma, aby se dozvěděli více o Bohu (Iz 2,2-3). Vybavme si také, jak skála z Da 2,35+44 (reprezentující království Boží) zaplnila postupně celou zemi. Rozšířit znalost Boha a jeho království bude povinností svatých.

Když byl v minulosti královstvím Božím Izrael, bylo povinností kněží vyučovat o Bohu (Mal 2,5-7). K tomuto účelu byli rozmístěni v různých městech Izraele. Při znovuoobnovení ještě slavnějšího království převezmou svatí úlohu kněží (Zj 5,10).

Kdyby Kristus přišel dnes:

1. Mrtví, nuceni se zodpovídat, budou vzkříšeni a společně s živými ve stejném postavení předvedeni před soudnou stolicí.
2. Hříšníci s odpovědností budou potrestáni smrtí, spravedliví obdrží věčný život.
3. Tito spravedliví budou poté vládnout nad těmi, kdo jsou v té době naživu, ale nemohou se zodpovídat Bohu; budou je učit evangelium jako „královské kněžstvo“ (Zj 5,10).
4. To vše bude trvat 1000 let. Během této doby uslyší všichni smrtelníci evangelium a stanou se proto zodpovědnými i oni. Životy těchto lidí budou mnohem delší a šťastnější.

5. Na konci Milénia vypukne proti Kristovi a jeho svatým vzpoura, kterou Bůh potlačí (Zj 20,8-9).
6. Na konci těchto 1000 let budou vzkříšeni a souzeni všichni ti, kteří zemřeli v tomto období (Zj 20,5+11-15).
7. Ti hříšní mezi nimi budou zničeni, ti spravedliví z nich se spojí s námi a obdrží věčný život.

Potom bude teprve naplněn Boží cíl, který má se zemí. Ta bude naplněna nesmrtelnými spravedlivými bytostmi. Boží jméno „Jahve Elohim“ (znamenající „ten, kdo se zjeví ve skupině mocných“) tak naplní své poslání. Na zemi už nebude nikdy více zakoušen hřích – a tím ani smrt. Splněn bude také slib o tom, že semeno hada bude úplně zničeno úderem do hlavy (Gn 3,15): během Milénia bude Kristus vládnout „dokud Bůh nepodmaní všechny nepřátele pod jeho nohy. Jako poslední nepřítel bude přemožena smrt... Až mu /Kristovi/ bude podřízeno všecko, pak i sám Syn se podřídí tomu /Bohu/, kdo mu všecko podřídil, a tak bude Bůh všecko ve všem“ (1 K 15,25-28).

„Tu nastane konec, až Kristus zruší vládu všech mocností a sil a odevzdá království Bohu a Otcí“ (1 K 15,24). Není nám řečeno, co bude následovat v tomto období, až bude Bůh „všecko ve všem“; vše co víme, je to, že budeme mít věčný život, Boží přirozenost a že budeme žít, abych oslavili a potěšili Boha. Je možné i zkoumat dále situaci, která nastane po Miléniu.

Chápání „evangelia o království Božím“ je životně důležité pro spásu každého čtenáře těchto slov. Možná bychom vás měli požádat o opětovné pročtení této kapitoly a vyhledání příslušných citátů.

Bůh chce, abychom byli v jeho království. Veškerý účel jeho konání byl utvářen tak, abychom na něm měli reálný podíl – a nejen, abychom byli vyjádřením jeho stvořitelských schopností. Křest nás připojuje k zaslíbením, které se týkají Království. Lze stěží uvěřit, že křest, po němž následuje několikaletá pokorná poslušnost Božích slov, nám může zaručit vstup do této slavné a věčné epochy. Naše víra v ohromnou Boží lásku však musí být pevná. Jakékoli naše krátkodobé problémy nejsou zajisté rozumným důvodem, abychom se vzpírali volání evangelia...

„Je-li Bůh s námi, kdo proti nám?“ (Ř 8,31).

„Utrpení nynějšího času se nedají srovnat s budoucí slávou, která má být na nás zjevena“ (Ř 8,18).

„Toto krátké a lehké soužení působí přenesmírnou váhu věčné slávy nám...“ (2 K 4,17).

Kapitola 5 : Otázky

1. Kdy bude ustaveno Boží království?
 - a) bylo již provždy ustaveno;
 - b) při Kristově návratu;
 - c) bylo zřízeno o letnicích v prvním století;
 - d) v srdci věřících při jejich obrácení.
2. Existovalo království Boží v minulosti? Jestliže ano, v jaké podobě?
3. Kdy skončilo?
4. Co to je Milénium?
 - a) vláda milosti v našich srdcích;
 - b) 1000 let vlády věřících v nebi;
 - c) 1000 let vlády satana na zemi;
 - d) prvních 1000 let budoucího království Božího na zemi.
5. Čemu bude království podobné?
6. Co budou dělat praví učedníci v Miléniu?
 - a) budou nesmrtelnými vládci nad smrtelnými lidmi;
 - b) budou vládci v nebi;
 - c) nevíme;
 - d) budou žít na jiné planetě.
7. Zvěst o království Božím byla zvěstována:
 - a) pouze v Novém zákoně;
 - b) pouze Ježíšem a apoštoly;
 - c) jak ve Starém, tak i v Novém zákoně;
 - d) pouze ve Starém zákoně.

KAPITOLA 6

BŮH A ZLO

6.1 Bůh a zlo

Mnoho křesťanských sekt spolu s mnohými dalšími náboženstvími věří, že existuje bytost či netvor zvaný ďábel či satan, která je původcem problémů našich životů či světa a která je zodpovědná za hřích, který pácháme. Bible jasně učí, že Bůh je všemocný. Viděli jsme v oddíle 1.4, že andělé nemohou hřešit. Jestliže skutečně věříme těmto věcem, pak je pro nás nemožná existence nějaké nadpřirozené bytosti, aktivní po celém světě, která by se protivila všemocnému Bohu. Tato otázka je tak důležitá, že správné pochopení ďábla a satana musí být pokládáno za součást základní doktríny. V Žd 2,14 se říká, že Ježíš zničil ďábla svou smrtí; nemáme-li proto správné pochopení role ďábla, nemůžeme rozumět ani činnosti či přirozenosti Ježíšově.

Svět obecně, a tzv. „křesťanský“ obzvláště, se drží myšlenky, že dobré věci v životě pocházejí od Boha a ty špatné od ďábla či satana. To není nová idea; nejde dokonce ani o ideu, která by byla omezena na renegátské křesťanstvo. Např. Babylóňané věřili, že existují dva bohové – bůh dobra a světla a bůh zla a tmy, a že jsou spolu zaklesnuti ve smrtelném boji. Právě takovou víru měl Kýros, perský král králů. Bůh mu proto řekl: „Já jsem Hospodin a jiného už není, mimo mne žádného Boha není... Já vytvářím světlo a tvořím tmu, působím pokoj a tvořím zlo /či „pohromu/katastrofu“/, já Hospodin konám všechny tyto věci“ (Iz 45,5-7+22). Bůh vytváří pokoj i zlo či pohromu – Bůh je autor, stvořitel „zla“ v tomto smyslu. V této linii je také rozdíl mezi „zlem“ a hříchem, který je lidskou chybou a otevírá svět, který je výsledkem aktivit člověka, ne Boha (Ř 5,12).

Bůh říká Kýrovi a lidem z Babylóna, že „mimo mne žádného /jiného/ Boha není“. Hebrejské slovo „el“, překládané jako „Bůh“ má ve svém základu význam „síla“ či „zdroj moci“. Bůh tedy vlastně říká, že mimo něho neexistuje žádný zdroj moci. Toto je důvod, proč nemohou praví věřící v Boha přijmout ideu nadpřirozeného ďábla nebo démonů.

Bůh: stvořitel pohrom

Bible oplývá příklady, kdy Bůh přinesl „zlo“ do lidských životů a do světa. Am 3,6 říká, že jestliže je zlo ve městě, způsobil ho Bůh. Je-li např. ve městě zemětřesení, vzniká často dojem, že to zamýšlel „ďábel“ a že to on způsobil kalamitu. Skutečný věřící musí však chápat, že je to *Bůh*, kdo je za to zodpovědný. A tak Mi 1,12 říká, že „sestoupilo *od Hospodina* zlo k bráně Jeruzaléma“. V knize Jób čteme, jak spravedlivý muž Jób ztratil všechno, co

měl v tomto životě. Ta kniha nás učí, že zážitek „zla“ v osobním životě není přímo úměrný naší poslušnosti či neposlušnosti Boha. Jób poznal, že „Hospodin dal, Hospodin vzal“ (Jb 1,21). Neříká, že „Hospodin dal a satan vzal“... A své ženě vysvětluje: „To máme od Boha přijímat jenom dobro, kdežto věci zlé přijímat nebudeme?“ (Jb 2,10). Na konci knihy Jóba utěšují jeho přátelé „po tom všem zlu, jež na něj *Hospodin* uvedl“ (Jb 42,11; srovnej 19,21 a 8,4). A tak je Bůh zdrojem „zla“ v tom smyslu, že v konečné instanci dává zelenou problémům, jež máme v našich životech.

„Koho Pán miluje, toho přísně vychovává... Podvolujte se jeho výchově... později přináší ovoce pokoje a spravedlnost těm, kdo jí prošli“ (Žd 12,6-11) – to ukazuje, že strasti, které na nás Bůh uvádí, vedou ve skutečnosti k našemu duchovnímu růstu. Je to použití Božího slova proti Božímu slovu, říkáme-li, že ďábel je bytost, která nás nutí hřešit a být nespravedlivým, a současně (domněle) vnáší do našich životů problémy, které vedou k růstu „ovoce pokoje a spravedlnosti“. Ortodoxní idea o ďáblovi zde tak vede k vážným problémům. Zvláště významné jsou pasáže, které mluví o vydání člověka satanu, „aby duch mohl být zachráněn“, či „aby se odnaučil rouhat“ (1 K 5,5; 1 Tm 1,20). Je-li satan skutečně bytostí, která má spadeno na to, aby vybudila v člověku hřích či na něj měla *negativní* duchovní účín, proč se výše hovoří o „satanovi“ v *pozitivním* světle? Odpověď leží ve faktu, že protivník, „satan“ či obtíž v životě, může mít často za následek kladný duchovní dopad na život věřícího.

Přijmeme-li, že zlo pochází od Boha, můžeme se pak modlit za to, aby udělal něco s našimi problémy – např. aby je odstranil. Jestli tak neučiní, pak víme, že jsou od něj seslány pro naše duchovní dobro. Věříme-li však, že existuje nějaká zlá bytost, zvaná ďábel či satan a jsoucí příčinou našich problémů, pak neexistuje způsob, jak se s nimi dohodnout. Invalidita, nemoc, náhlé úmrtí či kalamita musí být brány prostě jako smůla. Je-li ďábel nějaký mocný hříšný anděl, pak bude mnohem silnější než my a nebudeme mít jinou šanci než trpět v jeho rukou. V protikladu k tomu jsme utěšováni, že pod Božím řízením „všecko /v životě/ napomáhá k dobrému“ pro věřící (Ř 8,28). V životě věřícího proto neexistuje nic takového jako „štěstí“ či „náhoda“.

Původ hříchu

Je třeba zdůraznit, že *hřích* pochází z nás, zevnitř. Je to naše chyba, že hřešíme. Samozřejmě by bylo pěkné věřit, že nešlo o naši chybu, když jsme zhřešili. Mohli bychom svobodně hřešit a pak se omluvit s vysvětlením, že to byla ve skutečnosti ďáblova chyba a že ostuda za náš hřích by měla dopadnout zcela na něj. Není neobvyklé, že v případech velice

špatného chování žadoní viník o milost s odůvodněním, že v době, kdy páchal špatné skutky, byl posedlý ďáblem a neručil za sebe. Zcela správně jsou však takové nanicovaté omluvy posuzovány tak, že neobstojí, a tato osoba je odsouzena za své činy.

Musíme si zapamatovat, že „mzdou hříchu je smrt“ (Ř 6,23); hřích vede ke smrti. Není-li to naše chyba, že hřešíme, ale ďáblova, pak musí spravedlivý Bůh potrestat spíše než nás jeho. Avšak skutečnost, že jsme souzeni za naše vlastní hříchy, ukazuje, že jsme za naše hříchy také odpovědní. Idea ďábla jako zvláštní osoby vně nás – a nikoli princip hříchu v nás – je pokusem přenést odpovědnost za naše hříchy mimo nás. Je však ještě jeden příklad, kdy lidé odmítají přistoupit na terminologii, kterou nás Bible poučuje o lidské přirozenosti: že je totiž od základů hříšná.

„Nic, co zvenčí vchází do člověka, nemůže ho znesvětit... Z nitra totiž, z lidského srdce, vycházejí zlé myšlenky, smilství, loupeže, vraždy... nadutost, opovržlivost. Všecko toto zlé vychází z nitra a znesvěcuje člověka.“ (Mk 7,15-23). Idea, že existuje něco hříšného vně nás, co do nás vstoupí a způsobí, že zhřešíme, není kompatibilní s jasným Ježíšovým učením, které zde předkládá. Z *nitra*, ze srdce člověka pocházejí *všechny* tyto zlé věci. Z tohoto důvodu uvažoval Bůh v čase potopy, že „každý výtvar lidského srdce je od mládí zlý“ (Gn 8,21). Jakub 1,14 nám říká, jakým způsobem jsme pokoušeni: „Každý /v každé lidské bytosti probíhá stejný proces/, kdo je v pokušení, je sváděn a váben svou vlastní žádostivostí.“ Jsme pokoušeni svou vlastní žádostivostí, svými vlastními zlými touhami – ne něčím vně nás. „Odkud jsou mezi vámi boje a sváry?“ ptá se Jakub. „Nejsou to právě vášně, které vás vedou do bojů?“ Každý z nás podléhá zvláštním, osobním pokušením. Musí být proto vytvářeny našimi *vlastními* zlými touhami, protože patří k naší osobě. Je případně řečeno, že jsme svým vlastním nejhorším nepřítelem.

List Římanům je široce věnován hříchu: jeho původu a jak jej překonat. Je velice případné, že je zde sotva zmínka o ďáblu a satanovi, a to v kontextu toho, odkud hřích pochází. Pavel nezmiňuje ďábla ani satana. Je třeba říci, že „ďábel“ je novozákonní pojem. Jestliže by existovala vnější bytost nutící nás k hříchu, nepochybně by byla široce zmiňována ve Starém zákoně. O této záležitosti je v něm však významné a hluboké ticho. Záznam období Soudců či Izraele na poušti ukazuje, že v onom období žil Izrael ve velkém hříchu. Bůh je však nevaroval před nějakou mocnou nadpřirozenou bytostí, či silou, která by do nich mohla vstoupit a donutit je hřešit. Místo toho je povzbuzuje, aby se přimknuli k jeho slovům, a tak neupadli na cesty, určované jejich vlastní tělesností (např. Dt 27,9-10; Joz 22,5).

Pavel lamentuje: „Ve mně, to jest v mém těle, nepřebývá dobro... vždyť nečiním dobro, které chci... Jestliže však činím to, co nechci, nedělám to já, ale hřích, který ve mně přebývá“ (Ř 7,18-20). Nyní neviní ze svého hřešení nějakou vnější bytost zvanou ďábel. Skutečný zdroj hříchu umisťuje do své vlastní zlé přirozenosti: „To nedělám já, ale *hřích, který ve mně přebývá*. Objevuji tedy takový zákon /v sobě/: Když chci činit dobro, mám v dosahu jen zlo /tj. je se mnou/“. Říká tedy, že protiklad k duchovnímu bytí pochází z něčeho, co nazývá „hřích přebývajícím ve mně“. Každá přemýšlivá, duchovně uvažující osoba dojde ke stejnému sebepoznání. Mělo by být poznamenáno, že dokonce tak vynikající křesťan jako Pavel nezakusil po svém obrácení nějakou změnu své přirozenosti, ani se neocitl v postavení, v němž by nehřešil či hřešit nemohl. Moderní „evangelické“ hnutí prohlašuje, že oni v takovém postavení jsou. Pavla vzhledem k jeho výrokům v Ř 7,15-21 řadí mezi tzv. „nespasené“. Zmiňované verše činí mnoho potíží pro jejich tvrzení. David, jiný nepochybně spravedlivý muž, komentoval podobně stálou hříšnost své nejvlastnější podstaty: „Ano, zrodil jsem se v nepravosti, v hříchu mě počala matka“ (Ž 51,7).

Bible je zcela otevřená, pokud jde o fundamentálně hříšnou přirozenost (podstatu) člověka. Jestliže to správně zhodnotíme, není třeba vymýšlet nějakou imaginární osobu, vnější naší lidské přirozenosti, která by byla odpovědná za naše hříchy. Jr 17,9 říká, že srdce člověka je tak úskočné a klamné, že nemůžeme vlastně ani celý rozsah jeho hříšnosti zmapovat. Také Ježíš označil naši přirozenost za zlou od základů v Mt 7,11. Kaz 9,3 (hebrejský text) nemohl být jasnější: „Srdce lidských synů je naplněno zlobou.“ Ef 4,18 ukazuje na důvod, proč se lidská přirozenost odcizila Bohu: „Odcizili se Božímu životu pro svou nevědomost a zatvrzelé srdce.“ Pro naši duchovní slepotu, nevědomá srdce a náš způsob myšlení, který vyvěrá z nás, jsme se vzdálili od Boha. V tomto kontextu hovoří Ga 5,19 o našich hříších jako o „skutcích lidského těla“; je to naše vlastní tělo, naše nejvlastnější jsoucno a podstata, které vedou k tomu, že pácháme hřích. Žádná z těchto pasáží nepřichází s vysvětlením původu hříchu v podobě ďábla, který by jej do nás vložil; hříšné směřování je něco, co máme my všichni přirozeně od narození – je základní součástí vybavenosti člověka.

6.2 Ďábel a satan

Někdy jsou ponechána originální biblická slova nepřeložená („mamon“ z Mt 6,24 podle BK i Nové smlouvy je takovým aramejským

příkladem). „Satan“ je nepřekládaný hebrejský výraz, který znamená „protivník“, zatímco „d'ábel“ je překlad řeckého slova „diabolos“, znamenajícího lhář, nepřítel či falešný žalobce. „Satan“ byl přenesen z hebrejštiny bez překladu, stejně jako např. „Harmagedon“ (Zj 16,16) či „Halelujah“ (Zj 19,1-6). Musíme-li už věřit, že satan a d'ábel jsou nějaké bytosti vně nás, které jsou odpovědné za hříchy, pak bychom měli na ta místa, kde na ně v Bibli narazíme, dosadit ony zlé osoby. Biblické použití těchto slov ukazuje, že mohou fungovat jako obecná podstatná jména, popisující obyčejné lidi. Tato skutečnost znemožňuje zdůvodnění, že slova d'ábel a satan – tak, jak jsou užita v Bibli – sama o sobě odkazují na nějaké významné hříšné osoby či bytosti vně nás.

Slovo „satan“ v Bibli

1 Kr 11,14 zaznamenává, že „Hospodin vzbudil Šalomounovi protivníka /stejně hebrejské slovo, jinde překládané „satan“/ v Edómcí Hadadovi“. „Hospodin vzbudil Šalomounovi též protivníka /ještě jednoho satana/ v Rezónovi... byl protivníkem /satanem/ Izraele“ (1 Kr 11,23+25). To neznámá, že by Bůh Šalomounovi vzbudil nadpřirozenou osobu či anděla jakožto satana/protivníka; vzbudil obyčejného muže. Ještě jeden příklad poskytuje Mt 16,22-23. Petr se snažil odradit Ježíše od toho, aby šel do Jeruzaléma zemřít na kříži. Ježíš se otočil a řekl *Petrovi*: „Jdi mi z cesty, satane... tvé smýšlení není z Boha, ale z člověka“. A tak byl Petr nazván satanem. Ten záznam je průzračně zřetelný: Kristus nemluvil s andělem či nějakým monstrem, když pronášel citovaná slova – hovořil k Petrovi.

Protože slovo „satan“ znamená právě jen protivník, může být takto nazvána i dobrá osoba, dokonce sám Bůh. V podstatě není ve slově samém nic nutně hříšného. Druhotné hříšné významy, které slovo „satan“ má, mají částečně příčinu v tom, že naše vlastní hříšná přirozenost je naším největším „satanem“ či protivníkem, a také v tom, že použití tohoto slova ve světových jazycích odkazuje na cosi spojeného s hříchem. Bůh sám může být pro nás satanem – tím, že vnese do našich životů strasti, či tak, že se postaví do cesty špatnému směru aktivit, do kterých jsme se pustili. Skutečnost, že Bůh může být zván „satanem“, neznámá, že on sám je hříšný.

Knihy Samuelovy a Paralipomenon jsou paralelním výčtem analogických incidentů; všechna čtyři evangelia jsou záznamy stejných událostí, ale používají odlišný jazyk. 2 S 24,1 zaznamenává: „Hospodin... podnítil Davida proti Izraeli“, aby ho donutil ke sčítání izraelského lidu. Popis odpovídající události v 1 Pa 21,1 říká, že „proti Izraeli povstal satan a podnítil Davida“, aby provedl sčítání. V jedné pasáži takto provokuje Bůh, v druhé satan. Jediný závěr je, že Bůh účinkoval jako „satan“ či protivník

proti Davidovi. To samé učinil Jóbovi, když uvedl do jeho života strasti. Jób pak řekl o Bohovi: „Změnil ses mi v krutého protivníka, strojíš mi úklady svou mocnou rukou“ (Jb 30,21). Fakticky Jób řekl, že se mu změnil v „satana“.

Slovo „d'ábel“ v Bibli

Slovo „d'ábel“ je také spíše než vlastním jménem obyčejným slovem. Na rozdíl od „satana“ je však vždy užito ve špatném smyslu. Ježíš řekl: „Cožpak jsem nevybral vás dvanáct /učedníků/ a jeden z vás je d'ábel? Hovořil o Jidášu Iškariotském...“, který byl obyčejným smrtelným mužem. Nemluvil o nějaké bytosti s rohy, či o takzvaném „duchovi“. Slovo „d'ábel“ zde prostě odkazuje na hříšného člověka. Ještě jeden příklad je v 1 Tm 3,11. Ženy jáhenky nemají být „pomlouvačné“ – v řeckém originálu je zde slovo „diabolos“, které je jinde překládáno jako „d'ábel“. Jinde Pavel varuje Tita, že by starší ženy v církvi neměly pomlouvat – neměly by být „d'ábly“ (Tt 2,3). A podobně řekl Timoteovi (2 Tm 3,1+3), že „v posledních dnech... lidé budou pomlouvační /budou d'ábly/“. To neznamena, že by se lidské bytosti proměnily v nadlidské tvory, nýbrž že se stanou ve vzrůstající míře hříšnými. Z toho všeho by mělo být jasné, že slova „d'ábel“ a „satan“ neodkazují na padlé anděly či na nějaké hříšné bytosti vně nás.

Hřích, satan a d'ábel

Slova „satan“ a „d'ábel“ jsou používána obrazně k popisu přirozených hříšných tendencí v nás, o nichž jsme hovořili v oddílu 6.1. Ty jsou našimi hlavními „satany“ či protivníky. Bývají také personifikovány a jako takové jsou nazýváni „d'ábel“ – náš nepřítel, pomlouvač pravdy. To ukazuje, čemu je náš přirozený „člověk“ podobný – právě d'áblovi. Vztah mezi d'áblem a našimi zlými tužbami, hříchem v nás, je ozřejmen v několika pasážích. „Protože sourozence /nás/ spojuje krev a tělo, i on /Ježíš/ se stal jedním z nich, aby svou smrtí zbavil moci toho, kdo smrti vládne, totiž d'ábla“ (Žd 2,14). D'ábel je zde popsán jako ten, kdo je zodpovědný za smrt. Avšak „mzdou hříchu je smrt“ (Ř 6,23). Hřích i d'ábel musí být proto paralelní. Podobně říká Jakub 1,14, že nás pokouší naše žádostivost, dovádí nás k hříchu, a proto umíráme; z Žd 2,14 však víme, že smrt přináší d'ábel. V témž verši se dočteme, že Ježíš měl naši přirozenost, aby zneškodnil d'ábla. Srovnej to s Ř 8,3: „Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk /tj. v naší lidské přirozenosti/, aby na lidském těle odsoudil hřích“. To ukazuje, že d'ábel a hříšné tendence, člověku přirozené, jsou fakticky stejné. Je nesmírně důležité pochopit, že Ježíš byl pokoušen stejně jako my. Nepochopení učení o d'áblovi znamená, že

nemůžeme správně ocenit přirozenost a činnost Ježíše. Jenom proto, že měl Ježíš naši lidskou přirozenost, tedy včetně „dávla“ v sobě, můžeme mít naději ve spasení (Žd 2,14-18; 4,15). Ježíš byl schopen zničit dávla na kříži tím, že překonal žádostivost své vlastní přirozenosti, tedy biblického dávla (Žd 2,14). Je-li dávlel nějaké jsoucno v podobě osoby, pak už by nemohl nadále existovat. Žd 9,26 říká, že Kristus se zjevil, „aby svou obětí sňal hřích“. Žd 2,14 to spojuje s vyhlášením, že skrze svou smrt Kristus zničil dávla. Svou smrtí zničil Ježíš „tělo ovládané hřichem“ (Ř 6,6), tj. lidskou přirozenost, hřích zjevený v podobě našich skutečných těl.

„Kdo však se dopouští hřichu, je z dávla“ (1 J 3,8), protože hřích je výsledkem toho, že uvolňujeme cestu našim přirozeným žádostivostem (Jk 1,14-15), které Bible nazývá „dávlem“. „Proto se zjevil Syn Boží, aby zmařil činy dávlovy“ (1 J 3,8). Jestliže správně říkáme, že dávlel jsou vlastně naše zlé tužby, pak jejich působení, resp. v co ústí, jsou naše hřichy. To potvrzuje 1 J 3,5: „Zjevil se /Ježíš/, aby hřichy sňal“. „Naše hřichy“ a „činy dávlovy“ jsou totéž. Ještě jeden příklad tohoto spojení mezi dávlem a našimi hřichy poskytují Sk 5,3: Petr říká Ananiášovi: „Proč satan ovládl tvé srdce?“ V následujícím verši říká Petr: „I proč jsi *tuto věc složil v srdci svém?*“ /podle BK/. Zrození něčeho v našem srdci je totéž jako naplnění našeho srdce satanem. Jestliže my sami něco počneme – například hříšný plán, pak to začíná *uvnitř nás*. Jestliže žena počne dítě, neexistuje vně ní; vše začíná uvnitř ní. Jakub 1,14-15 užívá stejného obratu při popisu toho, jak naše žádostivost *počne* a porodí hřích, který přináší smrt. Ž 109,6 staví vedle sebe hříšného člověka a „satana“: „Postav nad ním svévolníka, ať stojí po jeho pravici žalobce /satan/“, tj. v moci nad ním (srovnej Ž 110,1).

Personifikace

Můžete však celkem rozumně namítnout: „To však neříká nic o tom, zda je dávlel osobou!“ Tato námitka je zcela správná; Žd 2,14 hovoří o tom „kdo smrtí vládne, totiž o dávlovi“. Dokonce už malý výsek z biblického čtení ukazuje, že se zde často užívá idea personifikace – hovoří se o abstraktní ideji jako by to byla nějaká osoba. Tak Př 9,1 mluví o ženě zvané moudrost, která si vystavěla dům; Ř 6,23 připodobňuje hřích k pokladníkovi, který vyplácí mzdu – smrt. Tento rys Bible je více diskutován v Přídatku č. 5. Náš dávlel, „diabolos“, často představuje naše žádostivost. Nemůžete však mít abstraktní dávelskost; žádostivosti lidského srdce nemohou existovat odděleně od člověka – proto je „dávlel“ personifikován. Hřích je často zpodobován jako pán (vládce) – např. v Ř 5,21; 6,6+17; 7,3. Je proto pochopitelné, že „dávlel“ je také personifikován, neboť odkazuje k hřichu. Stejným způsobem mluví Pavel o nás, jako

bychom měli ve svém těle dvě bytosti (Ř 7,15-21): člověk těla, „d'ábel“, bojuje s člověkem Ducha. Je však samozřejmé, že v nás nebojují dvě bytosti v doslovném smyslu slova. Hříšná část naší osoby je personifikována jako (ten) „zlý“ (Mt 6,13) – biblický d'ábel. Stejná řecká fráze, zde překládaná jako „zlý“, je přeložena v 1 K 5,13 /v některých anglických verzích, pozn. překladatele/ jako „hříšná osoba“. To ukazuje, že když někdo uvolňuje cestu hříchu, svému „zlému“, stává se sám „tím zlým“ alias „d'ablem“.

„D'ábel“ a „satan“ v politickém kontextu

Tato slova „d'ábel“ a „satan“ jsou také používána k popisu špatného a hříšného světového řádu, v němž žijeme. O sociálních, politických i pseudonáboženských hierarchiích lidstva je možné hovořit jako o „d'áblu“. D'ábel a satan v Novém zákoně často odkazují k moci židovských či římských politických a společenských systémů. Tak čteme o d'áblu, uvrhujícímu věřící do vězení (Ř 2,10) – jde o římskou vrchnost, vězníci věřící. Ve stejném kontextu čteme o církvi v Pergamu, která sídlí na satanově stolici či trůnu, tj. na místě římského místodržitelství – v Pergamu byla římská kolonie i skupina věřících. Nemůžeme prohlásit, že satan sám – pokud existuje – měl v Pergamu trůn.

Individuální hřích je definován jako porušení Božího zákona (1 J 3,4). Avšak hřích v kolektivní podobě, tedy jako politická a společenská síla v opozici k Bohu, představuje mnohem mocnější sílu než individua; je to právě tato kolektivní síla, jež bývá někdy personifikována jako mocná bytost d'ábel. V tomto smyslu je nazýván Írán či další islámské státy Spojenými státy „velký Satan“, tj. velký protivník pro jejich politické či náboženské záměry. Takto jsou tedy slova „d'ábel“ a „satan“ často používána v Bibli.

Závěrem je asi třeba říct, že právě u tohoto předmětu studia je více než u jiných na místě založit své pochopení na vyváženém pohledu *celé* Bible – nikoli postavit rozsáhlou nauku na několika verších, které obsahují pár pochytaných frází, jak se to objevuje u obvyklých věrouk v otázce d'ábla. Vyplatí se přečíst si znovu a pečlivě oddíly 6.1 a 6.2. Prohlašujeme veřejně, že věroučná pozice, která je tam načrtnuta, představuje jediný způsob racionálního pochopení *všech* míst, která hovoří o d'áblu a satanovi. Tato slova mohou být použita jako obecná přídavná jména a na některých místech vyjadřují hřích, který je shledán v naší vlastní lidské přirozenosti. Některá nejrozšířenější nepochopení těch míst, která bývají citována na podporu populárních představ, jsou rozebírána v přídavcích, které doplňují tuto kapitolu.

6.3 Démoni

Předchozí dva oddíly objasnily, proč nevěříme, že ďábel a satan jsou osoby či nějaké nestvůry. Připustíme-li, že nejsou žádné takové bytosti, pak z toho nutně vyplývá, že démoni, pokládání za služebníky ďábla, také neexistují. Zdá se, že si mnoho lidí myslí, že nám Bůh dává všechny dobré věci života, zatímco ďábel a jeho démoni ty špatné a navíc nám i berou to dobré, co nám dal Bůh.

Bible nás jasně učí, že Bůh je zdrojem veškeré moci (viz oddíl 6.1) a že je zodpovědný jak za dobré, tak i za špatné věci našich životů:

- „Já vytvářím světlo a tvořím tmou, působím pokoj a tvořím zlo, já Hospodin konám všechny tyto věci“ (Iz 45,7).
- „Sestoupilo od Hospodina zlo k bráně Jeruzaléma“ (Mi 1,12).
- „Když se v městě troubí na polnici, zda se lid netřese? Stane-li se v městě něco zlého, zda nejedná Hospodin?“ (Am 3,6).

Jestliže tedy zažíváme strasti, měli bychom akceptovat, že pocházejí od Boha, a ne je svalovat na ďábla či demony. Jób byl člověk, který ztratil mnoho dobrých věcí, Bohem požehnaných, avšak neřekl: „Tito démoni vzali vše, co mi Bůh dal.“ Ne, poslyšte, co řekl: „Hospodin dal, Hospodin vzal; jméno Hospodinovo buď požehnáno“ (Jb 1,21). „To máme od Boha přijímat jenom dobro, kdežto věci zlé přijímat nebudeme?“ (Jb 2,10). Jakmile chápeme, že všechny věci pocházejí od Boha, můžeme se k němu v případě životních problémů modlit, aby je odstranil – jestliže to neudělá, můžeme si být jisti, že je na nás nechává dopadat, aby rozvinul náš charakter a pro naše dobro v dlouhodobém horizontu:

„Synu můj, podrobuj se kázni Páně a neklesej na mysli, když tě kárá. Koho Pán miluje, toho přísně vychovává, a trestá každého, koho přijímá za syna. Podrobujte se jeho výchově; Bůh s vámi jedná jako se svými syny. Byl by to vůbec syn, kdyby ho otec nevychoval? Jste-li bez takové výchovy, jaké se dostává všem synům, pak nejste synové, ale cizí děti.“ (Žd 12,5-8).

Bůh: zdroj veškeré moci

Bůh je zdrojem veškeré moci:

„Já jsem Hospodin a jiného už není, mimo mne žádného Boha /hebrejské slovo pro „boha“ znamená vlastně „moc“/ není“ (Iz 45,5);

„Což je Bůh kromě mne? Jiné skály není, já o žádné nevím“ (Iz 44,8);

„Hospodin je Bůh; mimo něho není žádný jiný“ (Dt 4,35).

Takové verše se objevují v Bibli každou chvíli. Bůh je zdrojem veškeré moci a Bohem jediným – je proto i Bohem žárlivým, jak nám často připomíná (např. Ex 20,5; Dt 4,24).

Žárlivým se stává, když začnou jeho lidé věřit v jiné bohy a jestliže mu říkají: „Jsi velkým a mocným Bohem, ale já vpravdě věřím tomu, že existují kromě tebe ještě i jiní bohové, byť nejsou tak mocní jako ty.“ Z těchto důvodů nemůžeme věřit, že existují démoni či ďábel stejně tak, jako existuje pravý Bůh. Právě takovou chybu udělal Izrael. Velká část Starého zákona se věnuje tomu, aby ukázala, jak Izrael urážel Boha tím, že věřil v jiné bohy stejně jako v něho. Uvidíme v Bibli, že démoni, v něž věřili lidé dnes, jsou právě takoví jako oni falešní bohové, v něž věřil Izrael.

Démoni jsou modly

Pavel vysvětluje v 1 K, proč by neměli mít křesťané nic společného s modloslužebnictvím, či s vírou v modly. V biblických časech lidé věřili, že démoni jsou bůžkové, jejichž uctíváním lze zastavit problémy, které přináší život. Zhotovovali proto modely démonů, stejně jako modly, a uctívali je. To vysvětluje, proč Pavel ve svých dopisech zaměňuje slova „démon“ a „modla“:

- „To, co pohané obětují, obětují démonům, a ne Bohu. Nechci, abyste vešli ve společenství s démony... Kdyby vám však někdo řekl: ‚Toto bylo obětováno božstvům / ‚idolům‘ podle BK/, nejezte kvůli tomu, kdo vás na to upozornil‘“ (1 K 10,20+28). Idoly a démoni jsou tak fakticky totéž. Povšimněte si, jak Pavel říká, že obětovali „démonům / modlám/, a ne Bohu“ – démoni nebyli Bůh, a protože je pouze jediný Bůh, vyplývá z toho, že démoni neměli vůbec žádnou skutečnou moc, nebyli bohy. V 1 K 8,4 je tento bod silně zdůrazněn:
- „Pokud tedy jde o... maso obětované modlám, víme, že modly /ekvivalent k démonům/ ani *bohové tohoto světa nic nejsou a že jest jen jeden Bůh*.“ Modla nebo démon vůbec neexistují. Ve světě existuje jen jeden pravý Bůh, či moc. Pavel pokračuje ve verších 5-6:
- „I když jsou *tak zvaní* bohové /bohů či pánů je mnoho – podobně jako lidé dnes věří v mnoho typů démonů: jeden způsobí ztrátu vašeho zaměstnání, jeden to, že vás opustí žena atp./... *my /skuteční věřící/ přece víme, že je jediný Bůh Otec, od něhož je všechno /tedy zlé i dobré, jak jsme viděli v předešlých odkazech/*.“

Další potvrzení, že lidé věřili v novozákonních časech, že démoni jsou modly či „bohové“, lze nalézt ve Skutcích 17,16-18; popisuje se zde, jak Pavel kázal v Aténách, což bylo město „plně oddáno modlářství“, a tedy uctívající mnoho různých model. Poté, co slyšeli Pavla kázat evangelium, říkali lidé: „Zdá se, že nás chce získat pro cizí /tj. nová/ božstva /démony/... protože kázal o Ježíšovi a o zmrtvýchvstání“. A tak si lidé mysleli, že „Ježíš“ a „vzkříšení“ jsou noví démoni či nové modly, jež jim byli vykládáni. Čtete-li zbytek kapitoly, uvidíte, jak Pavel pokračuje vyučovat pravdu tyto lidi a ve verši 22 říká: „Jste velice horliví“ /doslova „oddání uctívání démonů/ a vysvětluje jim, že Bůh není v jejich démonech, či modlách přítomen. Pamatujeme si, že Bůh je jediným zdrojem moci. Není-li v démonech, pak démoni nemohou mít žádnou moc, neboť žádný jiný zdroj moci ve vesmíru není – tj. oni neexistují.

Starozákonní „démoni“ byli modlami

Vrátíme-li se zpět ke Starému zákonu, nalezneme tam více potvrzení faktu, že „démoni“ jsou totéž jako modly. Žalm 106,36-39 popisuje omyly Izraele a modly Kenaanu připodobňuje k démonům:

„Sloužili /Izraelci/ jejich *modlářským stvůrám* a ty se jim staly léčkou; obětovali své syny a své dcery bėsům /*démónům*/. Nevinnou krev prolévali, krev svých synů a dcer, které obětovali *modlářským stvůrám* Kenaanu... Tak se poskvřili svými činy, svým jednáním porušili věrnost.“ Zcela zřetelně jsou démoni pouze jiné jméno pro modly. Jejich uctívání démonů je Bohem popsáno jako uctívání jejich „vlastních činů... jejich vlastních jednání /výmyslů/“, protože víra v demony byla výsledkem lidské představivosti; modly, které vytvářeli, byly jejich „vlastní činy /díla/“. A tak ti, kdo věří v demony i dnes, věří ve věci, které byly vytvořeny lidskou představivostí, a nikoli v něco, co by nás učil Bůh.

Pátá Mojžíšova 32,15-24 popisuje právě tu situaci, kdy se Bůh rozzlobil nad vírou svých lidí v demony: Izrael „potupil Skálu své spásy. Bohy cizími ho /Hospodina/ popouzeli k žárlivosti, ohavnými modlami ho uráželi. Obětovali bėsům, a ne Bohu, božstvům, jež ani neznali... před nimiž se vaši otcové nechvěli hrůzou... /Hospodin/ řekl: „Skrýji před nimi svou tvář... Je to proradné pokolení, synové bez věrnosti. Popouzeli mě lžibohem k žárlivosti, svými přeludy mě uráželi... Samé zlo na ně shrnu...““

Bůh tedy popisuje demony stejně jako modly, přeludy či lžibohy – věci, v něž věřit je marností a které neexistují. Věřit v demony ukazuje nedostatek víry v Boha. Není to lehké věřit, že Bůh poskytuje všechno v našich životech – to dobré i to špatné. Je snadnější domnívat se, že špatné věci pocházejí od někoho jiného, protože jakmile jednou řekneme, že

pocházejí od Boha, pak musíme i věřit, že je Bůh odebere pryč, či že jsou nám v konečném účinu prospěšné.

Novozákonní démoni

Můžete však říct: „Jak je to se všemi těmi novozákonními citacemi, které o démonech zřetelně mluví?“

Zde musíme objasnit jednu věc: Bible si nemůže odporovat, je slovem všemocného Boha. Je-li nám jasně řečeno, že Bůh způsobuje naše problémy a že je zdrojem veškeré moci, pak nemůže Bible současně říct, že všechny ty špatné věci nám působí démoni – bůžkové v opozici k Bohu. Zdá se příznačné, že slovo „démoni“ se objevuje ve Starém zákoně jen čtyřikrát (a vždy popisuje uctívání model), avšak v zápisech evangelia se objevuje mnohokrát. Domníváme se, že je to proto, že v době sepsání evangelií patřilo k tehdejšímu jazyku prohlašovat, že jakákoli nemoc, jejímž přičinám nerozumíme, vznikla vinou démonů. Jestliže démoni skutečně existují a jsou odpovědní za naše nemoci a další problémy, pak bychom se o nich měli dozvědět mnohem více ze Starého zákona. V tomto kontextu se tam však o nich nedočteme vůbec nic.

Démoni v Novém zákoně

Říct, že z někoho byli vyhnáni démoni, znamená, že byl vyléčen z duševní nemoci, či z nemoci, jejíž příčina byla tehdy neznáma. Lidé prvního století měli tendenci svalovat všechno, čemu nerozuměli, na imaginární bytosti zvané „démoni“. Lidé hovořili o těch, kteří trpěli duševní nemocí (té mohli při tehdejší úrovni medicínských znalostí těžko rozumět) jako o „posedlých démonem“. Ve starozákonních časech odkazuje zlý či nečistý duch na nedobrá duševní stav (Sd 9,23; 1 S 16,14; 18,10). V novozákonních časech ukazuje výraz o posedlosti zlým duchem či démonem nepochybně na toho, kdo trpí duševní nemocí. Spojení mezi demony a nemocí je vidět z následujícího: „Přinesli k němu /Ježíšovi/ mnoho posedlých; i vyhnal duchy svým slovem... aby se naplnilo, co je řečeno ústy proroka Izajáše /ve Starém zákoně/: „On slabosti naše na sebe vzal a nemoci nesl““ (Mt 8,16-17). Naše slabosti a nemoci jsou tak totéž jako být posedlý „démony“ a „zlými duchy“.

Lidé si mysleli, že je Ježíš šílený a říkali, že je to proto, neboť má démona – „je posedlý zlým duchem a blázní“ (J 10,20; 7,19-20; 8,52). Věřili tedy, že démoni působí šílenství.

Uzdravování nemocných

Když byli vyléčeni lidé „posedlí démony“, říkalo se, že se vrátili do své „správné mysli“, k rozumnosti – viz Mk 5,15; L 8,35. To naznačuje, že být „posedlý démony“ byl jiný způsob vyjádření, že není někdo duševně v pořádku.

O „posedlých démony“ se říká, že jsou „uzdravováni“ či „léčení“ – Mt 4,24; 12,22; 17,18, což naznačuje, že posedlost démony je jiný způsob popisu nemoci. V Lukášovi 10,9 řekl Ježíš svým 70 apoštolům, aby vyrazili a „uzdravovali nemocné“. Tak i činili a po návratu řekli: „i démoni se nám podrobují ve tvém jménu“ (tamtéž, v.17) – opět jsou tedy ztotožňováni démoni a nemoc. Také zde máme příklad toho, že někdy apoštolové léčili lidi ve jménu Ježíše (viz ještě Sk 3,6 a 9,34).

Jazyk oněch časů

Vidíme tedy v Novém zákoně, že to byl tehdejší jazyk, který popisoval někoho, kdo byl duševně nemocný či trpěl nemocí, jíž nikdo nerozuměl, jako posedlého démony. Bible je psána jazykem, kterému mohou lidé rozumět. I když používá tehdejších výrazů, neznamená to, že se v ní či u Ježíše demonstruje víra v démony. Stejným způsobem používá angličtina slovo „lunatic“ k popisu toho, kdo je duševně nemocný. Doslova to znamená, že je „zasazený měsícem“. Před mnoha lety lidé věřili, že jestliže se někdo vydá v noci na procházku, když je jasný měsíc, může jím být zasazen a duševně onemocnět. Angličtina používá slovo „lunatic“ dodnes k popisu člověka, který je šílený (bláznivý) – neznamená to zajisté, že věříme tomu, že šílenství je působeno měsícem. /I čeština používá – byť řidčeji – slovo „lunatik“; na rozdíl od angličtiny je zde však posun k mírnější formě nějakého mentálního problému – zde k náměsíčnosti, nadměrné zasněnosti aj.; pozn. překladatele/ Kdyby byla tato slova zapsána a znovu čtena za 2000 let – v případě, že by se nenavrátil Ježíš -, lidé by si patrně mysleli, že jsme věřili tomu, že měsíc působí šílenství – mýlili by se však, neboť my pouze používáme soudobý jazyk, tak jako Ježíš před 2000 lety. Podobně popisujeme jistou dědičnou poruchu jako „tanec svatého Víta“, ač není způsobena ani „svatým Vítem“ ani „tancem“ – prostě používáme vžitého soudobého výrazu. Je zřejmé, že Ježíš Kristus se nenarodil 25. prosince; současný pisatel však stále mluví o tomto dni jako o „Christmas day“ /hlavní den Vánoc v Anglii; české „Vánoce“ nemají spojení s Kristovým jménem jako angličtina; pozn. překladatele/, ačkoli si nemyslím, že bychom měli vymezovat tento den jako oslavu Kristova narození. Jména dní v týdnu jsou v angličtině založena na uctívání pohanských model – např. „Sunday“ znamená „den zasvěcený uctívání

slunce“; „Saturday“ byl dnem určeným k uctívání Saturna, „Monday“ měsíce apod. Používání těchto názvů neznamená, že sdílíme pohanskou víru těch, kdo původně vymýšleli náš současný jazyk.

Za časů působení Ezechiela existoval mýtus, že sama izraelská země byla zodpovědná za neštěstí těch, kdo na ni sídlí. To nebyla pravda, přesto Bůh používá při racionálních úvahách populární jazyk doby: „Toto praví Panovník Hospodin: ‚Protože o vás říkají: Ty, země, požíráš lidi a svůj vlastní národ připravuješ o děti... nuže, už nebudeš požírat lidi‘... je výrok Panovníka Hospodina“ (Ez 36,13-14). Obvyklou pohanskou představou bylo i to, že moře je velká příšera, která touží pohltnout zemi. Přestože to evidentně není pravda, Bible často užívá tohoto obratu, aby pomohla prvnímu čtenářstvu pochopit předložené ideje: viz Jb 7,12; Am 9,3; Jr 5,22; Ž 89,10; Abk 3,10; Mt 14,24 (řecký text: doslova „vlny loď mučily“), Mk 4,30. Asyrská mytologie nazývala toto vzpurné mořské monstrum „Rahab“ a to je stejné jméno, jaké bylo dáno mořské obludě z Egypta v originálním znění Iz 51,9. Víme-li, že Bible je inspirována Bohem, je nemožné, aby pouze zrcadlila pohanské vlivy, běžné v čase sepsání. Musí tomu být tak, že Bůh vědomě činí narážky na soudobé typy víry, aby ukázal, že právě *on* je nejzazším zdrojem moci; *on* je to, kdo řídí „monstrum“ moře, které provádí *jeho* vůli. Tak Bůh napravuje základní omyly v těchto typech lidské víry, které se domnívaly, že existují síly mimo Boží řízení, a jsou proto výsledkem zla. Bible však v tomto případě neschází ze své cesty, aby očerňovala pošetilost víry v obrovskou obludu číhající v moři, či v to, že samo moře je touto obludou.

Jiným příkladem je popis blesku a bouřkových mraků jako „svinutého /v českém překladu též: „mrštného“ či „útočného“/ hada“ (Jb 26,13; Iz 27,1). To byla evidentně narážka na současnou pohanskou víru, že blesk a hrozivé formace mraků jsou vlastně vidinami obrovského hada. Zmíněné pasáže se nezaměřují na pošetilost takových myšlenek, či se je nepokoušejí vědecky vysvětlit. Místo toho zdůrazňují, že je to *Bůh*, kdo řídí všechny tyto věci. Postoj Krista k převládajícím představám o démonech je v tomto aspektu totožný; jeho zázraky jasně demonstrují, že Boží moc je absolutní, úplná a nikterak nespojená s tzv. „démony“, výtvary lidských pověr. Ti, kteří věří, že novozákonní záznamy o „démonech“ dokazují, že skutečně existují takové bytosti, musí nutně také přijmout, že moře je skutečně obludou a blesk obrovským hadem. To je jistě silný argument: je nutné uznat, že Bible používá soudobého jazyka a je jím napsána, aniž by podporovala víru, která tvoří základnu tohoto jazyka. I my užíváme podobným způsobem náš jazyk. Bible to činí proto, aby potvrdila základní pravdy, o nichž jsme uvažovali v oddílech 6,1 a 6.2 – že Bůh je všemocný,

že odpovídá za všechny naše strasti, že hřích pochází zevnitř nás a že všechny tyto věci jsou smysluplné, protože vyzdvihují Boží velikost a moc ke spasení. Tzv. „větší kritikové“ stále vyhledávají spojení mezi jazykem Písma a věroukami či představami kultur, v kterých byla Bible inspirována a zaznamenána. To lze pochopit v případě porozumění faktu, že Bible používá jazyk, který může mít propojení s místními věroukami, avšak činí tak pro zdůraznění toho, že Jahve, jediný pravý Bůh, je mnohem významnější než malicherné lidské názory, které byly známy těm, kteří první zaznamenávali inspirovaná slova, vyslovená začerstva ústy proroků.

U vědomí toho je překvapující, kolik příkladů soudobého jazyka, použitého bez korekce, lze najít v Novém zákoně. Několik příkladů:

- Farizeové obvinili Ježíše, že koná zázraky z moci falešného boha zvaného Belzebul. Ježíš řekl: „Jestliže já vyháním demony ve jménu Belzebula, ve jménu koho je vyhánějí vaši žáci?“ (Mt 12,27). 2 Kr 1,2 nám jasně říká, že Belzebul byl falešný bůh Pelištejců. Ježíš neřekl: „Podívejte se do 2 Kr 1,2 – Belzebul byl falešným bohem, takže vaše obvinění nemůže být pravdivé.“ Nikoli, hovořil, jako by Belzebul existoval, protože měl zájem, aby se jeho zvěst dostala k lidem, jimž kázal. Stejným způsobem hovořil Ježíš o vyhánění démonů – neopakoval stále, že „oni vlastně neexistují“; kázal prostě evangelium jazykem doby.
- Skutky 16,16-18 jsou inspirovaná Lukášova slova: „potkala nás mladá otrokyně, která měla věštecského ducha /řec.: „ducha Pythona“/“ Python bylo jméno falešného boha, v něhož věřili v prvním století; možná byl totožný s bohem Apolónem. Python tedy určitě neexistoval, avšak Lukáš neřekl, že ona dívka byla „posedlá duchem Pythona, který je mimochodem falešným bohem, jenž vlastně ani neexistuje...“ Stejně tak evangelia neříkají, že Ježíš „vyháněl demony, kteří mimochodem vůbec neexistují a jsou pouze dobovým jazykovým vyjádřením pro nemoci“.
- Židé za Kristova působení se domnívali, že jsou spravedliví a že jsou Abrahamovými potomky. Ježíš je proto nazýval „spravedliví“ (Mt 9,12-13) a řekl: „Vím, že jste potomci Abrahamovi“ (J 8,37). Nebyl však přesvědčen, že jsou skutečně spravedliví, což i častokrát objasnil. Svými argumenty v J 8,39-44 také přímo ukázal, že *nejsou* Abrahamovými potomky. A tak Ježíš bral přesvědčení lidí v jejich původní podobě, aniž jim ihned protiřečil – místo toho předložil pravdu. Už jsme si ukázali, že takový byl i přístup Boha při kontaktu s pohanskými podobami víry, obvyklými ve starozákonní epoše. Stejný byl Kristův postoj k démonům v novozákonní době;

jeho Bohem poskytnuté zázraky zřetelně ukázaly, že nemoci jsou působeny Bohem a ne nějakou jinou silou, neboť to byl opět Bůh, kdo vládl mocí vyléčit je.

- Pavel citoval řecké básníky, známé množstvím nebiblických prostoduchostí, které chrlili, aby znejistil ty, kteří důvěřovali jejich myšlenkám (Tt 1,12; Sk 17,28). Námi naznačované lze ukázat na stručném výtahu z Pavlovy reakce po spatření oltáře, zasvěceného „Neznámému bohu“, tj. jakémukoli pohanskému božstvu, jež může existovat, ke kterému Athéňané shlíželi. Namísto aby je napomínal za pošetilost jejich víry, Pavel je přenesl z jejich pozice k pochopení jediného pravého Boha, kterého neznali (Sk 17,22-23).
- Ef 2,2 hovoří o „vládci nadzemských mocí“. To evidentně odkazuje k mytologickým představám o Zoroasterovi, v kterého Pavlovi čtenáři dříve věřili. Pavel říká, že dříve žili poslušni „vládce nadzemských mocí“. V témž verši ho Pavel definuje jako „ducha /postoj mysli/, který působí“ v přirozeném člověku. Dříve věřili v pohanské pojetí nebeského vládce – ducha; nyní přichází Pavel se stanoviskem, že ona moc, kterou poslouchali, pocházela z jejich vlastní zlé mysli. Tak je pohanská idea zmiňována a probírána bez nějakého zvláštního kárání – spíše je ukázána pravda, která se týká hříchu.
- 2 Pt 2,4 hovoří o špatných lidech, kteří přišli do Tartaru (v mnoha anglických biblických verzích přeloženo jako „hell“ = „peklo“). Tartaros bylo mýtické místo v podsvětí; Petr však neopravoval tento pojem, nýbrž použil ho jako symbol úplné destrukce a trestu za hřích. Kristovo užití slova Gehenna bylo podobné.

Jsou démoni skutečně příčinou nemocí?

Každý, kdo věří, že démoni existují, by si měl položit otázku: „Jsem-li nemocen, je to způsobeno démony?“ Jestliže si myslíte, že novozákonní zmínky o démonech jsou o bůzcích, kteří se točí kolem produkování zla, pak si musíte odpovědět „ano“. Jak si v tom případě vysvětlíte skutečnost, že mnoho nemocí svalovaných na démony může být dnes léčeno či drženo pod kontrolou léky? Klasickým příkladem je malárie. Mnoho Afričanů věřilo donedávna, že malárii způsobují démoni, my však víme, že může být léčena chininem či jinými léky. Zdalipak řeknete, že jakmile uvidí démoni malé žluté tabletky padající hrdlem dolů, polekají se a uletí? Některé z nemocí, které Ježíš léčil a které jsou popsány jako výsledek posedlosti démony, byly identifikovány jako tetanus či epilepsie – oběma lze pomoci léky.

Jeden můj přítel pochází z vesnice blízko Kampaly v Ugandě. Řekl nám o zvyku lidí věřit, že malárie je způsobena démony, avšak od okamžiku, kdy spatřili tak snadný účinek léků, přestali to svalovat na démony. Když však má někdo mozkovou malárii (která vede k vážné duševní nemoci), stále ještě to svalují na démony. Z blízkého města přišel lékař a nabídl jim léčbu silným lékem proti malárii – oni však odmítli a řekli, že potřebují něco pro boj s démony, ne s malárií... Lékař se vrátil později a řekl: „Mám lék, který vyžene démony“; nemocní si jej dychtivě vzali a udělalo se jim lépe. Tato druhá tableta byla stejná jako ta první. Lékař nevěřil v démony, ale použil soudobého jazyka, aby se takto přiblížil lidem – právě jako „Velký lékař“ Pán Ježíš před 2000 lety.

Přídavek č.3: Co se stalo v Edenu?

„Had ženu ujišťoval: „Nikoli, nepropadnete smrti. Bůh však ví, že v den, kdy z něho pojíte, otevrou se vám oči a budete jako Bůh znát dobré i zlé“ (Gn 3,4-5).

POPULÁRNÍ INTERPRETACE

Existuje chybná domněnka, že had je vlastně zhřešivším andělem, zvaným „satan“. Za svůj hřích byl prý svržen z nebe na zem a pokoušel Evu ke hříchu.

POZNÁMKY

1. Úryvek hovoří o „hadu“. Slova „satan“ ani „d'ábel“ se v celé knize Genesis neobjevují.
2. Had není nikdy popisován jako anděl.
3. Není proto překvapující, že v knize Genesis není žádný odkaz na nikoho, kdo by byl svržen z nebe.
4. Hřích přináší smrt (Ř 6,23); andělé nemohou zemřít (L 20,35-36), proto nemohou ani hřešit. Odměnou spravedlivých je být roven andělům, tj. už nadále neumírat (L 20,35-36). Kdyby andělé mohli hřešit, pak by byli schopni hřešit i spravedliví, a tím by u nich byla stále možnost umírání – fakticky by tedy neměli věčný život.
5. Postavy, vystupující v úryvku z knihy Genesis o pádu člověka, jsou: Bůh, Adam, Eva a had. Nikdo jiný není zmíněn. Neexistuje žádný důkaz, že by cosi uvnitř hada nutilo tuto bytost dělat to, co činila. Pavel říká, že had „ve své lstivosti oklamal Evu“ (2 K 11,3). Bůh řekl hadovi: „Protožeš to

učinil...“ (Gn 3,14). Jestliže „satan“ použil hada, proč o něm není ani zmínka a proč nebyl také potrestán?

6. Adam dával za svůj hřích vinu Evě: „Ona mi dala z toho stromu“ (Gn 3,12). Eva obviňovala hada: „Hada mě podvedl a já jsem jedla“ (Gn 3,13).

Hada ďábla neobvinil – žádnou omluvu /výmluvu/ neučinil.

7. Jestliže je argumentováno, že hadi nemají v současnosti dar řeči či rozumu jako had v Edenu, pak si připomeňme, že

a) jednoho dne byla donucena uvažovat a mluvit s člověkem (Balaámem) i oslice: „Němá oslice promluvila lidským hlasem, a tak zabránila prorokovu bláznovství“ (2 Pt 2,16);

b) had byl „nejzchytralejší ze vši polní zvěře“. Trest, jehož se mu dostalo, mu odejmul schopnost hovořit s Adamem a Evou.

8. Bůh stvořil hada (Gn 3,1); jiná bytost zvaná „satan“ se v hada neproměnila – jestliže tomu věříme, tak jako bychom říkali, že nějaká osoba může vstoupit do života někoho jiného a řídit ho. To je nekřesťanská idea, nikoli biblická. Jestliže se argumentuje, že Bůh by nestvořil hada vzhledem k velkému hříchu, k jehož spáchání zlákal Adama a Evu, je třeba připomenout, že hřích přišel do světa skrze člověka (Ř 5,12). Při této argumentaci je had jaksi přirozeně nemorální a k Evě hovořil na základě vlastního rozhodnutí – jako takový nebyl zodpovědný Bohu a žádný hřích vlastně nespáchal.

Někteří navrhuji vysvětlení, že had z Gn 3 je serafín. Běžné hebrejské slovo pro „hada“ – které je také užito v Gn 3 – nemá však vůbec žádný vztah k slovu pro „serafína“. Hebrejské slovo, překládané jako „serafín“, znamená doslova „ten ohnivý“; v Nu 21,8 je sice překládáno jako „had Ohnivec“ – v Gn 3 je však podkladem pro námi překládané „had“ úplně jiné slovo.

NÁMI NAVRHOVANÉ VYSVĚTLENÍ

1. Zdá se, že není důvod pochybovat o tom, že text v prvních kapitolách knihy Genesis o stvoření a pádu by měl být brán doslova. „Hada“ byl skutečným hadem. To podporuje i skutečnost, že můžeme dnes vidět hady plazit se po břiše coby naplnění prokletí, jehož se dostalo původnímu hadovi (viz Gn 3,14). Stejně tak vidíme trpět muže i ženy na základě podobného prokletí, jehož se jim dostalo ve stejné době. Postavy Adama a Evy můžeme tak vyhodnotit jako skutečného muže a ženu, jaké známe i dnes (byť ti se nyní těší z lepší formy existence). Původní had byl tedy skutečným živočichem, i když s vyšší inteligencí než dnešní hadi.

2. Následující body jsou dalšími příznaky, že bychom první kapitoly knihy Genesis měli chápat doslovně:

- Ježíš odkazoval na záznam o stvoření Adama a Evy jako na základ svého učení o manželství a rozvodu (Mt 19,5-6); neexistuje žádný náznak, že by jej chápal obrazně.
- „Neboť první byl utvořen Adam, potom Eva. A nebyl sveden Adam /hadem/; žena byla zcela svedena a upadla do přestoupení“ (1 Tm 2,13-14) – je vidět, že i Pavel chápal knihu Genesis doslova. A nejprůkaznější je text z 2 K 11,3, kde psal o způsobu, jak „had ve své lstivosti oklamal Evu“ – povšimněte si, že se Pavel nezmiňuje o „dávlu“, který by klamal Evu.

3. Protože byl had odsouzen plazit se po břiše (Gn 3,14), lze odtud dovozovat, že měl původně končetiny; ve spojení s jeho evidentní rozumovou schopností byla pravděpodobně tehdejší zvířecí podoba života velice blízká k té lidské, byť šlo stále o zvíře – jednoho z oné „polní zvěře, kterou Hospodin Bůh učinil“ (Gn 3,1+14).

Kapitola 6: Otázky

1. Kdo je příčinou našich problémů a strastí?
 - a) Bůh;
 - b) náhoda;
 - c) hříšná bytost zvaná satan;
 - d) hříšné bytosti zvané démoni.
2. Kdo je zodpovědný za to, že jsme pokoušeni k hříchu?
 - a) naše vlastní lidská přirozenost;
 - b) Bůh;
 - c) zlí duchové;
 - d) hříšná bytost zvaná satan.
3. Co znamená slovo „d'ábel“?
 - a) hřích;
 - b) had;
 - c) falešný žalobce/pomlouváč;
 - d) Lucifer.
4. Co znamená slovo „satan“?
 - a) hříšník;
 - b) protivník;
 - c) zvíře/bestie;
 - d) král démonů.
5. Může být slovo „satan“ užito také pro dobré lidi?
6. K čemu obrazně poukazují „satan“ a „d'ábel“?
7. Jak rozumíme „démonům“ podle Nového zákona? Jsou to:
 - a) hříšní andělé;
 - b) nemoci;
 - c) dobový výraz pro nemoci, neboť si lidé mysleli, že jsou způsobené „démony“;
 - d) duchovní bytosti.
8. Jak chápete hada v zahradě Eden?

Část 2:

***„Zvěst o ... jménu Ježíše Krista“
(Sk 8,12)***

KAPITOLA 7

JEŽÍŠŮV PŮVOD

7.1 Starozákonní proroctví o Ježíšovi

3. kapitola nám objasnila, že Boží cíl spásy pro lidstvo má ve svém středu postavu Ježíše Krista. Všechna zaslíbení dané Evě, Abrahamovi i Davidovi mluví o Ježíšovi jako o jejich potomku v pravém slova smyslu. A skutečně, celý Starý zákon směřuje ke Kristu a prorokuje o něm. Mojžíšův zákon, kterému musel být Izrael poslušen v době před příchodem Krista, ustavičně ukazoval dopředu k Ježíši: „Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova“ (Ga 3,24). Při slavnosti velikonoce musí být zabit beránek bez vady (Ex 12,3-6); to je představováno obětí Ježíše, „beránka Božího, který snímá hříchy světa“ (J 1,29; 1 K 5,7). Podmínka neposkvrněnosti, která byla vyžadována u všech zvířecích obětí, odkazovala dopředu na dokonalou povahu Ježíšovu (Ex 12,5; srovnej též 1 Pt 1,19).

V Žalmech a prorockých knihách Starého zákona je nepočítaně proroctví o tom, jaký bude Mesiáš. Zaměřují se zejména na popis toho, jak zemře. Odmítání judaismu přijmout ideu Mesiáše, který zemře, lze vysvětlit jen jejich nepozorností k těmto proroctvím, z nichž některé teď předkládáme:

<i>Starozákonní proroctví</i>	<i>Naplnění v Kristu</i>
„Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Ž 22,2).	To byla skutečná Ježíšova slova na kříži (Mt 27,46).
„Jsem... povrhl lidu. Všem, kdo mě vidí, jsem jenom pro smích, šklebí se na mě, potrášají hlavou: „Svěř to Hospodinu! Ať mu dá vyváznout...““ (Ž 22,7-9).	Izraelci odvrhli Ježíše a posmívali se mu (L 23,35; 8,53); potrášali hlavami (Mt 27,39); řekli větu o vyvážnutí, když visel na kříži (Mt 27,43).
„... jazyk mi přisedl k patru... probodli mé ruce a nohy (alt. čtení Ž 22,16-17).	To bylo naplněno žízni Krista na kříži (J 19,28); probodnutí rukou a nohou odkazuje na používanou metodu ukřižování.
„Dělí se o mé roucho, losují o můj oděv“ (Ž 22,19).	Dokonalé naplnění tohoto lze nalézt u Mt 27,35.
O tvém jménu budu vyprávět svým bratrům, ve shromáždění tě budu chválit (Ž 22,23).	Tento verš je citován v souvislosti s Ježíšem v Žd 2,12.

„Za cizího mě mají mí bratři, cizincem jsem pro syny své matky, neboť horlivost o tvůj dům mě strávila“ (Ž 69,9-10).	To dobře popisuje Kristovy pocity odcizení ve vztahu ke svým židovským bratrům i své vlastní rodině (J 7,3-5; Mt 12,47-49); verš o horlivosti je citován u J 2,17.
„Do jídla mi dali žluč, když jsem žíznil, dali mi pít ocet (Ž 69,22).	To se stalo Kristovi na kříži (Mt 27,34).
<i>Celý Iz 53 je pozoruhodným proroctvím o Kristově smrti a vzkříšení a každý verš má své patrné naplnění. Zde jen dva příklady:</i>	
„Jako ovce před stříhači zůstal němý, ústa neotevřel“ (Iz 53,7).	Kristus, beránek Boží, zůstal během svého trápení mlčet (Mt 27,12+14).
„Byl mu dán hrob se svévolníky, s bohatcem smrt našel“ (Iz 53,9).	Ježíš byl ukřižován spolu se zločinci (Mt 27,38), pohřben byl však do hrobky bohatého muže (Mt 27,57-60).

Není divu, že nám Nový zákon připomíná, že „zákon a proroci“ Starého zákona jsou základnou našeho pochopení Krista (Sk 26,22; 28,23; Ř 1,2-3; 16,25-26). Sám Ježíš varoval, že nechápajíce „Mojžiše a proroky“, nemůžeme rozumět jemu (L 16,31; J 5,46-47).

To, že Mojžišův zákon ukazuje ke Kristovi a proroci ho předpovídají, by mělo být dostatečným důkazem, že Ježíš neexistoval fyzicky před svým narozením. Falešná nauka o fyzické „preexistenci“ Krista před narozením by opakované sliby, že bude *semenem* (potomkem) Evy, Abrahama a Davida, učinila nesmyslnými. Kdyby v čase těchto zaslíbení Kristus již existoval v nebi, Bůh by byl nekorektní k těmto lidem se svými slibů potomka, který *bude* Mesiášem. Rodokmen Ježíše, zaznamenaný v Mt 1 a L 3, ukazuje, jaký měl Ježíš původ: sahal zpět až k oněm lidem, jimž učinil Bůh svá zaslíbení.

Slib Davidovi, týkající se Krista, nedovoluje žádnou jeho fyzickou existenci v době, kdy bylo zaslíbení vysloveno: „Dám po tobě povstat tvému potomku, který *vzejde* z tvého lůna... Já mu *budu* Otcem a on mi *bude* synem“ (2 S 7,12+14). Povšimněte si budoucího času, který zde je použit. Víme-li, že Bůh *bude* Kristovým Otcem, pak je nemožné, aby již existoval v době, kdy byla tato zaslíbení učiněna. To, že potomek „vzejde z tvého lůna“, ukazuje, že musí jít o tělesného, pokrevního Davidova potomka. „Hospodin přísahal Davidovi na svou věrnost... Toho, jenž vzejde z tvých beder, dosadím po tobě na trůn“ (Ž 132,11).

Šalomoun představoval prvotní splnění tohoto slibu; protože však v čase vyslovení slibu (2 S 5,14) již fyzicky existoval, hlavní vyplnění tohoto slibu, že David bude mít tělesného potomka, který bude Božím

synem, muselo odkazovat ke Kristu (L 1,31-33). „Davidovi vzbudím výhonek spravedlivý“ (Jr 23,5) – tj. Mesiáše.

Podobně se užívá budoucího času i v jiných proroctvích o Kristu. „Povolám jím /Izraeli/ proroka z jejich bratří, jako jsi ty /Mojžíš/“ (Dt 18,18) – to je citováno ve Sk 3,22-23, kde je „prorok“ ztotožněn s Ježíšem. „Dívka /Marie/ počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel“ (Iz 7,14). To se evidentně vyplnilo při Kristově narození (Mt 1,23).

7.2 Narození z panny

Vylíčení Kristova početí a narození nepřipouští myšlenku, že by tělesně existoval už dříve. Ti, kdo se přidržují falešné doktríny o Trojici, jsou tlačeni k závěru, že v jednom okamžiku existovaly v nebi tři osoby; jedna z nich se pak stala děckem v Mariině lůně, ponechávajíc tak v nebi osoby dvě. Nezbývá než vyvodit z toho – na základě víry v „preexistenci“ –, že Kristus by musel nějak sestoupit z nebe a vstoupit do Mariina lůna. Celá tato spleť teologie jde zcela mimo učení Písma. Záznam počátku Kristova života nedává žádný důvod jakkoli se domnívat, že opustil nebe a vstoupil do Marie. Nedostatek důkazů pro tvrzení je velkým „chybějícím článkem“ trojičního učení.

Anděl Gabriel se zjevil Marii se zprávou, že „počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš. Ten bude veliký a bude nazván synem Nejvyššího... Marie řekla andělovi: „Jak se to může stát, vždyť nežiji s mužem /tj. byla pannou/?“ Anděl jí odpověděl: „Sestoupí na tebe Duch svatý a moc Nejvyššího tě zastíní; proto i tvé dítě bude svaté a bude nazváno Syn Boží““ (L 1,31-35).

Dvakrát je zdůrazněno, že Ježíš *se stane* při narození Synem Božím; evidentně tento Syn Boží neexistoval před svým narozením. A opět je třeba zdůraznit časté použití budoucího času – např. „ten *bude* veliký“. Kdyby Ježíš existoval v těle, když anděl hovořil k Marii, už tehdy by byl významný.

Početí Ježíše

Působením Ducha svatého (Boží dech/moc) byla Marie schopna počít Ježíše, aniž měla styk s mužem. Josef tedy nebyl pravým otcem Ježíše. Je třeba pochopit, že Duch svatý není osobou (viz 2. kapitola). Ježíš byl Synem Boha, nikoli Ducha svatého. Vzhledem k Božímu použití jeho Ducha při působení na Marii „dítě bude *proto* svaté“ a z Marie zrozené „nazváno

bude Syn Boží“ (L 1,35). Z použití slova „proto“ vyplývá, že bez sestoupení Ducha svatého do lůna Marie by nemohl Ježíš, Syn Boží, začít existovat.

To, že byl Ježíš „počat“ v Mariině lůně (L 1,31), je též potvrzením toho, že nemohl existovat v těle před tímto časem. Jestliže „počneme“ nějakou myšlenku, má svůj začátek v nás. Podobně byl počat Ježíš uvnitř Mariina lůna: měl tam svůj počátek jako plod (embryo) – právě tak jako ostatní lidské bytosti. Jan 3,16, nejslavnější verš Bible, zaznamenává, že Ježíš byl „jedinorozený Syn“ Boží. Milióny lidí, recitujících tento verš, neuspějí při rozvažování, co z něho vyplývá. Byl-li Ježíš „počat“, tedy „počal“ (začal; měl svůj začátek) po početí v lůně Marie. Byl-li Ježíš počat Bohem jako svým Otcem, je zřejmé, že jeho Otec byl starší než on; protože Bůh nemá žádný počátek (Ž 90,2), nemůže být Ježíš sám Bohem (tomuto bodu se věnuje více 8. kapitola).

Je příznačné, že Ježíš byl Bohem „počat“, nikoli stvořen (udělán) jako tomu bylo u Adama. To vysvětluje blízkost spojení Boha a Ježíše: „V Kristu Bůh usmířil svět se sebou“ (2 K 5,19). To, že byl Kristus *počat* Bohem, a ne pouze stvořen z prachu, nám pomáhá vysvětlit jeho přirozenou schopnost chápat cesty Boha, svého Otce.

Iz 49,5-6 obsahuje proroctví o Kristu coby světlu světa, což on vyplnil (J 8,12). Je popsán jako přemýšlející o slovech „Hospodin mě vytvořil jako svého služebníka už v životě matky“. Kristus byl proto „vytvořen“ Bohem v lůně Marie mocí svého Ducha svatého. Bylo to Mariino lůno, které bylo počátkem Kristovy tělesné existence.

Viděli jsme v oddíle 7.1, že Žalm 22 prorokuje o Kristových myšlenkách na kříži. Říká zde o Bohu: „Ty jsi mne vyvedl z života matky... na tebe jsem odkázán už z lůna, z života mé matky, ty jsi můj Bůh“ (Ž 22,10-11). V čase umírání se Kristus ohlíží až ke svým počátkům – v lůně své matky Marie, vytvořen z moci Boha. Věrohodný popis Marie v evangeliích jako Kristovy „matky“ sám o sobě ničí ideu, že existoval před narozením Marie.

Marie byla obyčejná lidská bytost, s normálními lidskými rodiči. To je potvrzeno faktem, že měla sestřenici, která přivedla na svět Jana Křtitele, obyčejného člověka (Lukáš 1,36). Římskokatolická idea, že Marie nebyla obyčejnou lidskou bytostí, znamená, že Kristus nemohl být jak „Syn člověka“, tak i „Syn Boží“. Takto je často titulován v Novém zákoně. Byl „Synem člověka“ pro svou veskrze lidskou matku a „Synem Božím“ vzhledem k Božímu působení na Marii skrze Ducha svatého (Lukáš 1,35), což znamená, že Bůh byl jeho Otec. Toto dokonalé uspořádání by bylo zmařeno, nebyla-li by Marie obyčejnou ženou.

„Kdo dokáže, aby čisté vzešlo z nečistého? Vůbec nikdo... Co je člověk? Je snad bez poskvrny? Což může být spravedlivý, kdo se zrodil z ženy?... Což může být čistý ten, kdo se zrodil z ženy?“ (Jób 14,4; 15,4; 25,4). To platí pro jakoukoli myšlenku o možnosti neposkvrněného početí, ať už jde o Marii, či o Ježíše.

Tím, že byla Marie „zrozena z ženy“, tedy měla obyčejné rodiče, musela mít též naši nečistou lidskou přirozenost. Ta byla přenesena na Ježíše, který byl „narozený z ženy“ (Ga 4,4). Jazykový obrat „narozený“ (skrže Mariino působení) je dalším důkazem toho, že nemohl tělesně existovat, aniž by jejím prostřednictvím přišel na svět.

Evangelia často poukazují na Mariinu lidskou stránku. Kristus ji musel nejméně třikrát napomínat pro nedostatek duchovní vnímavosti (Lukáš 2,49; Jan 2,4); nedokázala také pochopit všechny jeho promluvy (Lukáš 2,50). To je přesně to, co bychom očekávali od ženy, mající lidskou přirozenost a jejímž synem byl Syn Boží – ten byl duchovně vnímavější než ona sama, třebaže i on sdílel lidskou přirozenost. Josef měl styk s Marií až po Kristově narození (Mt 1,25) a není důvod předpokládat, že neměli poté normální manželské vztahy.

Ze zmínky o Kristově „matce a jeho bratrech“ v Mt 12,46-47 vyplývá, že Marie měla po Ježíšovi i další děti. Ježíš byl toliko jejím „prvorozeným“. Katolické učení o tom, že Marie zůstala pannou a pak vystoupila na nebesa, nemá absolutně žádnou oporu v Bibli. Jako lidská bytost smrtelné přirozenosti Marie zestárla a zemřela; v Janovi 3,13 také čteme, že „nikdo nevstoupil na nebesa“. Skutečnost, že měl Kristus lidskou přirozenost (viz Žd 2,14-18; Ř 8,3), znamená, že ji musela mít také jeho matka, byť ji neměl jeho Otec.

7.3 Kristovo místo v Božím plánu

Bůh nerozhoduje o svých plánech bez přípravy, vymýšleje je jako zvláštní část celkového účelu v závislosti na tom, jak se rozvíjí lidská historie. Bůh má úplný plán, vytvořený už na počátku stvoření (Jan 1,1). Jeho touha mít syna byla proto v jeho plánu od počátku. Celý Starý zákon zjevuje odlišné aspekty Božího plánu spásy v Kristu.

Častokrát jsme ukazovali, jak Starý zákon skrže zaslíbení, proroctví proroků a literu Mojžíšova zákona neustále vyjevuje Boží účel (cíl) v Kristu. Kvůli tomu, že Bůh věděl o svém budoucím synovi, odstartoval stvoření (Žd 1,1-2). Autor doporučuje, aby verš „skrže něhož /Syna/ stvořil i věky“ byl

(adekvátněji řeckému originálu) překládán: „pro něhož...“. Bylo to tedy kvůli Kristovi, že byly vůbec Bohem umožněny epochy lidských dějin. Zjevení Božího cíle v průběhu let – tak, jak je zaznamenáno Starým zákonem – je tedy plné odkazů na Krista.

Pro nás je obtížné plně pochopit Kristovu autoritu a jeho obrovský a fundamentální význam pro Boha. Je proto na místě prohlásit, že Kristus existoval v Boží mysli a cíli od počátku, ačkoli tělesně existovat začal až svým zrozením z Marie. Žd 1,4-7+ 13-14 zdůrazňuje, že Kristus nebyl andělem; zatímco ve svém smrtelném životě byl méně než andělé (Žd 2,7), byl poté vyvýšen na mnohem čestnější místo než oni, neboť byl Božím „jednorozeným synem“ (Jan 3,16). Již dříve jsme ukázali, že jedinou formou existence, kterou zná Písmo, je existence v tělesné podobě – proto neexistoval Kristus jako „duch“ před svým narozením. 1 Pt 1,20 to shrnuje takto: Kristus byl „předem vyhlédnut před stvořením světa, přišel kvůli vám na konci časů“.

Ježíš byl ústřední osou evangelia, jež Bůh „ústý svých proroků předem zaslíbil ve svatých Písmech, evangelia o jeho Synu, který tělem pocházel z rodu Davidova, ale Duchem svatým byl ve svém zmrtvýchvstání uveden do moci Božího Syna“ (Ř 1,2-4).

Shrnutí Kristovy historie:

1. Zaslíben ve Starém zákoně – tj. v Božím plánu;
2. Stvořen jako tělesná osoba skrze zrození z panny jako potomek Davidův;
3. Vzorný svou dokonalou povahou („duchem svatosti“), která se projevila v průběhu jeho smrtelného života;
4. Vzkříšen a veřejně prohlášen za Syna Božího kázáním apoštolů, kteří byli takto obdarováni Duchem.

Znalost budoucího u Boha

Při oceňování toho, jak silně tkvěl Kristus v Boží mysli před svou tělesnou existencí, by nám významně pomohlo, kdybychom k této otázce přistoupili ve světle faktu, že Bůh zná *všechny* věci, které se objeví v „budoucnosti“; on má úplnou „vizi“. Může proto mluvit a přemýšlet o věcech, které neexistují, jako by existovaly. Má úplnou znalost o budoucím. Bůh „povolává v bytí to, co není“ (Ř 4,17). Může proto prohlásit: „Od počátku oznamuji, co se v budoucnu stane, od pradávna, co se ještě nestalo... Moje rozhodnutí platí a co se mi líbí, uskutečním“ (Iz 46,10).

Toto „rozhodnutí“, resp. Boží slovo, prorokovalo Krista od počátku; byl vždy v Božím plánu či „zalíbení“. Bylo proto jisté, že někdy bude Kristus tělesně zrozen a Bůh vyplní svůj vyhlášený cíl v Kristu.

Určitost Božích vizí se tak odráží v jistotě jeho slov. Biblická hebrejščina má „prorocký čas minulý“, kdy je použit minulý čas k popisu budoucích věcí, které Bůh slíbil. Podobně říká David: „*Totoť jest místo domu Hospodina Boha*“ (1 Pa 22,1 podle BK), když byl tento chrám ještě jen Bohem slíbený. Taková byla Davidova víra ve slova zaslíbení, že používal přítomný čas pro vyjádření budoucích věcí. Písmo oplývá příklady Božích znalostí o budoucím. Bůh si byl tak jistý, že splní sliby dané Abrahamovi, že mu řekl: „*Tvému potomstvu dávám tuto zemi...*“ (Gn 15,18), a to v době, kdy Abraham dokonce neměl jediného potomka. Během stejného období před narozením potomka (Izák/Kristus) Bůh dále sliboval: „*Určil jsem tě za otce hlučícího davu pronárodů*“ (Gn 17,5). Vskutku, Bůh „povolává v bytí to, co není“.

A tak Kristus hovořil během svého působení o tom, jak Bůh „všecko moc *dal* do jeho /Kristových/ rukou“ (Jan 3,35), ačkoli v té době to ještě nenastalo. „Všecko jsi *podrobil* pod jeho /Kristovy/ nohy... Nyní ovšem ještě nevidíme, že by mu vše bylo podmaněno“ (Žd 2,8).

Bůh hovořil o svých plánech spásy skrze Ježíše „ústý svatých proroků od pradávna (Lukáš 1,70). O těchto mužích se hovoří, jako by skutečně existovali od počátku (ačkoli tomu tak evidentně nebylo), protože byli těsně spojeni s Božími plány. Místo toho můžeme říci, že byli od počátku v Božím plánu. Krásným příkladem je Jeremiáš. Bůh mu řekl: „*Dříve než jsem tě vytvořil v životě matky, znal jsem tě, dříve než jsi vyšel z lůna, posvětil jsem tě, dal jsem tě pronárodům za proroka*“ (Jr 1,5). Bůh tedy věděl všechno o Jeremiášovi dokonce už před stvořením. Podobným způsobem mluví Bůh o perském králi Kýrovi před jeho narozením a užívá přitom jazykových obrátů jako by už existoval (Iz 45,1-5). Jiným příkladem užití takového jazyka o existenci někoho, kdo se ještě nenarodil, je Židům 7,9-10.

Stejným způsobem jako se hovoří o existenci Jeremiáše a proroků, a to dokonce před stvořením (vzhledem k jejich roli v Božím plánu), se hovoří o pozdější existenci pravých věřících. Je zřejmé, že jsme neexistovali tělesně ani jinde než v Boží mysli. Bůh „nás spasil a povolal svatým povoláním... ze svého rozhodnutí a z milosti, kterou nám daroval v Kristu Ježíši před věčnými časy“ (1 Tm 1,9). Bůh „nás v něm /Kristovi/ již před stvořením světa vyvolil... předem nás určil... rozhodnutím jeho dobroty“ (Ef 1,4-5). Celá idea o jednotlivcích, kteří jsou již předem známi Bohu od počátku a předem „označení“ („predestinováni“) ke spasení, naznačuje, že existovali v mysli Boží již na počátku (Ř 8,27; 9,23).

Ve světle toho všeho není překvapující, že se o Kristu coby shrnutí Božího účelu hovoří jako o existujícím od počátku v Boží mysli i plánu,

ačkoli tělesně ještě na svět nepřišel. Byl „zabitým Beránkem od stvoření světa“ (Zj 13,8). Ježíš poté nezahynul obvyklým způsobem; jako „Beránek Boží“ byl obětován za cca 4000 let na kříži (Jan 1,29; 1 K 5,7). Stejným způsobem, jakým byl vyvolen Ježíš od počátku (1 Pt 1,20), byli vyvoleni i věřící (Ef 1,4; v obou případech je užito stejného řeckého slova pro obrat „být vyvolen“).

7.4 „Na počátku bylo Slovo“, Jan 1,1-3

„Na počátku bylo Slovo, to Slovo bylo u Boha, to Slovo bylo Bůh. To bylo na počátku u Boha. Všechno povstalo skrze ně“ (Jan 1,1-3). Jsou-li správně pochopeny tyto verše, pak potvrzují a rozšiřují závěry předešlého oddílu. Tato pasáž však bývá nepochopena v nejširší míře a vyvozuje se z ní, že Ježíš existoval v nebi před svým narozením. Správné pochopení těchto veršů závisí na rozpoznání toho, co znamená „Slovo“ v tomto kontextu. Nemůže odkazovat přímo na osobu, protože ta by nemohla být současně „u Boha“ i Bohem. Řecké slovo „logos“, které je zde překládáno jako „slovo“, neznamená samo o sobě „Ježíš“. Je obvykle překládáno jako „slovo“, ale také jako:

vylíčení
příčina
komunikace
doktrína
horlivý
kázání
rozum
úsvit
zvěst

„Na počátku“

„Logos“ může – přísně vzato – ukazovat na vnitřní myšlenku, která je vnějškově vyjádřena slovy či jiným způsobem komunikace. Na počátku měl Bůh takovýto „logos“. Jako jedinečný účel byl soustředěn v Kristu. Ukázali jsme, jak Boží Duch převedl jeho vnitřní myšlenky do akce; odtud je tedy spojení mezi jeho Duchem a jeho Slovem (viz oddíl 2.2). Protože Boží Duch od počátku rozpracovával jeho plán s člověkem a inspiroval jeho zapsaná slova, zaobíral se též ve svém konání i slovech ideou Krista. Kristus byl onen „logos“ Boha, a proto vyjadřoval Boží Duch Boží kristovský plán

ve všech svých aktivitách. To vysvětluje, proč je tolik starozákonních událostí typicky kristovských. Nemůže však být dostatečně zdůrazněno, že Kristus jako osoba nebyl tím „slovem“ – tím byl Boží plán spásy skrze Krista. „Logos“ („Slovo“) je velice často užit ve vztahu k evangeliu o Kristu – např. „slovo Kristovo“ (Ko 3,16; srovnej též Mt 13,19; Jan 5,24; Sk 19,10; 1 Te 1,8 atd.). Povšimněte si, že „logos“ je spíše o Kristu, než on sám osobně. Když se Kristus narodil, toto „slovo“ se přeměnilo do podoby těla /masa/ a krve – „Slovo se stalo tělem“ (Jan 1,14). Ježíš osobně byl spíše „Slovo učiněné tělem“ než „Slovem“; osobně se stal „Slovem“ svým zrozením z Marie, nikoli někdy předtím.

Plán či zvěst týkající se Krista byla u Boha od počátku, avšak otevřeně zjeveno bylo vše až v postavě Krista a při kázání evangelia o něm v prvním století. A tak Bůh k nám pronášel svá slova skrze Krista (Žd 1,1-2). Vícekrát je podtrženo, že Kristus hovořil Boží slova a činil zázraky řízen Božím Slovem, aby nám vyjevil Boha (Jan 2,22; 3,34; 7,16; 10,32+38; 14,10+24).

Pavel byl poslušen Kristova vedení při hlásání evangelia o něm „všem národům“: „... podle mého evangelia a podle zvěsti Ježíše Krista... je odhaleno tajemství, které od věčných časů nebylo vysloveno, nyní je však zjeveno... a stalo se známým mezi všemi národy“ (Ř 16,25-26; srovnej 1 K 2,7). Pouze díky činnosti Krista se stal pro člověka možný věčný život (Jan 3,16; 6,53); již na počátku měl však Bůh plán nabídnout člověku věčný život, neboť věděl, že zorganizuje oběť, kterou realizoval Ježíš. Plné vyjevení této nabídky přišlo ovšem až po narození a smrti Ježíše: „... věčný život, jež Bůh... slíbil před věky, a ve svůj čas zjevil své slovo /o životě/ v kázání...“ (Tt 1,2-3). Viděli jsme, jak se hovoří o Božích prorocích jako o vždy existujících (Lukáš 1,70) v tom smyslu, že „slovo“, které pronášeli, existovalo u Boha od počátku.

Ježíšova podobenství odhalují mnoho těchto věcí; tím Ježíš naplňoval prorocství, která se vztahovala na něj: „Otevřu v podobenstvích ústa svá, vyslovím, co je skryto od založení světa“ (Mt 13,35). Právě v tomto smyslu bylo „Slovo u Boha... na počátku“, aby bylo „učiněno tělem“ při Kristově narození.

„To Slovo bylo Bůh“

Nyní je naším úkolem uvažovat, v jakém smyslu „to Slovo bylo Bůh“. Naše plány a myšlenky jsou ze své podstaty naše. „Chystám se do Londýna“ je „slovo“ či komunikace, jež vyjadřuje můj cíl, neboť to také můj cíl je. Boží plán opřený o Krista může být chápán podobně. „Nejez chleba člověka závistivého... nebo jak on sobě tebe váží v mysli své, tak ty pokrmu

toho“ (Př 23,6-7 podle BK). Tak i Bůh: jak myslí, takový i je. V tomto smyslu Boží slovo či myšlení je Bůh: „to slovo bylo Bůh“. Z tohoto důvodu je velmi těsné spojení mezi Bohem a jeho Slovem – paralely jako v Ž 29,8 jsou obvyklé: „Hospodinův hlas nutí poušť svíjet se v křeči, Hospodin nutí svíjet se v křeči poušť“. Prohlášení jako „neposlouchali jste mě, je výrok Hospodinův“ (Jr 25,7) jsou obvyklá u proroků. Fakticky Bůh míní: „Neposlouchali jste *moje Slovo*, pronášené proroky.“ David považoval Boží Slovo za svou lampu i světlo (Ž 119,105), avšak i on přemítal: „Ty jsi moje světlo, Hospodine. Hospodin mi září do mých temnot“ (2 S 22,29) a ukazoval tak paralelu mezi Bohem a jeho Slovem. Je proto pochopitelné, že Boží Slovo je zosobňováno jako on sám, tj. hovoří se o něm jako o osobě, ačkoli jí není (viz Přídavek č. 2: „Princip personifikace“).

Bůh je sama pravda (Jan 3,33; 8,26; 1 J 5,10), a proto je také Boží Slovo pravdou (Jan 17,17). Podobným způsobem se Ježíš identifikuje se svými slovy tak těsně, že své slovo personifikuje: „Kdo mě odmítá a nepřijímá moje slova, má, kdo by jej soudil: Slovo, které jsem mluvil, to jej bude soudit v poslední den“ (Jan 12,48). Ježíš mluví o svém slově, jako by to byla vlastně osoba, tj. on sám. Jeho slova byla personifikována, protože jsou těsně spojena s Ježíšem. Boží Slovo je podobně znázorňováno jako osoba, tj. Bůh sám, v Janovi 1,1-3. Tak se dozvídáme o Slovu: „Všechno povstalo skrze ně“ (Jan 1,3). Avšak „*Bůh* stvořil“ všechny věci svým Slovem – příkazem (Gn 1,1). Z toho důvodu se mluví o Božím Slovu, jako by to byl Bůh sám. Odtud vyplývá jeden zbožný moment k zaznamenání: skrze Boží Slovo v našem srdci k nám může Bůh přijít velmi blízko.

Je zřejmé z Gn 1, že stvořitelem byl Bůh prostřednictvím svého Slova, nikoli Kristus osobně. Je to *slovo*, které je popisováno jakožto tvořící všechny věci, nikoli Kristus osobně (Jan 1,1-3). „Nebesa byla učiněna Hospodinovým slovem, dechem jeho úst pak všechn jejich zástup /tj. hvězdy/... co on řekl, to se stalo“ (Ž 33,6+9). Dokonce i nyní funguje přírodní tvoření díky jeho Slovu: „Na zem vysílá svůj výrok, rychle běží jeho slovo. Dává sníh jak vlnu... Sešle slovo své... a plynou vody“ (Ž 147,15-18).

Bůh použil své Slovo, svou tvůrčí sílu, při zplození Ježíše v Mariině lůně. To Slovo, Boží plán, realizovaný jeho Duchem svatým (Lukáš 1,35) přivodil Kristovo početí. Marie to poznala, když reagovala na zprávu o nastávajícím početí Krista: „Staň se mi podle tvého slova“ (Lukáš 1,38).

Viděli jsme, že Boží Slovo/Duch je odrazem jeho cílů, které byly proklamovány ve Starém zákoně. Do jaké míry je to pravda, je ukázáno ve Skutcích 13,27, kde se o Ježíšovi mluví souběžně se slovy starozákonních proroků: „Spasitele nepoznali /Židé/... a tak naplnili slova proroků.“ Když

se Kristus narodil, všechno z Božího Slova/Ducha bylo vyjádřeno v postavě Ježíše Krista. Inspirovaný apoštol Jan vyzdvihoval, jak je Boží plán věčného života vyjádřen v Kristu, se kterým se mohli učedníci vidět i kontaktovat na fyzické úrovni. Tehdy poznal, že mají co do činění s Božím Slovem a jeho celkovým plánem spásy v Kristu (1 J 1,1-3). My nemůžeme Krista sice fyzicky spatřit, můžeme však mít potěšení z toho, že mu pravdivě rozumíme, že můžeme tak důvěrně znát Boží záměry s námi a tím vším být ujištěni o věčném životě (1 Pt 1,8-9). Musíme si však položit otázku: „Skutečně Krista *znám?*“ Nestačí přijmout pouze fakt, že jednou existoval dobrý člověk jménem Ježíš. Prostřednictvím pokračujícího a oddaného studia Bible je mu možno rychle porozumět jako svému osobnímu Spasiteli a křtem s ním vstoupit do kontaktu. Bude soudit lidi posledního dne; jejich soudcem však bude také Slovo (J 12,48). Ježíš byl dokonalým výrazem podstaty Božího slova; v tomto smyslu byl oním Slovem – byl plně Slovem/zvěstí, které hlásal.

Kapitola 7 : Otázky

1. Uveďte dvě starozákonní proroctví týkající se Ježíše.
2. Existoval Ježíš před svým narozením v tělesné podobě?
3. V jakém smyslu lze prohlásit o Ježíšovi, že existoval před svým narozením?
 - a) jako anděl;
 - b) jako součást Trojice;
 - c) jako duch;
 - d) jen v Boží mysli a účelu.
4. Který z následujících výroků o Marii je pravdivý?
 - a) byla dokonalou a bezhříšnou ženou;
 - b) byla obyčejnou ženou;
 - c) otěhotněla působením Ježíše skrze Ducha svatého;
 - d) předkládá nyní naše modlitby Ježíši.
5. Stvořil Ježíš Zemi?
6. Jak rozumíš výroku: „Na počátku bylo slovo“ (Jan 1,1-3)? Co tato věta *ne*znamená?
7. Proč je důležité být si jistý v otázce Ježíšovy tělesné existence před jeho narozením?

KAPITOLA 8

JEŽÍŠOVA PŘIROZENOST

8.1 Ježíšova přirozenost: úvod

Jednou z největších tragédií křesťanského myšlení musí být to, že se Pánu Ježíši Kristu nedostalo uznání a ocenění za jeho vítězství nad hříchem, dosaženého rozvíjením dokonalého charakteru. Široce vyznávaná doktrína o „Trojici“ udělala z Ježíše Boha. Víme-li, že Bůh nemůže být pokoušen (Jakub 1,13) a nemá žádnou možnost hřešit, znamenalo by to, že Kristus ve skutečnosti nemusel s hříchem bojovat. Jeho život na zemi by proto byl jen napodobeninou, žitou vně lidské zkušenosti a bez skutečného pociťování duchovních i tělesných dilemat lidského rodu, kterými by nebyl osobně nikterak zasažen.

Skupiny jako Mormoni či Svědkové Jehovovi upadly do jiného extrému: nedokázaly ocenit ten div, že Kristus byl jednorozeným Synem Božím. Jako takový nemohl být andělem či tělesným synem Josefovým. Některými bylo navrhováno pokládat Kristovu přirozenost za jeho života stejnou jako tu Adamovu před pádem. Odhlédneme-li od nedostatku biblických důkazů pro tento názor, pokulhává tento postoj jinde: nedoceňuje, že Adam byl vytvořen Bohem z prachu, zatímco Ježíš byl „stvořen“ Bohem *zrozením* v lůně Marie. A tak byl Ježíš počat a zrozen ve všech ostatních aspektech stejně jako my, třebaže neměl lidského otce. Mnoho lidí nemůže akceptovat, že by člověk s hříšnou přirozeností mohl mít dokonalou povahu. Právě tento fakt je překážkou pro skutečnou víru v Krista.

Není snadné uvěřit, že Ježíš měl naši přirozenost, avšak svou povahou dokázal vždy překonat pokušení, a byl tudíž bezhříšný. Dojít k pochopení a pevné víře ve skutečného Krista vyžaduje mnohonásobné ponoření do textů evangelií, kde se hovoří o jeho dokonalém životě, i do těch častých biblických pasáží, kde je popřeno, že by byl Bohem. Mnohem jednodušší je předpokládat, že byl samotným Bohem, a tudíž automaticky dokonalým. Tento pohled však snižuje velikost a vítězství, kterých Ježíš dosáhl nad hříchem i lidskou přirozeností.

Ježíš měl tedy lidskou přirozenost a sdílel každé naše hříšné směřování (Žd 4,15), avšak překonal je tím, že ctil Boží cesty a hledal jeho pomoc při boji s hříchem. Té se mu od Boha ochotně dostalo, aby se skrze jeho skutečného vlastního Syna rozšířilo poznání, že „v Kristu Bůh usmířil svět se sebou“ (2 K 5,19).

8.2 Rozdíly mezi Bohem a Ježíšem

Je třeba odhalit jemnou rovnováhu mezi těmi pasážemi, které zdůrazňují, nakolik byl „Bůh v Kristu“, a místy, osvětlujícími jeho lidskost. Ta posledně jmenovaná skupina biblických textů znemožňuje ospravedlnit ideu, že Ježíš je Bůh sám – „Bůh pravý z Boha pravého“, jak chybně prohlašuje trinitářské /trojiční/ učení. (Tato fráze „Bůh pravý z Boha pravého“ byla použita na Nicejském koncilu roku 325 po Kr., kde byla poprvé vyhlášena idea Boha jako „Trojice“, kterou raní křesťané neznali.) Slovo „Trojice“ se nikdy v Bibli neobjevuje. 9. kapitola dále prohloubí studium Kristova naprostého vítězství nad hříchem a podílu, který na tom má Bůh. Na počátku těchto studií si zapamatujme, že spása záleží na správném pochopení skutečného Ježíše Krista (Jan 3,36; 6,53; 17,3). Jakmile dojdeme k pravdivému pochopení jeho vítězného zápasu s hříchem a smrtí, můžeme v něho být pokřtěni, abychom měli podíl na této spase.

V 1 Tm 2,5 lze nalézt jedno z nejjasnějších shrnutí vztahu mezi Bohem a Ježíšem: „Je totiž *jeden* Bůh *a* jeden *prostředník* mezi Bohem a lidmi, *člověk* Kristus Ježíš.“ Rozbor zdůrazněných slov vede k následujícím závěrům:

- Je-li pouze *jeden* Bůh, je nemožné, že by Ježíš mohl být Bohem; jestliže je Otec Bohem a Ježíš je také Bohem, pak musí existovat dva bohové. „My přece víme, že je jediný Bůh Otec“ (1 K 8,6). „Bůh Otec“ je proto jediným Bohem. Je proto nemožné, aby mohla existovat oddělená bytost, zvaná „Bůh Syn“, jak prohlašuje falešné učení o Trojici. Podobně zobrazuje Starý zákon Jahveho, jediného Boha, jako Otce (např. Iz 63,16; 64,8).
- Doplněním tohoto jediného Boha je prostředník, člověk Kristus Ježíš – „... *a* jeden prostředník...“ Toto slovo „a“ ukazuje rozdíl mezi Kristem a Bohem.
- Kristus jako „*prostředník*“ znamená, že cosi zprostředkovává, že je rozhodčím. Prostředník/rozhodčí mezi hříšným člověkem a bezhříšným Bohem nemůže být bezhříšný Bůh samotný; musí jít o bezhříšného člověka s hříšnou lidskou přirozeností. „*Člověk* Kristus Ježíš“ nás nenechává na pochybách o správnosti tohoto vysvětlení. Dokonce i když píše po nanebevzetí Ježíše, Pavel nemluví o „Bohu Kristu Ježíši“.

Několikrát jsme připomínali, že „Bůh není člověk“ (Nu 23,9; Oz 11,9), avšak Ježíš je jasně „Synem člověka“, protože je v Novém zákoně nazýván „*člověk* Kristus Ježíš“. Byl „synem Nejvyššího“ (Lukáš 1,32). Bůh

coby „ten Nejvyšší“ naznačuje, že pouze jemu patří konečná velikost; Ježíš jako „Syn Nejvyššího“ ukazuje, že nemůže být sám Bohem jakožto osoba. Také z jazykových výrazů Otec a Syn, používaných o Bohu a Ježíši, samozřejmě vyplývá, že nejsou totožní. Syn může mít jisté rysy podobnosti se svým otcem, nemohou však být jedna a táž osoba ani stejně staří.

V této linii existuje množství zřetelných rozdílů mezi Bohem a Ježíšem, které jasně ukazují, že Ježíš Bohem nebyl:

Bůh	Ježíš
„Bůh nemůže být pokoušen“ (Jakub 1,13).	Kristus „na sobě zakusil všechna pokušení jako my“ (Žd 4,15).
Bůh nemůže zemřít – svou podstatou je nesmrtelný (Ž 90,2; 1 Tm 6,16).	Kristus byl mrtvý po dobu tří dnů (Mt 12,40; 16,21).
Bůh nemůže být člověkem spatřen (1 Tm 6,16; Ex 33,20).	Lidé Ježíše viděli a dotýkali se ho (to zdůrazňuje 1 J 1,1).

Jsmeli pokoušeni, musíme volit mezi hříchem a poslušností Boha. Často zvolíme ve vztahu k Bohu neposlušnost; Kristus měl stejnou volbu, avšak vždy si vybral poslušnost. Měl tedy možnost hřešit, nikdy to však skutečně neudělal. Ukázali jsme, že Davidův potomek, zaslíbený v 2 S 7,12-16, byl určitě Kristus. 14. verš zde hovoří o Kristově možnosti hřešit: „Když se proviní, budu ho trestat...“.

8.3 Ježíšova přirozenost

Slovo „přirozenost“ /angl. „nature“ je třeba podle kontextu překládat zejména jako „přirozenost“, či „podstata“, českými ekvivalenty ovšem mohou být i „příroda“, „charakter“, „povaha“ aj. Pozn. překladatele/ukazuje na to, čím přirozeně, svou podstatou jsme. V 1. kapitole jsme si ukázali, že Bible hovoří pouze o dvou přirozenostech – té Boží a lidské. Bůh ze své podstaty nemůže umřít, být pokoušen apod. – je tedy zřejmé, že Kristus během svého života tuto Boží přirozenost neměl. Měl proto plně lidskou přirozenost. Z naší definice slova „přirozenost“ by mělo být zřejmé, že Kristus nemohl mít současně dvě přirozenosti. Je životně důležité, že byl Kristus pokoušen jako my (Žd 4,15), neboť svým dokonalým přemožením pokušení pro nás mohl získat odpuštění. Nadměrná žádostivost, která je základem našich pokušení, pochází z nás (Marek 7,15-23), zevnitř naši

lidské přirozenosti (Jakub 1,13-15). Bylo proto nutné, aby měl Kristus tuto lidskou přirozenost, neboť tak mohl zakusit a překonat tato pokušení.

List Židům 2,14-18 vyjadřuje toto vše obsažněji:

„Protože sourozence /nás/ spojuje krev a tělo /lidská přirozenost/, i on /Kristus/ se stal jedním z nich, aby svou smrtí zbavil moci... ďábla... Neužívá se přece andělů, ale ujímá se potomků Abrahamových /vzal na sebe jejich přirozenost/. Proto musel být ve všem jako jeho bratři, aby se stal veleknězem milosrdným a věrným... a mohl tak smířit hříchy lidu. Protože sám prošel zkouškou utrpení, může pomoci těm, na které přicházejí zkoušky.“

Tato pasáž kladě mimořádný důraz na skutečnost, že měl Ježíš lidskou přirozenost: „Stal se *jedním z nich* /doslova: „stal se účastným na krvi a těle“/“ (Žd 2,14). Účin je ještě vystupňován použitím několika slov podobného významu. Podobně Žd 2,16 v bodě, kde se zdůrazňuje, že Kristus neměl přirozenost andělů, ale že byl potomek Abrahamův, který přinese spásu množství věřících, jež se stanou jeho potomky. Z toho důvodu bylo nutné, aby měl Kristus lidskou přirozenost. Ve *všem* musel „být jako jeho bratři“ (Žd 2,17), takže nám Bůh mohl udělit odpuštění skrze jeho obět'. Tvrdit, že Ježíš neměl vůbec lidskou přirozenost, znamená být v nevědomosti o nejvlastnějších základech té dobré zprávy o Kristovi.

Kdykoli pokřtěný věřící zhřeší, může přistoupit k Bohu a vyznat své hříchy modlitbou skrze Krista (1 Jan 1,9). Bůh si je vědom, že Kristus byl pokoušen k hříchu přesně jako oni – byl však dokonalý a přemohl to opravdové pokušení, kterému oni podlehl. Z toho důvodu nám Bůh – „kvůli Kristovi“ – může odpustit (Ef 4,32). Je proto důležité správně zhodnotit, jak byl Kristus pokoušen stejně jako my a že musel mít stejnou přirozenost jako my, aby to vůbec bylo možné. Žd 2,14 jasně prohlašuje, že Kristus měl přirozenost „těla a krve“, aby to bylo umožněno. „Bůh je Duch“ (Jan 4,24) svou podstatou a jako „Duch“ nemá maso a krev. Kristus měl v sobě přírodní prvek v podobě „masa“ /a kostí/ – po dobu svého smrtelného života neměl v žádném případě Boží přirozenost.

Všechny dřívější lidské pokusy přidržet se Božích slov, tj. zcela překonat pokušení, ztroskotaly. Proto „Bůh jako obět' za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích“ (Ř 8,3).

„Hřích“ ukazuje na přirozené sklony hřešit, které máme dány svou podstatou. Byli jsme takto již nasměrováni a pokračující, musíme očekávat, že „mzdou za hřích je smrt“. K tomu, aby se dostal z této nepříjemné situace, potřeboval člověk vnější pomoc. Zdálo se, že on sám není schopen dokonalosti; tělu nelze vykoupit (zachránit) tělo. Bůh proto zasáhl a dal nám

svého vlastního Syna, jenž měl naše „hříšné tělo“ se všemi sklony k hříchu, které máme my. Na rozdíl od všech ostatních lidí překonal Kristus každé pokušení, byť mohl také neuspět či zhřešit ve stejné míře jako my. Ř 8,3 popisuje Kristovu lidskou přirozenost jako „hříšné tělo“. O několik veršů dříve hovoří Pavel o tom, jak v těle „nepřebývá dobro“ a jak tělo přirozeně bojuje proti poslušnosti vůči Bohu (Ř 7,18-23). V kontextu těchto veršů je tím pozoruhodnější vědět, že Kristus měl „hříšné tělo“, jak čteme v Ř 8,3. Díky tomu a jeho vítězství nad tělem máme i my cestu úniku z našeho těla. Ježíš věnoval stálou pozornost hříšnosti své vlastní přirozenosti. Jednou byl osloven „dobrý mistře“, což předjímalo, že je svou podstatou „dobrý“ a dokonalý. Odpověděl: „Proč mi říkáš dobrý? Nikdo není dobrý, jedině Bůh“ (Marek 10,17-18). Při jiné příležitosti začali lidé dosvědčovat Kristovu velikost vzhledem k sérii vynikajících zázraků, které vykonal. Ježíš to však nikterak nevyužil, „poněvadž všechny lidi znal; nepotřeboval, aby mu někdo o někom říkal svůj soud. Sám dobře věděl, co je v člověku“ (Jan 2,23-25). Vzhledem k velké znalosti lidské přirozenosti (znal o ní „všechno“) Kristus nechtěl, aby jej lidé oslavovali jako osobu v rodové zakotvenosti – byl si vědom své vlastní přirozenosti.

8.4 Ježíšova lidskost

Zápisy evangelií poskytují mnoho příkladů o tom, jak zcela lidská byla Ježíšova přirozenost. Je zaznamenáno, jak byl unavený, a musel usednout u studny a napít se (Jan 4,6). Ježíš „plakal“ při smrti Lazara (Jan 11,35). Snad nejvíce byl měl potvrzovat jeho lidskost záznam jeho závěrečného utrpení: „Nyní je má duše sevřena úzkostí,“ doznal, když se modlil, aby ho Otec zachránil od nutnosti prožít smrt na kříži (Jan 12,27). Modlil se: „Otče můj, je-li možné, ať mne mine tento kalich /utrpení a smrti/; avšak ne jak já chci, ale jak ty chceš“ (Mt 26,39). To ukazuje na to, že v některých momentech byla Kristova „vůle“ či touha odlišná od Boží.

Během celého svého života podřizoval Kristus svou vůli té Otcově, aby se připravil na konečné utrpení na kříži: „Sám od sebe nemohu dělat nic; jak mi Bůh přikazuje, tak soudím, a můj soud je spravedlivý, neboť nehledám vůli svou, ale vůli toho, který mě poslal“ (Jan 5,30). Tento rozdíl mezi vůlí Kristovou a Boží je dostatečným důkazem, že Ježíš nebyl Bohem.

Lze očekávat, že během našich životů bude růst naše poznání Boha a že se dokážeme poučit ze strastí, které nás v životě potkají. I v tomto je pro nás Ježíš velkým příkladem. Nemohl se blýsknout úplnou znalostí Boha ve

větší míře než my. Od dětství „prospíval na duchu i na těle /až dosáhl duchovní zralosti – srovnej Ef 4,13/ a byl milý Bohu i lidem“ (Lukáš 2,52). „Dítě rostlo v síle a moudrosti“ (Lukáš 2,40). Tyto dva verše ukazují, že Kristův tělesný růst probíhal paralelně s rozvojem duchovním; probíhal v něm proces růstu jak fyzického, tak i duchovního. To by nebylo možné, byl-li by „Synem – Bohem“, jak prohlašuje Athanasiovo vyznání víry v části týkající se Trojice. Dokonce i na konci svého života Kristus připustil, že nezná přesný čas svého druhého příchodu, avšak zná jej Otec (Marek 13,32).

Podřízenost Boží vůli je cosi, čemu se musíme učit dlouhý čas. I Kristus musel projít tímto procesem učení se poslušnosti k Otci – stejně jako každý jiný syn. „Ačkoli to byl Boží syn, naučil se poslušnosti /tj. k Otci/ z utrpení, jímž prošel, tak *dosáhl* dokonalosti /tj. duchovní zralosti/ a všem, kteří ho poslouchají, stal se původcem věčné spásy,“ což byl výsledek jeho kompletního a totálního spirituálního růstu (Žd 5,8-9). Fp 2,7-8 (další komentář viz Přídavek č. 4) zaznamenává tentýž proces Ježíšova duchovního růstu, vrcholícího jeho smrtí na kříži. On „sám sebe *zmařil*, *vzal na sebe* způsob /chování/ služebníka... *ponížil se*, v poslušnosti *podstoupil*... smrt na kříži“. Použitá slova dobře ilustrují, jak se Ježíš vědomě propracovával vpřed ve svém duchovním rozvoji, stává se více a více pokorným, až nakonec „v poslušnosti“ k Božímu přání zemřel na kříži. Tak byl „učiněn dokonalým“ díky správné reakci na svá utrpení.

Z řečeného je zřejmé, že Ježíš musel vyvinout vědomé osobní úsilí, aby byl spravedlivý; v žádném případě k němu nebyl tlačěn Bohem – to by pak fungoval jako pouhá loutka. Ježíš nás miloval opravdově, a z toho důvodu obětoval svůj život na kříži. Stálý důraz na Kristovu lásku k nám by byl falešný, kdyby ho Bůh nutil zemřít na kříži (Ef 5,2+25; Zj 1,5; Ga 2,20). Kdyby byl Ježíš Bohem, pak by neměl žádnou volbu – jen být dokonalý a poté zemřít na kříži. To, že Ježíš *měl* tuto možnost volby, nám umožňuje ocenit jeho lásku a vytvořit si k němu osobní vztah.

Bůh měl potěšení z Krista pro jeho ochotu dát svůj život dobrovolně: „Proto mě Otec miluje, že dávám svůj život... Nikdo mi ho nebere, ale já jej dávám sám od sebe“ (Jan 10,17-18). To, že byl Bůh tak potěšen Kristovou ochotnou poslušností, by bylo stěží pochopitelné při pojetí Ježíš = Bůh, žijící vně lidské podoby života jako nějaké symbolické spojení s hříšným člověkem (Mt 3,17; 12,18; 17,5). Tyto záznamy Otcova potěšení ze Synovy poslušnosti jsou dostatečným potvrzením toho, že Kristus měl možnost neposlouchat, avšak vědomě zvolil poslušnost.

Kristova potřeba spásy

Vzhledem ke své lidské přirozenosti zažíval Ježíš menší nemoci, únavu apod. stejně jako my. Vyplývá z toho tedy, že kdyby nezemřel na kříži, zemřel by jiným způsobem, např. sešlostí věkem. Ve světle toho vidíme, že i Ježíš potřeboval být Bohem zachráněn před smrtí. Když to Ježíš poznal s plnou intenzitou, „přinesl s bolestným voláním a slzami obětí modliteb a úpěnlivých proseb Bohu, který ho mohl zachránit před smrtí; a Bůh ho pro jeho pokoru slyšel“ (Žd 5,7). Skutečnost, že Kristus musel prosit Boha, aby jej spasil před smrtí, znemožňuje variantu, že by osobně byl Bohem. Po Kristově vzkříšení „nad ním smrt už nepanuje“ (Ř 6,9), což znamená, že předtím panovala...

Ježíše prorokuje mnoho Žalmů; je-li několik veršů o Kristu citováno v Novém zákoně, je rozumné předpokládat, že i mnoho jiných veršů z Žalmů je o něm. Při mnoha příležitostech je zdůrazněna nutnost, aby byl Kristus Bohem spasen:

- Ž 91,11-12 mluví o Ježíši a je citován v Mt 4,6. Ž 91,16 prorokuje, jak Bůh spasí Ježíše: „Dopřeji mu do sytosti nejdelsích časů /tj. věčný život/, ukáži mu svoji spásu.“
- Ž 69,21 poukazuje na Kristovo ukřižování (Mt 27,34); celý žalm popisuje Kristovy myšlenky na kříži: „Zachraň mě, můj Bože... zastaň se mne, vykup mě kvůli mým nepřátelům... hradem je mi, Bože, Tvoje spása“ (verše 2,19 a 30).
- Žalm 89 je komentářem k Božímu slibu Davidovi, který se týkal Krista. Ž 89,27 v této souvislosti prorokuje: „On mě bude vzývat: ‚Tys můj Otec, můj Bůh, moje spásná skála‘“

Kristovy modlitby k Bohu o spásu byly vyslyšeny. Velkým novozákonním tématem je to, že *Bůh* vzkřísil Ježíše a oslavil jej nesmrtelností:

- „*Bůh*... vzkřísil Ježíše... Toho *Bůh* vyvýšil jako vůdce a spasitele a dal mu místo po své pravici“ (Skutky 5,30-31).
- „*Bůh*... oslavil svého syna Ježíše... *Bůh* ho vzkřísil z mrtvých“ (Skutky 3,13+15).
- „Tohoto Ježíše *Bůh* vzkřísil“ (Skutky 2,24+32+33).
- Ježíš toto všechno poznal sám, když požádal *Boha*, aby ho oslavil (Jan 17,5; srovnej též 13,32; 8,54).

Kdyby byl Ježíš sám Bohem, který nemůže zemřít, pak by všechna výše zdůrazněná místa neměla smysl. Ježíš by nepotřeboval spásu, kdyby byl Bohem. Boží svrchovanost nad Ježíšem a jejich oddělenost demonstruje to, že to byl Bůh, kdo vyvýšil Ježíše. V žádném případě nemohl být Ježíš „pravý a věčný Bůh s dvěma podstatami... božství a lidství“, jak prohlašuje

prvý z 39 článků víry Anglikánské církve. Vycházíme-li z vlastního významu slova „podstata“, každá bytost může mít pouze jednu. Konstatujeme, že tento důkaz je nevyvratitelný: Kristus měl naši lidskou přirozenost.

8.5 Vztah Boha a Ježíše

Uvažování o tom, jak Bůh vzkřísil Ježíše, nás dovádí k myšlenkám na charakter vztahu mezi Bohem a Ježíšem. Jsou-li „spolurovní a ... spoluvěční“, jak prohlašuje trojiční doktrína, pak bychom očekávali, že jejich vztah bude rovnocenný. Už jsme pochopili skrze zřejmé důkazy, že tomu tak není. Vztah mezi Bohem a Ježíšem je podobný tomu mezi manželem a jeho ženou: „Hlavou každého muže je Kristus, hlavou ženy muž a hlavou Krista je Bůh“ (1 K 11,3). Jako je manžel hlavou své ženy, tak je i Bůh hlavou Krista, byť i mají stejný jednotný cíl, jaký by měl existovat mezi manželi. A tak je „Kristus Boží“ (1 K 3,23), stejně jako žena patří svému manželovi.

Bůh Otec je často prohlašován za Kristova Boha. Skutečnost, že Bůh je popisován jako „Bůh a Otec našeho Pána Ježíše Krista“ (1 Pt 1,3; Ef 1,17), a to i po Kristově nanebevzetí, ukazuje, že je to jejich *nynější* vztah – stejný jako byl za Kristova smrtelného života. Vyznavači Trojice někdy argumentují, že o Kristovi jako o komsí nižším než Bůh se hovoří jen v souvislosti s jeho životem na zemi. Novozákonní dopisy byly napsány několik let po Kristově nanebevzetí, avšak stále se v nich hovoří o Bohu jako o Kristově Bohu a Otci. Ježíš stále uctívá Boha jako svého Otce.

Zjevení, poslední kniha Nového zákona, byla napsána přinejmenším 30 let po Kristově glorifikaci a nanebevzetí, avšak hovoří o Bohu jako o „jeho /Kristovu/ Bohu a Otci“ (Zj 1,6). V této knize dává vzkříšený a oslavený Kristus zprávy věřícím. Mluví o „chrámu svého Boha... jménu svého Boha... městu svého Boha“ (Zj 3,12). To potvrzuje, že dokonce i nyní myslí Ježíš na svého Otce jako na Boha – proto Ježíš Bohem není.

Podobným způsobem se vztahoval Ježíš ke svému Otci i během svého smrtelného života. Hovořil o vystoupení „k Otci svému i Otci vašemu a k Bohu svému a Bohu vašemu“ (Jan 20,17). Naplno projevil Ježíš svou lidskost na kříži: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil?“ (Mt 27,46). Takovým slovům by nebylo možné porozumět, byla-li by vyslovena samotným Bohem. To, že se Ježíš modlil k Bohu „s bolestným voláním a slzami“, samo o sobě ukazuje pravou povahu jejich vztahu (Žd 5,7; Lukáš

6,12). Bůh se evidentně nemůže modlit sám k sobě. Dokonce i nyní se kvůli nám Ježíš modlí k Bohu (Ř 8,26-27; srovnej také 2 K 3,18).

Ukázali jsme si tedy, že Kristův vztah k Bohu během jeho smrtelného života nebyl podstatně odlišný od toho nynějšího. Kristus měl vztah k Bohu jako ke svému Otci a ke svému Bohu a modlil se k němu; ve stejné pozici to zůstává i nyní, po Kristově vzkříšení a nanebevzetí. Během svého pozemského života byl Kristus Božím služebníkem (Skutky 3,13+26; Iz 42,1; 53,11). Služebník činí vůli svého pána, a není v žádném případě svému pánu rovný (Jan 13,16). Kristus zdůrazňuje, že moc a autoritu má od svého Otce, nikoli svou vlastní: „Sám od sebe nemohu dělat nic... hledám... vůli toho, který mě poslal... Syn nemůže sám od sebe činit nic“ (Jan 5,30+19).

Přídavek č. 4: „Byl v podobě Boží“

„Ačkoli byl /Ježíš/ v podobě Boží, nelpěl na tom, že je roven Bohu, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe podobu otroka“ (Fp 2,6-7 podle Nové smlouvy).

Tyto verše jsou používány k tvrzení, že Ježíš byl Bohem, který se při svém narození stal člověkem. Je-li to pravda, pak by byla mj. bagatelizována veškerá naše tvrzení ze 7. a 8. kapitoly. Připomeňme též platnost poznatku, že ani jeden verš nemůže být protikladný celkovému vyznění biblického učení. Je příznačné, že citovaná pasáž je prakticky *jedinou*, která může být uvedena k objasnění „chybějícího článku“ trojičního učení – totiž, jak se Ježíš přenesl z Božského postavení v nebi do pozice děcka v Mariině lůně. Následující analýza se snaží ukázat, co citovaný text skutečně znamená.

1. Další věty, které bezprostředně navazují na citát, jsou přímo protikladné trojiční ideji:

- a) „Proto ho /Ježíše/ *Bůh* vyvýšil“ a „dal mu jméno“ (v. 9); zde se ukazuje, že Ježíš se nepovýšil sám – udělal to Bůh. Vyplývá z toho, že nebyl ve stavu vyvýšenosti před tím, než to učinil Bůh při jeho vzkříšení.
- b) Celý proces Kristova ponížení sebe sama a následujícího vyvýšení Bohem se konal „k slávě *Boha Otce*“ (v. 11). Bůh Otec proto nemůže být rovný se Synem.

2. Je třeba pečlivě uvažovat o kontextu celého citátu. Pavel nezačal mluvit o Ježíšovi „zčistajasna“. Poukazuje na Ježíšovo smýšlení ve Fp 2,5. Ještě dříve začíná mluvit ve verši 1,27 o důležitosti našeho stavu *mysli*. To je následně

rozvinuto v prvních verších druhé kapitoly: „Bud'te stejné *mysli*... jednoho *smýšlení*... v pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe; každý ať má na *mysli* to, co slouží druhým, ne jen jemu. Necht' je mezi vámi takové *smýšlení*, jako v Kristu Ježíši“ (v. 2-5). Pavel mluví o důležitosti stejného *smýšlení* jako má Ježíš, tedy takového, které je zasvěceno pokorné službě druhým. Tyto verše tedy spíše dokumentují pokoru *mysli*, kterou Ježíš demonstroval, než aby vyjadřovaly nějakou změnu přirozenosti.

3. Ježíš byl „v podobě Boží“. Ukázali jsme si v oddíle 8.3, že Ježíš měl lidskou přirozenost – uvedený verš proto nemůže referovat o Kristově Božské přirozenosti. Je třeba poznamenat, že některé moderní překlady jsou určeny ke „snadnému čtení“, a mají tudíž tendenci překročit doslovný význam řeckého originálu a parafrázovat jej. Verše z Fp 2,5-8 jsou klasickým příkladem. To však není důvodem snižovat užitečnost těchto překladů, která se projevuje jiným způsobem. K pochopení titulního obratu se však musíme ponořit do řeckého originálu: ona „podoba“ (řecky „*morfé*“) nemůže poukazovat k podstatě či přirozenosti, což je prokázáno ve verši 2,7, kde na sebe Kristus vzal „podobu otroka“ /služebníka/. Podstatné rysy přirozenosti služebníka se neliší od těch, které mají jiní lidé. Ve shodě s kontextem můžeme bezpečně interpretovat toto místo tak, že ačkoli byl Ježíš dokonalý a měl smýšlení zcela podobné s Božím, přesto si přál stát se otrokem/služebníkem. O několik veršů dále nás Pavel povzbuzuje, abychom se „*přípodobňovali* jeho /Kristovy/ smrti“ (Fp 3,10 podle Nové smlouvy). Máme tedy sdílet „*morfé*“, podobu Krista, kterou ukazuje ve své smrti. To nemůže znamenat, že se máme podílet na přirozenosti, kterou poté získal, protože již máme přirozenost lidskou. Nemusíme se měnit, abychom měli lidskou přirozenost, avšak potřebujeme změnit náš způsob myšlení, takže můžeme mít „*morfé*“ či mentální podobu, kterou měl Kristus ve své smrti. Ve Fp 2 je jasný odkaz ke Gn 1,27. Člověk byl učiněn „k obrazu Božímu“ se záměrem, aby vládl nad stvořením, byť i nebyl nesmrtelný. Jakmile neposlechl Boha, horlivě se snažil (když vztáhl ruku po zakázaném ovoci) o rovnost s ním. Důsledkem bylo cosi opačného než řekl had: odsouzení ke smrti dopadlo na něj i jeho potomky. Kristus zamířil opačným směrem: byl také „k obrazu Božímu“, avšak „nelpěl na tom, že je roven Bohu“, zbavil se lidské pýchy a poslouchal svého Otce.

Řecké slovo „*morfé*“ znamená obraz, podobu či otisk. O lidských bytostech se říká, že mají „vnější formu /„*morfé*“/ zbožnosti“ (2 Tm 3,5 podle Nové smlouvy). Ga 4,19 hovoří o „dotvoření /věřících/ v podobu Kristovu“. Protože měl Ježíš dokonalou povahu i způsob myšlení podobný Bohu, byl „v podobě Boží“. Z tohoto důvodu pro něho nebylo „lupičstvím“ myslet si či vědět, že v tomto smyslu byl rovný /doslova: „jedno“/ s Bohem.

V některých překladech je uvedeno, že Ježíš neuvažoval o rovnosti s Bohem jako o něčem, o co by se měl horlivě snažit /v českých moderních překladech: „nelpěl na tom“/. Je-li toto správný překlad, pak by to zcela vyvracelo teorii o tom, že Ježíš byl Bohem. Uvedenou pasáž lze tedy interpretovat tak, že se Ježíš v daném okamžiku nezaobíral myšlenkou na rovnost s Bohem; věděl, že je Bohu podřízený, a nikoli s ním rovnoprávný.

4. To, že Kristus „sám sebe zmařil“ (doslova: „vyprázdnil sám sebe“) poukazuje na proroctví o jeho ukřižování v Iz 53,12: „Vydal sám sebe na smrt“. „Vzal na sebe podobu služebníka“ služebným postojem ke svým stoupencům (J 13,14) a vrchovatě to pak demonstroval svou smrtí na kříži (Mt 20,28). V Iz 52,14 je prorokováno o Kristově utrpení na kříži: „Jeho vzezření bylo tak znetvořené, že nebyl *podobou* člověku.“ Toto stupňující se ponižování až „ke smrti, a to smrti na kříži“ bylo něčím, co se vynořovalo během jeho života i umírání, nebylo však dáno už při jeho narození. Ukázali jsme kontext této pasáže ve vztahu k Ježíšově *mysli*, jejíž pokora je vyzdvížena jako příklad hodný následování. Tyto verše musí proto hovořit o Ježíšově životě na zemi v naší lidské přirozenosti a o tom, jak se kvůli nám pokořil, a to navzdory tomu, že jeho mysl byla zcela sladěna s tou Boží.

5. Byl-li Kristus Bohem svou přirozeností a poté ji odložil a vzal na sebe přirozenost lidskou – jak se pokoušejí interpretovat tuto pasáž trinitáři –, pak nebyl po dobu pobytu na zemi „pravým Bohem“; trojiční stoupenci však věří, že jím byl. To vše demonstruje protiklady, které vznikají při ztotožnění s lidmi vytvořenou definicí o Trojici.

6. Závěrem se zaměříme ve větě „*byl* v podobě Boží“ na sloveso „býti“. Řecké sloveso takto překládané neznamena „býti původně, od věků“. Skutky 7,55 hovoří o Štěpánovi, který *byl* „plný Ducha svatého“. Byl plný Ducha svatého v oné době i jistý čas předtím; nebyl jím však naplněný *vždy*. Jiné příklady lze nalézt v L 16,23, Sk 2,30 či Ga 2,14. Kristus jsoucí „v podobě Boží“ tak znamená právě jen to, že představoval v oné době určitý (myšlenkový, mentální) „otisk“ či „obraz“ Boha; nevyplývá z toho, že byl v této podobě od počátku věků.

Kapitola 8 : Otázky

1. Učí Bible o tom, že Bůh je /v podobě/ trojice?
2. Vyjmenuj tři rozdíly mezi Bohem a Ježíšem.
3. V kterém z následujících výroků vystupoval Ježíš odlišným způsobem než my?
 - a) nikdy nehřešil;
 - b) byl vlastním zrozeným synem Božím;
 - c) nemohl být nikdy hříšným;
 - d) byl Bohem automaticky učiněn spravedlivým.
4. V kterém z následujících výroků vystupoval Ježíš podobným způsobem jako Bůh?
 - a) ve svém životě na zemi měl Boží přirozenost;
 - b) měl dokonalou povahu jako Bůh;
 - c) věděl tolik jako Bůh;
 - d) byl Bohu přímo rovný.
5. V kterém z následujících výroků vystupoval Ježíš stejným způsobem jako my?
 - a) zakoušel všechna naše pokušení a měl lidské zkušenosti a zážitky;
 - b) hřešil jako malé děcko;
 - c) potřeboval spasení;
 - d) měl lidskou přirozenost.
6. Který z následujících výroků je pravdivý?
 - a) Ježíš měl dokonalou přirozenost i povahu;
 - b) Ježíš měl hříšnou přirozenost, ale dokonalou povahu;
 - c) Ježíš byl jak pravý Bůh, tak i skutečný člověk;
 - d) Ježíš měl Adamovu přirozenost z doby před jeho hříchem.
7. Bylo možné, aby Ježíš zhřešil?

KAPITOLA 9

JEŽÍŠOVA ČINNOST

9.1 Ježíšovo vítězství

Předchozí studium nám ukázalo, jakým způsobem měl Ježíš naši lidskou přirozenost a že byl pokoušen k hříchu právě tak jako my. Rozdíl mezi ním a námi byl v tom, že zcela zvítězil nad hříchem – ač měl hříšnou *přirozenost*, vždy předváděl dokonalou *povahu*. Tento div by nás měl nekonečně inspirovat současně s tím, jak roste jeho hodnota v našich očích. V Novém zákoně najdeme opakované důrazy na Kristovu dokonalou povahu:

- On „zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu“ (Žd 4,15).
- On „nepoznal hřích“. „Není v něm žádný hřích“ (2 K 5,21; 1 J 3,5).
- On „hříchu neučinil a v jeho ústech nebyla nalezena lest“ (1 Pt 2,22).
- On je „svatý, nevinný, neposkvrněný, oddělený od hříšníků“ (Žd 7,26).

Evangelijní záznamy ukazují, jak jeho doprovod poznal dokonalost vyvěrající z jeho povahy a projevovanou v jeho slovech i činech. Pilátova žena poznala, že je „spravedlivý člověk“ (Mt 27,19), který si nezaslouží trest. Římský voják, který sledoval Kristovo chování na kříži, musel prohlásit: „Tento člověk byl vskutku spravedlivý“ (Lukáš 23,47). Za svého života vyzýval Ježíš Židy: „Kdo z vás mě usvědčí z hříchu?“ (Jan 8,46). Na tuto otázku se odpovědi nedočkal.

Výsledkem jeho vítězné dokonalosti v každém ohledu bylo to, že se *stal* vznešenějším než andělé (Žd 1,3-5). Bylo mu dáno vznešené jméno (Fp 2,8), které v sobě zahrnovalo všechny andělské tituly. „*Bude* mu dáno jméno Divuplný rádce /používané anděly; srovnej též Sd 13,18/...“ (Iz 9,5). Evidentně nezastával Ježíš takovéto vysoké postavení před svým narozením či smrtí; myšlenka jeho vyvýšení *na* tuto pozici to vylučuje.

Vzhledem ke svému dokonalému charakteru byl Ježíš manifestací (zjevením) Boha v těle (1 Tm 3,16); konal a mluvil tak, jak by to dělal Bůh, kdyby byl člověkem. Byl proto dokonalým zrcadlením Boha – „*obraz* Boha neviditelného“ (Ko 1,15). Z tohoto důvodu není nutné, aby smrtelný člověk fyzicky spatřil Boha. Jak vysvětlil Ježíš: „Kdo vidí mne, vidí Otce. Jak tedy můžeš říkat: Ukaž nám /fyzicky/ Otce?“ (Jan 14,9). V Bibli je opakovaně zdůrazněno, že Bůh Otec byl manifestován /se projevil/ ve svém Synu Ježíši Kristu (2 K 5,19; J 14,10; Sk 2,22). Trojiční učení říká, že Syn byl manifestován či „inkarnován“ v Ježíši; Bible však učí, že Bůh byl manifestován („inkarnován“ – musíme-li užít tento termín) v Ježíši. To

Slovo *se stalo* tělem (J 1,14) – to platí spíše než představa, že Slovo vstupuje do nějaké tělesné podoby či formy.

Žijíce v hříšném světě a trápíce se s hříchem v naší nejvlastnější přirozenosti, dokážeme těžko ocenit úplnost a nezměrnost Kristovy duchovní autority i to, že by člověk s naší přirozeností mohl ve své povaze plně zjevit Boží spravedlnost. Věřit v toto vyžaduje více skutečné víry než jen přijmout teologickou ideu, že Kristus sám byl Bohem.

Kristus musel zemřít, protože měl naši přirozenost. Skrze Marii byl potomkem Adamovým – a všechny Adamovy děti musí zemřít (1 K 15,22). Všichni Adamovi potomci musí zemřít kvůli jeho, Adamově hříchu, nehledě na svou osobní situaci. „Smrt však vládla... Proviněním toho jediného, totiž Adama, mnozí propadli smrti... Soud nad jedním proviněním /Adamovým/ vedl k odsouzení /k smrti/... Neposlušností jednoho člověka *se* mnozí *stali* hříšníky“ a proto museli zemřít (Ř 5,14-19; srovnej s 6,23). Coby Adamův potomek musel zemřít i Kristus, neboť zdědil od Adama smrtelnou přirozenost skrze svou matku Marii.

Odhlédneme-li od Ježíše, tak si všichni ostatní Adamovi potomci tento trest zaslouží, neboť my všichni osobně hřešíme. Ježíš musel zemřít, protože měl naši přirozenost, a tudíž podíl na prokletí, které dopadlo na Adamovy potomky. Protože však osobně nedělal nic, co by si zasloužilo smrt, „Bůh ho vzkřísil; vytrhl jej z bolesti smrti, a smrt ho nemohla udržet ve své moci“ (Skutky 2,24). Kristus byl „Duchem svatým ve svém zmrtvýchvstání uveden do moci Božího syna“ (Ř 1,4). Pro svoji dokonalou povahu a „duch svatosti“ byl slavně vzkříšen.

Kristus nezemřel na kříži *pouze* proto, že měl lidskou přirozenost. Ochotně nám předal svůj dokonalý život jako dar; projevil svou lásku k nám tím, že zemřel „za naše hříchy“ (1 K 15,3), neboť věděl, že svou smrtí pro nás získá záchranu od hříchu (Ef 5,2+25; Zj 1,5; Ga 2,20). Pro svou dokonalost byl Ježíš schopen překonat důsledky hříchu a stal se první osobou, jež byla vzkříšena z mrtvých a obdržela nesmrtelný život. Všichni ti, kdo se ztotožní s Kristem křtem a nápodobou jeho života, mají naději na podobné vzkříšení a odměnu. Právě v tom leží neobyčejný význam Kristova vzkříšení. Znamená „ujištění“, že budeme vzkříšeni a souzeni (Skutky 17,31) a že budeme sdílet (dokážeme-li být opravdu jako on) jeho odměnu nesmrtelného života: „Vždyť *víme* /důvěrně/, že ten, kdo vzkřísil Pána Ježíše, také nás s Ježíšem vzkřísí“ (2 K 4,14; 1 K 6,14; Ř 6,3-5). Jako hříšníci si zasluhujeme věčnou smrt (Ř 6,23). Vzhledem ke Kristovu dokonalému životu, poslušnosti i tváři v tvář smrti a jeho vzkříšení, je však Bůh schopen nabídnout nám *dar* věčného života – zcela v souladu se všemi svými zásadami.

Aby vytěšnil účinky našich hříchů, Bůh nám „připočítává spravedlnost“ (Ř 4,6), máme-li víru v jeho sliby spásy. Víme, že hřích přináší smrt – jestliže tedy opravdu věříme, že nás před ní Bůh spasí, pak musíme věřit, že nás započítá mezi spravedlivé, ač jimi plně nejsme. Kristus byl dokonalý; jsme-li opravdu v Kristu, i nás může Bůh pokládat za dokonalé, byť jimi osobně nejsme. Bůh Krista, „který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti“ (2 K 5,21), tj. tím, že budeme v Kristu skrze křest a jemu podobný život. A tak pro ty „v Kristu Ježíši“ se stal „spravedlností, posvěcením a vykoupením“ (1 K 1,30); následující verš nás proto povzbuzuje, abychom chválili Krista za velké věci, kterých dosáhl: „Vždyť se v něm /evangelium/ zjevuje Boží spravedlnost, která je přijímána vírou“ (Ř 1,17). Pochopení těchto věcí je proto nutnou součástí znalosti skutečného evangelia.

Toto vše bylo umožněno Kristovým vzkříšením. Byl „prvotinou“ /prvním ovocem/ celé sklizně lidských bytostí, jež se stanou nesmrtelnými díky tomu, čeho dosáhl on (1 K 15,20), „prvorozeným“ nové duchovní rodiny, která obdrží Boží přirozenost (Ko 1,18; srovnej též Ef 3,15). Kristovo vzkříšení tedy umožnilo Bohu pokládat věřící v Kristu za spravedlivé, neboť byli pokryti jeho spravedlností. Kristus „byl vydán pro naše přestoupení a vzkříšen pro naše ospravedlnění“ (Ř 4,25), doslova „abychom se stali spravedlivými“.

Tyto věci vyžadují vědomou a přemýšlivou víru, abychom byli skutečně přesvědčeni, že nás Bůh může pokládat za dokonalé. Kristus nás může představit před soudnou stolicí „neposkvrněné a v radosti před tváří své slávy“ a „svaté, neposkvrněné a bez úhony před Boží tváří“ (Juda 24; Ko 1,22; srovnej též Ef 5,27). Vezmeme-li naši hříšnou přirozenost a stále duchovní nezdraví, pak to vyžaduje skutečně pevnou víru věřit ve výše tvrzené. Pouhé zvedání rukou při „křížácké výpravě“ či akademický souhlas se systémem doktrín nemají nic společného s tímto druhem víry. Býti „v Kristu“, a tudíž být pokryt jeho spravedlností, lze pouze pravým křtem v Krista. Křtem se spojujeme s jeho smrtí a vzkříšením (Ř 6,3-5), což jsou prostředky našeho osvobození od hříchů skrze naše „ospravedlnění“ či připočítání ke spravedlivým (Ř 4,25). Nádherné věci, o kterých uvažujeme v této kapitole, jsou zcela mimo náš dosah, pokud nejsme pokřtěni. Při křtu se spojujeme s Kristovou krví prolitou na kříži; věřící vyprali „svá roucha a vybělali je v krvi Beránkově“ (Zj 7,14). Obrazně jsou pak oděni v bílá roucha, která představují Kristovu spravedlnost, jež jim je přičtena („započítána“) (Zj 19,8). Tyto bílé šaty je možné ušpinit našimi hříchy (Juda 23); učiníme-li to po křtu, je nutno opět použít Kristovu krev k vyčištění – tím, že požádáme skrze Krista Boha o odpuštění.

I po křtu se stále ještě musíme snažit setrvat v požehnaném postavení, do kterého jsme vstoupili. Vzniká potřeba pravidelného přezkoušení sebe sama několik minut denně – se stálou modlitbou a hledáním odpuštění. Tím, že to budeme činit, budeme mít vždy pokornou důvěru, že vejdemo do Božího království – díky naší ochraně Kristovou spravedlností. Musíme hledět být shledáni v Kristu v okamžiku naší smrti či při Kristově návratu, „nikoli s vlastní /naší/ spravedlností... ale s tou, která je z víry v Krista – spravedlností z Boha založenou na víře“ (Fp 3,9).

Opakovaný důraz na *víru* ústící do započtené spravedlnosti ukazuje, že žádným způsobem nemůžeme získat spásu svými skutky; spása je z milosti: „Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to Boží dar; není z vašich skutků“ (Ef 2,8-9). Stejně jako ospravedlnění či spravedlnost, také spasení je „darem“ (Ř 5,17). Naší motivací konat jakékoli úkony křesťanské služby by proto měla být vděčnost Bohu za to, co pro nás učinil – skrze Krista nás pokládá za spravedlivé, a tím nám otevírá cestu ke spáse. Je osudné uvažovat tak, že konáním skutků dosáhneme spásy. Myslíme-li takto, prostě při snaze dojít ke spáse neuspějeme; je to *dar*, který si nemůžeme zasloužit – pouze jej získat jako láskyplnou odpověď na naši hlubokou vděčnost, která bude vidět v našich skutecích. Skutečná víra vytváří skutky jako nevyhnutelný vedlejší produkt (Jakub 2,17).

9.2 Ježíšova krev

Velice často prohlašuje Nový zákon, že naše ospravedlnění a spása jsou skrze Ježíšovu krev (např. 1 Jan 1,7; Zj 5,9; 12,11; Ř 5,9). Abychom mohli ocenit význam Kristovy krve, musíme porozumět biblickému principu, že „život každého tvora je v jeho krvi“ (Lv 17,14). Bez krve nemůže tělo žít; krev je tak považována za symbol života. To vysvětluje patřičnost Kristových slov: „Nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život“ (Jan 6,53).

Hřích vede ke smrti (Ř 6,23), tj. ke ztrátě krve, která je nositelkou života. Od Izraelitů se z tohoto důvodu očekávalo, že vylíjí krev vždy, když hřešili – jako připomínka, že hřích vede ke smrti. „Podle zákona /Mojžíšova/ se skoro vše očišťuje krví, a bez vylití krve není odpuštění /hříchů/“ (Žd 9,22). Adamovo a Evino zahalení se fíkovými listy bylo z tohoto důvodu nepřijatelné; místo toho zabil Bůh jehně, aby mu poskytl kůži k přikrytí jejich hříchu (Gn 3,7+21). Podobně byla spíše akceptována zvířecí oběť

Ábelova než Kainova z plodin země – i zde rozhodovala zásada, že bez prolití krve nemůže být odpuštění ani přijatelný přístup k Bohu (Gn 4,3-5).

Tyto události odkazují k budoucí svrchované důležitosti Kristovy krve. Speciální předzvěst nalézáme v událostech /židovských/ Velikonoc, při kterých Boží lidé potírali krví beránka veřeje svých vrat, aby dosáhli spasení od smrti. Tato krev ukazovala do budoucna na krev Ježíšovu, kterou se musíme potříti my sami. V časech před Kristem museli Židé nabízet podle Mojžíšova zákona za své hříchy zvířecí oběti. Toto prolévání zvířecí krve však plnilo pouze roli poučení. Trestem za hřích je smrt (Ř 6,23) a není možné, aby lidská bytost mohla zabít nějaké zvíře jako náhradu za svou vlastní smrt či jako skutečného představitele sebe sama. Obětované zvíře není dobré či špatné; nemůže člověka plně zastupovat: „Krev býků a kozlů není s to hříchy odstranit“ (Žd 10,4).

Vzniká proto otázka, proč museli Židé obětovat zvířata, když zhřešili? Pavel shrnuje rozličné odpovědi na tuto otázku v Ga 3,24: „Zákon byl tedy naším dozorcem až do příchodu Kristova.“ Zvířata, která byla obětována za hřích, musela být neposkvrněná – bez vady (Ex 12,5; Lv 1,3+10 atd.). To poukazovalo na Krista, „beránka bez vady“ (1 Pt 1,19). Krev oněch zvířat proto *představovala* tu Kristovu. Zvířata byla akceptována jako oběti za hřích do té míry, jak odkazovala na dokonalou oběť Kristovu, o které Bůh věděl, že ji uskuteční. Na vrub toho byl Bůh schopen odpustit hříchy svým lidem, kteří žili před Kristem. Jeho smrt „přinesla vykoupení z hříchů, spáchaných za první smlouvy“ (Žd 9,15), tj. pod Mojžíšovým zákonem (Žd 8,5-9). Všechny oběti, nabízené za časů Zákona, ukazovaly do budoucna ke Kristu, perfektní oběti za hřích, který „svou obětí sňal hřích“ (Žd 9,26; 13,11-12; Ř 8,3; srovnej též 2 K 5,21).

V oddíle 7.3 jsme vysvětlili, jak celý Starý zákon a zejména Mojžíšův zákon odkazují do budoucna na Krista. Přístup k Bohu vedl v časech Zákona přes velekněze; ten byl prostředníkem mezi Bohem a lidmi staré smlouvy – Kristus je prostředníkem smlouvy nové (Žd 9,15). „Zákon totiž ustanovoval za velekněze lidi, podléhající slabosti, ale slovem přísahy... byl ustanoven Syn za velekněze dokonalého na věky“ (Žd 7,28). Protože oni sami byli hříšníky, nebyli v postavení, aby mohli získat pro lidi skutečného odpuštění. Zvířata, která obětovali za hřích, nebyla pravými představiteli hříšníků. Situace vyžadovala dokonalou lidskou bytost, která je v každém ohledu reprezentantem hříšného člověka a která by učinila přijatelnou takovou oběť za hřích, z níž by měli lidé užitek tím, že se s ní spojí. Podobně se vyžadovalo, aby velekněz dokázal soucítit s hříšnými lidmi, jimž dělal prostředníka, neboť byl pokoušen jako oni (Žd 2,14-18).

Ježíš dokonale vyhovoval těmto požadavkům: „To je ten velekněz, jakého jsme potřebovali: svatý, nevinný, neposkvrněný“ (Žd 7,26). Nepotřebuje souvisle obětovat za své vlastní hříchy, ani není už více podrobený smrti (Žd 7,23+27). Ve světle toho mluví Písmo o Kristu jako o našem knězi: „Proto přináší dokonalé spasení těm, kdo skrze něho přistupují k Bohu; je stále živ a přimlouvá se za ně“ (Žd 7,25). Vzhledem ke své lidské přirozenosti může Kristus jako náš ideální velekněz „mít soucit s těmi, kdo chybují a bloudí, protože *sám také* podléhá slabosti“ (Žd 5,2). To oživuje tvrzení o Kristu, že „rovněž *on sám také*“ má účast na naší lidské přirozenosti (Žd 2,14).

Tak jako byli židovští velekněží prostředníky pouze pro Boží lid, je i Kristus knězem pouze pro duchovní Izrael – pro ty, kdo byli pokřtěni v Krista a chápou pravé evangelium. On je „veliký kněz nad celým *Božím domem*“ (Žd 10,21), který se skládá z těch, kdo se narodili znovu aktem křtu (1 Pt 2,2-5) a čerpají opravdovou naději z evangelia (Žd 3,6). Vyhodnocení tohoto vynikajícího prospěchu z Kristova kněžství by nás proto mělo povzbudit, abychom se v něho dali pokřtít – bez toho nám nemůže plnit úlohu prostředníka.

Křtem v Krista bychom měli získat plný užitek z jeho kněžství; máme skutečně v tomto směru jistou zodpovědnost, jíž se musíme řídit. „Přinášejme tedy skrze Ježíše stále oběť chvály Bohu“ (Žd 13,15). Boží plán poskytnout nám Ježíše jako našeho kněze směřoval k tomu, abychom jej uctívali; měli bychom proto využívat náš přístup k Bohu skrze Krista k tomu, abychom jej chválili. Žd 10,21-25 přináší seznam pokynů, kterými bychom se měli řídit proto, že naším veleknězem je Kristus: „Máme-li tedy tak velikého kněze nad celým Božím domem:

1. Přistupujme před Boha s opravdovým srdcem a v plné jistotě víry, se srdcem očištěným od zlého svědomí a s tělem obmytým čistou vodou.“ Pochopení Kristova kněžství znamená, že bychom se v něho měli dát pokřtít („obmýt naše těla“) a neměli bychom nikdy nechat prostor pro růst zlého svědomí v našich myslích. Věříme-li v Kristovo usmíření, resp. vykoupení /angl. „atonement/, pak jsme jeho obětí učinění „jedním“ /AT-ONE-MENT/ spolu s Bohem /jsme s ním s-jedno-cení, pozn. překladatele/
2. „Držme se neotřesitelné naděje, kterou vyznáváme“. Neměli bychom se odchýlit od pravdivého učení, ke kterému nás dovedlo pochopení Kristova kněžství.
3. „Povzbuzujme se k lásce... nezanedbávejme společná shromáždění.“ Měli bychom se láskyplně spojovat s těmi, kdo též chápou Kristovo kněžství a čerpají z něj dobrodiní; to se děje

zejména shromážděním ke společné pobožnosti, při které si připomínáme Kristovu oběť (viz oddíl 11.3 a 11.5).

Správné ocenění těchto věcí by nás mělo naplnit pokornou důvěrou v to, že se nám skutečně dostane spásy, jsme-li pokřtěni a spojeni v Krista: „Přistupme *tedy směle* k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas“ (Žd 4,16).

9.3 Oběť za nás i za sebe

Židovský velekněz musil obětovat nejprve za své vlastní hříchy, a poté za hříchy ostatních lidí (Žd 5,1-3). Kristova oběť měla stejnou dvojitou strukturu. Ačkoli osobně nehřešil, měl Ježíš stále ještě lidskou přirozenost, a i on potřeboval spasení před smrtí. Tuto spásu poskytl Bůh kvůli Kristově vlastní oběti; Ježíš tak zemřel, aby získal svou vlastní spásu a aby tu naši učinil možnou. Na to odkazuje mnoho biblických veršů.

Tento oddíl je katalogem veršů, prokazujících, že Kristova oběť byla jak k jeho vlastnímu užitku, tak i pro náš prospěch. Tomuto bodu se možná věnujeme více než je třeba; cítím však, že toto téma je životně důležité a že je třeba skutečně správně pochopit Pánovu lidskost. Po dočtení této knihy se vám možná někdy v budoucnu zachce promyslet tyto věci hlouběji – proto jsou zde všechny tyto rozborů přičleněny.

- Velekněz „je povinen přinášet oběti za hřích nejenom za lid, ale i sám za sebe“ (Žd 5,3) – tak také Kristus splňuje v tomto ohledu požadavky na mojžíšovského velekněze. Řecké slovo pro „být povinen“ znamená doslova „mít finanční dluh“ – to odkazuje na našeho Pána, který vykoupil sám sebe stejně jako nás. To bylo „z důvodu“ jeho vlastní lidskosti (Žd 5,3), že tak musel konat. To neznamená, že měl nějaké osobní hříchy, které by musel vykupovat. Tento bod nemůže být ani dostatečně zdůrazněn. Byli jsme vykoupeni krví jeho oběti – a on při tom také.
- Kristus „nemusí jako dřívější veleknězi denně přinášet oběti napřed za vlastní hříchy a pak teprve za hříchy lidu. Ježíš *to učinil* jednou provždy“ (Žd 7,27). Není pochyby, že Pavel klade důraz na podobnost mezi kněžskou dvojitou obětí a tou Kristovou. Činí to opět v Žd 9,7 (srovnej 12,25). Protiklad byl v tom, že Kristus to vykonal jedinkrát, kdežto velekněz každý rok. Kdyby ten protiklad spočíval v tom, že to Kristus dělal jen pro lidi, pak by to bylo vyzdvíženo. Povšimněte si, že Kristova oběť byla za jeho vlastní

„hříchy“, které jsou odděleny od těch lidských – jeho „hříchy“ nebyly těmi našimi, které nesl, protože pro tento typ hříchů vykonal za nás oddělenou oběť. Jelikož víme, že Ježíš měl dokonalou a bezhříšnou povahu, „hříchy“ zde představují jiný způsob popisu hříšné lidské přirozenosti. O příčině (hříšná přirozenost) se zde mluví jako o účinku po způsobu metonymie /záměna slov na základě vnitřní věcné souvislosti, pozn. překladatele/ Avšak stále je třeba zdůrazňovat, že náš Pán byl dokonalý a nemůže být usvědčen z hříchu.

- Bůh „pro krev stvrzující věčnou smlouvu vyvedl z mrtvých velikého pastýře ovcí, našeho Pána Ježíše“ (Žd 13,20), tj. pro jeho vlastní krev. A tak byl náš Pán jak pastýř, tak i zavražděná ovce; vedl sám sebe na porážku – pro jeho krev jej Bůh vzkřísil. Byl tedy současně knězem i obětinou.
- K našemu tématu se dokonale hodí dvojí čtení Za 9,9: „Přichází k tobě tvůj král, spravedlivý a zachráněný /alt.: spásu nesoucí/“. Tyto dva možné překlady naznačují, že zachráněním sebe přinese náš Pán spásu i nám. Skrze oběť na kříži vykoupil Ježíš svou vlastní přirozenost, *takže* mohl docílit našeho vykoupení. Je nemoudré přemýšlet o jeho smrti vně kontextu jejího účelu – totiž zachránit nás.
- Je třeba docenit, že všechny odkazy na prolití krve zvířecích obětí v čase Zákona jsou nějakým způsobem relevantní pro Kristovu oběť. Na oltáři, Kristově symbolu, byl jednou za rok vykonán smírní obřad krví (Ex 30,10), což ukazuje, jak se Kristus sám posvětil svou vlastní obětí. Ve skutečnosti celá svatyně představuje Krista a musí být očištěna krví (Žd 9,23). Hmotné náčiní ze svatyně nespáchalo žádný hřích, a přesto potřebuje očištění, neboť je s hříchem těsně spojeno. A to platí i o nás a našem Pánovi. Sám velekněz musel začít svou činnost tím, že byl pokropen krví – a tak i Kristus musel provést svou vlastní oběť jako začátek své služby pro nás v nebi (Lv 8,23).

Že se Ježíš takto vykoupil, tedy neznamená, že by osobně hřešil. Nabídnutí oběti za osobní hřích nemusí být vždy důsledkem toho, že obětník zhřešil – např. v Lv 12 se obětování nařizuje ženě po narození děčka.

9.4 Ježíš jako náš představitel

Viděli jsme, že zvířecí oběti kompletně hříšné lidi nezastupovaly. Ježíš *byl* našim představitelem a ve všech bodech „byl jako jeho bratři“ (Žd 2,17). „Zakusil smrt za všechny“ (Žd 2,9). Spácháme-li nějaký hřích – např. se hněváme – Bůh nám může odpustit „kvůli Kristovi“ (Ef 4,32). To je umožněno tím, že nás může Bůh srovnávat s Kristem, člověkem jako my, pokoušeným k hříchu – např. k hněvu -, který však všechna pokušení překonal. Proto nám může Bůh odpustit náš hřích – hněv – vzhledem k tomu, že jsme v Kristu, tedy přikryti jeho spravedlností. Kristus coby náš představitel je proto prostředníkem, skrze něhož nám může Bůh ukázat svou milost a přitom potvrzovat své vlastní spravedlivé zásady.

Kdyby byl Ježíš Bohem, a ne tím, kdo má toliko lidskou přirozenost, nemohl by být našim představitelem. Je to jeden z příkladů, kdy chybná idea plodí další podobné. Z tohoto důvodu pracovali teologové množstvím složitých cest, jak vysvětlit Kristovu smrt. Populární náhled křesťanstva, které opustilo původní východiska, je ten, že hříchy postavily člověka do dlužnické pozice vůči Bohu a tyto dluhy nemohl sám splatit. Kristus je vyrovnal za každého věřícího prolitím své krve na kříži. Mnoho evangelických kazatelů to vyjadřuje zhruba takto: „Je to, jako bychom byli všichni postaveni do řady ke zdi a měli být zastřeleni ďáblem; vtrhl tam však Ježíš a ďábel ho zastřelil místo nás – a tak jsme nyní volní...“

Tyto vykonstruované teorie nemají žádnou pevnou biblickou oporu. Existuje zřejmý protimluv: jestliže Kristus zemřel *místo* nás, pak bychom my zemřít neměli. Máme-li však nadále lidskou přirozenost, musíme stále ještě umírat; spasení od hříchu a smrti se v konečné fázi objeví při Soudu, kdy nám bude udělena nesmrtelnost. Tu jsme nezískali při Kristově smrti. Tato smrt zbavila moci ďábla (Žd 2,14) – nikoli, že by ďábel zabil Krista.

Jestliže Kristus splatil svou krví dluh, naše spása se stává čímsi, co lze očekávat jako naše právo. Skutečnost, že spása je darem, věnovaným díky Boží milosti a odpuštění, se ztrácí, chápeme-li Kristovu oběť jako splátku dluhu. Působí to také dojmem, že rozzlobený Bůh byl uspokojen, jakmile zahlédl skutečnou Ježíšovu krev. Bůh však vidí v okamžiku našeho pokání svého Syna jako našeho představitele, jehož toužíme napodobovat, avšak nechceme se spojovat s jeho krví jako s nějakým talismanem. Mnoho „křesťanských“ chvalozpěvů a písní obsahuje v tomto aspektu neuvěřitelné množství zcestných myšlenek. Většina falešných doktrín je takto hudbou doslova vtlačována do lidských myslí – místo použití racionálních biblických

pokynů. Musíme být vždy na pozoru před tímto druhem ohlupování /brain-washing/.

Je tragické, že prostá slova „Kristus za nás zemřel“ (Ř 5,8), jsou hrubě nepochopena, a to tak, jako by Kristus zemřel místo nás. Existuje množství spojení mezi Římanům 5 a 1 K 15 (např. Ř 5,12 = 1 K 15,21; Ř 5,17 = 1 K 15,22). „Kristus za nás zemřel“ (Ř 5,8) je spojeno s „Kristus zemřel za naše hříchy“ (1 K 15,3). Jeho smrt pro nás otevírala cestu k odpuštění za naše hříchy; v tomto smyslu „Kristus zemřel za nás“. Slovo „za“ /nás/ neznamená nutně „místo“ /nás/. Kristus zemřel „pro naše hříchy“, nikoli „místo“ nich. Z tohoto důvodu se může Kristus za nás „přimlouvat“ (Žd 7,25) – nemůže to dělat „místo“ nás. „Za“ neznamená „místo“ /koho/ ani v Žd 10,12 a Ga 1,4.

9.5 Ježíš a Mojžíšův zákon

Protože byl Ježíš dokonalou obětí za hřích a ideálním veleknězem, který pro nás mohl opravdu získat odpuštění, byl po Kristově smrti starý systém zvířecích obětí a velekněží ukončen (Žd 10,5-14). „Mění-li se kněžství /od Levitů ke Kristovi/, nutně nastává i změna zákona“ (Žd 7,12). Kristus se stal knězem „ne podle zákona o tělesném původu /pouze potomek z rodu Levi mohl být knězem/, nýbrž na základě svého nepomíjícího života“, který mu byl dán vzhledem k jeho dokonalé oběti (Žd 7,16). „Tím se ovšem ruší předchozí příkaz /tj. Mojžíšův zákon/ jako neúčinný a neužitečný – zákon totiž nic nepřivedl k dokonalosti – avšak na jeho místo přichází lepší naděje /skrze Krista/“ (Žd 7,18-19).

Z toho je zřejmé, že Mojžíšův zákon byl ukončen Kristovou obětí. Důvěřovat nadále lidskému kněžství či stále ještě nabízet zvířecí oběti znamená, že neakceptujeme úplnost Kristova vítězství. Takovéto názory znamenají, že nepřijímáme Kristovu oběť jako zcela úspěšnou a že pocítujeme, jako by více než samotná víra v Krista byly k našemu ospravedlnění nutné skutky. „Nikdo není před Bohem ospravedlněn na základě zákona, neboť... spravedlivý /ospravedlněný/ bude živ z víry“ (Ga 3,11; srovnej i Abk 2,4). Naše vlastní – byť i s ocelovou vůlí prováděné – úsilí být poslušný litery Božích zákonů nám ospravedlnění nepřinese; každý čtenář těchto řádek nepochybně již někdy tyto zákony porušil.

Hodláme-li zachovávat Mojžíšův zákon, musíme se pokusit dodržovat *všechny* jeho články. Neposlušnost ve vztahu být jen k jedné části znamená, že jsou zavrženi ti, kdo spadají do jeho působnosti: „Ti však, kteří

spoléhají na skutky zákona, jsou pod kletbou, neboť stojí psáno: „Proklet je každý, kdo nezůstává věren všemu, co je psáno v zákoně, a nečiní to“ (Ga 3,10). Slabost naší lidské přirozenosti znamená, že shledáváme nemožným plně dodržovat Mojžíšův zákon – díky naprosté Kristově poslušnosti tohoto zákona jsme však od jakýchkoli závazků dodržovat ho osvobozeni. Naše spása přichází díky Božímu daru skrze Krista – ne díky našim osobním činům poslušnosti. „Bůh učinil to, co bylo zákonu nemožné pro lidskou slabost: Jako oběť za hřích poslal svého vlastního Syna v těle, jako má hříšný člověk, aby na lidském těle odsoudil hřích“ (Ř 8,3). A tak „Kristus nás vykoupil z kletby zákona tím, že za nás vzal prokletí na sebe“ (Ga 3,13).

Z těchto důvodů se od nás už nadále nevyžaduje dodržování jakékoli části Mojžíšova zákona. Viděli jsme v oddíle 3.4, že nová smlouva v Kristu nahradila starou smlouvu Mojžíšova zákona (Žd 8,13). Svou smrtí Kristus „vymazal dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám /vzhledem k naší neschopnosti plně zákon dodržet/, a zcela jej zrušil tím, že jej přibil na kříž... Nikdo tedy nemá právo vás odsuzovat za to, co jíte nebo pijete /oběti/, nebo kvůli svátkům, kvůli novoluní nebo sobotám. To všechno je jen stín budoucích věcí, ale skutečnost je Kristus.“ (Ko 2,14-17). To je zcela jasné – pro Kristovu smrt na kříži byl Zákon „odklizen“, takže bychom měli odolávat jakémukoli tlaku nutit nás dodržovat některé jeho části, např. svátky či sobotu /sabat/. Účelem jmenovaných věcí, stejně jako dalších částí Zákona, bylo poukázat vpřed na Krista. Po jeho smrti se význam Zákona naplnil, a proto nebylo nadále nutné zachovávat jej.

Raná křesťanská církev prvního století byla pod stálým tlakem ze strany ortodoxních židů dodržovat ustanovení Zákona. V Novém zákoně je opakované varování před podléháním těmto nabídkám. Ve světle toho všeho je neobvyklé, že i dnes je několik denominací, které obhajují částečnou podřízenost Zákonu. Již dříve jsme ukázali, že jakýkoli pokus vyzískat spásu prostřednictvím zachovávání Zákona musí mířit k dodržování *celého* Zákona – my však jsme automaticky odsuzováni pro neposlušnost ve vztahu k němu (Ga 3,10).

V lidské přirozenosti je nějaký prvek, který inklinuje k myšlence ospravedlnění skrze skutky; máme rádi pocit, že pro naši spásu něco *děláme*. Z tohoto důvodu povinné desátky, nošení křížku, recitování řady modliteb, modlení v jisté pozici atd. jsou všechno populárními součástmi většiny náboženství – křesťanských i jiných. Spása *samotnou* vírou v Krista je téměř unikátní doktrínou křesťanství opírajícího se o pravdivé biblické učení.

Biblická varování před tím, abychom dodržovali některé části Mojžíšova zákona kvůli získání spásy, jsou roztroušena po celém Novém zákoně. Někteří mysleli, že by křesťané měli být obřezáni podle Mojžíšova

zákona „a Zákon dodržovat“. Jakub přímo odsuzuje tuto myšlenku, která by měla platit pro pravé věřící: „Nedali jsme k tomu žádný pokyn“ (Skutky 15,24). Petr popisuje ty, kdo učili o nutnosti zachovávat Zákon, jako lidi, kteří chtějí „vložit na učeníky břemeno, které nemohli unést naši otcové ani my! Věříme přece, že jsme stejně jako oni spaseni milostí Pána Ježíše /tedy protikladně ke skutkům poslušnosti vůči Zákonu/“ (Skutky 15,10-11). Pavel je stejně tak otevřený a inspirován zdůrazňuje opětovně stejný bod: „Člověk se nestává spravedlivým... na základě skutků přikázaných zákonem, nýbrž vírou v Krista Ježíše... abychom došli spravedlnosti z víry v Krista, a ne ze skutků zákona. Vždyť ze skutků zákona nebude nikdo ospravedlněn... nikdo není ospravedlněn na základě zákona... skrze něho /Krista/ se vám zvěstuje odpuštění všech hříchů, a to i těch, jichž vás nemohl zprostit Mojžíšův zákon“ (Ga 2,16; 3,11; Skutky 13,38).

Je nepochybným znakem odpadlictví populárního křesťanstva, že mnoho jeho praktik má svůj základ v některém z prvků Mojžíšova zákona – navzdory jasnému a propracovanému učení, které došlo k tomu, že křesťané by již tento zákon neměli zachovávat, neboť byl odložen Kristem. Zamysleme se nyní nad některými způsoby, kdy je Mojžíšův zákon základem současné „křesťanské“ praxe:

Kněží

Katolická i Anglikánská církev používají halasně systém lidského /laického/ kněžstva. Římští katolíci vidí v papeži protějšek k židovskému veleknězi. Existuje „jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš“ (1 Tm 2,5). Je proto nemožné, aby papež či kněží mohli být našimi prostředníky stejně jako kněží v časech staré smlouvy. Naším veleknězem v nebesích je nyní Kristus, předkládající naše modlitby Bohu.

Neexistuje absolutně žádný biblický důkaz, že by autorita, již se dostalo skrze dary Ducha starším církve prvního století (např. Petrovi), byla přenesena na následující generace či speciálně na papeže. I kdybychom připustili tuto možnost, nelze žádným způsobem prokázat, že papež a kněží jsou osobně těmi, na něž padl duchovní závoj starších prvního století.

Poté, co byly dary Ducha odejmuty, mají všichni věřící stejný přístup k Duchu – Slovu v Bibli (viz oddíl 2.2 a 2.4). Jsme proto všichni bratry a nikdo z nás nemá nějaké duchovně vyvýšené postavení nad ostatními. Skutečně, *všichni* praví věřící jsou členy nového kněžství z důvodu jejich křtu v Krista – v tom smyslu, že vnášejí Boží světlo do temného světa (1 Pt 2,9). Stanou se proto královskými kněžími v Království, jež bude zřízeno na zemi při Kristově návratu (Zj 5,10).

Katolická praxe oslovování svých kněží „otče“ („papež“ znamená také „otec“) je v přímém protikladu s Kristovými jasnými slovy: „Nikomu na zemi nedávejte jméno ‚Otec‘ : jediný je váš Otec, ten nebeský“ (Mt 23,9). A Ježíš také varoval před tím, aby se nějakému člověku dostávalo v nějaké podobě duchovní úcty, jak to vyžadují moderní kněží: „Vy však si nedávejte říkat ‚Mistře‘: jediný je váš Mistr, vy všichni jste bratři“ (Mt 23,8).

Ornáty a róby oblékané kněžími, biskupy i jinými duchovními mají svůj vzor ve speciálním oděvu, který si oblékali mojžíšovští kněží a velekněží. Tento oděv odkazuje na dokonalý Kristův charakter, a stejně jako celý Zákon, byl nyní naplněn. Skutečně bolí srdce, když je nyní oděv, který byl určen k chvále a oslavě Krista, používán ke zvýšení slávy lidí, kteří jej oblékají – někteří z nich navíc přiznávají, že neakceptují Kristovo vzkříšení či dokonce existenci Boha.

Desátek

Součástí Mojžíšova zákona (Nu 18,21) je i to, že Židé museli darovat desetinu svého jmění kněžskému rodu Levi. Víme-li, že už nyní není lidského kněžství, pak nemůže být nadále povinné platit jakýmkoli církevním hodnostářům desátek. A opět platí, že jedna falešná idea (zde týkající se kněží) vede k další (tj. desátku). Samotný Bůh *nepotřebuje* naše oběti, neboť mu patří všechno (Ž 50,8-13). Vlastně jen dáváme Bohu zpět, co on dal nám (1 Pa 29,14). Je pro nás nemožné získat spásu jako výsledek našich materiálních obětí, např. ve finanční podobě. Z vděčnosti k Božím velkým darům pro nás bychom neměli nabízet desetinu našich peněz, ale celé naše životy. Pavel nám v tomto směru ukázal příklad, když také skutečně prováděl to, o čem kázal: „Přinášejte svá těla jako živou, svatou, Bohu milou obět’; to ať je vaše pravá bohoslužba“ (Ř 12,1).

Maso

Židovský zákon pokládal některé druhy masa za nečisté – tuto praxi přijaly některé denominace i dnes a týká se zejména vepřového. Protože Kristus odstranil Zákon na kříži, „nikdo nemá právo odsuzovat vás za to, co jíte nebo pijete“ (Ko 2,16). Tím, že přišel Kristus, byly odloženy mojžíšovské pokyny týkající se těchto věcí. Byl to právě Kristus, ke kterému „čisté“ potraviny odkazovaly.

Ježíš jasně vysvětlil, že nic, co člověk jí, ho nemůže duchovně znečistit; to může udělat pouze to, co vychází ze srdce (Marek 7,15-23). „Tak prohlásil všechny pokrmy za čisté“ (Marek 7,19). Petrovi se dostalo stejného poučení (Skutky 10,14-15) jako Pavlovi: „Vím a jsem přesvědčen v Pánu Ježíši, že nic není nečisté samo v sobě“ (Ř 14,14). Již dříve

zdůvodňoval Pavel, že odmítání jistých druhů masa je znakem duchovní slabosti (Ř 14,2). Náš postoj k masu „nás Bohu nepřiblíží“ (1 K 8,8).

Nejvíce obviňující ze všeho je varování, že křesťané odpadlí od víry budou učit lidi, aby se zdržovali pokrmů, „které Bůh stvořil, aby je s děkováním požívali ti, kdo věří a kdo poznali pravdu“ (1 Tm 4,3).

9.6 Sabat

Jedno z nejrozšířenějších pojetí mezi praxí současných „křesťanů“ a Mojžíšovým zákonem lze spatřovat v myšlence, že musíme dodržovat sabbat. Některé skupiny tvrdí, že bychom měli dodržovat židovský sabbat přesně tak, jak o něm hovoří Zákon; mnoho ostatních cítí, že by měli mít křesťané jeden zvláštní den v týdnu k uctívání Boha – nejčastěji jde o neděli. Jako první je třeba si vyjasnit, že sabbat byl posledním dnem týdne, kdy Bůh odpočíval po šesti dnech své stvořitelské činnosti (Ex 20,10-11). Jelikož prvním dnem týdne byla neděle, bylo by nekorektní ztotožnit ji se sabbatem. Sabbat byl zvláštním „znamením mezi mnou /Bohem/ a jimi /Izraelem/, aby věděli, že já Hospodin je posvěcuji“ (Ez 20,12). Jako takový nebyl nikdy sabbat určen k tomu, aby byl závazný pro pohany (ne-židy).

Viděli jsem, že Kristovou smrtí na kříži byl Mojžíšův zákon odložen, takže není nyní nutné dodržovat sabbat či nějaký jiný svátek, jako např. den Kristovy smrti (Ko 2,14-17). První křesťané, kteří se vrátili k dodržování částí Mojžíšova zákona – např. sabbatu, jsou popisováni Pavlem jako ti, kdo se navrací „k těm bezmocným a ubohým mocnostem a chtějí se jim dát znovu do otroctví. Dodržujete ustanovení pro dny /např. sabbat/ a měsíce, období a roky /tj. židovské svátky!/ Bojím se, aby úsilí, které jsem vám věnoval, nebylo nakonec nadarmo“ (Ga 4,9-11). Jde o vážný pokus zachovat sabbat jako prostředek spásy. Je však zřejmé, že dodržování sabbatu je pro spásu irelevantní: „Někdo rozlišuje dny /tj. v duchovním významu/, jinému je den jako den. Každý nechť má jistotu svého přesvědčení. Kdo zachovává určité dny, zachovává je Pánu, a kdo je nezachovává, nezachovává je Pánu“ (alt. čtení Ř 14,5-6).

Je proto pochopitelné, že se nedočteme o tom, že by první křesťané dodržovali sabbat. Skutečně, je zaznamenáno, že se setkávali „první den v týdnu“, tj. v neděli: „První den v týdnu jsme se sešli k lámání chleba...“ (Skutky 20,7). Pavlova rada věřícím v Korintu uspořádat sbírku „první den v týdnu“ (1 K 16,2), tj. při jejich pravidelném setkávání v onen den, svědčí o

tom, že šlo o široce rozšířenou praxi. Všichni věřící jsou popisováni jako kněžstvo (1 Pt 2,9) – které bylo vyňato z dodržování sabatu (Mt 12,5).

Jestliže jsme nuceni zachovávat sabat, musíme tak činit správně; už dříve se totiž ukázalo, že je osudné zachovávat Mojžíšův zákon jen částečně, protože to vyústí v naše odmítnutí (Ga 3,10). Spíše než zachováváním Mojžíšova zákona přichází spása skrze dodržování zákona Kristova. Izraelcům nebylo dovoleno o sabatu konat jakoukoli práci: „Kdo by v ten den dělal nějakou práci, zemře“. Bylo jim též přikázáno: „V den odpočinku nerozděláte oheň v žádném svém obydlí,“ a proto bylo tento den zakázáno též připravovat pokrm (Ex 35,2-3; 16,23). Muž, který sbíral o sabatu dříví, pravděpodobně aby rozdělal oheň, byl za to potrestán smrtí (Nu 15,32-36). Ty denominace, které učí o závaznosti sabatu i pro své členy, by proto měly trestat smrtí ty členy, kteří sabat nedodrží. Nemělo by se vařit jídlo či používat oheň v jakékoli podobě – např. řídit motorová vozidla, používat systémy topení atd. Dnešní ortodoxní Židé dávají příklad vhodného chování o sabatu: zůstávají celý den doma s výjimkou návštěvy náboženských obřadů a nejsou zapojeni do vaření, dopravy apod. Většina z těch křesťanů, kteří volají po dodržování sabatu, nedokáží dostát ani těmto požadavkům.

Často se argumentuje, že zachovávání sabatu bylo jedním z deseti přikázání, předaných Mojžíšovi, a že byl sice zbytek Mojžíšova zákona odstraněn, avšak zůstává povinnost dodržovat všech deset přikázání. Adventisté sedmého dne rozlišují mezi „morálním zákonem“ desatera a takzvaným „formálním zákonem“, o němž věří, že byl Kristem odstraněn. Toto rozlišování však Písmo nezná. Už dříve jsme vyložili, že stará smlouva odkazuje k Mojžíšovu zákonu, jenž byl ovšem na kříži zaměněn smlouvou novou. Lze ukázat, že desatero (včetně části o sabatu) bylo součástí staré smlouvy – tedy i s ní odstraněno Kristem:

- Bůh „vám /Izraeli/ oznámil svou smlouvu, kterou vám přikázal dodržovat, desatero přikázání, a napsal je na dvě kamenné desky“ (Dt 4,13). Je třeba si opětovně povšimnout, že tato smlouva, utvořená na základě desatera, platila mezi Bohem a *Izraelem*, ne dnešními ne-židy.
- Mojžíš vystoupil na horu Choréb, aby obdržel kamenné desky, na něž Bůh napsal desatero. Mojžíš to později komentoval: „Hospodin, náš Bůh, s námi uzavřel na Chorébu smlouvu“ (Dt 5,2). Uzavřel ji tedy prostřednictvím onoho desatera.
- Onoho času Bůh /v tomto citovaném případě prostřednictvím Mojžíše jako rytce – pozn. překladatele/ „psal na desky slova smlouvy, desatero přikázání“ (Ex 34,28). Stejná smlouva obsahovala detaily takzvaného „formálního zákona“ (Ex 34,27).

Jestliže argumentujeme, že je třeba zachovávat tu část smlouvy, která se týká desatera, pak musíme také dodržovat každý detail celého Zákona, neboť i on je součástí stejné smlouvy. Je zřejmé, že to není možné.

- Žd 9,4 mluví o „deskách smlouvy“. Desatero bylo napsáno na kamenných deskách, které obsahují „(starou) smlouvu“.
- Pavel referuje o této smlouvě jako o „napsané a vytesané do kamene“, tj. na kamenné desky. Nazývá ji „sloužící smrti... vedoucí k odsouzení... to, co pomíjí“ (2 K 3,7-11). Tato smlouva spojená s desaterem nám nesporně nemůže přinést naději spásy.
- Kristus vymazal na kříži „dlužní úpis, jehož ustanovení svědčila proti nám“ (Ko 2,14). To je narážkou na Boží psaní desatera na kamenné desky. Podobně mluví Pavel o tom, že „jsme byli zproštěni zákona smrti... nesloužíme už Bohu pod starou *literou* zákona“ (Ř 7,6), pravděpodobně s odkazem na písmena desatera, zapsaná na kamenných deskách.
- Jedno z deseti přikázání je stylizováno do podoby „zákon“ v Ř 7,8: „Zákon řekl: ‚Nepožádáš!‘“ Předchozí verše v Ř 7,1-7 podtrhují, jak byl „zákon“ odstraněn Kristovou smrtí – „zákon“ proto obsahuje desatero.

Všechno toto ozřejmuje, že stará smlouva a „zákon“ obsahují desatero. Protože byly zrušeny smlouvou novou, bylo odstraněno i desatero. Devět z deseti přikázání však bylo znovu stvrzeno v Novém zákoně – minimálně pokud jde o jejich ducha. Třetí, páté, šesté, sedmé, osmé a deváté přikázání nacházíme v 1 Tm 1 a první, druhé a desáté v 1 K 5. Nikde však není v Novém zákoně opakováno čtvrté přikázání o sabatu, natož jako pro nás povinné.

Následující seznam biblických míst dokumentuje, kde je ještě stvrzeno v Novém zákoně oněch devět přikázání:

Prvé	Ef 4,6; 1 J 5,21; Mt 4,10
Druhé	1 K 10,14; Ř 1,25
Třetí	Jk 5,12; Mt 5,34-35
Páté	Ef 6,1-2; Ko 3,20
Šesté	1 J 3,15; Mt 5,21
Sedmé	Žd 13,4; Mt 5,27-28
Osmé	Ř 2,21; Ef 4,28
Deváté	Ko 3,9; Ef 4,25; 2 Tm 3,3
Desáté	Ef 5,3; Ko 3,5.

Kapitola 9 : Otázky

1. Proč byla Ježíšova smrt – nikoli smrt nějakého jiného člověka – nutná pro naši spásu?
2. Proč nedostačovaly zvířecí oběti Mojžíšova zákona k odstranění hříchu?
3. Byl Ježíš ve své smrti náš zástupce /reprezentant/, nebo náhrada za nás?
4. Který z následujících výroků je pravdivý:
 - a) Kristus zemřel místo nás;
 - b) Kristus nás zastupoval, a díky tomu nám Bůh odpustí, jestliže věříme a kajeme se;
 - c) Kristus byl jako my, ale nezastupoval nás;
 - d) Kristova smrt znamenala, že Bůh už nadále nepovažoval žádnou lidskou bytost vinnou za hřích.
5. Měl Ježíš nějaký prospěch ze své smrti?
6. Když Ježíš zemřel na kříži, tak
 - a) odstranil méně významná přikázání Mojžíšova zákona, ne však desatero;
 - b) odstranil celý Mojžíšův zákon včetně desatera;
 - c) odstranil Mojžíšův zákon s výjimkou židovských svátků;
 - d) to nemělo žádný dopad na postavení Mojžíšova zákona.
7. Měli bychom i nyní zachovávat sabat?
8. Uveďte důvody pro vaši odpověď na předešlou otázku.

KAPITOLA 10

KŘEST JAKO SPOJENÍ S JEŽÍŠEM

10.1 Životní důležitost křtu

Několikrát jsme se v dřívějších kapitolách zmínili o životní důležitosti křtu jako závěrečného stupně naší podřízenosti evangelijní zvěsti. Žd 6,2 hovoří o křtu jako o jednom ze základních článků celého učení. Ponechali jsme si uvažování o něm na tuto pozdější chvíli, protože pravý křest může přijít na přetřes pouze po správném osvojení základních pravd, které tvoří evangelium. V tomto směru jsme nyní naše studium zkompletovali; přejete-li si skutečně se spojit s velkou nadějí, kterou Bible nabízí prostřednictvím Ježíše Krista, pak se stává křest absolutní nutností.

„Spása je ze Židů“ (Jan 4,22) v tom smyslu, že zaslíbení týkající se spásy byla dána pouze Abrahamovi a jeho potomku. Stát se spoluadresáty těchto zaslíbení můžeme pouze tehdy, ocitneme-li se v onom potomku /jeho součástí/ – tím, že budeme pokřtěni v Krista (Ga 3,22-29).

Ježíš proto dal jasné pokyny svým následníkům: „Jděte do celého světa a kaďte evangelium /které je obsaženo už v zaslíbeních daných Abrahamovi – Ga 3,8/ všemu stvoření. Kdo uvěří a přijme křest, bude spasen“ (Marek 16,15-16). Zdůraznění slůvka „a“ nám osvětluje, že víra v samotné evangelium nás zachránit nemůže; křest není pro křesťanský život pouze nějakou mimořádnou nabídkou – je životně důležitou a nezbytnou podmínkou pro spásu. To ovšem také nechce tvrdit, že nás spasí samotný akt křtu; musí být následován celoživotní nepřerušenu podřízeností Božímu slovu. Ježíš zdůrazňoval: „Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího“ (Jan 3,5).

Toto narození „z vody“ ukazuje na osobu vystupující z vody po křtu; následně musí být znovuzrozena z Ducha. To je vývojový proces: „Znovu jste se narodili... skrze ... slovo Boží“ (1 Pt 1,23). A tak se rodíme z Ducha tím, že nepřetržitě reagujeme na jeho /tedy Boží/ slovo (viz oddíl 2.2).

Jsme „pokřtěni v Krista“ (Ga 3,27), v jeho jméno (Skutky 19,5; 8,16; Mt 28,19). Všimněte si, že jsme pokřtěni v *Krista* – ne v Christadelfiány či jakoukoli lidskou organizaci. Bez křtu nejsme „v Kristu“, a tudíž nejsme zabezpečeni jeho spásonosnou činností (Skutky 4,12). Petr sestavil působivé podobenství na toto téma: připodobnil Noemovu archu ke Kristovi a ukázal, že tak jako archa osvobodila Noema od soudu s hříšníky, tak křest v Krista spasí věřící před věčnou smrtí (1 Pt 3,21). Vstupu Noema do archy se podobá náš vstup v Krista aktem křtu. Všechny vně archy zničila potopa – stát blízko archy nebo být Noemovým přítelem bylo zcela irrelevantní. Jediná cesta ke spáse je – a bylo – být uvnitř

Krista/archy. Je zřejmé, že druhý příchod, symbolizován potopou (Lukáš 17,26-27), je blízko nás (viz Dodatek 3). Vstup křtem do Krista/archy je tak věcí nejvyšší naléhavosti. Lidská slova stěží uspějí vyjádřit tuto naléhavost – mocnější účín má biblický příklad vejít do archy za Noemových časů.

Ranní křesťané poslechli Kristovy pokyny a cestovali po světě, kázali evangelium a křtili – to zaznamenává kniha Skutků. Výpověď o životní důležitosti křtu lze nalézt ve způsobu, jakým je zde zdůrazněna *rychlost*, s níž se nechávali lidé pokřtiti bezprostředně po přijetí evangelia (např. Skutky 8,12+ 36-39; 9,18; 10,47; 16,15). Tento důraz je pochopitelný: znovu je tak uznáno, že bez křtu dojde naše učení evangeliu zmaru. Křest je nevyhnutelně nutným stupněm na cestě ke spáse. Zdá se, že v některých případech inspirovaný záznam vyzdvihuje, jak je důležité, navzdory mnoha lidským důvodům křest odložit a mnoha potížím při jeho uskutečnění, aby lidé vyvinuli veškeré úsilí a s Boží pomocí všechny překážky překonali.

Vězeňský dozorce ve Filipech se najednou ocitl v životní krizi poté, co silné zemětřesení úplně rozbořilo jeho dobře střežené vězení. Vězňové měli dost příležitostí uprchnout – což ho mohlo stát život. Jeho víra v evangelium se stala natolik opravdovou, že „ještě v tu noční chvíli... se dal pokřtiti“ (Skutky 16,33). Měl-li by někdo omluvu pro odložení křtu, pak určitě on. Nejhorší zemětřesení v Řecku za 3000 let, horda šílených vězňů na scéně patrně historicky nejdramatičtějšího rozboření žaláře a hrozba popravy za nesplnění povinností vznášející se nad jeho hlavou – on však jasně viděl, jaký osudový a nejdůležitější čin ve svém životě musí vykonat. A tak překonal momentální problémy okolního světa (tj. zemětřesení), tlak jeho každodenního zaměstnání i silné nervové trauma, v němž se nacházel – tím, že se dal pokřtiti. Mnoho váhajících kandidátů křtu může být tímto mužem skutečně inspirováno. To, že mohl uskutečnit takový skutek víry, je dostatečným důkazem, že již měl podrobnou znalost evangelia, neboť taková opravdická víra přichází pouze vyslyšením Božího slova (Ř 10,17; srovnej též Skutky 17,11).

Ve Skutcích 8,26-40 je zaznamenáno, jak etiopský dvořan studoval Bibli při jízdě vozem pouští. Setkal se s Filipem, který mu obsáhle vysvětlil evangelium, a to včetně požadavku křtu. Z lidského hlediska se muselo zdát nemožné splnit pokyn ke křtu v oné bezvodé poušti. Avšak Bůh by nevydal pokyn, jenž by lidé nemohli splnit. „Jak pokračovali v cestě, přijeli k místu, kde byla voda,“ tj. k oáze, kde bylo možno křtiti (Skutky 8,36). Tato událost odpovídá na neodůvodněné námitky, že křest ponořením byl určen jen pro oblasti s hojnou a snadno dosažitelnou vodou. Bůh vždy ukáže reálný způsob, jak splnit jeho přikázání.

Apoštolu Pavlovi se dostalo od Krista dramatického vidění, které tak hryzlo jeho svědomí, že co možná nejdříve „vstav, pokřtěn jest“ (Skutky 9,18 podle BK). A i zde pro něho muselo být pokušením odložit křest vzhledem k jeho prominentnímu společenskému postavení a úspěšné kariéře, která pro něj byla nalinkována v židovství. Tato nastupující hvězda židovského světa však učinila správné a rychlé rozhodnutí dát se pokřtít a otevřeně se zřící předešlého způsobu života. Později hodnotil tuto svou volbu dát se pokřtít: „Cokoliv mi bylo ziskem, to jsem pro Krista odepsal jako ztrátu... Pro něho jsem všechno ostatní /tj. co dříve pokládal za „zisk“ pro sebe/ odepsal a pokládám to za nic, abych získal Krista... zapomínaje na to, co je za mnou /záležitosti jeho dřívějšího židovského života/, upřen k tomu, co je přede mnou, běžím k cíli, abych získal nebeskou cenu“ (Fp 3,7-9+ 13-14).

To je jazyk atleta, usilujícího o protržení cílové pásky. Takové soustředění psychických i fyzických sil by mělo charakterizovat naše životy po křtu. Je třeba pochopit, že křest je začátkem běhu do království Božího; nejde pouze o znamení toho, že jsme změnili církev či víru, ani o pasivní vstup do pohodového života, kdy se člověk snadno přimkne k několika obvykle proklamovaným křesťanským zásadám. Křest nás spojuje v stále pokračujícím smyslu s ukřižováním a vzkříšením Ježíše (Ř 6,3-5), což jsou pro nás na každý způsob příležitosti plné prapůvodního dynamismu.

Jako unavený, avšak duchovně triumfující starý muž, mohl Pavel rekapitulovat: „Nebyl jsem nevěřící tomu nebeskému vidění“ (Skutky 26,19 podle BK). Co bylo pravdivé pro Pavla, je také pro všechny, kteří byli náležitě pokřtěni; křest je rozhodnutí, kterého nebude člověk nikdy litovat. Celý život si budeme vědomi, že naše volba byla správná. Jen u několika málo lidských rozhodnutí si můžeme být tak jistí. Je třeba si vážně odpovědět: „Co brání, abych byl pokřtěn?“

10.2 Jak bychom měli být pokřtěni?

Existuje široce zastávaný názor, že může být křest prováděn – zejména na malých dětech – pokropením jejich čela vodou (tj. jde o „křtíny“). To je však v příkrém rozporu s biblickými požadavky na křest.

Řecké slovo „baptizó“, které je překládáno jako „křtít“, *neznamená* pokropit – znamená kompletně omýt a ponořit do tekutiny (viz konkordance Roberta Younga a Jamese Stronga). V klasické řečtině je toto slovo užíváno o lodi, spouštěné do vody a takto „křtěné“ (tj. ponořené). Je také užito

s odkazem na kus látky, který se obarvuje „pokřtěním“, resp. ponořením do příslušného barviva. Je zřejmé, že ke skutečné změně barvy látky je třeba ponořit ji plně do tekutiny – a nikoli ji pouze pokropit. Ponoření je skutečně správnou podobou křtu, jak potvrzují následující verše:

- „Také Jan křtil v Ainon, blízko Salim, protože tam bylo dostatek vody; lidé přicházeli a dávali se křtít“ (Jan 3,23). To ukazuje, že ke křtu bylo třeba „dostatek vody“; kdyby byl křest vykonáván pokropením několika kapkami vody, pak by stačilo jedno vědro pro stovky lidí. Lidé se přicházeli dát pokřtít na toto místo na břehu řeky Jordánu – nebylo to tak, že by Jan obcházel lidi s lahví vody...
- Také Ježíš byl Janem pokřtěn v řece Jordánu: „Když byl Ježíš pokřtěn, hned vystoupil z vody“ (Mt 3,13-16). Při jeho křtu došlo zcela jasně k ponoření – po křtu „vystoupil z vody“. Jeden z důvodů, proč byl Ježíš pokřtěn, byl příklad, který tím dával – nikdo si pak už nemohl nárokovat následovat Ježíše, aniž by zopakoval jeho modelový křest ponořením.
- V podobném stylu Filip a etiopský dvořan „sestoupili do vody a Filip jej pokřtil. Když vystoupili z vody...“ (Skutky 8,38-39). Připomeňme si, že dvořan požádal o křest, když uviděl oázu: „Zde je voda. Co brání, abych byl pokřtěn?“ (Skutky 8,36). Je téměř jisté, že by žádný člověk neabsolvoval cestu pouště bez alespoň minimální zásoby vody, např. v láhvi. Při křtu pokropením by to šlo zorganizovat i bez oázy..
- Křest je zván „obmytí“ z hříchů (Skutky 22,16). Bod pravého /vnitřního/ obrácení je znázorněn jako „o(b)mytí“ ve Zj 1,5; Tt 3,5; 2 Pt 2,22; Žd 10,22 atd. Tyto jazykové obraty se hodí mnohem více ke křtu ponořením, nikoli pokropením.

Je několik starozákonních náznaků, že přijatelný přístup k Bohu byl možný jen po některém ze způsobů omytí.

Kněží se museli kompletně omýt ve speciální bronzové nádržce dříve než přistoupili blízko k Bohu při obřadu (Lv 8,6; Ex 40,32). Izraelité se museli omýt, aby se očistili od určité nečistoty (např. Dt 23,11), která představovala hřích.

Muž, zvaný Naamán, nežidovského původu, byl postižen malomocenstvím a hledal uzdravení u Boha Izraele. Jako takový byl představitelem člověka zasaženého hříchem, což se projevilo touto „smrtí zaživa“. Jeho léčba sestávala z ponoření do Jordánu. Původně v tom viděl stěží přijatelný – neboť příliš jednoduchý – úkon a myslel, že Bůh od něho bude žádat nějaký dramatický čin, nebo aby se ponořil v nějaké velké a známé řece, např. Abáně. Podobně i my možná stěží uvěříme, že takový

jednoduchý úkon nám definitivně zajistí spásu. Je mnohem přitažlivější si myslet, že naše vlastní skutky či veřejné spojení s velkou a známou církví (srovnej s řekou Abánou) nás mohou spasit bezpečněji, než tento jednoduchý akt propojení se skutečnou nadějí Izraele. Po ponoření bylo Naamánovo tělo „opět jako tělo malého chlapce a byl čist“ (2 Kr 5,9-14).

Nyní by měl zůstat jen malý prostor pro pochyby, že „křtem“ se rozumí úplné ponoření do vody po prvotním pochopení základní evangelijní zvěsti. Na Bibli založená definice křtu neobsahuje žádné poznámky o situaci /statusu/ osoby, která fyzicky absolvuje křest. Tento křest ponořením do vody poté, co se zrodila víra v evangelium, je teoreticky možné udělat sám sobě. Avšak protože je křest je křtem jedině tehdy, když se člověk přidržuje v okamžiku ponoření správného učení, je jistě doporučeníhodné být pokřtěn jiným věřícím, zastávajícím pravdivé učení, jenž může nejlépe ohodnotit stupeň znalostí, které má křtěný před vlastním ponořením.

Praxí Christadelfiánů je uspořádat s kandidáty křtu do hloubky jdoucí diskusi před vlastním ponořením. Nejlepším způsobem je pověřit vedením této diskuse osobu odlišnou od té, která zasvěcovala kandidáta do učení evangelia. Seznam otázek, podobných těm na konci každé naší kapitoly, by mohl tvořit podklad pro takovou diskusi.

10.3 Význam křtu

Jeden z důvodů křtu ponořením je ten, že vstoupení do vody symbolizuje vstup do hrobu – to nás sjednocuje se smrtí Krista a naznačuje naši „smrt“ pro náš dřívější život v hříchu a nevědomosti. Vystoupení z vody nás pak spojuje s Kristovým vzkříšením a stáváme se tím součástí naděje na vzkříšení k věčnému životu při jeho návratu, stejně jako naděje na prožití nového života už nyní, kdy můžeme díky Kristovu vítězství (dosaženému jeho smrtí a vzkříšením) duchovně triumfovat nad hříchem i my.

„Všichni, kteří jsme pokřtěni v Krista Ježíše, byli jsme pokřtěni v jeho smrt. Byli jsme tedy křtem spolu s ním pohřbeni ve smrt, abychom – jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých slavnou mocí svého Otce – i my vstoupili na cestu nového života /a šli po ní den za dnem/. Jestliže jsme s ním sjednoceni, protože máme účast na jeho smrti /křtem/, jistě budeme mít účast i na jeho zmrtvýchvstání (Ř 6,3-5).

Jelikož je spása umožněna pouze skrze Kristovu smrt a vzkříšení, je životně důležité být sjednoceni s těmito skutečnostmi – máme-li být spaseni. Jediným způsobem, jak to učinit, je symbolické umírání a zmrtvýchvstávání

s Kristem, což nám poskytuje křest. Je třeba poznamenat, že pokropení tuto symboliku nenaplní. Při křtu „starý člověk v nás /způsob života/ byl spolu s ním /Kristem/ ukřižován“ na kříži (Ř 6,6); Bůh „nás probudil k životu spolu s Kristem“ při křtu (Ef 2,5). Avšak i po křtu máme stále lidskou přirozenost, a proto bude tělesný způsob života nadále „zvedat hlavu“. „Ukřižování“ našeho těla je tudíž postupný proces, který křtem pouze začíná. Pročež řekl Ježíš věřícím, aby pozvedli svůj kříž, nesli jej každý den a následovali ho; tak se i stalo při procesí na Kalvárii (Lukáš 9,23; 14,27). Zatímco život opravdového ukřižování s Kristem není snadný, spojení s Kristovým vzkříšením přináší nevyslovitelnou útěchu i radost.

Kristus přivodil „smíření skrze krev na kříži“ (alt. čtení Ko 1,20) – „pokoj Boží, převyšující každé pomýšlení“ (Ep 4,7). Ve vztahu k tomu Ježíš slíbil: „Pokoj vám zanechávám, svůj pokoj vám dávám; ne jako dává svět /pokoj/, já vám dávám“ (Jan 14,27). Tento pokoj a pravá duchovní radost více než vyrovnávají bolest a obtíže našeho otevřeného spojení s ukřižovaným Kristem: „Jako na nás v hojnosti přicházejí utrpení Kristova, tak na nás skrze Krista přichází v hojnosti i útěcha“ (2 K 1,5).

Poznání toho, že naše přirozené já je skutečně smrtelné, nám přináší také svobodu – proto s námi Ježíš aktivně žije i v našich každodenních strastech. Významný apoštol Pavel o tom mohl mluvit na základě hojných zkušeností svého dlouhého a rušného života: „Jsem ukřižován spolu s Kristem, nežiji už já, ale žije ve mně Kristus. A život, který zde nyní žiji, žiji ve víře v Syna Božího“ (Ga 2,19-20).

„Křest vás nyní zachraňuje... na základě vzkříšení Ježíše Krista“ (1 Pt 3,21), protože naše sjednocení s Kristovým vzkříšením k věčnému životu nám umožňuje přístup k němuž při jeho návratu. Díky podílu na tomto vzkříšení budeme v konečné fázi spasení. Ježíš to vyjádřil velice prostě: „Já jsem živ a také vy budete živi“ (Jan 14,19). Podobně Pavel: „Jsme s Bohem smíření smrti jeho Syna... nás smířené zachrání jeho život /vzkříšení/“ (Ř 5,10).

Opakovaně je zdůrazňováno, že naším sjednocením s Kristovou smrtí a jeho utrpením v aktu křtu, jakož i naším následujícím /správným/ způsobem života, se budeme zcela jistě podílet i na jeho slavném vzkříšení:

- „Jestliže jsme s ním /Kristem/ zemřeli, budeme s ním i žít. Jestliže s ním vytrváme, budeme s ním i vládnout“ (2 Tm 2,11-12).
- „Stále nosíme na sobě znamení Ježíšovy smrti, aby i život Ježíšův byl na nás zjeven... víme, že ten, kdo vzkřísil Pána Ježíše, také nás s Ježíšem vzkřísí“ (2 K 4,10-11+14).
- Pavel: sdílím „účast na jeho /Kristově/ utrpení. Beru na sebe podobu jeho smrti /svými těžkými životními zkouškami/, abych tak

dosáhl zmrtvýchvstání“ – tj. vzkříšení k věčnému životu, tak jak to už prožil Kristus (Fp 3,10-11; srovnej též Ga 6,14).

10.4 Křest a spása

Křest nás sjednocuje se smrtí Krista, pročež přístup k odpuštění můžeme získat pouze křtem. „S Kristem jste byli ve křtu pohřbeni a spolu s ním také vzkříšení vírou v Boha, jenž ho svou mocí vzkřísil z mrtvých. Když jste ještě byli mrtvi ve svých vinách... probudil nás k životu spolu s ním a všechny viny nám odpustil“ (Ko 2,12-13). Dali jsme se „obmýt... ve jménu Pána Ježíše“ (1 K 6,11) – tj. křest ve jméno Ježíše je prostředkem, jímž jsou naše hříchy obmyty. To směřovalo typově zpět k Nu 19,13, kde museli zemřít ti, kdo se neočistili vodou. Ukázali jsme si v oddíle 10.2, že křest je obmytí od hříchů (srovnej Skutky 22,16). Popis věřících jakožto lidí obmytých od svých hříchů v Kristově krvi proto odkazuje na křest, jímž to bylo provedeno (Zj 1,5; 7,14 a Tt 3,5 o tom hovoří jako o „obmytí k novému zrození“ s odkazem na „zrození z vody“ křtu /J 3,5/).

Ve světle toho všeho je pochopitelné, že Petrova odpověď na otázku „Co máme dělat /abychom byli spaseni/?“ zněla: „Obrát' se a každý z vás ať přijme křest ve jménu/jméno Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů“ (Skutky 2,37-38). Křest v Kristovo jméno je na odpuštění hříchů; bez něho žádné odpuštění nemůže být, a nepokřtění musí tudíž obdržet mzdu za hřích – smrt (Ř 6,23). Není žádná spása mimo jméno Ježíše (Skutky 4,12) a my můžeme mít pouze podíl na onom jménu tím, že se v něho pokřtíme. Tento fakt znamená, že nekřesťanská náboženství nemohou žádným způsobem vést ke spáse. Žádný opravdový biblický věřící nemůže akceptovat, že by takto směřovala; skutečnost, že tak činí katolicismus a širší ekumenické hnutí, je smutným odrazem jejich postoje k Písmu svatému.

Kristovo vzkříšení k věčnému životu bylo znakem jeho osobního triumfu nad hříchem. Křtem se s tím vším sjednocujeme, tudíž se o nás hovoří jako o vzkříšených spolu s Kristem a o lidech, nad kterými nemá už hřích moc – jako ji nemá nad ním. Křtem jsme proto „osvobozeni od hříchu... hřích už nad vámi nebude panovat“ po křtu (Ř 6,18+14). Po křtu však stále ještě hřešíme (1 J 1,8-9); hřích má stále takovou pozici, že nás může opět zotročit, odvrátíme-li se od Krista. Jsme proto přítomně podílníky na Kristově smrti a utrpení, ačkoli křest demonstruje, jak jsme také sjednoceni s Kristovým vzkříšením, na jehož podílnictví máme naději při jeho příchodu.

Svobodni od hříchu budeme až v budoucnu. „Kdo uvěří a přijme křest, *bude* spasen“ (Mk 16,16) při Kristově druhém příchodu. Konečné spasení nenastane bezprostředně po křtu, ale až před soudnou stolicí (1 K 3,15). Učení o soudu by reálně ztrácelo oprávnění, kdybychom obdrželi spásu při křtu a nemuseli tedy ani zemřít. „Kdo vytrvá až do konce, bude spasen“ (Mt 10,22).

I po křtu musel Pavel (a všichni křesťané) usilovat o spásu (Fp 3,10-13; 1 K 9,27); hovořil o *naději* na věčný život (Tt 1,2; 3,7; 1 Te 5,8; Ř 8,24) a o tom, že máme „*dědičně* obdržeti spasení“ (Žd 1,14 podle BK). Po soudu vstoupí spravedliví *do* věčného života (Mt 25,46). Z Ř 13,11 vyzařuje Pavlova báječná inspirovaná logika – zdůvodňuje, že po křtu bychom měli vědět, že každý prožitý den, kdy vytrváme, je současně dnem, kdy jsme blíže Kristovu druhému příchodu; měli bychom se tedy radovat, že „nyní je nám spása blíže, než byla tenkrát, když jsme uvěřili“. Nyní tedy spása v našem držení není. Spása je čímsi podmíněna: budeme spaseni, *jestliže* se budeme pevně držet pravé víry (Žd 3,12-14), *jestliže* si zapamatujeme základní učení, shrnující evangelium (1 Tm 4,16; 1 K 15,1-2) a *jestliže* budeme činit tyto věci v souladu s takovou velkou nadějí (2 Pt 1,10).

Řecké sloveso překládané jako „zachráněn /spasen/“ je proto někdy užito v průběhovém čase, naznačujíc, že spása je postupný proces, který u nás probíhá z důvodu naší trvající podřízenosti evangeliu. A tak se o věřících hovoří jako o „*zachraňovaných*“ podle jejich odpovědi na evangelium (1 K 1,18; jiné příklady na toto téma jsou ve Skutcích 2,47 a 2 K 2,15). Toto řecké slovo pro „spasen“ je použito v minulém čase pouze v souvislosti s velkým spasením, jež Kristus učinil možným na kříži a s nímž se můžeme sjednotit křtem (2 Tm 1,9; Tt 3,5).

To je vše doloženo příkladem Božího jednání s rodovým Izraelem, které tvoří základ pro jeho vztah k Izraeli duchovnímu, tj. k věřícím. Izrael odešel z Egypta, představujícího svět těla a falešného náboženství, s nímž jsme sjednoceni před křtem. Izraelci prošli Rudým mořem a pak putovali Sinajskou pouští do zaslíbené země, kde byli plně zaopatřeni jakožto Boží království. Jejich překročení Rudého moře je typické pro náš křest (1 K 10,1-2), cesta pouští pro náš současný život a Kanaan pro království Boží. List Judův popisuje, kolik z nich bylo zničeno během cesty pouští: „Hospodin sice vysvobodil lid z egyptské země, potom však zahubil ty, kteří neuvěřili“ (v.5). Izrael byl proto „vysvobozen“ z Egypta, stejně jako všichni pokřtění jsou „vysvobozeni“ od hříchu. Kdyby byl jeden z oněch Izraelitů tázán „Jsi zachráněn?“, jeho odpověď by mohla být „Ano“, třebaže by to neznamenal, že bude zachráněn /spasen/ *definitivně* a jednou provždy.

Stejným způsobem jako se Izrael obrátil ve svých srdcích zpět k Egyptu (Skutky 7,39) a vrátil se k životu orientovanému na tělesné požitky a falešnou doktrínu, tak mohou podobně ti, kdo byli „spaseni“ od hříchu, odpadnout od požehnaného postavení, ve kterém se nacházeli. Možnost toho, že budeme činit to samé jako pokrevní Izrael na poušti, je zdůrazněna v 1 K 10,1-12; Žd 4,1-2 a Ř 11,17-21. V Písmu je množství příkladů těch, kteří byli jednou křtem „osvobozeni“ od hříchu, avšak později upadli do takového postavení, které povede k odmítnutí při Kristově návratu (např. Žd 3,12-14; 6,4-6; 10,20-29). Doktrína „jednou spasen, provždy spasen“ horlivých „evangelických“ kazatelů je kompromitována – jak už to bývá u takovýchto hesel – pro svou sofistiku naprostého tělesného uspokojení.

Tak jako ve všech věcech, je i při hledání toho, do jaké míry jsme „spaseni“ při křtu, potřebný správný smysl pro rovnováhu. V tomto aktu by nemělo být spatřováno udělení *šance* na spásu, jakési lepší možnosti ji získat než bez křtu. Tím, že se křtem ocitneme „v Kristu“, budeme spaseni v budoucí perspektivě; setrváme-li nadále v Kristu tak jako při vynoření z vody při křtu, máme skutečně *jistotu* naděje dostat se do království Božího. V jakémkoli okamžiku po křtu bychom měli být schopni pokorně důvěřovat v to, že budeme jistotně přijati do Království při Kristově návratu. Nemůžeme si být *stoprocentně* jisti, protože můžeme příští den odpadnout; neznáme naši osobní duchovní budoucnost v tomto životě.

Musíme dělat vše, co můžeme, abychom si udrželi dobré svědomí, které máme před Bohem při křtu. Křest je „dobré svědomí, k němuž se... zavazujeme“ (1 Pt 3,21); kandidát křtu se zavazuje (slibuje) Bohu zachovávat toto čisté svědomí.

Zatímco křest má životní důležitost jako umožnění přístupu ke slavnému spasení, jež je pro nás k dispozici v Kristu, musíme být opatrní, abychom nevytvořili dojem, že jedním skutkem či „aktivitou“ v podobě křtu samotného budeme spaseni. Už dříve jsme ukázali, jak nutné je vést život nepřetržitého společenství s Kristovým ukřižováním: „Nenarodí-li se kdo z vody a z Ducha, nemůže vejít do království Božího“ (Jan 3,5). Srovnání tohoto s 1 Pt 1,23 ukazuje, že zrození, které nastává při pravém křtu, musí být následováno naší postupnou regenerací prostřednictvím Ducha – slova. Spása není jen díky křtu: je mezi jiným výsledkem milosti (Ef 2,8), víry (Ř 1,5) a naděje (Ř 8,24). Občas vypukne spor, že spása je pouze z víry a „skutek“ v podobě křtu je irelevantní. Jakubův list 2,17-24 však objasňuje, že taková argumentace vytváří falešný rozdíl mezi vírou a skutky; pravdivá víra, např. v evangelium, je představena jako pravá víra skrze skutky, do kterých ústí – např. jde o křest. „Ze skutků je člověk ospravedlněn, a ne pouze z víry!“ (Jk 2,24). V několika případech křtu se věřící ptal, co musí

„dělat“, aby byl spasen; v odpovědi byl vždy zmíněn křest (Skutky 2,37; 9,6; 10,6; 16,30). „Konání“ v podobě „skutku“ křtu je proto nutným znakem naší víry v evangelium spásy. Realizace spásy je v konečné fázi v rukou Boha a Krista, my však potřebujeme „konati skutky, které svědčí o pokání“ a víře (Skutky 26,20 podle „Nové smlouvy“; srovnej též Mk 16,15-16).

Již dříve jsme si ukázali, že jazykový obrat o obmytí hříchů odkazuje k Božímu odpuštění, jehož se nám dostane díky našemu křtu v Krista. V některých pasážích se hovoří o obmytí hříchů skrze naši víru a pokání (Skutky 22,16; Zj 7,14; Jr 4,14; Iz 1,16), v jiných je to jediný Bůh, kdo nás očišťuje od hříchů (Ez 16,9; Ž 51,2+7; 1 K 6,11). To pěkně ukazuje, že když splníme pokřtěním svoji část úkolu, tak nás Bůh následně očistí od hříchů. A tak je „konání“ či skutek křtu životním krokem k tomu, abychom se chopili Božího evangelia milosti („nezasloužené laskavosti“), které je nám nabídnuto v jeho Slově.

Kapitola 10 : Otázky

1. Můžeme být spaseni bez křtu?
2. Co znamená slovo „křest“?
 - a) závazek;
 - b) pokropení;
 - c) víra;
 - d) ponoření/potopení.
3. Jaký je význam křtu podle Ř 6,3-5?
4. Kdy bychom měli být pokřtěni?
 - a) když jsme se poučili o pravém evangeliu a káli se;
 - b) ve věku nemluvněte;
 - c) když jsme se začali zajímat o Bibli;
 - d) když se chceme spojit s církví.
5. Součástí čeho se křtem staneme ?
 - a) církve, která nás křtí;
 - b) Božího slova;
 - c) Krista;
 - d) Ducha svatého.
6. Co se stane po křtu?
 - a) staneme se součástí Abrahamova semene/potomstva;
 - b) nebudeme už potom nikdy hřešit;
 - c) budeme definitivně spaseni po všechny věky;
 - d) naše hříchy jsou odpuštěny.
7. Spasí nás samotný křest?
8. Obdržíme po křtu zázračné dary Ducha svatého?

KAPITOLA 11

ŽIVOT V KRISTU

11.1 Úvod

Křest nám dává jistotu naděje na věčný život v Božím království. Čím více věříme jistotě této naděje a oceňujeme ji, tím se stává zřejmějším, že to pro nás povede i k jistým závazkům. To se vztahuje k takovému způsobu života, který je vhodný pro toho, kdo má naději, že obdrží Boží přirozenost (2 Pt 1,4) podílením se na jeho jménu (Zj 3,12) tím, že bude ve všech směrech učiněn dokonalým.

Vysvětlili jsme v oddíle 10.3, že po křtu jsme zavázáni k životu, ve kterém dochází stále k ukřizování zlých tužeb naší přirozenosti (Ř 6,6). Pokud bychom si nepřáli pokusit se takto chovat, pak by náš křest neměl smysl. Po tomto jednorázovém aktu by měl být člověk připraven přijmout zodpovědnost pro celý nový život, který jej čeká.

Při křtu umíráme pro tento starý naturální způsob života a jsme obrazně vzkříšeni s Kristem. „Protože jste byli vzkříšeni s Kristem /při křtu/, hleďte to, co je nad vámi, kde Kristus sedí na pravici Boží. K tomu směřujte, a ne k pozemským věcem. Zemřeli jste... Proto umrtvujte... smilstvo, necudnost... hrabivost“ (Ko 3,1-5). Po křtu se přimykáme k životu, ve kterém se díváme na věci z Boží nebeské perspektivy, přemýšlíme o nebeských (tj. duchovních) věcech, nahrazujeme naše světské ambice za ambici přemoci naše tělesné sklony, a tím vstoupit do království Božího.

Lidská přirozenost má tendenci projevit nadšení pro poslušnost Bohu v začátcích a nárazově. Bůh před tím varuje. Pokud jde o přikázání, Bůh o nich říká: „Skrze ně má člověk život, když je plní“ (Ez 20,21). Jsme-li si vědomi Božích nařízení a začneme se jimi řídit ve křtu, měli bychom být zavázáni touto poslušností po celý náš život.

11.2 Svatost

„Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů“ (Iz 6,3). Trojitě opakování v tomto verši je jedním z mnoha příkladů zdůraznění Boží svatosti. „Svatost“ znamená etymologicky „oddělenost“ – oddělení *od* nesvatých věcí i oddělení *směrem k* duchovním věcem. Požaduje se na nás, abychom „napodobovali Boha“ jako jeho vlastní malé děti (Ef 5,1). Proto „jako je svatý ten, který vás povolal, buďte i vy svatí v celém způsobu života. Vždyť je psáno: ‚Svatí buďte, neboť já jsem svatý‘“ (1 Pt 1,15-16; Lv 11,44).

Pokrevní Izrael byl vyvolán z Egypta křtem v Rudém moři, aby se stal „svatým národem“ (Ex 19,6). Podobně obdrží členové duchovního Izraele po křtu „svaté povolání“ (2 Tm 1,9). Po křtu se „stáváme služebníky... svatosti“ (Ř 6,19+22+kontext).

Jestliže je svatost tak podstatnou součástí nejvlastnější Božské bytosti, musí mít také základní význam pro všechny ty, kdo se snaží „napodobovat Boha“. Dokážeme-li to, pak budeme „podílníky na jeho svatosti“, až obdržíme jeho přirozenost (Žd 12,10; 2 Pt 1,4). Bez svatosti už v tomto životě nemůže proto věřící „spatřit Pána“ (Žd 12,14), tj. nebude skutečně schopen Boha vidět a mít s ním osobní vztah v Království, jestliže neprokázal svatost už v tomto životě.

Získat tak velkou naději znamená, že bychom měli být odděleni od světa kolem nás, který tuto naději nemá, a odděleni *pro* věčnost a podílnictví na Boží přirozenosti. Naše „oddělenost“ by neměla být něčím, co pociťujeme jako určitý tlak; vzhledem k naší oddělenosti *směřem k* onomu vznešenému povolání a naději by mělo být jen přirozené, že se cítíme separováni *od* věcí tohoto světa, v němž dominují tělesné principy.

V dalším budeme uvažovat – v praktické rovině – o věcech, *od* kterých bychom měli být odděleni, a poté (v oddíle 11.3) se zaměříme na to, *směřem k* čemu jsme oddělováni.

Použití násilí

Žijeme ve světě, v němž dominuje hřích. Viděli jsme v oddíle 6.1, že lidské vlády mohou být nazvány „děblem“, protože jsou organizovány na bázi tělesných žádostivostí – biblicky hovoříme o „děblu“.

Opakovaná biblická zpráva zní (krátce řečeno): hřích a semeno hada budou zdánlivě triumfovat do doby, než bude semeno ženy – po dočasném utrpení v různých podobách – definitivně ospravedlněno. Z tohoto důvodu je věřící stále nabádán „neodporovat zlému“ (Mt 5,39; Ř 12,17; 1 Pt 3,9).

Viděli jsme, že zlo je dovoleno a někdy i způsobeno Bohem (Iz 45,7; Am 3,6; srovnej i oddíl 6.1). Aktivní odporování zlu násilím může proto znamenat, že se protívíme Bohu. Z tohoto důvodu nás Ježíš nabádal, abychom na tělesné úrovni neodporovali silám zla: „Kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou; a tomu, kdo by se s tebou chtěl soudit o košili, nech i svůj plášť“ (Mt 5,39-40). Kristus v tom jde příkladem: „*Nastavuji* záda těm, kteří mě bijí“ (Iz 50,6).

Kristova slova sjednocují soudní žaloby s aktivitami světa, který je v opozici k věřícímu. Toto činit je bezvadným příkladem odporování zlu – to však nemůže dělat někdo, kdo nemá pevnou víru v Boží slib, že „mně patří

pomsta, já odplatím“ (Ř 12,19). „Neříkej: ‚Odplatím za zlo!‘ Čekej na Hospodina a on tě zachrání“ (Př 20,22; srovnej též Dt 32,35). Z tohoto důvodu Pavel nemálo kárá Korintány za sudičství (1 K 6,1-7).

Z pohledu velikosti naší naděje bychom neměli být tak dotčeni nespravedlnostmi současného života: „Jak to, že se někdo z vás *opovazuje*, má-li spor s druhým, jít k pohanským soudcům... Což nevíte, že Boží lid bude soudit svět?“ (1 K 6,1-2). Pohnat někoho před soud, ať už kvůli sporu o půdu či kvůli rozvodovému řízení, je proto nemyslitelné pro opravdového věřícího.

Lidskými vládami jsou používány vojenské a policejní složky, aby potlačily síly zla, nebo (v některých případech) aby udržely u moci zlého člověka. Jde o institucionalizované formy odporování zlu, a proto by v nich neměl mít opravdový věřící žádnou účast. „Všichni, kdo se chápou meče, mečem zajdou“ (Mt 26,52). To je opakování velice starého Božského principu: „Kdo prolíje krev člověka /úmyslně/, toho krev bude člověkem prolita“ (Gn 9,6). Jakékoli záměrné násilí proti našemu bližnímu je proto násilím proti Bohu, ledaže by je právě on posvětil.

V rámci Nové smlouvy nám bylo řečeno: „Milujte své nepřátele, a modlete se za ty, kdo vás pronásledují“ (Mt 5,44; L 6,27). Armádní i policejní složky fungují v přímém protikladu k těmto principům, a proto by se měl opravdový věřící vyhýbat všem spojením s nimi. Dokonce i když nedochází k přímému zapojení do páchaného násilí, nelze doporučit součinnost s těmito organizacemi ani zaměstnání ve spojení s nimi; skutečně, jakékoli zaměstnání, které zahrnuje přísahu věrnosti k takovým autoritám, nám uloupí naši svobodu svědomí podřídí se Božím pokynům. Práví věřící jsou tak vždy vědomými odpůrci vojenské a policejní služby, a to v jakékoli podobě. Vždy jsou však ochotni přijmout alternativní zaměstnání v dobách národních krizí, čímž přinesou materiální prospěch svým bližním.

Politika

Jasně pochopení toho, že nadejde království Boží, a pevná víra v tento příchod znamenají, že uznáme neschopnost lidské vlády přivodit dokonale uspořádání věcí. Jakékoli zapojení do pozemské politiky je proto neslučitelné s nadějí na toto Království. Ježíš prorokoval, že věci budou degenerovat ze špatných v horší v „posledních dnech“, tedy těsně před jeho příchodem (L 21,9-11+ 25-27). Je nemožné věřit jeho slovům a současně se snažit zlepšit situaci ve světě prostřednictvím politiky či pomáhajících organizací. Podobenství o milosrdném Samařanu naznačuje, jak by měl

křesťan pomáhat okolnímu světu: prokazovat milosrdenství všem lidem – tak, jak okolnosti dovolí (Ga 6,10).

Záznamy o prvních věřících /křesťanech/ je ukazují jako spojené s duchovním životem a žijící v předtuše Kristova návratu; svůj zájem o okolní svět manifestovali především tím, že mu hlásali /Krista/. Neexistuje žádný záznam, že by usilovali o řešení společenských, ekonomických či politických problémů světa kolem nich.

„Cesta nezávisí na člověku ani jistota kroku na tom, kdo jde“ (Jr 10,23); správně ohodnotit fundamentální zlo i chyby lidské přirozenosti znamená uznat, že lidské vůdcovství je nevhodné pro Boží lidi. Chodit k volbám se proto neshoduje s pravdivým porozuměním této otázky. „Podle své vůle nakládá /totiž „Nejvyšší“ a „Věčně živý“ – pozn. překladatele/ s... obyvateli země“ (Da 4,32). On je mocí, která stojí výše než veličiny současných vlád (Kaz 5,8). Pozemští vládcové tak dostali svou moc prapůvodně od Boha (Ř 13,1); volit v demokratickém systému může proto vést i k volbě proti někomu, koho určil k moci Bůh. Tak je zaznamenáno, že Bůh *dal* jistě národy pod nadvládu Nebúkadnesara, krále babylónského (Jr 27,5-6).

Vzhledem k našemu poznání, že Bůh dal národy do rukou jejich vůdců, bychom se měli pečlivě starat o to, abychom byli příkladnými občany, zůstávajícími věrni zákonům země, kde žijeme – s výjimkou toho, že by byly v rozporu se zákonem Kristovým.

„Každý ať se podřizuje nadřazené moci... není moci, leč od Boha... Proto také platíte daň... Dávejte každému, co jste povinni: daň, komu daň... čest, komu čest“ (Ř 13,1-7).

Zapojení takzvaných křesťanských organizací do různých forem politických protestů či daňových bojkotů je proto znakem jejich promyšlené neváznosti k těmto základním biblickým principům. Petrův příklad pokračujícího hlásání Krista přes vládní zákaz je naproti tomu ukázkou toho, že lidským nařízením se můžeme podřizovat jen tehdy, pokud neprotiřečí Kristovu zákonu: „Posuďte sami, zda je před Bohem správné, abychom poslouchali vás, a ne jeho“ (Skutky 4,17-20; 5,28-29).

Jiným příkladem je christadelfiánský postoj k povinné vojenské službě v nedávných letech.

Světské radovánky

Pro nedostatek opravdového vztahu k Bohu i skutečné naděje pro budoucnost vymyslel svět nespočetné podoby vyhledávání zábavy. Ti, kteří se snaží rozvíjet své duchovno, by se měli vyhýbat těm, kteří vyhledávají potěšení pro tělo. „Touhy lidské přirozenosti směřují proti Duchu Božímu, a

Boží Duch proti nim“ (Ga 5,17). Vzhledem k této základní protikladnosti není možné uvažovat o tom, že můžeme jít legitimně cestou těla a současně si dělat nároky na sledování duchovní cesty. Svět je uspořádán kolem toho, „po čem dychtí tělo a co chtějí jeho oči a na čem si v životě zakládá“ (1 J 2,16). „Kdo tedy chce být přítelem světa, stává se nepřítelem Božím“ (Jakub 4,4). Mít světské přátele, dívat se na světské filmy atd. znamená být „přítelem světa“. Touhy světa brzy pominou a ti, kteří stranili světu v tomto životě, pominou s ním (1 J 2,15-17). „Neznabožský svět /tj. společnost/“ bude zničen druhým příchodem (2 Pt 2,5), neboť „svět všecken ve zlém leží“ (1 J 5,19 podle BK). Máme-li se vyhnout této destrukci, musíme „nebýt ze světa“ (J 17,16; srovnej i Zj 18,4). Mnoho ze světských způsobů uspokojování těla se děje na účet tělesného zdraví: kouření, konzumace tvrdých drog a nadměrné pití jsou takovými příklady. Naše tělesné zdraví i naše peníze – vlastně všechno, co máme, patří ve skutečnosti Bohu. Nemáme proto volnost užívat těchto věcí podle svého přání, nýbrž musíme se chovat jako správci toho, co nám dal Bůh. Budeme nuceni skládat účty z tohoto našeho správcovství před soudnou stolicí (L 19,12-26). Zlozvyky v podobě nadměrného kouření či pití jsou pohromou pro naše finance i zdraví. „Nevíte, že jste Boží chrám a že Duch Boží ve vás přebývá? Kdo ničí chrám Boží, toho zničí Bůh... vaše tělo je chrámem Ducha svatého, který ve vás přebývá... Nepatříte sami sobě! Bylo za vás zapláceno výkupné. Proto svým tělem oslavujte Boha“ (1 K 3,16-17; 6,19-20). Zneužití těla zlozvykem jako je kouření je proto vážnou záležitostí.

Uznává se však, že pokud se návyky tohoto typu utvořily už před obrácením, není možné se jich zbavit obratem. Očekává se rozpoznání jejich špatnosti a nefalšované úsilí zastavit je. Životní stresy by měly ve zvyšující se míře nacházet východisko spíše v Božím slově a modlitbě, než v nějaké lidské podobě relaxace.

Zdůrazňujeme-li všechny tyto /negativní/ příklady, základní otázka pak zní, zda dáme šanci změně v naší mysli pod vlivem Kristova konání skrze Boží slovo. Dokážeme-li to, pak uvidíme, že všechny tyto věci včetně nepoctivosti všeho druhu nejsou slučitelné s životem podle Kristova vzoru.

„Vy jste se však u Krista takovým věcem neučili – pokud jste ovšem o něm slyšeli a byli v něm vyučeni podle pravdy, která je v Ježíši. Odložte dřívější způsob života, staré lidství, které hyne klamnými vášněmi, obnovte se duchovním smýšlením, oblecté nové lidství, stvořené k Božímu obrazu ve spravedlnosti a svatosti pravdy. Proto zanechte lži a ‚mluvte pravdu každý se svým bližním‘, vždyť jste údy téhož těla. ‚Hněváte-li se, nehřešte.‘ Nenechte nad svým hněvem zapadnout slunce a nedopřejte místa

d'áblu. Kdo kradl, ať už nekrade, ale ať raději přiloží ruce k pořádné práci, aby se měl o co rozdělit s potřebnými“ (Ef 4,20-28).

11.3 Praktický křesťanský život

Biblické studium

Po křtu bychom měli plodit „ovoce svatosti“, žijíce život vedený spíše duchem než tělem (Ř 6,22; 8,1; Ga 5,16+25). Plodit duchovní ovoce můžeme díky Božímu slovu, které v nás setrvává (J 15,7-8). Viděli jsme, že jsme vedeni duchem v tom smyslu, že tento duch spočívá v Božím slovu. V našem životě musíme proto setrvávat v blízkosti Božích slov pravidelnou četbou i studiem Bible.

Pečlivé studium Božích slov ústí do osobního poznání nutnosti křtu, a poté i k provedení tohoto aktu. Tento proces, kdy necháme Boží slovo působit na naše aktivity i řídit naše životy, by měl pokračovat; křest je pouze prvním krokem v celoživotní podřízenosti Božímu slovu. Existuje reálné nebezpečí důvěrné obeznamenosti s Biblií a základním učením evangelia, dovádějící nás na pozice, kde už na nás nemá Slovo ten pravý vliv: čteme slova, ale praktický dopad na nás už nemají (viz Dodatek 2). Z tohoto důvodu je moudré pomodlit se před každým čtením Písma: „Otevři mi oči, ať mám na zřeteli divy ze Zákona tvého“ (Ž 119,18).

Slovo Boží by mělo být naším denním chlebem – skutečně, naše závislost na něm i naše přirozená touha po něm by měly být dokonce větší než naše instinktivní chuť po potravě těla: „Řeči jeho úst jsem slyšel víc než vlastní cíle /podle hebr. originálu: „...než to, co je určeno“, což angl. verze doplňují: „... než nutnou potravu“, či „... než denní chléb“ – pozn. překladatele/“ – tak to cítil Jób (Jb 23,12). Podobně u Jeremiáše: „Jakmile se objevila tvá slova, pozřel jsem je. Tvá slova mi byla útěchou a radostí srdce“ (Jr 15,16). Udělat si čas během dne pro pravidelné čtení Bible je proto důležitou věcí při budování našeho vzorového denního řádu. 30 minut nerušeného biblického studia otevírajícího naše rána je schopno nastartovat každý náš den v tom správném duchovním směru i tempu. Takové zvyky formující naši víru budou mít cenu zlata při soudném dni.

Aby odstranili přirozenou tendenci číst jenom ty části Písma, které jsou pro nás přitažlivé, Christadelfiáni vymysleli program čtení, nazvaný „The Bible Companion“ /„Biblický průvodce“ – do češtiny přeloženo jako „Průvodce pro čtení Bible“ ve zkrácené verzi/, který je k dispozici u vydavatele této knihy. Zde je pro každý den určeno několik kapitol, a

výsledkem celoročního čtení je jednou přečtený Starý zákon a dvakrát Nový zákon. Čteme-li den po dni tyto kapitoly, můžeme být nemálo povzbuzeni, představíme-li si, že současně čtou stejné kapitoly další tisíce věřících. Z tohoto důvodu se vytvoří okamžité pouto, kdekoli se potkáme; nedávno přečtené kapitoly by měly tvořit základ naší konverzace. Dejme si však pozor na snadnost a povrchní úroveň biblického čtení. Musíme nechat biblická slova, aby se skutečně vnořila do našich životů. Jeremiáš k tomu řekl: „Mé srdce je zlomeno v mém nitru, všechny kosti se chvějí... jsem jako muž zmožený vínem, kvůli Hospodinu, kvůli jeho svatým slovům“ (Jr 23,9). Stavěl souběžně Boha a jeho slova, a cítil proto přítomnost i naléhavost Boha samotného, když tato slova četl či slyšel.

Modlitba

Ještě jednou důležitou praktickou aktivitou, která vede k našemu rozvoji, je modlitba. Pavel nám připomíná, že „je jeden prostředník mezi Bohem a lidmi, člověk Kristus Ježíš, který dal sám sebe jako výkupné za všechny“, a zdůrazňoval praktický důsledek pochopení Ježíšovy práce: „Chci tedy, aby se muži všude ve shromáždění modlili... bez hněvu a hádek“ (1 Tm 2,5-8). „Nemáme přece velekněze, kterému by byly cizí naše slabosti; vždyť na sobě zakusil všechna pokušení jako my, ale nedopustil se hříchu. Přistupme tedy směle k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas“ (Žd 4,15-16).

Ocenění toho, že Kristus jako náš osobní velekněz předkládá naše modlitby Bohu s velkou účinností, by nás mělo inspirovat k pravidelné modlitbě ve víře. Modlitba by však neměla být jakýmsi „seznamem přání“, předávaným Bohu; důležitou součástí našich modliteb by mělo tvořit díkůvzdání za potravu před jídlem, za bezpečné cestování apod.

Už pouhé předložení problémů Pánovi v modlitbě by mělo samo o sobě přinést velký pocit klidu: „... v každé modlitbě a prosbě děkujte a předkládejte své žádosti Bohu. A pokoj Boží, převyšující každé pomýšlení, bude střežit vaše srdce i mysl...“ (Fp 4,6-7).

Jsou-li vaše modlitby ve shodě s Boží vůlí, jistě se dočkají reakce (1 J 5,14). Boží vůli můžeme poznat studiem jeho slov, která nám zjevuje jeho Duch/mysl. Biblické studium by nás proto mělo naučit jednak jak se modlit, jednak o co modlitbou žádat, a tak učinit naše modlitby účinnými. Proto „zůstanou-li má slova ve vás, prostě, oč chcete, a stane se vám“ (J 15,7).

V Písmu je mnoho příkladů pravidelné modlitby (Ž 119,164; Da 6,10). Za pouhé minimum by měla být považována ranní a večerní modlitba s několika krátkými díkůvzdáními během dne.

Zvěstování Božího slova

Jedním z velkých pokušení, které vzniká z poznání pravého Boha, je určité duchovní sobectví. Můžeme být tak spokojeni s naším vlastním osobním vztahem s Bohem, tak pohlceni naším vlastním biblickým studiem a spiritualitou, že můžeme opomíjet sdílení těchto hodnot s druhými – s našimi spoluvěřícími či s lidmi z okolního světa. Boží slova a pravdivé evangelium, které je v nich obsaženo, jsou připodobněny ke světlu či lampě hořící ve tmě (Ž 119,105; Př 4,18). Ježíš ukázal, že nikdo, kdo vlastní takové světlo, je nestaví pod nádobu, ale veřejně je všem ukazuje (Mt 5,15). „Vy jste světlo světa“ z důvodu pokřtění v Krista, „světla světa“ (Mt 5,14; J 8,12). „Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře,“ pokračoval Kristus (Mt 5,14).

Žijeme-li skutečně život ve shodě s pravým evangeliem, kterému rozumíme, naše „svatost“ bude zřejmá těm, s kterými jsme v kontaktu. Nebudeme schopni skrýt skutečnost, že jsme „odděleni k“ naději Království, jakož i „odděleni od“ jejich světských způsobů.

Taktním způsobem bychom se měli snažit podělit se o naše vědomosti o Pravdě s těmi, s nimiž přicházíme do styku: obrátit konverzaci k duchovním záležitostem, diskutovat učení s členy jiných církví, rozšiřovat vhodná pojednání či dokonce umisťovat malé inzeráty do našich místních médií – to vše jsou způsoby, jimiž můžeme nechat svítit naše světlo. Neměli bychom se domnívat, že můžeme zanechat činnosti v podobě svědectví ve vztahu k jiným věřícím – každý z nás má svou individuální zodpovědnost. Ve srovnání s jinými skupinami mají Christadelfiáni relativně málo iniciativ zaměřených na zvěstování /Krista/ a konaných ve velkém měřítku. Každý z nás koná individuálně, co je v jeho silách – poněkud na vlastní útraty.

Jedním z nejúspěšnějších způsobů zvěstování je objasňování naší víry v rámci našich rodin či těch, s nimiž jsme v bezprostředním kontaktu. Ti, jejichž partneři nejsou ve víře, by jim měli jasně vysvětlit svou víru – jakmile se tak stalo, bylo by nemoudré rozdmýchávat dosahování nějakých „výsledků“ či na ně vykonávat jakýkoli tlak. Nátlakem dosažená obrácení není zrovna to, co by Bůh chtěl. Naší povinností je svědčit Pravdě bez dodatečného zájmu o to, jak silnou reakci vyvoláme. Máme značnou zodpovědnost činit toto svědectví (Ez 3,17-21); jestliže přijde Kristus za našeho života, „dva budou na poli, jeden bude přijat, a druhý zanechán“ (L 17,36). Bylo by skutečně divné, kdybychom nehovořili ke své rodině či ke kolegům ze zaměstnání o druhém příchodu našeho Pána, jestliže se k tomu naskytne příležitost.

Život ve sboru (eklézii)

Doposud jsme při tomto našem studiu hovořili o naší osobní duchovní zodpovědnosti. Naší povinností je však také společné setkání s ostatními, kteří sdílejí naši naději. I zde by mělo jít o něco, co si přirozeně přejeme. Ukázali jsme, že po křtu vstupujeme na cestu pouští směrem ke Království. Je jen přirozené, že bychom si měli přát kontaktovat se se svými spolucestujícími. Žijeme v posledních dnech před Kristovým příchodem; abychom překonali množství těžkostí a strastí, které na nás doléhají v těchto časech, potřebujeme společenství těch, kteří se nacházejí ve stejném postavení: „Nezanedbávejte společná shromáždění... napomínejte se tím více, čím více vidíte, že se blíží den Kristův /den jeho druhého příchodu/“ (Žd 10,25; srovnej též Mal 3,16). Věřící by proto měli vyvinout veškeré úsilí k vzájemným kontaktům – dopisováním, navštěvováním ke společnému biblickému studiu, společnou pobožností či zvěstovatelskými aktivitami.

Každý jsme individuálně „vyvolání“ ze světa k velké naději v podobě Království. Slovo „svatý“ znamená „vyvolená osoba“ a může spíše než k několika význačným věřícím z minulosti odkazovat na všechny pravé věřící. Řecké slovo „ekklésia“, překládané v Bibli jako „církve“, znamená „shromáždění vyvolených“, tj. věřících. „Církve“ se tedy týká skupiny věřících, nikoli budovy, ve které se scházejí /angl. slovo „church“ znamená vedle významu „církve“ i „kostel“/. Aby se vyhnuli nedorozumění při užívání tohoto termínu, Christadelfiáni raději hovoří o svých „církvích“ /sborech věřících/ jako o „ekléziích“.

Kdekoli se sejde jistý počet věřících v nějakém městě či oblasti, je logické, že najdou vhodné místo, kde se mohou pravidelně setkávat. To může být v domě některého z věřících či v pronajatém sále. Christadelfiánské eklézie se shromažďují po celém světě na místech jako společenská střediska, konferenční místnosti hotelů, svépomocně vybudované sály či soukromé domy. Účelem eklézie je pomoc jeden druhému na cestě do Království. To se děje rozmanitými způsoby jako je společné biblické studium či svědectví světu zvěstováním /Krista/. Typický časový rozvrh pro Christadelfiánskou eklézii vypadá asi takto:

NEDĚLE	11 hod.	obřad Lámaní chleba
	18 hod.	zvěstování Krista veřejnosti
STŘEDA	20 hod.	biblické studium

Eklézie je část Boží rodiny. V jakékoli úzce spjaté společnosti musí být každý člen vnímavý a pokorný ve vztahu k druhým. Nejlepším příkladem toho byl sám Kristus. Navzdory své zjevné duchovní převaze se

choval jako „služebník všech“ a umýval učedníkům nohy, zatímco oni se mezi sebou dohadovali, kdo je mezi nimi nejvýznamnější... Ježíš nás vyzývá následovat v tomto jeho příkladu (J 13,14-15; Mt 20,25-28).

Christadelfiáni mluví jeden o druhém jako o „bratrovi“ či „sestře“ a užíváním křestního jména se distancují od rozličného postavení ve světském životě. Z toho je zřejmé, že se předpokládá respekt k věřícím, kteří znají pravého Boha již mnoho let, či kteří rychle vyzráli v duchovních záležitostech skrze podřízenost Božím slovům. Rada takovýchto věřících je vysoce oceňována těmi, kdo usilují o to, aby následovali Boží slova. Rady ostatních věřících přijímají však do té míry, nakolik věrně odrážejí Boží slova.

Učení, které eklézie poskytuje, by mělo být samozřejmě založeno na Božím slově. Ti, kteří veřejně hovoří v rámci eklézie, zrcadlí proto Boha a mluví v jeho zájmu. Jeho pokynem také je, aby veřejnou aktivitu opřenou o jeho slova provozovali pouze bratři. 1 K 14,34 to nemohl vyjádřit srozumitelněji: „Ženy necht' ve shromáždění mlčí. Nedovoluje se jim, aby mluvily.“ 1 Tm 2,11-15 sleduje důvod pro to zpětně až k událostem v zahradě Eden. Skutečnost, že Bůh vytvořil Adama před Evou je znamením toho, že „hlavou ženy je muž“ (1 K 11,3). Z tohoto důvodu by měl muž vést duchovně ženu – nikoli naopak.

„Žena ať přijímá poučení mlčky s veškerou podřízeností. Učit ženě nedovoluji. Žena nemá mít moc nad mužem, nýbrž má se nechat vést. Vždyť první byl stvořen Adam a pak Eva. A nebyl to také Adam, kdo byl oklamán, ale žena byla oklamána a dopustila se přestoupení. Spasena bude jako matka, jestliže setrvá ve víře, lásce, svatosti a střízlivosti“ (1 Tm 2,11-15).

Z toho je zřejmé, že Bible definuje určité odlišné role pro mužské a ženské věřící. To je v příkrém rozporu k humanistickým teoriím pohlavní rovnosti, jimiž se žena připoutaná ke kariéře prohlašuje za rovnou se svým manželem ve všech směrech. Práví věřící se budou vyhýbat tomuto znaku naší doby – jako vždy je však nutná jistá rovnováha. Manžel nesmí vládnout nad svou ženou, nýbrž ji milovat tak, jak Kristus miloval nás (Ef 5,25).

„Muži: když žijete se svými ženami, mějte pro ně porozumění /na základě znalosti Božích slov s nimi jednejte citlivě/, že jsou slabší; a prokazujte jim úctu, protože jsou spolu s vámi dědičkami darů života“ (1 Pt 3,7).

V duchovním smyslu činí křest v Krista muže i ženu rovnými (Ga 3,27-28; srovnej i 1 K 11,11). To však nenapadá jasný princip, že „muž je hlavou ženy“ (1 K 11,3) v praktických i duchovních záležitostech, a to jak v rámci rodiny, tak i eklézie.

Aby ukázaly respekt k tomuto principu, pokrývají si věřící ženy hlavu, kdekoli nějaký bratr učí z Božího slova. V praxi to znamená, že by měly nosit klobouk či šátek na všechna shromáždění v eklézii. Odlišná mužská a ženská role by měla být také zdůrazněna rozdílným způsobem úpravy jejich vlasů (1 K 11,14-15). „Každá žena, která se modlí... s nezahalenou hlavou, zneuctívá toho, kdo je jí hlavou /tj. svého manžela – viz v. 3/; je to jedno a totéž, jako kdyby byla ostříhaná. Jestliže si žena nezahaluje hlavu, ať se už také ostříhá. Je-li však pro ženu potupné dát se ostříhat nebo oholit, ať se zahaluje... Proto má žena mít na hlavě znamení moci kvůli andělům“ (1 K 11,5-6+10).

Mít „nepokrytou“ hlavu je „jako kdyby byla ostříhaná“ – to ukazuje, že nepokrytá hlava není hlavou bez vlasů. „Pokrytá“ hlava proto není ta s vlasy, ale ta, na níž je vědomě pokrývka. Žena se nemůže spolehnout na své přirozené pokrytí vlasy; bez /umělé/ pokrývky vlasů je to v Božích očích stejné, jako by byla bez vlasů. Pro muže je naopak chybou mít hlavu pokrytou (1 K 11,7); i zde se nejedná o vlasy, ale o speciální pokrývku hlavy.

V kulturním okruhu Nového zákona ostříhání ženy znamenalo, že byla odhalena jako prostitutka či cizoložnice, nebo také když hořekovala nad ztrátou svého muže. V náboženském smyslu mohlo ostříhání ženy také znamenat, že ztratila či zapřela svého manžela – tj. Krista.

Žena představuje církev, zatímco muž představuje Krista. Tak jako musíme činit vědomé rozhodnutí, abychom měli své hříchy přikryty Kristem, stejně se musí i žena vědomě rozhodnout pokrýt si hlavu. Důvěřovat ve svou přirozenou vlasovou pokrývku je totéž jako důvěřovat, že nás spasí naše vlastní spravedlnost v protikladu té od Krista.

Vědoma si toho, že delší vlasy „jsou pro ženu ctí /danou Bohem/... Vlasy jsou jí totiž dány jako závoj“ (1 K 11,15), měla by žena nechat růst své vlasy způsobem, který by zdůrazňoval její odlišnost od muže. Rozdíl mezi mužským a ženským účesem by měl být ženou využit jako příležitost podtrhnout její rozdílnou roli.

V těchto záležitostech jako jsou ženské dlouhé vlasy či nošení pokrývky hlavy musíme být opatrní, abychom to nepokládali pouze za symbolickou záležitost. Má-li sestra skutečně spirituální a submisivní chování (viz 1 Pt 3,5), bude pro bratry tím, čím jsou věřící pro Krista; potěšitelné je ukázat svou podřízenost každým způsobem, tedy včetně nošení pokrývky hlavy. Je-li pochopen smysl těchto pokynů – tak jako u všech Božích přikázání –, pak odpadne neochota vyhovět jim.

V rámci eklézie je pro sestry vždycky dost práce: vyučování v nedělní škole a ujímání se dalších povinností s výjimkou veřejného

vyučování či projevů, např. účetnictví. Duchovně zralé ženy lze povzbudit k provozování setkání, na nichž by byly vyučovány mladší sestry (Tt 2,3-4; srovnej též Ex 15,20, kde vedla Mirjam izraelské ženy).

Lámání chleba

Spolu s modlitbou a biblickým čtením je životně důležité pravidelné dodržování Kristova pokynu o lámání chleba a pití vína na památku jeho oběti. „To čiňte na mou památku,“ žádal Ježíš (L 22,19). Jeho přáním bylo, aby to jeho stoupenci činili až do jeho druhého příchodu, kdy se nimi opět bude dělit o chléb a víno společně (1 K 11,26; L 22,16-18). Pavlovi se dostalo od Pána Ježíše zvláštního vidění, které se týkalo lámání chleba, a to právě ve vztahu ke vzkříšení (1 K 11,23; srovnej i 15,3) – odtud význam lámání chleba.

Chléb představuje Kristovo tělo, které bylo obětováno na kříži, a víno jeho krev (1 K 11,23-27). V tělo a krev Ježíše se neproměňují v doslovném smyslu. Když Ježíš řekl, že „toto je mé tělo“ (Mt 26,26), musíme tomu rozumět tak, že „toto *představuje* mé tělo, toto je jeho symbol“. „Toto je“ zjevně znamená „toto představuje“ v Za 5,3+8; Mt 13,19-23+38; 1 K 11,25 a 12,27. V některých biblických verzích čteme různé tvary slovesa „znaменat“ – jde většinou prostě o volný překlad slovesa „být“. Dobře je to vidět, srovnáme-li verše Mt 12,7; L 15,26 a Skutky 2,12 v ekumenickém překladu a v Kralické bibli: v prvním případě nalezneme sloveso „znaменat“, v druhém (věrněji podle řeckého originálu) „být“. Významově je ovšem třeba toto „být“ skutečně chápat jako „znaменat“ či „představovat“.

Zdá se, že první věřící konali obřad Lámání chleba často (Skutky 2,42+46), pravděpodobně jednou týdně (Skutky 20,7). Jestliže Krista skutečně milujeme, budeme plnit jeho pokyny (J 15,11-14). Máme-li s ním pravý osobní vztah, budeme toužit po připomenutí jeho oběti tak, jak žádal, a tím se posilovat, připomínajíce si onu velkou spásu, již dosáhl. Doba tichého rozjímání o jeho utrpení na kříži způsobí to, že se naše vlastní strasti stanou nevýznamnými ve srovnání s těmi Pánovými.

Lámání chleba je svým založením obřadem *vzpomínkovým*; výsledkem jeho provedení není nic kouzelného. V tomto aspektu jde o obdobu slavnosti Pascha /přesnice alias svátek Beránka alias svátek nekvašených chlebů; židovské velikonoce/, konané v rámci Mojžíšova zákona (L 22,15; 1 K 5,7-8). To byl způsob, jak si připomenout slavné vyvedení z Egypta, realizované prostřednictvím Mojžíše přes Rudé moře. Obřad Lámání chleba nás vrací k našemu spasení od hříchu skrze Krista, které se stalo možným na kříži a na které jsme se napojili křtem.

Zachovávání tohoto přikázání by mělo být proto něčím, co si přirozeně přejeme konat.

Tělesné přijímání chleba a vína praktikuje Kristovu lásku k nám; a skutečně: vše, co se týká naší spásy se opětovně /tímto aktem/ zrealizuje. Lámání chleba přibližně jednou týdně je tak znamením určitého duchovního zdraví. Nemůže-li někdo sdílet tento obřad s druhými spolubratry v Pravdě, měl by jej vykonat sám. Žádná výmluva by nám neměla dovolit zastavit zachovávání tohoto přikázání. Měli bychom vyvinout veškeré úsilí k zajištění určitého množství chleba i vína pro tuto pobožnost – za jistých mimořádných okolností by nám však jejich nedostatek neměl zabránit zorganizovat tuto vzpomínku na Krista nejlepším možným způsobem v dané situaci. Ježíš pil z „plodu vinné révy“ (L 22,18) – měli bychom proto používat červené víno.

Přijetí symbolů Kristova utrpení a oběti je nejvyšší poctou, které se muži či ženě může dostat. Mít na nich účast bez náležité vnímavosti k tomu, co představují, se blíží rouhání, víme-li, že „kdykoli tedy jíte tento chléb a pijete tento kalich, zvěstujete smrt Páně... Kdo by tedy jedl tento chléb a pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně“ (1 K 11,26-27). Obřad Lámání chleba by proto měl být uspořádán tehdy a na takovém místě, aby nedošlo k rozptylování či přerušování proudu myšlenek. Může to být brzy ráno, či pozdě večer, třeba i v ložnici, nebo na jiném vhodném místě. Je nám dále doporučováno: „Nechť každý sám sebe zkoumá, než tento chléb jí a z tohoto kalicha pije /jsa tedy v onom pokorném rozpoložení sebezkoumání“ (1 K 11,28). Měli bychom proto zaměřit naše mysl na Kristovu oběť – třeba tím, že před přijetím symbolů projdeme evangelijní záznamy o jeho ukřižování. Tím, že to náležitě provedeme, nevyhnutelně také prověříme vlastní svědomí ve vztahu ke Kristu.

Vhodné uspořádání obřadu Lámání chleba vypadá následovně:

- Modlitba – prosba o Boží požehnání celého shromáždění, otevření našich očí pro jeho slova, připomenutí potřeb ostatních věřících; chvála za jeho lásku, zejména zrcadlenou Kristem a pomodlení se k jakémukoli jinému účelu.
- Četba z Bible podle denního rozvrhu „Biblického průvodce“.
- Uvažování nad poučením, kterého se nám četbou dostalo, nebo přednes „kázání“ /*exhortation* – doslova „napomenutí“/ – biblického rozboru příslušných kapitol, které nás dovede k účelu naší pobožnosti, ke vzpomínce na Krista.
- Četba z 1 K 11,23-29.
- Čas tichého sebezkoumání.
- Modlitba za chléb.

- Lámání chleba a přijetí jeho malého kousku.
 - Modlitba za víno.
 - Vypití doušku vína.
 - Závěrečná modlitba.
- Celý obřad obvykle trvá něco přes hodinu.

11.4 Manželství

Začneme tento oddíl uvažováním o postavení těch, kteří jsou v okamžiku křtu svobodní. V oddíle 5.3 jsme rozebírali potřebnost oženit se či vdát se pouze s pokřtěným věřícím. Existuje několik pasáží, které povzbuzují svobodné, aby přinejmenším uvažovali o možnosti zůstat v tomto postavení a zavázat se plně k práci pro Pána (1 K 7,7-9+32-38; srovnej též 2 Tm 2,4; Mt 19,11-12+29; Kaz 9,9). „I když se oženíš, nezhřešíš. A vdá-li se dívka, nezhřeší“ (1 K 7,28). Mnoho apoštolů (možná dokonce všichni) bylo ženatých (1 K 9,5) a manželství – praktikováno podle Božích záměrů – je určeno k tomu, aby přinášelo mnoho tělesného i duchovního prospěchu. „Manželství ať mají všichni v úctě a manželé ať jsou si věrni“ (Žd 13,4). Bůh proto zřídil manželství, neboť „není dobré, aby člověk byl sám“ (Gn 2,18-24) – ledaže by ovšem byl schopen plnit své závazky k duchovním záležitostem na vysoké úrovni. Proto, „kdo našel ženu, našel dobro a došel u Hospodina zalíbení... prozíravá žena je od Hospodina“ (Př 18,22; 19,14).

Vyvážené shrnutí této problematiky lze nalézt v 1 K 7,1-2: „Je pro muže lépe, když žije bez ženy. Abyste se však uvarovali smilstva, ať každý má svou ženu a každá svého muže“ (srovnej s varováním ve verši 9).

Z těchto veršů vyplývá, že požitkářství v sexuálních záležitostech vně manželství je smilstvem. Varování proti smilstvu (sex mezi nesezdanými lidmi), cizoložství (sex, kdy jeden z účastníků má již jiného zákonného partnera) či jiné podobě nemravnosti je v Novém zákoně velmi hojné – obsahuje je téměř každý dopis. Jen několik příkladů: Skutky 15,20; Ř 1,29; 1 K 6,9-18 a 10,8; 2 K 12,21; Ga 5,19; Ef 5,3; Ko 3,5; 1 Te 4,3; Ju 7; 1 Pt 4,3; Zj 2,21.

Ve světle všech těchto opakovaných výstrah je skutečně vážné podceňovat jasně vyjádřenou Boží vůli. Zatímco Boha těší odpouštět hříchy při momentální slabosti, následuje-li pokání (příklad Davidova cizoložství s Bat-šebou), pravidelné opakování těchto neřestí může vyústit pouze v zavržení. Pavel se k tomu často vyjadřuje: „Necudnost... bezuzdnost... a

podobné věci. Řekl jsem už dříve a říkám znovu /dříve než přijde soud/, že ti, kteří takové věci dělají /opakovaně/, nebudou mít podíl na království Božím“ (Ga 5,19+21). Proto: „Varujte se smilstva! (srovnej též 2 Tm 2,22) Žádný jiný hřích, kterého by se člověk dopustil, netýká se jeho těla; kdo se však dopouští smilstva, hřeší proti vlastnímu tělu“ (1 K 6,18).

Téměř po celém světě se stává přijatelným soužití mladých párů již před manželstvím, a to včetně plného rozvinutí sexuálních vztahů. V angličtině se k popisu tohoto soužití používá termínu „společná domácnost (neoddaných)“ /*common law marriage* – česky cca soužití „na hromádce“, což je ovšem zcela nevhodné. Manželství musí být pro věřícího manželstvím podle Boží definice; nemůžeme připustit přednost definice manželství, vytvořené okolním světem tělesných žádostivostí, před Božími prohlášeními k této otázce – konec konců, manželství bylo zřízeno Bohem, a ne člověkem. Biblicky je manželství tvořeno nejméně třemi prvky:

1. Musí dojít k manželskému obřadu v jakékoli podobě, byť i velmi prosté. Záznam Bóazova sňatku s Rút v knize Rút 3,9-4,13 ukazuje, že manželství není vztah, do něž se dá jen tak bezcílně vstoupit; musí přijít zvláštní okamžik, po němž teprve vzniká manželství v plném smyslu. Kristus je připodobněn k ženichovi a věřící k nevěstě, s níž se „ožení“ při svém druhém příchodu. Přijde „den svatby Beránkovy“ s příslušnou oslavou (Zj 19,7-9). Vztah mezi manželem a jeho ženou je typem vztahu mezi Kristem a věřícími (Ef 5,25-30); jako je jasně určený počátek manželství mezi námi, tak by jim měl být sňatek mezi věřícími, kterým začíná jejich manželství, typově stejné s jednotou Krista a nás samotných před soudnou stolicí.
2. Boží manželství s Izraelem zahrnuje i otevření vzájemné duchovní smlouvy věrnosti jeden k druhému (Ez 16,8) – to by mělo charakterizovat i manželství věřících.
3. K dovršení manželství je nutný sexuální styk (Dt 21,13; Gn 24,67; 29,21; 1 Kr 11,2). Z tohoto důvodu se vysvětluje v 1 K 6,15-16, proč je tak špatný mimomanželský styk. Styk naznačuje v tělesné rovině, jak spojil Bůh sezdáný pár dohromady (Gn 2,24). Být spojen jako „jedno tělo“ v dočasném vztahu je proto zneužití těl, jež nám byla Bohem poskytnuta. Ta byla určena k tomu, aby byla schopna dovršit tělesně to, co on spojil dohromady v manželství.

Z řečeného vyplývá, že páry „žijící společně“ před manželstvím žijí fakticky v hříchu. Pokud svůj vztah „nezlegalizují“ řádným sňatkem (či se nerozejdou), pak nemá žádný smysl, aby byli pokřtěni.

Komplikace vznikají v některých kulturách rozvojového světa, v nichž nemají obyčejní lidé žádné ponětí o ceremoniálu uzavření manželství či o manželské smlouvě. Páry mohou žít mnoho let bez těchto náležitostí, a přitom se pokládat za manžele. Rada pisatele těchto řádků v takovém případě zní: ti, kdo provádějí křest, by měli vysvětlit tuto záležitost kandidátu křtu a nechat podepsat jej i jeho partnera nějakou podobu manželské dohody. Co možná nejdříve by pak měl být tento vztah zaregistrován příslušnou občanskou institucí.

Ti, kdo jsou na rozdíl od svého partnera pokřtěni, by jej neměli opouštět (1 K 7,13-15), ale spíše by měli vyvinout veškeré úsilí, aby jej milovali a svým způsobem života prokazovali skutečnou víru v pravého Boha; doporučit nelze okamžitou změnu náboženství. 1 Pt 3,1-6 povzbuzuje ty, kteří se nacházejí v tomto postavení, že budou-li se takto chovat, může to samo o sobě vést k obrácení nevěřícího partnera.

Principy řídící manželství jsou stručně obsaženy v tomto Božím prohlášení: „Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem“ (Gn 2,24). Tato usilovná snaha po spojení mezi mužem a ženou – a to co možná nejvíce způsoby – je analogická k našemu stálému úsilí po jednotě s Kristem prostřednictvím překonání základního hříchu a sobectví naší přirozenosti. To vyžaduje spíše úsilí zaměřené proti nám samotným než nasměrované na Krista či našeho partnera. Čím více jsme v tom úspěšní, tím šťastnější a více naplněný bude náš vztah.

Žijeme však v reálném světě hříchu, poklesků i neschopnosti dosáhnout plně těch nejvyšších standardů svatosti, které před nás předestírá Bible i příklady lásky Boha a Krista. Ideální situace je zobrazena v Gn 2,24: jeden muž a jedna žena, žijící spolu v úplném svazku po celý život.

Věřící musí připraveni akceptovat, že někdy nebude tohoto ideálu dosaženo oběma – v jejich vlastních životech či u jiných věřících. Manželé se mohou přít a ztratit tak jednotu mysli, již by měli mít; může být fyzicky nemožné dovršit manželství; muž může mít několik žen, jež si vzal před křtem, jestliže žije ve společnosti, kde je povolena polygamie. V tomto posledním případě by měl muž zůstat se ženami a starat se o ně, nebrat si však žádné další. Apoštol Pavel, v dokonalé směsici lidského soucitu a oddaného přilnutí k božským principům, hovořil o možném oddělení manželů jen v extrémním případě /další/ neslučitelnosti: „Ať žena od muže neodchází. A *když už* odejde, ať zůstane neprovdána“ (1 K 7,10-11).

Toto vyhlášení ideálních norem, ale současně i ochota akceptovat nižší standardy do té míry, aby to nebylo výsměchem základních božských principů (např. že cizoložství je špatné) – to je docela běžný rys Pisma. Pavlova rada z 1 K 7,10-11 je podobná té z 1 K 7,27-28: „Jsi bez ženy?

Žádnou nehledej /tj. zůstaň svobodný/. *Ale i když se oženíš, nezhrěšíš*“. Záměrný rozvod však je institucionalizovaným výsměchem Božích zásad; muž a žena by měli poznat, že je Bůh spojil v jedno tělo, i když shledávají nároky z toho vyplývající obtížně proveditelné v praktickém životě. Kristova slova jsou bolestně přímočará:

„Od počátku stvoření Bůh učinil člověka jako muže a ženu; proto opustí muž svého otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo“; takže již /podtrhuje Ježíš/ nejsou dva, ale jeden. A proto, co Bůh spojil, člověk nerozlučuj /rozvodem/!... Kdo propustí svou manželku a vezme si jinou, dopouští se vůči ní cizoložství; a jestliže manželka propustí svého muže a vezme si jiného, dopouští se cizoložství“ (Mk 10,6-12).

V celé této oblasti pohlavních vztahů je to tělo, které se evidentně snaží omlouvat a ospravedlňovat slabost tělesných žádostivostí. Ti, kteří se nalézají v situacích obzvláště velkého pokušení, najdou posilu a duchovní sílu v opakované meditaci nad verši citovanými v tomto oddíle. Někteří se snaží ospravedlnit homosexualitu a lesbické vztahy jako legitimní přirozené tužby. Je však nepochybné, že takovéto praktiky jsou z Božího pohledu naprosto nevhodné.

Základní princip z Gn 2,24 odhaluje homosexualitu jako hřích; Božím záměrem je, aby muž a žena žili oddáni a lpěli jeden na druhém. Bůh stvořil ženu jako pomocnici pro Adama, nikoli pro jiného muže. Pohlavní vztahy mezi muži jsou opakovaně v Bibli odmítány. Šlo o jeden z hříchů, kvůli nimž byla zničena Sodoma (Gn 18-19); apoštol Pavel jasně vysvětluje, že setrvávání v těchto praktikách vybudí Boží hněv a vyřadí dotyčné z království Božího (Ř 1,18-32; 1 K 6,9-10).

Skutečnost, že budeme třeba jedenkrát zapleteni do takovýchto věcí, by v nás neměla vytvořit pocit, že jsme tím vyřazeni z Boží pomoci. U Boha *existuje* odpuštění; za to by se mu mělo dostat hluboké úcty od těch, kdo je od něj zakusí (Ž 130,4). Církev v Korintu měla mezi sebou nemalý podíl obrácených zhýralců /playboys/. „A to jste někteří byli. Dali jste se však obmýt /aktem křtu/, byli jste posvěceni, byli jste ospravedlněni ve jménu Pána Ježíše Krista“ (1 K 6,9-11).

Něčí stížnost, že ho tělesně nepřitahuje opačné pohlaví, je fakticky obviněním Boha z neférovosti, když nám zakazuje provozovat homosexualitu, avšak současně nás vystavuje tomuto neodolatelnému pokušení. Bůh nedopustí, abychom byli podrobeni zkoušce nad naše síly, nýbrž nám připraví současně i východisko (1 K 10,13). Prostřednictvím výstředního požitkářství těla může dojít člověk k bodu, kdy se mu zdá přirozené to, jaký je. A tak nemůže obět' alkoholu či drog již žít bez

pravidelného přísunu příslušných chemikálií; k normálnímu vyrovnanému způsobu života se může vrátit jen změnou mentálního postoje a pomocí vhodné terapie.

Stejným procesem musí projít i homosexuálové. Bůh podpoří toto jejich úsilí. Jestliže však zcela propadnou slabosti svých tělesných tužeb, Bůh s nimi bude jednat stejně jako s dřívějším Izraelem.

„Proto je Bůh vydal v moc hanebných vášní. Jejich ženy zaměnily přirozený styk za nepřirozený a stejně i muži zanechali přirozeného styku s ženami a vzplanuli žádostí jeden k druhému, muži s muži provádějí hanebnosti a tak sami na sobě /tj. ve svých tělech/ dostávají zaslouženou odplatu za svou scestnost“ (Ř 1,26-27).

11.5 Bratrské společenství

Řecké slovo, které je překládáno jako „společenství“ či „pospolitost“, popisuje v podstatě stav, kdy je něco ve společném držení: společné – sdružené – spojené. „Pospolitost“ (*communio*) se vztahuje ke slovu „stýkat se/sdělovat“ (*communicare*). /Ve starší češtině by tuto souvztažnost dobře vyjadřovala dvojice „obecenství“ – „obcovat“ – pozn. překladatele./ Z důvodu znalosti Boha a našeho chování, které z toho vyplývá, máme společenství s ním i se všemi ostatními, kteří činí totéž co my a jsou též „v Kristu“. Je snadné zanedbávat zodpovědnost, kterou máme ke společenství s druhými: „nezapomínejte činit dobře a sdílet se /vytvářet společenství/“ (Žd 13,16 podle „Nové smlouvy“). Fp 1,5 hovoří o naší „účasti na díle evangelia“; základem našeho společenství je proto učení a způsob života, které jsou obsaženy v pravém evangeliu. Z tohoto důvodu je společenství zakoušené pravými věřícími mnohem významnější než v případě jiných organizací či církví. Pro toto společenství cestují na velké vzdálenosti, aby se vzájemně setkali a navštívili odloučené věřící, nebo využívají alespoň poštovních a telefonních kontaktů. Pavel hovoří o „společenství ducha“ (Fp 2,1), tj. společenství, které je založeno na našem společném následování Božího Ducha – myslí, tak jak je zjeven v jeho Duchu – slově.

Jedním z nejvýznamnějších znaků našeho společenství je společné dodržování obřadu Lámaní chleba. První věřící „vytrvale poslouchali učení apoštolů, byli spolu, lámali chléb a modlili se... dělili se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem“ (Skutky 2,42+46). Symboly představují ústřední sloup naší naděje a jejich společné sdílení by nás mělo spojit v „upřímnosti srdce“.

„Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí /společenstvím/ na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově? Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu“, tj. na Kristu (1 K 10,16-17). Máme proto závazek sdílet symboly Kristovy oběti se všemi těmi, kteří mají užitek z jeho konání a kteří jsou „podílníky na jednom chlebu“. V této pozici jsou pouze lidé správně pokřtěni v Krista po poznání pravdy – s nikým jiným by obřad neměl být konán.

Jan vzpomínal, jak zvěstoval evangelium o věčném životě ostatním, „abyste se spolu s námi podíleli na společenství, které máme s Otcem a s jeho Synem Ježíšem Kristem“ (1 J 1,3). To ukazuje, že společenství je založeno na obvyčejném pochopení pravého evangelia a že je tvořeno jak pravými věřícími, tak i Bohem a Ježíšem, s nimiž jsou možné vztahy v osobní rovině. Čím více vřazujeme evangelium do našich životů ve snaze přemoci naše hříšné směřování a čím hlubší je náš pokrok v chápání Božích slov, tím hlubší bude naše společenství s Bohem a Kristem.

Naše společenství s Bohem, Kristem a ostatními věřícími nezáleží jen na našem povšechném schvalování doktrinálních pravd, které tvoří „jednu víru“. Náš životní způsob musí být ve shodě s principy, které jsou v nich vyjádřeny. „Bůh je světlo a není v něm nejmenší tmy. Říkáme-li, že s ním máme společenství, a přitom chodíme ve tmě, lžeme a nečiníme pravdu. Jestliže však chodíme v světle, jako on je v světle, máme společenství mezi sebou a krev Ježíše, jeho Syna, nás očišťuje od každého hříchu“ (1 J 1,5-7).

„Chůze v temnotě“ musí ukazovat na životní způsob, který je stále a veřejně v rozporu se světlem Božího slova (Ž 119,105; Př 4,18); nevztahuje se k našim nahodilým hříchům a slabostem, neboť následující verš pokračuje: „Říkáme-li, že jsme bez hříchu, klameme sami sebe a pravda /tj. Boží slovo – viz J 17,17; 3,21; Ef 5,13/ v nás není“ (1 J 1,8).

Z toho by mělo být zřejmé, že společenství mizí, jakmile věřící začne vyznávat učení či žít způsobem života, které jsou otevřeně protikladné k učení Bible: „Nepodílejte se na neužitečných skutcích tmy, naopak je nazývejte pravým jménem“ (Ef 5,11). Mělo by být věnováno veškeré úsilí získat jej zpět po vzoru dobrého pastýře, hledajícího ztracenou ovci (L 15,1-7). Jestliže bratr či sestra setrvávají na pozicích falešného učení či hrubě překračují normy chování, je nutné nějak formálně zastavit tento proces, který ve společenství nastal (Mt 18,15-17). Prakticky to lze provést řízeným pohovorem před zodpovědnými členy eklézie. Je však třeba důrazně podtrhnout, že takto by mělo být postupováno ve zjevných případech vyznávání falešného učení či neduchovního způsobu života. Musíme si být

jisti, že takové vyřazení ze společenství je vskutku nutné – vždyť je nás v podstatě v našem společenství kvůli vzdalování se od fundamentálního učení Bible tak málo.

Jedna z nejvýmluvnějších pasáží o společenství je v 2 K 6,14-18: „Nedejte se zapřáhnout do cizího jha spolu s nevěřícími! Co má společného spravedlnost s nepravostí? A jaké spolužití světla s temnotou?... A proto ,vyjděte z jejich středu a oddělte se‘, praví Hospodin... já vás přijmu a budu vám Otcem a vy budete mými syny a dcerami, praví Hospodin zástupů“.

Ukázali jsme, jakým způsobem je Boží slovo světlem. Příslušné verše osvětlují, proč bychom neměli mít jedno společenství s církvemi, které učí falešným doktrínám, proč bychom neměli vstupovat do manželství s těmi, kdož neznají Pravdu, a proč bychom se měli vyhýbat světským způsobům. Zvěstujeme-li Boží pravdu tak, jak bychom měli, pak se budou od nás ty pospolitosti, které věří v hereze typu trojice či osobního d'ábla, nevyhnutelně distancovat. Doktrína je důležitá, protože řídí to, jak žijeme a jak se chováme. Musíme být proto v otázce doktríny „dokonalí“, pokoušíme-li se žít dokonalý život. Náš způsob života „nastává“ či je reakcí na základní evangelium, jemuž rozumíme a věříme (Fp 1,27). Všechny falešné doktríny se dotýkají Boží povahy – příkladem budiž idea věčného trestu v „pekle“ či jeho /údajná/ tolerance k tradičně chápanému „satanovi“. Díky naší oddělenosti od světa se nám dostalo pocty, která bere dech – stát se vlastními syny a dcerami Boha a součástí celosvětové rodiny těch, kteří jsou ve stejném postavení jako my, tedy našich bratrů a sester. Je pouze „jedno tělo“, tj. jedna pravá církev (Ef 1,23), jež je založena na těch, kteří mají jednu naději – jednoho Boha, jeden křest a „jednu víru“, tj. jeden pravdivý soubor jednotlivých článků učení, tvořících onu jednu víru (Ef 4,4-6). Není možné být současně částí tohoto „jednoho těla“ i společenství jiných náboženských organizací, které se nepřidrží pravé víry. Víme-li, že světlo nemůže tvořit společenství s tmou, pak se výběrem společenství tmy prohlašujeme za její součást.

Jestliže jste pečlivě studovali text celé naší knihy, mělo by být od nynějška zřejmé, že v našem vztahu k Bohu nelze zastávat postavení na polovičce cesty. Buď jsme křtem v Kristu, nebo mimo něj. Buď jsme ve světle díky našemu ovládnutí pravého učení a praktickému podřízení jeho principům, nebo jsme ve temnotě. Člověk nemůže sedět na dvou židlích.

Znalost těchto věcí nás činí do jisté míry zodpovědnými ve vztahu k Bohu. Nyní už nechodíme po ulicích a neměníme zaměření našeho života jako průměrný světský člověk. Bůh napjatě vyčkává na naši reakci. Jak on, tak i Pán Ježíš a všichni skuteční věřící by vám mohli téměř „poručit“, abyste učinili správné rozhodnutí. Avšak i když Bůh, Kristus či my učiníme

vše, co můžeme, abychom vám pomohli (v případě Boha dokonce natolik, že dal svého jediného Syna, aby za nás zemřel), vaše spása záleží v konečné instanci na vašem svobodném rozhodnutí, zda se pevně chopíte velké naděje, která je vám nyní nabídnuta.

Kapitola 11 : Otázky

1. Jaký druh změn by měl nastat v našich životech, jsme-li pokřtěni?
2. Co znamená „svatost“?
 - a) nemít žádné kontakty s nevěřícími;
 - b) být oddělen *od* hříchu a *pro* Boží záležitosti;
 - c) chodit do kostela;
 - d) konat dobro pro druhé.
3. Jaké typy zaměstnání nejsou vhodné pro skutečného křesťana?
4. Co znamenají slova „svatý“ a „eklézie/církev“?
5. Která z následujících tvrzení o obřadu Lámání chleba jsou pravdivá?
 - a) měli bychom jej konat pravidelně v týdenním rytmu;
 - b) měli bychom jej konat jedenkrát ročně o Velikonocích;
 - c) chléb a víno se promění ve skutečné tělo a krev Ježíše;
 - d) chléb a víno zastupují (reprezentují) tělo a krev Ježíše.
6. Která z následujících tvrzení o manželství jsou pravdivá?
 - a) měli bychom být sezdáni pouze s pravým věřícím;
 - b) věřícím je dovolen rozvod;
 - c) ženatý či vdaná věřící, jejichž partneři jsou nevěřící, by se měli snažit setrvat v tomto svazku;
 - d) v manželství reprezentuje muž Krista a žena společenství věřících.
7. Měly by ženy v eklézii vyučovat?
8. Jste-li pokřtěni po poznání Pravdy, měli byste mít nadále společenství s církvemi, které nehlásají úplnou Pravdu?
9. Chtěli byste být kontaktováni Christadelfiány k hlubšímu prodiskutování evangelia?

DODATEK 1: SOUHRN ZÁKLADNÍ BIBLICKÉ NAUKY

1. BŮH

- 1.1. Existuje osobní bytost zvaná Bůh,
- 1.2. s povahou, jež je dokonalou směsicí spravedlnosti a milosti,
- 1.3. mající skutečnou a osobní existenci,
- 1.4. jejíž podobu zosobňujeme.
- 1.5. Andělé jsou jeho poslové,
- 1.6. kteří nemohou hřešit a
- 1.7. sdílejí Boží přirozenost.
- 1.8. Křesťanskou nadějí je obdržet Boží přirozenost v tělesné podobě při Kristově návratu.

2. DUCH BOŽÍ

- 2.1. Duch Boží poukazuje na jeho moc, dech a mysl,
- 2.2. skrze něž všeho dosahuje
- 2.3. a je všude přítomen.
- 2.4. Duch svatý odkazuje k této moci, použité k dosažení určitých cílů.
- 2.5. V různých obdobích minulosti obdrželi lidé zázračné dary tohoto Ducha.
- 2.6. V současnosti nejsou však k dispozici
- 2.7. a Boží moc se nám zjevuje skrze jeho slova.
- 2.8. Duch svatý nenutí lidi k tomu, aby se stali duchovními proti své vlastní vůli.
- 2.9. Bible byla kompletně inspirována Božím Duchem.
- 2.10. Bible je naší jedinou autoritou v našem vztahu k Bohu.

3. BOŽÍ ZASLÍBENÍ

- 3.1. Evangelium bylo zvěstováno v podobě slibů, učiněných židovským (pra)otcům.
- 3.2. Símě ženy z Gn 3,15 poukazuje na Krista, který byl dočasně „poraněn“ hříchem, semenem hada.
- 3.3. Planeta Země nebude nikdy zničena, aby mohla být naplněna Boží zaslíbení.
- 3.4. Abrahamovo a Davidovo semeno (potomek) je Kristus;
- 3.5. můžeme být jeho součástí vírou a křtem,
- 3.6. takže tato zaslíbení se týkají i pravých věřících.

4. BŮH A SMRT

- 4.1. Svou přirozeností je člověk smrtelný, se sklonem k hříchu
- 4.2. a postižený za Adamův hřích.
- 4.3. Tuto lidskou přirozenost měl i Kristus.
- 4.4. Duše odkazuje na „nás“, naše tělo i myšlení, tedy na osobu jako takovou.
- 4.5. Duch odkazuje na naši životní sílu/dech a povahu.
- 4.6. Smrt je stav nevědomí.
- 4.7. Při Kristově návratu dojde k tělesnému vzkříšení pouze těch, kteří slyšeli pravé evangelium, a mohou tedy skládat účty ze své odezvy na něj.
- 4.8. Znalost a ocenění Božích slov bude základem soudu.
- 4.9. Nesmrtelnost bude přidělována soudnou stolicí.
- 4.10. Trestem hříšníků, majících odpovědnost, bude věčná smrt.
- 4.11. „Peklo“ poukazuje na hrob.
- 4.12. „Gehenna“ byla územím vně Jeruzaléma, kde byly páleny odpadky i těla zločinců.

5. KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ

- 5.1. Izraelský lid tvořil Boží království už v minulosti.
- 5.2. Nyní již netrvá, ale bude znovu zřízeno při Kristově návratu
- 5.3. v podobě celosvětového Království na zemi pod Kristovou vládou a v zájmu Boha.
- 5.4. Prvních 1000 let („Milénium“) tohoto Království spatří praví věřící všech věků, vládnoucí nad obyčejnými smrtelnými lidmi, kteří budou naživu při Kristově návratu.
- 5.5. Politicky tedy není Království nyní ustaveno.
- 5.6. Spíše než našimi skutky jsme spaseni milostí skrze naši víru.

6. BŮH A ZLO

- 6.1. Slovo „ďábel“ znamená „falešný žalobce“, či „pomlouvač“.
- 6.2. Slovo „satan“ znamená „protivník“
- 6.3. a může poukazovat na lidi dobré i zlé.
- 6.4. Obrazně mohou ďábel a satan odkazovat na hřích a tělo.
- 6.5. Had v Edenu byl skutečným zvířetem;
- 6.6. záznam stvoření i pádu člověka v knize Genesis by měl být chápán spíše doslovně než symbolicky.
- 6.7. „Démoni“ jako hříšní duchové, zesnulí duchové či síly hříchu neexistují.
- 6.8. Kristus „vyhánějící demony“ znamená, že léčil nemoci.
- 6.9. Lucifer není hříšným andělem.

- 6.10. Bůh je všemocný; nedělí se o svou moc s žádnou hříšnou bytostí, která by byla v opozici k jeho záměrům.
- 6.11. Strasti v životě věřícího pocházejí od Boha jako první příčiny, a nejsou výsledkem „smůly“, či působení hříšné bytosti, zvané „ďábel“.

7. JEŽÍŠ KRISTUS

- 7.1. „Trojice“ – jak je široce chápána v křesťanstvu – je doktrínou, jež není obsažena v Bibli.
- 7.2. Kristus se narodil panně Marii,
- 7.3. jež byla obyčejnou ženou s lidskou přirozeností.
- 7.4. Ježíš měl lidskou přirozenost,
- 7.5. avšak dokonalou a bezhříšnou povahu.
- 7.6. Ježíš zemřel jako dokonalá oběť hříchu ze své vlastní svobodné vůle.
- 7.7. Ježíš byl vzkříšen po své smrti na kříži.
- 7.8. Ježíš neexistoval v tělesné podobě před svým narozením;
- 7.9. byl však od počátku v Boží mysli/účelu.
- 7.10. Ježíš zemřel jako oběť za naše hříchy,
- 7.11. aby dosáhl spásy pro nás i pro sebe.
- 7.12. Ježíš zemřel jako náš zástupce (reprezentant),
- 7.13. nikoli coby náhrada za nás, v což věří většina křesťanů.
- 7.14. Mojžíšův zákon skončil Kristovou smrtí,
- 7.15. proto jej nemusíme nyní zachovávat, a to včetně sabatu /„dne odpočinku“/.

8. KŘEST

- 8.1. Bez křtu nemůže být žádná naděje ve spasení;
- 8.2. víra a křest nám dovolují mít podíl na zaslíbeních daných Abrahamovi.
- 8.3. Křest je na odpuštění hříchů.
- 8.4. Křest je prováděn úplným ponořením do vody
- 8.5. dospělých lidí, kteří znají evangelium.
- 8.6. Ti, kteří byli ponořeni bez plného pochopení pravého evangelia, musí být pokřtěni znovu, správným způsobem.
- 8.7. Pochopení pravého evangelia se vyžaduje, aby mohl být křest platný.

9. ŽIVOT V KRISTU

- 9.1. Po křtu se musí věřící snažit být oddělen od způsobů a cest tohoto hříšného světa
- 9.2. a rozvíjet kristovské povahové rysy.

- 9.3. Účast na zaměstnáních či zábavách, které by nás vedly k nedodržování Božích přikázání, není slučitelná s opravdovým křesťanským životem.
- 9.4. Pokřtění věřící by se měli setkávat a mít společenství jeden s druhým, kdykoli a kdekoli je to v jejich lidských silách.
- 9.5. Pokřtění věřící by měli pravidelně lámat chléb a pít víno na památku Kristovy oběti.
- 9.6. Pro pokřtěné věřící je také nutná pravidelná modlitba a čtení Bible.
- 9.7. Pokřtěný věřící má společenství jen s těmi, kteří zastávají pravdivé učení a snaží se je přenést do života.
- 9.8. Proto ti, kteří přestávají věřit či praktikovat Pravdu, přestávají být ve společenství pravých věřících.

Pozn. : Vyznání oné jediné víry, které používají Christadelfiáni po celém světě již více než 100 let, je k dispozici na adrese:

- v angličtině
The Christadelphians,
PO Box 3034, South Croydon, Surrey CR2 0ZA U.K..
- v češtině
info@carelinks.net
www.carelinks.net .

DODATEK 2: NÁŠ POSTOJ K TOMU, JAK SE POUČIT O BIBLICKÉ PRAVDĚ

Je docela možné studovat veškeré podstatné biblické učení, a přesto neuspět s přenesením hodnoty jeho poslání do osobního života. Tato skutečnost může být velice stresující pro ty, kdo používají příručku jako je tato k instruování druhých – a ti pak ztroskotají při osvojení v ní zmíněných principů.

V prvním století bylo zaznamenáno mnoho autentických reakcí na hlásání evangelia. Lidé „*rádi přijali*“ evangelium, a byli *proto* pokřtěni (Skutky 2,41). Bez odezvy v srdci nemá křest smysl. Ti, kteří přijali evangelium jen pod tlakem svých partnerů či rodičů, asi nevytrvají u celého kurzu. Protože máme větší zájem na dovedení lidí ke spáse než na počtu křtů, je smysluplné udělat si při našem hlásání evangelia čas na to, abychom zajistili správný přístup našich kandidátů křtu k tomuto aktu.

Ti v Beroji „přijali evangelium s velikou dychtivostí a každý den zkoumali v Písmu, zdali je to tak, jak zvěstuje Pavel“ (Skutky 17,11). Tato příručka – a vlastně jakákoli lidská literatura – je pouhým pokusem přesně zobrazit biblické učení. K opravdové reakci na evangelium je nutné mít mysl vnímavou pro Boží slovo a skutečnou touhu prozkoumat Písmo na osobní úrovni. To je něco, co nemůže hlasatel evangelia nezbytně přivodit; můžeme pouze upozornit na významné biblické pasáže. Věřící v Římě „se ze *srdce* přiklonili k tomu učení, které jim bylo odevzdáno“ předtím, než byli pokřtěni (Ř 6,17).

Ti, kteří tvrdošíjně setrvávají na cestách hříšného těla, nebudou nikdy schopni správně pochopit pravdu evangelia; skončí tak, že se „budou tvářit jako zbožní, ale svým jednáním to budou popírat... pořád by se chtěli učit, ale nikdy nemohou přijít k poznání pravdy“ (2 Tm 3,1-7). Nikdy nepochopíme to, co nechceme znát. Nemáme-li skutečnou lásku ke spravedlnosti ani nefalšovanou touhu podříditi naše životy Božímu vedení, nikdy nebudeme schopni „přijít k poznání pravdy“, a to navzdory všemu našemu biblickému čtení – naše studium pak bude pouhým akademickým cvičením.

Existuje několik příkladů čtenářů Pisma, kteří se minuli s jeho poselstvím. To je nemoc, ke které jsme všichni náchylní. Židé se v časech Kristova působení zdáli být velice horliví pro Boží slovo: důvěřovali v inspirovanost starozákonních spisů (J 5,45; Skutky 6,11), věděli, že studiem těchto textů mohou získat naději na věčný život (J 5,39) a každý týden je

veřejně četli (Skutky 15,21). Navíc někteří z nich soukromě studovali příslušné pasáže během týdne. Přesto úplně propadli v otázce pochopení skutečného významu těchto textů– totiž, že směřují ke Kristu. Ježíš jim řekl přímo: „Zkoumáte Písma... Kdybyste opravdu věřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně. Nevěříte-li tomu, co on napsal, jak uvěříte mým slovům?... Neposloucháte Mojžíše a Proroky“ (J 5,39+46-47; L 16,29-31).

Můžeme si představit rozhorlenou reakci Židů: „Ale my čteme Bibli! My jí věříme!“ Pro svůj úzkoprsý postoj však nedosahovali patřičného účinku – četli, ale nerozuměli; dívali se, ale neviděli. Není skutečně nikdo natolik slepý jako ti, kdo vidět nechtějí. Na všech stupních našeho duchovního vývoje se musíme chránit před takovým postojem.

DODATEK 3: BLÍZKOST KRISTOVA NÁVRATU

Kristova slova z Mt 24,36 ozřejmují, že nebudeme nikdy znát přesný čas jeho druhého příchodu. „O onom dni a hodině však neví nikdo, ani andělé v nebi, ani Syn; jenom Otec sám“ (srovnej Skutky 1,7). Když se však učedníci zeptali Ježíše, „jaké bude znamení tvého příchodu?“ (Mt 24,3), neodpověděl jim, že na jejich otázku nelze odpovědět. Naopak – pověděl jim o znameních, která budou na světě ke spatření těsně před jeho návratem. Ježíš jim to řekl, protože chtěl, aby generace žijící těsně před jeho příchodem byla schopna zřetelně rozpoznat, že žije skutečně v „posledních dnech“. Existuje dobrý důvod doufat a věřit, že jsme to my, kdo žijeme v těchto posledních dnech.

Znamení Kristova příchodu

V Mt 24 a L 21 hovořil Ježíš o čase, kdy:

- se objeví falešní proroci, prohlašující se za Krista;
- válka a násilí naplní zemi;
- „bude hlad, mor a zemětřesení“;
- mnozí odpadnou od pravdy;
- lidská srdce budou zmírat strachem kvůli zoufalé situaci na celé zemi a „očekáváním toho, co přichází na celý svět“ (L 21,26).

Pravdou je, že svět byl vždy zahrnut stále se zvětšujícími problémy tohoto typu. Ježíš si byl evidentně vědom této skutečnosti; je proto na místě domnívat se, že hovořil o čase, kdy tyto problémy dosáhnou takového stupně, že bude hrozit zničení celé planety. Pro všechny pečlivé pozorovatele světových událostí je nepochybné, že onou dobou je právě současnost. Neuvěřitelný optimismus vyvěrající z lidské přirozenosti a neochota postavit se čelem a realisticky k našemu postavení nám ztěžuje uznat realitu toho všeho.

Následující důkazy jsou jen zlomkem z těch, které jsou k dispozici; přesvědčivě však ukazují, jak se nyní naplňují Kristova slova:

1. Téměř na každém kontinentu se dnes vyskytuje stálý proud šarlatánů a charismatických vůdců, kteří kráčí v čele svých přívrženců.
2. Následující statistika ukazuje, jak dramaticky narůstá problém války – navzdory nebývalému lidskému úsilí mít věci pod kontrolou:

Století	Oběti na životech (v milionech)	Množství větších válek
17.	3,3	?
18.	5,0	?

19.	5,5	?
1900-1945	40,5	19
1945-1975	50,7	119

(Zdroj: *Institute of Conflict Studies, University of London*)

3. Problém masového rozšíření hladu a nemocí je nám všem rovněž dobře znám. AIDS je zdaleka nejrozšířenější celosvětovou epidemií, již svět poznal. Hrozí dramaticky zredukovat světovou populaci v dlouhodobém horizontu.

Vedle Kristových slov v Mt 24 a L 21 je i několik dalších pasáží, které spojují zemětřesení s návratem Krista: Iz 2,19-22; Ez 38,20; Jóel 3,16; Ag 2,7; Za 14,3-4.

4. Zmenšení důrazu na fundamentální důležitost sledování Bible při hledání pravdivé doktríny vyústilo v masový odklon od biblické pravdy. Filosofie lidské jednoty za každou cenu, která se nyní rozšiřuje ve společnosti, urychlila tento proces.

5. Šířící se únik před skutečností, který je k vidění v každé moderní společnosti, je dostatečným potvrzením lidského strachu z budoucnosti. Vědci, ekonomové i ekologové – ti všichni se shodují, že svět nemůže pokračovat v dosavadním směřování. Vyčerpání a narušení přírodních zdrojů, znečištění vzduchu, moří a ozónové vrstvy – to vše ve spojení s hrozbami epidemií a nukleárního zničení směřuje k blízké destrukci soudobého světa. Bůh však slíbil, že toto vše nikdy nenastane. K dodržení tohoto slibu musí tedy brzy poslat Ježíše, aby dramatickým způsobem proměnil tuto planetu zřízením království Božího na zemi.

Opětovné oživení Izraele

Ježíš korunoval svůj seznam znamení jasným prohlášením: „A *tehdy* uvidíte Syna člověka přicházet v oblaku s mocí a velikou slávou“ (L 21,27). Následující verš přináší povzbuzení pouze těm, kteří jsou pokřtěni a mají před Bohem dobré svědomí: „Když se toto začne dít /tj. nyní!/, napřimte se a zdvihněte hlavy, neboť vaše vykoupení je blízko“ (L 21,28).

Ježíš poté završil tato proroctví o svém druhém příchodu přidavkem v podobě podobenství o fíkovníku: „Podívejte se na fíkovník nebo na jiný strom: Když se už zelenají, sami víte, že léto je blízko. Tak i vy, až uvidíte, že se toto děje, vězte, že je blízko království Boží /tudíž i Kristův druhý příchod/. Amen, pravím vám, že nepomine toto pokolení, než se to všechno stane“ (L 21,29-32). Z pozorování pučících rostlin míváme na jaře intuitivní pocit, že přichází léto či změna ročního období; stejně je tomu, když se začne zelenat „fíkovník“ – měli bychom si být podobným způsobem

vědomí, že naše generace uvidí druhý příchod. Fikovník je biblickým symbolem izraelského národa (Jl 1,7; Oz 9,10; Jr 24,2 a srovnej i Ez 36,8). Toto zvláštní znamení Kristova příchodu proto odkazuje na oživení („vypuštění“) Izraele, ke kterému nějakým způsobem dojde. V tomto kontextu mají nepochybně svůj význam dramatické události, spojené s růstem Izraele od jeho znovuzřízení roku 1948.

Bůh zasáhne do světových událostí a sešle Ježíše Krista opět zpět na zem. „Tento Ježíš, který byl od vás vzat do nebe, znovu přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet,“ řekli andělé učedníkům, když stáli na Olivové hoře a upřeně se dívali na Pána, který byl vzat vzhůru (Skutky 1,9-12).

Budoucí invaze do Izraele

Mnoho biblických proroctví popisuje velkou invazi do Izraele, která nastane blízko času Kristova návratu. Žalm 83 popisuje, jak se národy obklopující Izrael spojí proti němu, prohlašujíce: „Pojďme a vyhladíme je, ať národem nejsou, ať se nikdy jména Izraele ani nevzpomene... Zaberme si Boží nivy!“ (Ž 83,5+13). Povšimněte si, že tato pozdější invaze do Izraele musí přijít, když je Izrael národem. Jeho současná obnova jakožto národa je proto nutným úvodem k této velké poslední invazi na tento národ. Studenti Bible předvíдали obnovu izraelského národa mnoho let předtím, než nastala (např. John Thomas v knize *Elpis Israel*, která je k dispozici u vydavatele). Postoj útočníků z Žalmu 83 odpovídá přesně postojům Arabů, dnešních izraelských sousedů. Ti stále vyhlašují svoji nesmiřitelnou nenávist a požadují pro sebe Jeruzalém jako svaté islámské město. Žalm pokračuje popisem, jak bud invaze ukončena dramatickým Božím zásahem a ustavením jeho celosvětového království (Ž 83,13-18).

Mnoho dalších proroctví popisuje stejný sled událostí. Invaze arabských nepřátel do Izraele zatáhne „všechny národy“ do celosvětového konfliktu. Zvláštní zmínka je v bibli učiněna o mocném útočnickovi, který napadne Izrael ze severu. Následkem pak bude Boží intervence v podobě Kristova návratu a zřízení Království (např. Ezechiel 38-40 a Daniel 11,40-45). Hlubší studium proroctví tohoto typu tvoří důležitou část našeho duchovního růstu v období po křtu. Zacharjáš 14,2-4 patří mezi nimi k nejvýraznějším: „Shromáždím k Jeruzalému do boje všechny pronárody. Město bude dobyto /srovnej L 21,24/, domy vypleněny, ženy zhanobeny... Hospodin vytáhne a bude bojovat proti oněm pronárodům, jako bojoval kdysi v den bitvy /tj. zasáhne zázračným způsobem do světových událostí stejně jako to již učinil dříve/. V onen den stanou jeho nohy na hoře Olivové, ležící na východ od Jeruzaléma.“

Tato velká invaze do Izraele může nyní nastat v libovolném okamžiku, což je dáno stupňující se rychlostí válečných i politických akcí. Není dobré si myslet, že budeme v reakci na evangelium čekat až do invaze; musíme si připomínat Pavlova slova: „Až budou říkat ‚je pokoj, nic nehrozí‘, tu je náhle přepadne zhouba...“ (1 Te 5,3). Nikdy nebudeme schopni přesně určit, kdy se Kristus vrátí; víme pouze, že je to spojeno s invazí do Izraele ze severu a že tento atak pravděpodobně nastane brzy. Možná, že budou ještě předcházet jiné útoky než ty, o kterých jsme uvažovali na základě proroctví; studenti Bible budou však vždy pozorně sledovat vývoj v Izraeli. Víme, že Bůh nakonec zasáhne a že Kristovy nohy stanou na hoře Olivové. Právě z této hory byl vzat na nebe a na tuto horu se také vrátí. „Tento Ježíš, který byl od vás vzat vzhůru do nebe, přijde právě tak, jak jste ho viděli odcházet do nebe,“ řekli andělé učedníkům stojícím na oné hoře a sledujícím stoupajícího Pána (Skutky 1,9-12).

Při našem hodnocení, jak blízko je Kristův návrat, musíme usilovat o určitou vyváženost našich soudů. Proroctví o světových událostech v časech blízko jeho návratu slouží zejména ke stvrzení víry těch, kteří se již připoutali křtem ke Kristovi. Avšak zřejmý vztah mezi současnou světovou situací a proroctvími musí být nepochybně fascinující i pro ty, kdož se na tento krok teprve chystají, a podpírá víru ve spolehlivost Božích slov. Naše služba Bohu nesmí být motivována pocitem strachu z blízkosti druhého příchodu. Pouze ti, kdo skutečně „s láskou vyhlíží jeho příchod“ (2 Tm 4,8), obdrží odměnu. Naléhavost našeho postavení, kdy žijeme zjevně na předělu věků a lidského osudu, by se nám však neměla přestat připomínat každý den, který prožíváme.

Potěšení ze studia biblických proroctví vždy tvořilo nemalou část života Christadelphánů. Další práce o proroctvích jsou k dispozici na adrese:

Info@carelinks.net.